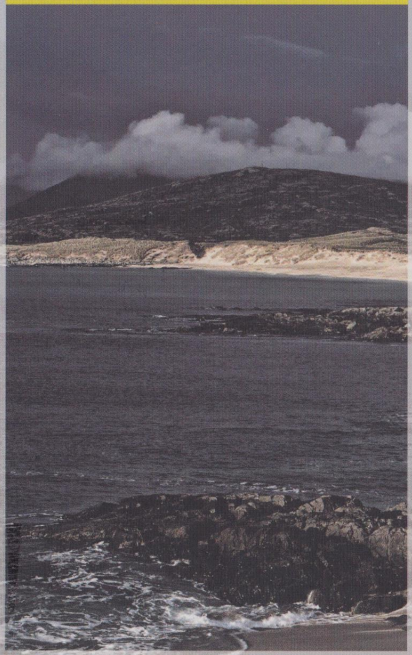
Dalgalar

SERDAR RİFAT
KIRKOĞLU

AYRINTI

Türkçe Edebiyat Dizisi

SERDAR RİFAT KIRKOĞLU

8 Ocak 1956'da İstanbul'da doğdu. İÜ İktisat Fakültesi'nde lisans, aynı üniversitenin Felsefe Bölümü'nde yüksek lisans çalışması yaptı. Edebiyat hayatına çeviriler yaparak girdi. 1981'de Jean-Paul Sartre'ın *Questions de Méthode* (Yöntem Araştırmaları) adlı kitabının çevrisiyle Yazko Çeviri Ödülü'ne layık görüldü. Maurice Blanchot, Milan Kundera, John Fowles, Julian Barnes ve daha pek çok yazarın yapıtlarını Türkçeye çevirdi. İlk romanı *Parodi Yaşamlar* 1994'de Yunus Nadi Roman Ödülü'ne layık görüldü. Öykü, deneme ve inceleme türlerinde de ürünler verdi. İlk öykü kitabıyla aynı adı taşıyan öyküsü *O Saatte, O Yerde* Almancaya çevrilerek *Türkische Erzählungen des 20. Jahrhunderts [Yirminci Yüzyılın Türkçe Anlatıları)* başlıklı derlemede yer aldı. 2008'de yayımlanan *Kitapların Şenlik Ateşi* başlıklı deneme kitabı 2009'da Memet Fuat Deneme Ödülü'ne layık bulundu.

Yapıtları:
Roman: *Parodi Yaşamlar,* YKY 1. Basım 1993; Don Kişot Yay.2. Basım 2003; *Dil Kayması,* Don Kişot Yay. 2004; *Sürek Avı* Don Kişot Yay. 2005.
Öykü: *O Saatte, O Yerde* Don Kişot Yay. 2003; *Ara Adamları* Don Kişot Yay. 2007.
Deneme-İnceleme: *Kitapların Şenlik Ateşi* YKY 2008.

Ayrıntı: *757*
Türkçe Edebiyat Dizisi: *26*

Dalgalar
Serdar Rifat Kırkoğlu

Son Okuma
Tayfun Koç

© 2014, Serdar Rifat Kırkoğlu

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Fotoğrafı
David Henderson / OJO Images / Getty Images Turkey

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No.: 244 Topkapı/Ist.
Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, 2014*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-975-539-790-0
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım Tic. San. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - Istanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Serdar Rifat Kırkoğlu

Dalgalar

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ

Melekler Evi
Göksel Yılmaz

Akhisar Düşerken
Mahmut Şenol

Kurumuş Nehrin Yatağında
Uğur Erkman

Gecedegiden
Hüseyin Kıran

Arıza Babaların Çatlak Kızları
Ayten Kaya Görgün

Zeval
Nihan Taştekin

Bir Zamanlar Bakırköy
Tahir Musa Ceylan

Önceki Çağın Akşamüstü
Ömer F. Oyal

Akvaryumda Ölü Bir Balık
Mürselin Kurt

Fevkalbeşer Sair Bey ve Suskunluğu
Ömer İzgeç

Laf Evi
Serdar Aysev

Kayıp Taşlar
Asuman Bayrak

Fransız Balkon
Ahmet Coşkun

Boşluğun Sesi
Umut Dağıstan

Bir Tuhaf İntikam
Uğur Erkman

Karsuyu
Hüseyin Bul

Babamın En Güzel Fotoğrafı
Gönül Kıvılcım

Kedi ve Ölüm
Erhan Bener

Acemiler
Erhan Bener

Capon Çayevi
Mahmut Şenol

Ferahlık Anına Övgü
Ömer F. Oyal

Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır
Hüseyin Kıran

Jilet Sinan
Gönül Kıvılcım

Pas
Celal Güngördü

Kasabanın Laneti
Mustafa Şahin

"Dalgalar düşünmeye koyulsalar,
ilerlediklerine,
bir amaçları olduğuna,
ilerleme kaydettiklerine,
Denizin iyiliği için çalıştıklarına inanırlar
ve ateşli çabaları kadar budalaca bir felsefe ortaya koymaktan
geri kalmazlardı."
E. M. Cioran, *Başdönmesi Taslakları*

1

"Dalgaların neresine bakıyorsunuz? Onları hangi sırayla izliyorsunuz?" diye sormuştu yaşlı adam, elindeki kırmızı ışıklı lazer markörünü arkasındaki koskocaman perdeye yansıyan dalgalı engin deniz görüntüsüne doğru hızlı hızlı oynatarak. "Sakın kırmızı ışığa bakmayın! Yapmanız gereken şey, daha çok, kendinize bir nirengi noktası bulmaya çalışmak. Evet, dediğim gibi, belli bir hareket noktası bulmaya çalışarak aktif olun. Kırmızı ışığa bakarsanız, bakmaya çabalarsanız ya da kendinizi bir şekilde bakmaya bırakırsanız, her şeyin ama her şeyin sonu olur bu" diye eklemişti, içinde yer aldığı film senaryosundaki her şeyi bilen bilim adamlığı tiradına başlamazdan önce.

Her şeyin sonu, diye düşünüyordu Vedat Evrenosoğlu, aşağı yukarı iki saatin sonunda yukarıdaki karanlık salondan çıkıp da aşağıdaki Nişantaşı kalabalığına ağır ağır karışırken. Amma da tumturaklı bir söz olmuştu adamın ağzından çıkan! Her şeyin sonu! Her şeyin sonu!.. Ben kırmızı lazer ışığına baktım ama, her şeyin de sonu olmayacak işte! En azından, bunu düşünebildiğim için olmayacak... Hem o kadar kolay mıydı bakmamaya direnmek! Üstelik, sanki inadına, böyle bir uyarıyla koşullandırıldıktan sonra...

Her şeyin sonu, olmayacak mıydı gerçekten de? Bazı şeylerin sonu olmuş olabilirdi sonuçta... Adamın sözleri kulaklarından gitmek bilmiyordu: "Her bireysel dalganın an be an gelişmesini mi izliyorsunuz, yoksa karşınızdaki deniz görüntüsüne bir bütün olarak mı bakıyorsunuz?"

Tabii ki deniz görüntüsüne bir bütün olarak bakıyordu, hangi makul insan başka türlüsünü yapardı sanki! Ahret sorusu denilen şey, herhalde tam da böyle bir şey olmalıydı, aklın sınırlarını sürekli törpüleyen ve insanda fena halde köşeye sıkışma duygusuna yol açan sorular. "Her şeyin ama her şeyin sonu olur bu..."

Her şeyin sonunun olmaması, apaçık ki, kendi doğrunuzu kendinizin bulabilmesi demekti. Adam, bilgiç bir edayla, bu basit gerçeği dile getirmeye çalışıyordu...

Galiba, sinemaya gitmeye karar vermeden önce konusu kadar adından da etkilendiğini düşünmüştü festival filminin: *Buradasınız*. Tıpkı bir yol haritasının önündeymişçesine size özgüvenli bir şekilde nerede olduğunuz söyleniyor, zihinsel coğrafyadaki konumunuz başkalarınca önceden sıkı sıkıya saptanıyordu. Ama bundan sonra ne yapacağınız, nasıl yapacağınız tümüyle size kalmıştı. Yani, doğru ya da yanlış yollara sapıp sapmamak sizin bileceğiniz işti... Evet, insanda, soyut da olsa, önünü alamadığı bir merak duygusu uyandırmıştı festival kitapçığında okuduğu filmin konusu...

Adını hiç duymadığı Kanadalı yönetmenin filmi, belleğine bir süredir ikide bir üşüşen sahneleriyle ikircikli ya da kışkırtıcı olarak niteleyebileceği bir düşünceler seline yol açmıştı zihninde. Filmi öyle pek beğenerek seyrettiği söylenemezdi ama nedense gittiğine de sanki başka sebeplerle pişman değildi. Acaba filmin tonundaki didaktiklik miydi kendisini biraz rahatsız eden, yoksa bir belgeselci olduğunu öğrendiği yönetmenin görünüşte kurmaca yapılı meselvari bir hikâye anlatmaya kalkışıp da aslında belli bir *pathos* uyandırma açısından bunu tam olarak başaramamış olması mıydı? Tamam, filmin ana fikrini gayet iyi anlamıştı, *Buradasınız*; eksikliklerine karşın, XXI. yüzyılın insanı ezen, onu adeta harita üzerinde hareket ettirilen bir piyona indirgeyen ileri bilişim toplumları üzerine eli yüzü düzgün bir hicivdi, hatta bazı sekansları bayağı etkileyici bile sayılabilirdi. Sözgelimi, öncelikle, kapatıldığı hücre odasında, kapı altından kendisine zarf içinde aktarılan Çince ifadeleri, duvardaki rafta on koca kırmızı cilt halinde sıralanan ve tek sözcüğünün bile anlamını bilmediği sözlüklere bakarak çözmesi istenen, gelgelelim çaresizliğinden, duvardaki uzun aynada kendi imgesine boş boş bakıp yüz buruşturan şu Hintlinin yer aldığı sekans... Sonra, içinde bütün sözcüklerin karışık olarak verildiği, bir mazoşistin ideal sözlük tanımı esprisinin yer aldığı sekans... Evet bu espri, salondaki çoğu kişi gibi onu da enikonu güldürmüştü. Yine de sanki bütün bu tekil öğeler, filme galiba yeterince bütünlüklü duygusal bir katılım yaratmayı sağlayamamıştı. En azından, kendisine öyle gelmişti. Nitekim film boyunca dikkatleri dağıtırcasına salondan sürekli birileri çıkıp durmuştu, dahası tam yanında oturan adamın film başladıktan kısa bir süre sonra horluyormuş gibi burnundan kesik kesik soluk almasından –nedense başını sola çevirip şöyle bir bakmaya çekinmişti– filmin özündeki sıkıcılığına ilişkin dolaylı bir izlenim edinmişti...

Ama öyle ya da böyle, daha sinemadan çıkar çıkmaz, içinde bazı şeylerin tetiklendiğini, zihnindeki kişisel film makarası-

nın orasından burasından geriye sarmaya başladığını fark etmişti. On beş dakikalık bir yürüyüş sonunda eve vardığındaysa, filmin yaktığı kıvılcım sönmek bilmeyen bir aleve dönüşmüş gibiydi.

Sonunda, biraz soluklanmak için dalgın dalgın pencerenin yanı başındaki berjer koltuğa çöktüğünde, uzunca bir süredir yaşamının sürekli çeyrek yüzyıl öncesiyle uğraşmaya başladığını iyice fark edebilmesi için caddeden geçen bir otomobilin yüksek perdeden çalan kornasının dikkatini dağıtmasını gerekti. Ama yine de kapıldığı anılardan bütün bütüne kopmadı. Üzerini bile değiştirmeden oturduğu koltukta, festivalin başladığı ilk yıllara, onlarca filme aç kurtlar gibi saldırdıkları döneme gitti. Seçkin örneklerini yeni yeni tanıdıkları, yedinci sanatın görülebilecek filmlerine...

Evet, bir filmden çıkıp daha filmin izlenimleri ve etkisi beyinlerinde taptazeyken, bir büfede alelacele bir sandviç atıştırıp bir başka karanlık salona dalmak ve sonra aynı şeyi, bir başka seansta bir film daha görmeyi göze alarak yapabilmek, buna cüret etmek... Çok iyi anımsıyordu, üst üste iki yıl, iki yaka arasında mekik dokuyarak kendi deyimiyle "dörtlük" yapmış –olası bir programı herhalde şöyle olmalıydı: 11.00: Emek; 01.30: Atlas; 16.00: Kadıköy Reks; 19.00 ya da 21.00 artık bilmem hangi sinema salonu, evet iki yaka arasında mekik dokuyarak, kendi deyimiyle "dörtlük yapmış" ve her iki seferde de hiç de şaşırtıcı olmayacak bir şekilde, dördüncü filmlerde korkunç başı ağrımıştı. Tam iki kez kurban olarak seçtiği dördüncü filmleri şimdi ne yazık ki sadece anlamsız bir rekorun öğeleri olarak aklına getiriyor, şimdi adlarını bile anımsamadığı o filmlerin göz göre göre heba edilmiş olmasını, sinema tutkusundan çok, gençlik delişmenliğine bağlıyordu...

Bir an düşündü, sadece delişmen miydi, yoksa biraz da deli miydi, yani deli gibi âşık mıydı o sıralar? Elbette ki öyleydi, araya yıllar girmiş olsa da böylesine ayrıcalıklı yaşantıları unu-

tacak değildi ya! Yoksa ilk seferki ıstıraplı dörtlük deneyimden sonra başka hangi kuvvet onu bir gün içinde üst üste dört film gördürmeye zorlayabilirdi ki! Evet, evet... şimdi gözlerinin önüne daha bir berraklıkla gelmişti işte: ikinci dörtlük denemesi yürek çarpıntılarının, aklının sesini iyice bastırdığı bir vesileyle gerçekleşmişti. Zaten o yıl, sütten ağzının yandığını bildiğinden aynı gün içinde dördüncü bir film daha görmek için bilet falan almış da değildi ki, her şey o yılların arkadaş topluluğunu bir 16.00 matinesi için arabasıyla karşı kıyıya götüren Zeynep'le, onun direksiyonunda olduğu arabanın dikiz aynasında bir anda göz göze gelmesi ve sanki kızın bakışlarını kendisinden kaçırmıyor gibi görünmesiyle başlamıştı... "Hadi canım! Ben doğal olarak arkamdaki trafiğe bakıyordum, beni bakışlarınla takip eden, sürekli aşk sinyalleri gönderip duran asıl sendin, evet sendin!" dememiş miydi Zeynep, gülümseyerek ve tanışmalarının üzerinden aşağı yukarı bir hafta geçip de sonunda ilk kez birbirlerine açıldıklarında... Ama ne kadar da koşuşturmalı bir gündü o gün! Gazi Sineması'ndan çıktıktan sonra Şişli civarında bir sokakta dört beş kişi doluştukları arabanın Mecidiyeköy'e bir önce varabilmek için yıldırım hızıyla birtakım yokuşlu sokaklara saptığını, sonra Boğaz köprüsünde uzun süre trafiğe takıldıklarını, nihayet Kadıköy'e varıp da arabayı bir yan sokağa zor bela park ettikten sonra filmin başlamasına çok az bir süre kala Moda Sineması'na varmayı başardıklarını daha dün gibi anımsıyordu... Zeynep'le salonun arka sıralarında yer alan koltuklarda arkadaşça –evet o an için "arkadaşça"– yan yana oturarak seyrettikleri film de tabii ki gayet iyi hatırındaydı. İsviçreli yönetmen Alain Tanner'in *Messidor*'unu, görülecek filmleri belirleme aşamasında tam bir görüş birliği içinde seçmişlerdi. Ne var ki kendisi film boyunca kapıldığı hayaller yüzünden bu son derece ilginç "yol filmi"ne gerektiği gibi nüfuz edemediğini ve ancak yıllar sonra bir DVD'sinden doğru dürüst görme fırsatını bulabildiğindeyse, filmin araya giren anıların yüküyle, içini iyice acıttığını anım-

sıyordu...Ve filmin bitiminde, arabayla yeniden Avrupa yakasına geçerlerken, Zeynep'e az önce gördükleri film konusunda özel olarak tek bir sözcük bile söyleyemediğini, sadece, bunun gün içinde gördüğü üçüncü filmi olduğunu, az sonra bir dördüncüsüne nasıl dayanabileceğini pek bilemediğini itiraf ettiğini anımsıyordu. Bu kez, içinde şimdi üç kişi bulunan arabanın ön koltuğunda otururken, direksiyondaki Zeynep, "Ay bu delilik, ben asla üçü aşamam. Nasıl yapabiliyorsunuz bunu!" demişti, yeni tanışmış olmanın getirdiği saygılı bir sizli bizliliği içtenlik çabasıyla birleştirir gözükerek. Galiba ona yanıt olarak, Tanner'in filmlerini, özellikle de *Beyaz Kentte* ile *2000 Yılında 25 Yaşında Olacak Olan Jonah*'ı çok sevdiğini söylemişti. Arka koltukta oturan ve o âna değin pek konuşmayan Mehmet Ali'nin de –yoksa Mehmet Ali değil miydi, bir başkası mıydı?– bu konuda ona katıldığını şöyle böyle anımsıyordu... Evet, sonunda akşam 19.00 seansında Emek'te –hoyrat kapitalizmin o betonarme cangılında kaybolup gitmiş olan o eşsiz salonda– Zeynep ve Mehmet Ali'yle –acaba arabadaki üçüncü kişi gerçekten de o muydu?– birlikte gördükleri dördüncü filmden, Woody Allen'ın, Tolstoy'un *Savaş ve Barış* romanı üzerine yaptığı espriye benzer bir ifadeyle pekâlâ söz edebilirdi... Sonuçta o gün, görüp de aslında görülmeyen filmler kategorisine girecek şekilde, Emek'teki dördüncü filmin üzerine de koskoca bir çarpı çekmişti. Belki de tıpkı daha sonraları, Zeynep'in üzerine koskoca bir unutuş çarpısı çekeceği gibi...

2000 Yılında 25 Yaşında Olacak Olan Jonah herhalde şimdilerde orta yaşlarına çoktan merdiven dayamış olmalıydı. Peki ölmediyse, bir şekilde öbür dünyayı boylamadıysa, acaba şu sıralar neler yapıyor olabilirdi Jonah? Nedense, onu kurmaca değil de gerçek bir kişi gibi düşünmeye eğilim duyuyordu. Tabii aslında ötekileri de. Sonra filmde ayrı ayrı öyküleri anlatılan o sekiz kişi acaba ne yapıyorlardı? Aynada kendine bakıp bakıp bir çalar saate ateş eden şu Troçkist düzeltmen acaba fil-

min sonunda kendini gerçekten de öldürmüş müydü? Filmin, şimdi aklından çıkmış olan bu epizodunu merak etti... Derken merak ettiği bu noktayı gölgelercesine filmin ta başlangıç sekansındaki şu komik ve eksantrik tarih öğretmeni gözlerinin önüne geliverdi. Okul müdürü, şamatacı liselilerin hiç mi hiç ciddiye almadıkları öğretmeni tahtanın önünde sınıfa tanıtıyor, müdür sınıftan ayrıldıktan sonraysa öğrencilerin karşısında ansızın bir hedef tahtası gibi kalıveren öğretmen kalın camlı gözlüğünün ardından onlara komik komik bakıyor, aynı anda sıralardan bir iki şamata sesi yükseliyor, derken öğretmen, masasının üzerine pat diye koyduğu çantasından önce koskoca bir satır ve sonra da upuzun bir domuz sucuğu kangalı çıkarıyor, bunun üzerine sınıftaki şamata iyiden iyiye yükseliyor, ta ki kendinden fazlasıyla emin görünen öğretmenin tahtaya çağırdığı öğrencilerden birine o domuz sucuğunu satırla kestirdiği âna değin bu böyle sürüp gidiyordu. O andan itibarense, ipleri tümüyle ele alan komik ama özgüvenli öğretmen Zaman ve Tarih üzerine belagatle konuşmaya başlamış ve bütün öğrenciler birdenbire suspus olmuşlardı. Komik görünüşlü tarih öğretmeni Zaman'ın, aynen bir domuz sucuğu kangalı gibi katlara sahip olduğunu, Tarih'teki her çağın ona başka biçim verdiğini, her birinin farklı bir Tarih anlayışı olduğunu anlatıyordu. Tarım toplumlarında gündönümleri festivalleriyle kutlanan döngüsel zamanları, kapitalizmin dümdüz uzanıp giden, kesintisiz otoyol zamanları, komünizmin bilmem ne zamanları... öğretmenin söylediğine göre Einstein domuz sucuğunun zarını koparıp atmış, bu yüzden de zamanı dağılmaya uğratmıştı...

Anılardan bir an için koparak düşüncelere daldı Vedat Evrenosoğlu: kangalın bir köşesinden acaba biz de kendimize uygun bir zaman kesitini beceriyle koparıp almış ya da birilerinden bir şekilde istemiş olabilir miydik? Böyle bir seçme olanağımız hiç olmuş olabilir miydi? Şöyle fazla yağlı olmayan bir yerinden ama dişleri de çok zorlamayacak bir parçasını. Bes-

belli ki domuz sucuğu kangalından nasiplerine düşen parça kimilerinin galiba açıkça midesine oturmuş, hatta farkına bile varmadan boğulmalarına yol açmıştı. Tarih, gerçekten de komik görünüşlü lise öğretmeninin açıklamaya çalıştığı gibi eskidikçe kötü kötü kokmaya başlayan bir domuz sucuğu muydu yoksa?

Tarih'in kötü kötü kokan bir domuz sucuğu olup olmadığını bilmiyordu ama böyle bir düşünceyi çağrıştıracak kadar tuhaf ve dolaysız bir şekilde kendisini geçmişe götüren, onda geçmişe ilişkin canlı çocukluk anıları uyandıran şeyin, tam da burun direğini kıracak cinsten bir hela kokusu olduğunu, evet başkaca bir şey değil de böylesine nahoş bir koku olduğunu bizzat gözlemlediğini anımsamıştı şimdi de. Geçen yaz, Büyükada sokaklarında, hâlâ bambaşka bir dünyaya aitmiş gibi görünen geniş bahçeli ahşap köşklerin arasında tek başına yürürken, bir köşk bahçesinden burnuna ansızın ağır bir hela kokusu gelmiş ama nedense, bu kötü kokunun iticiliğinden uzaklaşmak için adımlarını hızlandıracak yerde, belirgin biçimde yavaşladığını ve bu kokunun kaynağına doğru tıpkı bir av köpeği gibi usul usul yöneldiğini, onun izini sürmek için burnunun deliklerini sanki daha bir açtığını fark etmişti. Bir anda ardına düştüğü bu koku, tam da beş altı yaşlarının sayfiye görünümlü Kadıköy'ünde, her yaz uzun süreler kaldığı Kantarcı'daki dört katlı, gri taş evin en alt katındaki heladan büyük olasılıkla bahçedeki çürümüş yaprak, çimen ve killi toprak kokusuna karışan kokunun tıpatıp aynısıydı. Şimdi aynı ânın anısını zihninde bir kez daha evirip çevirirken, kokuların gerçekten de geçmişe götüren en dolaysız yol olduğunu düşünmekten kendini alamadı. Görüyordu ki, Proust'un *Yitik Zamanın Ardında* adlı ırmak romanında dile getirdiği şekliyle, herkesin anımsama nesnesinin ıhlamura bandırılmış ünlü *madeleine* kurabiyesi olacak diye kesin bir kural yoktu. Nitekim, kendi yaşantı örneğinde olduğu gibi, anımsama araçları bazen geçmişin romantik kavranılışına en karşıt görünümler altında

bile ortaya çıkabiliyordu. İlerde kötü olabileceği varsaydığı bir koku, yani filmdeki domuz sucuğunun kokusu, şimdi onu, gerçekte kötü olan ama kendisinin o an kötü olarak algılamadığı, hatta o an için kötü olduğunu aklına bile getirmediği bir başka kokuya götürmüş ve bu da zincirleme bir bilinç akışı tepkimesiyle anılar kutusunun kilidini tık diye açıvermişti.

Kendini tam da anımsama dalgalarına bırakmak ve filmdeki profesörün yap dediğinin sanki tersini yapmaya çalışmak, yani hiçbir nirengi noktası seçme gereğini duymadan onları geldikleri doğallıklarıyla kabul etmek...

Bir süredir yapmaya çalıştığı, yoksa tamı tamına bu muydu? Başarıp başarmadığını bilmeden yapmaya çalıştığı...

Sözgelimi, son zamanlarda zihnine sık sık takılan ve çocukluk yıllarından kalma canlı bir imgenin, yılların araya girmesiyle doğallığını bir hayli yitirmiş, hatta biraz da sinema sanatının kendisiyle tortulanmış olarak aklına geldiğini düşünüyordu: Kantarcı'daki o kocaman bahçeli, gri taş evde, salonun köşesinde duran antika döner kitaplık ve onun üstündeki şu kapkara Wagner büstü... Çok daha sonraları, antika eşyalara az buçuk merak saldığı günlerde, Fransız marangozluk sanatının seçkin örneklerinden biri olduğunu öğreneceği ve dedesinin ölümünden sonra yeğenine kaptırışını hep içi burkularak anımsayacağı o zarif kitaplıkla, kendini bildi bileli onun hep üzerinde durmuş olan, ondan hiç ayrılmamış görünen şu kapkara Wagner büstü... Doğru ya, kitaplık yeğenine gitmişti ama o büste ne olmuştu? Bunu nedense hiç mi hiç anımsamıyordu... Tabii, nereye gitmiş olabileceği konusunda birtakım tahminleri yok değildi ama kendini bu düşüncenin takibine vermeyi arzu etmediği gibi, şimdi bunu aklına getirince içinde derinlerden gelen küllenmiş bir öfkenin yavaş yavaş kabarmakta olduğunu duyumsadı. Hayır, geçmişte kalan bu miras paylaşımı konusuna tek bir saniye bile harcamak istemiyordu, bunlar bellek için anlamsız, hatta küçük düşürücü birer yüktü. Daha güzel şeyleri düşünmek istiyordu... Sözgelimi, ne zaman

yemek yeme konusunda mızmızlansa, ne zaman yemekler ağzına kaşıkla tıkılsa, sözde büyük bir ciddiyetle, yardımına sürekli başvurulan şu çatık kaşlı ünlü müzisyen Amca'dan laf açılmasını: "Ama bak, sen yemek yemezsen, sonra Amca sana kızar, öyle değil mi! Bunun için yemek yemen gerek, Vedat! Hadi ye... Bak, Amca, oradan sana bakıyor!" Göz ucuyla kitaplığın üstündeki kımıltısız, kapkara büste şöyle ürkekçe bir bakış ve sonra, kaşığın ağza girişini hiç mi hiç fark edemeden lokmaları bir bir yutuşu... Ve yıllar yıllar sonra, Francis Ford Coppola'nın *Apocalypse Now* filmindeki o ünlü sahne, yani Vietnam yerlilerinin helikopterlerdeki Amerikalı askerler tarafından gümbür gümbür çalan Wagner fon müziği eşliğinde makineli tüfeklerle tarandıkları, seyircilerin kolektif belleğinden asla silinmeyen o sahne...

Peki, şimdi yaptığı tam olarak ne oluyordu? Karanlık ve bilinmez bir otorite önünde boyun eğdiğini dile getiren zihnindeki çocukluk anısını, sanatın ironik dehşet imgesiyle birleştiren yapay, hatta biraz zorlama bir çağrışımlar zinciri mi oluşturuyordu? Ya da basit bir çocukluk ürküntüsünü, estetize edilmiş dehşet duygusuyla birleştirmenin incelikli karmaşıklığını mı yaratmaya çabalıyordu?.. Kuşkusuz, tam olarak bunların hiçbiri değildi. Bellek daha çok, başına buyruk davranan bir çocuk gibiydi, hep, o yana bu yana çekiştiriyordu. Çocukluğunun çatık kaşlı müzisyen Amca'sının, küçüklüğünün korku figürünün, sonradan, faşizmin hizmetine verilmiş olduğu ileri sürülen bir sanat anlayışına salt korku temelinde nasıl olup da eklemlendiğini düşünmeye çalıştı. Derken kişisel müzik tercihlerinde de nedense Wagner'in müziğine karşı sanki hep belli bir mesafede durmuş olmayı yeğlediği aklına geldi...

2

"Nostalji Seansları..."

Gerçekten de doğru muydu kullandığı bu ifade, son zamanlarda kendini iyiden iyiye kaptırıp neredeyse kalıcı bir alışkanlık haline getirdiği müzik dinleme sürecini yeterince dile getiriyor muydu? Belki "nostalji" sözcüğü, yuvaya dönüş anlamına gelen bu yabancı kökenli sözcük yerli yerindeydi ama "seans" daha çok, kolektif bir dinleme ya da seyretme eylemini çağrıştırmıyor muydu? Oysa bu nostalji seanslarında hep tek başına müzik dinliyordu, dinlerken yanında hiç başkası olmuyordu. Böyle olunca da dinlenilen müzik parçası üzerine birlikte yorum yapabileceği, karşılıklı değerlendirmelerini paylaşabileceği, "Biliyor musun, şu son gitar solosu beni bir

kez daha o anlara alıp götürdü... ya da nedense, parçanın melodisini şimdi fazla tekdüze ve sıradan buldum" diye hitap edebileceği hiç kimse olmuyordu... Kim bilir, belki de nostalji, öyle kolay kolay paylaşılacak bir şey değildi...

İşin aslı aranırsa, yeniden plak dinlemeye, önceleri, onları akustik bir sınamadan geçirme düşüncesiyle başlamıştı. Başlangıçta, özellikle "nostalji" falan gibi şeyler söz konusu bile değildi, daha doğrusu "nostalji" denilen şey, bu sürecin doğal bir yan ürünü olarak ortaya çıkmış, onu ansızın karşısında ya da daha doğrusu, kendini nostaljinin doğrudan "içinde" buluvermişti...

Sürecin ilk günlerini anımsadı: Bir müzik sitesinden, The Allman Brothers Band'in *Brothers and Sisters* albümünü indirmiş ve bir diske kaydettikten sonra, karşılaştırma yapabilmek için, üşenmeyip eski plaklarının durduğu sandıktan grubun 1973 tarihli aynı adlı plağını bulup çıkarmıştı. Albümün kapağını yeniden görmek bile başlı başına bir şenlik olmuştu. İçine ansızın, geçmişten geliveren bir şeyin verdiği, o biraz yadırgatıcı duygu dolmuştu. Dış kapaktaki kurumuş güz yaprakları fonunda gözüken biri oğlan öteki kız iki küçük sarışın çocuk, iç kapaktaki bir orman evi önünde çekilmiş, en az kırk kişinin yer aldığı, eşli çocuklu, geniş aile fotoğrafı... Sanki kendi ailesinin tanıdık bireylerine bakıyormuş gibi uzun uzun bakmıştı kapaktaki fotoğraf figürlerine... Sonra plağı pikap platformuna yerleştirip de ilk parça olan *Wasted Words*'ün daha ilk nağmelerini duyar duymaz, plağın yumuşak sound'unu, diskin yüksek volümlerde kulak zarına baskı yapıp dinlemenin zevkini kaçıran tınısına asla değişmeyeceğini düşünmüştü... Plaklar, hiç tartışmasız, değeri bilinmeyen hazinelerdi; çünkü geçmişle doğrudan bağ kurmaya yarıyorlardı, geçmiş onlarla birlikte başka hiçbir şeyle olmadığı kadar kolaylıkla sökün ediveriyordu... Hem kendisini doğrulayan teknik veriler de yadsınamayacak gibiydi: Analog olan kayıt, daha az keskin ve daha yumuşaktı. Hiç kuşkusuz, aynı zamanda, daha insaniydi. Plak-

lar yılların statik elektriğiyle yüklü oldukları, yivleri iyice yıprandığı için –artık üzerinde "Ioniser" yazan özel bezini kullanması da pek bir işe yaramıyordu– evet, böyle oldukları için enikonu çıtırtılıydı ama kesinlikle daha zevkli bir dinleme hazzı veriyordu... İlk parçadaki "Boşa harcanmış sözcükler" nakaratını, yeniden dinlediğinde biraz tekdüze bulmaktan kendini alamadığı halde, geçmişi çağrıştırmasının yüzü suyu hürmetine defalarca dinlemekten usanmamıştı.

Ve "Nostalji Seansları"nın arkası gelmişti. Bunun hemen ardından coşkusuna kendisinin de şaşırdığı bir Santana haftası yapmış ve Meksikalı gitaristin, ilk gün en çok sevdiği Santana plağı olan "Üçüncü Albüm"ünü, sonra "Abraxas"ını, ikinci gün "Jingo" ile "Woodstock Konser" albümünü ve üçüncü gün de hep gerçek bir başyapıt olduğunu düşündüğü, zaman zaman disk kaydından dinlemekten de geri kalmadığı "Caravanserai" adlı albümünü dinlemişti. Ertesi haftanın nostalji seansında, Santana'nın John McLaughlin'le birlikte Hintli guru Sri Chimnoy'un müridi oldukları dönemde ortaklaşa yaptıkları "Love, Devotion, Surrender" albümü sahne almıştı. Müzisyenlerin uyuşturucuyu bıraktıkları ve albüm kapağına yansıyan beyaz giysileri ve kısa saçlı derli toplu görünümleriyle dış dünyaya artık tümüyle "arındıkları" imajını verdikleri bu ara dönem yapıtını da her zaman çok çok sevmişti. Santana'nın kendini disko dalgasına kaptırdığı 80'li yıllarla birlikteyse, onu çoktan dinlemez olmuştu. Zaten artık pek rock müziği de dinlemiyordu ya...

Berjer koltuktan ansızın yekinir gibi kalktı. N'apıyordu böyle! Bütün gün boyunca tıpkı bir ihtiyar gibi anılara takılı kalarak mı geçirecekti zamanını! Akşamüstü Necdet Bey'in dükkânına uğramayı planlamıştı ama deminden beri aklı nasıl olduysa beklenmedik bir şekilde bambaşka bir şeye takılmıştı... Zaman içinde çeşitli sebeplerle hiç aklımıza getirmediğimiz kişiler sanki toprak altında yatan ölülerden pek de farklı değillermiş gibi görünmüşlerdi birden gözüne. Onlarla ancak

yeniden temas kurduğumuzda canlanıyorlar ve "yaşayan ölüler" kimliğinden bir tek o zaman sıyrılıveriyorlardı... Evet, evet, tuhaftı ama bir o kadar da gerçekti sanki, az önce aklına takılan şey. Tabii, fazla derinlere gitmeye gerek yoktu, sonuçta felsefi düzlemde yanılgılı bir tekbencilik mantığına dayanıyordu bu düşündüğü, gelgelelim bir şeyi düşündüğümüzde onu yeniden var kılabiliyorsak bu da insan hayatında çok önemli bir şey olmalıydı... Peki, bu düşünce böyle durduk yerde aklına niye gelmişti ki? Beynini kısacık bir an zorladı ve çok geçmeden, sorusunun belki de karşılığı olabilecek bir şey yakaladığını aklından geçirdi. Yoksa, yoksa, uzun süre önce –beş yıl mı olmuştu, yoksa yedi yıl mı?– ilişkilerinin acı bir şekilde koptuğu C. yüzünden mi böyle düşüncelere kapılmıştı birdenbire? C.'nin artık adını bile anmak istemediğini, onu yaşamında sadece tek bir harfe indirgediğini düşündü; ama bunu yaparken bile, kuşkusuz derinlerde kökleşmiş bir merak duygusunun zihnini kurcalamakta olduğunu aklından geçirmekten kendini alamadı.

Planladığı gibi, akşamüstü beşe doğru Beyoğlu'na inmiş, önce Hacı Bekir'de bir bardak soğuk demirhindi içmiş ve sonra da anacaddenin her zamanki kalabalık selinden kurtulmak için, binaların duvar diplerine bir hayli yakın yürümüştü. Gerçi, güneşin bu saatlerdeki ışık rejimi, insanın gölgede yürümesine pek de izin vermiyordu. Bu yüzden karşıdan gelen insanların yüzlerini son birkaç metrelik mesafeye kadar doğru dürüst seçememiş, kim bilir belki de onu tanıyanlara bile selam vermemişti...

Daha sonra olup bitenler rutin bir gündemin olayları gibi başlayıp yavaş yavaş yaşamın hemen fark edilemeyen şu beklenmedik yüzlerine doğru evrilmişti. Aslıhan Pasajı'ndaki kitapçı tezgâhlarında elden düşme kitapları karıştırarak bir süre oyalanmış, dolaşmaktan yorulunca da üst katta bulunan çay ocağındaki bir tabureye çöküp bir bardak çay içmişti. Böyle

dalgın dalgın çay içerken, yakın bir zaman önce bir tarih dergisinde okumuş olduğu bazı bilgiler üşüşmüştü zihnine. Makalede, o zamanki adı Krepen Pasajı olan içinde bulunduğu mekânın 1950'li yıllarda sıra sıra meyhanelerle dolu olduğunu okumuştu; yazıda ayrıca, çok eskiden -galiba Cumhuriyet'in ilk yıllarındaydı, pek de iyi anımsayamıyordu- aynı mekânı kunduracı dükkânlarının işgal ettiği belirtilmişti... O an, ucunda, bir taburenin üstünde oturmakta olduğu koridora doğru bakarak, adeta bir çeşit gerçeküstücü resim oluştururcasına, iç içe geçmiş olan ayakkabı-içki-kitap dizisini tek bir bütünmüşçesine tasavvur etmeye çabalamıştı. Bu mekânda, üç apayrı şeyi barındıracak kadar çok zaman akıp geçmişti demek!.. Buna hem biraz şaşmış hem de olağan bir şey olduğunu düşünmüştü. Hayat böyle çapraşık gerçeklerden oluşmuyor muydu hep! Şeyler yorulmamacasına birbirini izleyip duruyordu... Derken elindeki sıcak çay bardağını yaz başlangıcında üşümüş gibi neredeyse sımsıkı avuçlarken, içine belli belirsiz bir huzursuzluk yayılır gibi olmuştu. Acaba tezgâhlarında sık sık kitap avcılığına çıktığı ve oyalandığı bu sahaf dükkânları da günün birinde buradan çekip gidecekler miydi? Doğrusu, pekâlâ da gidebilirlerdi, zaman hiçbir şeyin garantisini vermiyordu ki, hem belki de kitapların hepten ortadan kalkmasına tanık olmak için buradaki kitapçı vitrinlerini -tabii artık burada kitapçı denebilecek şey kalacak olursa- şu fikrine bile ısınamadığı soğuk yüzlü elektronik kitapların istila etmesini falan beklemek bile gerekmeyebilirdi. Her şey bir anda oluverirdi, hem çoğu şey öyle olmuyor muydu!

Aslıhan Pasajı'ndan çıktıktan sonra hemen yandaki Avrupa Pasajı'na girmiş ve bir süre de bu kez oradaki dükkân vitrinlerine göz gezdirmişti. Şeffaf pleksiglas çatı kaplamasından bolca ışık alan bu dar pasajı, özellikle tavana yakın nişlerde duran antik görünümlü kadın heykellerinden ötürü çok seviyor, her girişinde başını bir kez kaldırıp bu heykellere mutlaka şöyle bir bakıyordu. Sıradan görünümlü Aslıhan Pasajı'nın tersine,

bu tarihi ve rafine aydınlık mekân, kısalığıyla insanda gelip geçici ama yine de gerçek bir geçmiş zaman duygusu yaratıyordu...

Çevresine bakınırken, bir aralık, buraya, eski film posterleri ve sinema lobisi fotoğrafları satın almak için dadandığını anımsadı. Göz ucuyla, önünde durduğu dükkânın içine doğru baktı: kendisinden eskiden posterler aldığı ve kışın neredeyse her zaman siyah bere takan popüler tarihçi Cevdet Bey, masasının üzerindeki bir şeyin üzerine dikkatle eğilmiş, inceliyordu. Vedat Evrenosoğlu bir an duraksadı ve belki de yeni bir geçmiş koridoru açmayı arzu etmediğinden, ona bu kez görünmek istemedi, hemen yandaki dükkânın vitrinine doğru bir iki adım attı. Vitrinlerin çoğu da Sovyet Kızıl Ordusu'nun çeşit çeşit madalyaları ve devlet büyüklerinin matruşkalarıyla dolup taşıyor; keçi sakalıyla Lenin ya da pos bıyığıyla Stalin dizileri, tıpkı kötü bir tarih şakası gibi, alaycı ve sabit gözlerle vitrinlerden ona bakıyordu. Bu zararsız fosilleri şimdi mesafeli ve kayıtsız bir gözle seyre dalmışken, zihnine Maltepe sigaralarının üzerindeki illüstrasyonlarda inanılmaz bir vehimle orak çekiç motifleri arayan düşüncenin uzak anısı geldi ve gelir gelmez de önünde sıra sıra duran bu kuklaların küçük ağızlarına birer Maltepe sigarası tutuşturma özlemi duydu. Ne de matrak olurdu ama! Kendilerinden büyük sigaralar tüttüren, bir zamanın en güçlü siyaset liderleri. Peki ama, artık Maltepe sigarası üretiliyor muydu? Sigara içmediğinden hiç bilemiyordu, belki o da gününü tamamlayıp çoktan piyasadan çekilmişti...

Derken karşı sıradaki vitrinleri incelemeye koyuldu. Deminden beri yeşim taşından bir Buda heykelciği, onu ayartıp dükkândan içeri sokma sinyalleri yaymaya başlamıştı ki, gözü hemen onun yanı başındaki Sèvres porseleni olduğunu tahmin ettiği bir çay takımına takılıp bu kez onunla oyalandı ve Buda'yı anında unuttu. Ancak dükkâna girip porselen takıma bakmaya da üşendi. Galiba bu üşenme nöbetleri son zaman-

larda biraz sıkça baş göstermeye başlamıştı. Yaşlanıyor muydu ne! Yok yok yaşlanmıyordu, sadece bugün satın alma cinleri kafasının içinde yeteri kadar tepinmiyordu, o kadar, bütün mesele buydu. Derken, önceki ruh haline göre pasajdan daha keyifli bir ruh hali içinde çıkıp Meşrutiyet Caddesi boyunca hızlı hızlı yürümeye koyuldu.

Necdet Öktengil'in Tepebaşı'ndaki antikacı dükkânının kapı çıngırağı hafifçe tıngırdadı ve Vedat Evrenosoğlu, kapıyı hafifçe iterek içeri girdi. Ortalıkta hiç kimse gözükmüyordu. Tam, "Ben geldim, Necdet Bey, kimse yok mu?" diyecekti ki, uzun ve loş koridorun ucundaki bir kapı açıldı ve ilerlemiş yaşına karşın oldukça dinç haliyle Necdet Bey göründü.

"Oo, hoş gelmişsiniz, Vedat Beyciğim... Ben de Vedat Bey acaba ne zaman arzı endam edecek diyordum kendime!" Sesinde, hafif bir Rumeli şivesi vardı ve Necdet Bey'le ne zaman bir çift lakırdı edecek olsa sanki bu şive Vedat'a kendi Rumelili atalarıyla görülmez bir köprü oluşturuyormuş gibi geliyordu. Yaşlı adam elinin hafif ıslaklığıyla hâlâ gür ve tümüyle ağarmamış saçlarını geriye doğru şöyle bir taradıktan sonra:

"Ee, geçen hafta uğrarım dediniz uğramadınız Vedat Bey... bilmiyorsunuz, bu arada dükkâna neler geldi neler..." dedi. Bunu izleyen an, bilmecemsi bir edayla gülümseyerek masasının başına geçmişti.

"Hayrola... yeni bir akizisyon falan mı var?"

"O dediğinizin allahı var, Vedat Beyciğim. Gördüğünüzde küçük dilinizi yutacaksınız..."

Vedat Evrenosoğlu, acaba küçük dili yutmasına ne neden olabilir dercesine, gözlerini Necdet Bey'in çakır gözlerine dikmişti. Derken onun yazı masanın çekmecesini yavaşça açıp oradan rulo edilmiş bir karton çıkarışını seyre daldı.

"Şuna bir bakın bakalım, hoşunuza gidecek mi..." Bunu söylerken, antikacının sesi belirgin şekilde ironik bir tona bürünmüştü.

Vedat Evrenosoğlu, kendisine uzatılan rulo edilmiş karton parçasını usul usul açtı ve sonunda bir metreye yarım metre boyutlarındaki hat yazısına, gördüklerine inanamıyormuş gibi baktı. Bakışlarını karton üzerinde bir süre daha yoğunlaştırdıktan sonra:

"Ama bu pek değerli bir şeye benziyor, Necdet Bey, sizce de öyle değil mi?"

"Tahmin ettiğiniz gibi çok değerli bir parça, dostum... Ve öyle olmasına başlangıçta ben de çok şaştım."

"Peki, nereden bulabildiğiniz bunu?" Hat yazısına bir kez daha dikkatle baktı.

"Nereden mi? Bir ademoğlu gelip satmak istedi, ben de havada kaptım."

Necdet Bey, alaycı bir memnuniyetle ona baktı.

"Yapmayın Necdet Bey! Hiç de öyle kolaylıkla elden çıkarılabilecek bir şeye benzemiyor..." Vedat, bakışlarını hattan hâlâ alamıyordu.

"Şimdi size kime ait olduğunu söylersem iyice şaşıp kalacaksınız."

"Hadi, beni daha fazla merakta bırakmayın, Necdet Bey!.."

"Elinizde tuttuğunuz rulo, inanmayacaksınız ama Ünyeli hattat kardeşlerin küçük olanına, yani Mustafa Rakım Efendi'ye ait, bundan adım gibi eminim..."

"Demeyin! İnanamıyorum..."

Vedat ruloyu doksan derece çevirerek, bir de öyle baktı.

"Küçük derken İkinci Rakım Efendi'yi falan kastetmiyorsunuz değil mi?"

"Ünyeli kardeşler diyorum, Vedat Beyciğim. Elbette ki Büyük Rakım Efendi'den bahsediyoruz... Vakıa, Ahmed Rakım bile olmuş olsa, yine çok değerli olurdu..."

"Peki nereden emin oldunuz hattın Mustafa Rakım'ın kaleminden çıktığına?"

Necdet Bey ona, bırak da bu kadarını bilelim dercesine, bu kez biraz istihzayla baktı.

"Önce istif dikkatimi çekti, sonra da harflerin kendine has Mustafa Rakım bükümleri..."

"Hangi üslupta yazılmış?"

"Sülüs. Kalemin kamış kalınlığı 3 milimetreyi geçmez."

"Sülüs, demek."

Vedat, aklına bir şey takılmış gibi, bir an durakladı. Sonra:

"Peki, ne yazıyor hatta Necdet Bey? Galiba bir 'gayın' harfiyle başlıyor..."

"Evet, gayın... Bir beyit yazılmış, Vedat Bey. Doğrusunu söylemek gerekirse, bana vezni biraz sorunlu geldi ama..."

"Okuyabilir misiniz, lütfen. Çok merak ettim."

"Okuyayım."

Antikacı sağ işaretparmağını beytin altından yavaşça yürüterek okudu:

"Gelse de şimalden tatlı bir rüzigâr zannetmeki sulhtur,
Bakışı yakar geçer kalb-i derununu kalan sadece ruhtur."

"Bir aşk acısını dile getiriyor beyit..."

"Evet, öyle, Vedat Beyciğim... İçinde sulh kelimesi geçen bir aşk acısını..."

"Peki, bu hat, piyasaya bir terekeden falan düşmüş olabilir mi?"

"Yok, tereke falan değil Vedat Bey... aslını ararsanız, kaynağı bana biraz meçhul göründü ya, her neyse..."

"Anlatın lütfen, gerçekten de çok merak ettim şimdi..."

"Sabırsızlanmayın, Vedat Beyciğim, elbette ki anlatacağım... Lütfen önce, şöyle karşıma geçip oturun da biraz soluklanın... Ha şöyle... Ne diyordum, hattı ele geçirmemin hikâyesi ilginç oldu diyordum... Şöyle... Geçen hafta, günlerden salıydı galiba, otuz-otuz beş yaşlarında bir adam geldi dükkâna. İri yarı, kara kaşlı, marsık gibi simsiyah saçlı bir adam. Şivesinden bana Güneydoğulu biri gibi gözüktü... Derken adamcağız hemen mevzuya girip elinde bir hat olduğunu ve satmak iste-

diğini söyledi. İsmi hatırımda kaldığı kadarıyla, Hüseyin Ocak'mış, evet, evet, doğru söyledim Hüseyin Ocak... Bir müddet işinden de bahsetti, ticaretle mi ne uğraşıyormuş, galiba Bağlarbaşı taraflarında büroları varmış, evi de oralardaymış... Neyse uzatmayayım, derken elinde tuttuğu bez torba gibi bir şeyden şu anda sizin elinizde olan karton levhayı çıkardı; ama ruloyu hemen açmadı. Anlattığına bakılırsa, hüsnühat sanatına meraklı olan büyük amcasından kalmış hat ona... Ha ne diyordum, ruloyu açınca da tabii birdenbire benim gözlerim fal taşı gibi açılıverdi."

Necdet Öktengil, yüzünde hâlâ yeni bir kıta keşfetmiş kaşif edasıyla gülümseyip sözünü sürdürdü: "İnanır mısınız, fazla bir pazarlık falan da yapmadı. Sanki acilen paraya ihtiyacı varmış gibiydi..."

Vedat Evrenosoğlu, antikacının yüzüne, acaba bir bityeniği mi var bu işte dercesine, ikircikle bakakalmıştı:

"Yok... yok, tabii ki sahte falan değil, emin olabilirsiniz... Yalnız kartonun sol üst ucu bir hayli örselenmiş... görüyor musunuz?"

"Evet... bayağı sararmış ve donuk duruyor. İyi ahrarlanmamış herhalde. Peki niye ketebe konmamış, onu da merak ettim şimdi?"

"Niye mi ketebe konmamış!" Necdet Bey bu kez muzip bir edayla gülümsedi:

"Mustafa Rakım Efendi bunu yaptığında henüz icazetname almamış zaar, çok gençmiş..."

İkisi bir ağızdan güldüler.

"Kızmayın ama siz de bir anda hafiye kesiliverdiniz, Vedat Beyciğim. Yoksa bana gerçekten inanmıyor musunuz?.. Besbelli ki bir Mustafa Rakım Efendi bu, buna şüphe yok... Karşısına geçip sabahlara kadar baksanız usanmazsınız..."

Vedat Evrenosoğlu, "Estağfurullah, Necdet Bey, size nasıl olur da inanmam!" dedi ve sonra, antikacının sitemle karışık

coşkulu değerlendirmesine mahcubiyetle güldü. Bunu izleyen an ise acaba şimdi çok mu para isteyecek, diye merak etti.

"Peki, niye çerçevesi yok, Necdet Bey?"

"Bilmem ki... Bunu ben de düşündüm. Böylesine değerli bir hattın çerçeveli olarak muhafaza edilmesi daha makul olurdu... Her neyse, mevzuya gelelim biz... Sizin için elbette bir şeyler yapacağım, Vedat Beyciğim... Para konusunu hiç kafanıza takmayın siz..."

Vedat Evrenosoğlu sıkılgan bir ifadeyle gülümsedi ve antikacının ondan şimdiye dek sattığı şeyler için asla fahiş bir fiyat istememiş olduğunu aklından geçirdi. Sonra, bunun verdiği rahatlık duygusuyla:

"Yok, yok... Tabii ki takmıyorum, Necdet Bey, estağfurullah" diye karşılık verdi.

"Ee, peki, şimdi birer bardak çay içmeye ne dersiniz, vakit almaz hemencecik yapıveririm."

Vedat Evrenosoğlu, şimdi, yazı masasının önündeki geniş maroken koltuğa halinden son derece hoşnut bir ruh haliyle daha da yayıldı ve antikacının çay hazırlamak üzere arkada mutfak olarak kullandığı odaya geçişini seyretti.

Necdet Bey'in dükkânından neredeyse on yıldır alışveriş yapıyordu ve bugüne değin aralarında tek bir pürüz bile çıkmamıştı. Antikacı çevresinde dürüstlüğüyle tanındığından, güvenden yana hiçbir kuşkusu yoktu. Adamcağız ne talep etse, kuzu kuzu verecekti. Hem Necdet Bey onu gerçekten sevmese, bir Mustafa Rakım'ı elinden çıkarmaya öyle kolay kolay yanaşır mıydı!..

Gözleri bir süredir yanı başında duran bir taş plak yığınına takılmıştı. Yerinden kalkıp yığına iyice yaklaştı ve sonra eğildi. En üstte Seyyan Hanım'ın iki plağı vardı. Uzanıp kalın taş plakları eline aldı ve üzerindeki silik yazıları okumaya çalıştı. Göründüğü kadarıyla kendisinde olmayan en az üç dört tango parçası vardı plaklarda. Bunları da alıp yanında götürmeyi aklından geçirdi. Kim bilir, belki de hattın ikramiyesi olarak ve-

rirdi plakları Necdet Bey... Tam bunları düşünürken, yaşlı antikacı elinde bir çay tepsisiyle mutfaktan çıkıp içeri giriverdi:

"Artık her şey şipşak oldu mirim, bu modaya sonunda biz de uymaya mecbur kaldık..."

Bardaklardaki iki Lipton çay poşeti, içine atıldıkları sıcak suyun rengini yavaş yavaş değiştirmekteydi.

"Teşekkürler, Necdet Bey..."

"Rica ederim... Ee, anlatın bakalım, sizin cephede işler nasıl? Son gelişinizde, yurtdışına çıkmaktan bahsetmiştiniz..."

"Şey... şimdilik vazgeçtim... belki sonbahara..."

Necdet Öktengil rengi henüz tümüyle koyulaşmamış fincandan, hiç şeker atmadan bir yudum aldı.

"Biliyor musunuz, hat piyasasına son zamanlarda ecnebiler, çoğunlukla da Amerikalı koleksiyonerler dadandı. Fazla sorup sorgulamadan ne varsa toplayıp götürüyorlar. Tabii, hakiki arz son derece sınırlı olduğundan topladıkları şeyler de ekseriyetle sahte çıkıyor. Bildik bir durum..."

"Bence, hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır, Necdet Bey..."

Antikacı, gülümsedi. Ama gülümsemesinde sanki biraz sitem de var gibiydi.

"Doğru ya... çok doğru, vatan elden gidiyor, nerede kaldı ki hat yazıları gitmeyecek..." Bir an duraklayıp dudakları çevresinde beliren buruk tebessümle sürdürdü konuşmasını:

"Ben size bir şey söyleyeyim mi... Memleketin siyaset hayatında olup bitenleri kafamda tartıya vurunca şunu düşünüyorum, Vedat Bey: Millet olarak tam da denizin bittiği yere gidiyoruz biz, inanın, mübalağa falan etmiyorum... denizin bittiği yere gidiyoruz..."

Vedat Evrenosoğlu, bu ifade ona sanki dünkü deniz görüntüsünü çağrıştırmış gibi kısacık bir an suskun kalmıştı. Derken bir karşılık vermesi gerektiğini düşünerek:

"Evet, aynen öyle... haklısınız, Necdet Bey," dedi, usulca.

"Neyse, bu can sıkıcı konulardan esas mevzuumuza gelelim biz... Tabii ki Mustafa Rakım Efendi'den başka hiç kimseye söz etmedim... Onu size sakladım, Vedat Bey..."

"Teşekkürler... Çok düşüncelisiniz, Necdet bey." Gülümsedi. "Peki, bu değerli şey karşılığında size ne ödemem gerekecek, onu da hesap ettiniz mi?"

Yaşlı antikacı, her şeyi önceden kafasında inceden inceye tartmış gibi, hemen yanıt verdi:

"Bakın, hattı satan adamcağız 6.000 dolara hemen razı oldu... Ben sizden, 6.500 alacağım, tamam mı?"

"Tabii, bunun Mustafa Rakım Efendi'nin gerçek fiyatı olduğunu hiçbir şekilde düşünmüyorsunuz, öyle değil mi?"

"Elbette düşünmüyorum, Vedat Bey, sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, bu hat çok çok daha fazlası eder..."

Çok kısa bir duraksama ânı oldu. Vedat Evrenosoğlu gözlerini, tıkış tıkış eski eşyayla dolu dükkanın çevresinde şöyle çabucak gezdirdi. Bakışları sonunda masanın üzerinde rulo halinde duran hat üzerinde konakladı.

"Can alıcı gözle son bir defa daha bakmak istemez misin hatta?"

Antikacının ona uzattığı dürülü kartonu özenle açıp Necdet Bey'in yardımlarıyla beyiti heceleye heceleye yeniden okudu.

"Gelse de şimalden tatlı bir rüzigâr zannetmeki sulhtur,
Bakışı yakar geçer kalb-i derinunu kalan sadece ruhtur."

"Pekâlâ, dediğiniz gibi olsun, Necdet Bey... Yalnız, parayı ancak birkaç gün içinde ödeyebilirim, uygun mu sizce?"

"Tabii ki uygun, lafı mı olur, Vedat Bey!" dedi antikacı. Bunu izleyen an, bir iki adım atıp yazı masasının alt çekmecesini açtı.

"Hemencecik naylon bir kılıfa sarıvereyim... Yaza girdik sayılır ama hava belli mi olur, ya bir yağmur falan bastırırsa..."

Vedat Evrenosoğlu sadece beş altı dakika kadar sonra Necdet Bey'in antikacı dükkânından elinde bir rulo ve tıpkı öngördüğü gibi, iki adet bedava Seyyan Hanım taş plağıyla çıkmıştı. Kısacık bir süre, kaldırımda, eve bir an önce dönmekle buralarda biraz daha oyalanmak arasında kararsız kaldı. Derken kararsızlığı çabuk geçti. Bu saatte eve tıkılıp da ne yapacaktı ki! Eve varır varmaz Necdet Bey'in salık verdiği gibi ruloyu açıp bir koltuğa kurulduktan sonra dakikalarca hatta mı bakacaktı? Belki de hattın şerefine Çiçek Pasajı'nda tek başına bir duble bira bile içebilirdi. Evet, böylesi çok daha iyi olurdu...

Seri adımlarla yürüyüp Meşrutiyet Caddesi'ni adımlamaya koyulmuştu ki, birden aklına Adnan'la Murat'ın her zamanki gibi postanenin yanı başındaki *Damla Kafe*'de olabilecekleri geldi. Belki onları da bir şeyler içmeye davet edebilirdi. Bunu bir yerlerde kutlarlardı. Hemen Hacopulo Pasajı'nın avlusuna girerek kestirmeden oraya çıkmayı düşündü.

Tahmin ettiği üzere, ikisi de oradaydı. Her zaman kalabalık olan *Damla Kafe*'de dipteki masalardan birine oturmuşlardı.

"Oo... iki kafadarlar yerlerini almışlar! Selam" dedi kendine sıkışık mekânda zorlukla bir sandalye çekerek.

"N'aber? Elindekiler ne o öyle?" dedi Adnan, kıvırcık saçlı, koca sarışın kafasını bilmiş bir edayla sallayarak.

"Ha, şey" diye karşılık verdi Vedat, sırrını hemen açmamayı, hatta bir süre onları işletmeyi düşünerek. "İki taş plak aldım Necdet Bey'den..."

"Peki kimin?" diye sordu Murat, önündeki filtreli kahveden bir yudum alıp hemen göz atma hevesiyle naylon torbaya uzanarak.

"Seyyan Hanım..."

"Seyyan Hanım mı? Deme yahu! O kadının olağanüstü, hatta zaman ötesi bir sesi var, bayılıyorum ona" dedi Adnan.

Vedat, tangoların bulunduğu taş plaklarla dikkatlerini sözde başka yöne çekmeyi arzulamıştı ama bu taktiğin fazla uzun dayanamayacağının da farkında gibiydi. Nitekim:

"Peki, öteki ne... hat falan mı?" diye sordu, bu kez Adnan, gözlerini ruloya dikerek.

"Yok, hat değil, eski Haliç'in resmedilmiş olduğu bir gravür. On sekizinci yüzyılda, seyyah bir Fransız ressamı tarafından yapılmış..."

Yalancının mumunun bu durumda herhalde ancak beş on dakika kadar yanabileceğini düşünmüş gibi, sinsi sinsi gülümsemekten kendini alamamıştı.

Vedat o sırada masaya yaklaşmış olan garsondan filtreli kahve istedi ve sonra, önce Adnan'a sonra da Murat'a bakarak:

"Ee, sizler nasılsınız... görüşmeyeli bir hayli oldu, öyle değil mi?"

"Oldu ya..." dedi Adnan, çok söylemek istediği bir şey varmış da o âna değin söylemeye fırsat bulamamışçasına sabırsızlanarak.

"Hiç gecikmeden haberi patlatayım... Murat, bu yıl Venedik Bienali'ne katılıyor" diye ekledi, onunla gerçekten gurur duyuyormuş gibi.

"Aa, çok sevindim!.. Demek öyle... Peki, yolculuk ne zaman, Murat?"

"Herhalde ağustosu bulur... yerine getirilmesi gereken bir sürü formalite var."

"Şey... Ana teması ne bu seferki bienalin?"

"Ana teması... ana teması." Murat, bir an durakladı. "Ana teması, tarih boyunca Doğu-Batı ilişkileri..."

Vedat'ın yüzünden, sanki bir beğenmezlik, hatta küçümseme gölgesi geçmişti. Nitekim düşünceleri ağzından çıkıveren sözcüklere fazlasıyla yansıdı:

"Desene, bienal küratörleri yine bir hayli hayal gücü kabızlığı çekiyorlar, durup durup eski yemekleri ısıtıyorlar... Dünyada bu kadar yeni şey olup biterken başka bir tema bulamamışlar mı yani?"

Murat, şöyle bir durakladı ve sonra bu olumsuzlayıcı yoruma bıyık altından gülümsemekle yetindi. Adnan ise göz ucuyla Murat'a baktı.

"Yani, şey diyorum, daha önce sayısız kez başka bienallerin de teması olmamış mıydı bu? Ee... Sustuğunuza bakılırsa ikiniz de bana pek katılmıyorsunuz, galiba?"

"Şey... doğrusu hem katılıyorum hem de biraz katılmıyorum, dostum" diye yanıt verme gereği duydu Murat. Derken hafifçe gülerek ekledi:

"Doğu-Batı sorunsalının küratörlerin elinde sıradan bir kolaycılık malzemesi olduğu görüşüne katılıyorum ama bu gerçek yine de aynı konuda daha yenilikçi bir denemenin yapılmaması için gerekçe olamaz."

"Ben de Murat gibi düşünüyorum doğrusunu söylemek gerekirse" diye araya girdi Adnan. Biraz gayretkeş tavrıyla sanki Vedat'a karşı ortak bir cephe kurmuş olduklarını göstermeye çalışıyor gibiydi.

O sırada garson, Vedat'ın sipariş verdiği filtreli kahveyi getirip masanın üzerine bıraktı ve Vedat, bu arada biraz bozum olmuş görünerek, Murat'ın az önceki açıklamasına karşılık vermedi. Büyük olasılıkla, Adnan'ın cazgır tavrına kızmış görünüyordu. Kahvesinden çekingence bir yudum aldı ancak çok sıcak olduğunu fark edince soğumasını beklemeye karar verdi. Kısa bir süre, masaya sessizlik hâkim oldu. Derken bu kadar çabuk pes etmek ona yakışmazmış gibi:

"Elbette, yenilikçi denemeler yapılmamasına gerekçe oluşturmaz çünkü bir temayı tüketmek neredeyse imkânsızdır" dedi. Bir an durakladı. "Benim söylemek istediğim, daha çok, hiç işlenmemiş yeni temaların niye seçilmemiş olduğunu vurgulamaktı sadece. Hepsi bu.."

"Peki, bienalin küratörlerinden biri de sen olsaydın nasıl bir tema olmasını önerirdin, Vedat?"

Adnan'ın onu daha da kışkırtmayı arzuladığı ortadaydı.

"Bilmiyorum... aklıma şimdi hiçbir şey gelmiyor."

Yeniden kahve fincanına uzandı ve bu kez dilini yakmadan bir yudum aldı. Buraya gelip oturduğuna neredeyse pişman olmuş görünüyordu. Adnan'ın, Murat'ı her zaman biraz kıs-

kandığını ima eder tarzda konuşması bu kez daha da sinirine dokunmuştu. Oysa Murat'ın resimlerinden hep hoşlanmıştı, belki son yaptıklarını öncekiler kadar beğenmiyordu ama, onun gerçek bir yeteneği olduğuna inanıyordu. Sırf konuyu kendi üzerinden uzaklaştırmak için:

"İbrahim Nacar da katılıyor mu bienale?" diye sordu Vedat.

"Bildiğim kadarıyla katılanlar listesinde yok..." diye yanıt verdi Murat kısaca. Bu sorunun ardından ne geleceğini merak ediyor gibi görünüyordu. Ancak soru soran Murat değil, Adnan oldu:

"İbrahim Nacar'ın resimlerinin bu bienal temasına öteki ressamlarınkinden daha uygun olduğunu mu düşünüyorsun, Vedat?"

"Evet... doğrusu, düşünüyorum."

"Peki, yaptıklarını biraz fazla illüstratif bulmuyor musun?"

Vedat durakladı ama çok geçmeden Adnan'a hakkını teslim etmekten de kendini alamadı:

"Şey... evet, illüstratif bulmasına buluyorum. Ama kolajlar yapmanın bedeli değil mi fazla illüstratif olmak?.."

"Peki, sen ne düşünüyorsun, Murat?" diye sordu Adnan.

"Nacar'ın tablolarının devasa boyutları doğrusu beni biraz ürkütüyor... bilmem ki" diye yanıt verdi Murat, yüzünde sanki bir nebze alay ifadesi belirerek. "Tekniğinin gücünü yadsıyacak değilim ama bana kalırsa..."

"Peki, resimlerinde sürekli stilize ettiği İslami motifler için ne diyeceksin? Şu gına getiren Osmanlı padişahları. Bütün bunları onaylamak mümkün mü yani?"

"Nacar'ın kompozisyonlarını tartışacak kadar beni ilgilendirdiğini söyleyemem" dedi Murat. "Bunu kuşkusuz sen de biliyorsun, Adnan..."

Vedat, tartışmanın dışında kaldığı için memnundu ama Adnan'ın ona ilişmesi an meselesi gibiydi. Nitekim, aynen öyle oldu.

"Ee... Bize o rulonun içinde ne olduğunu göstermedin, Vedat... Fransız seyyah ressamın Haliç gravürünü göstermeden buradan tüyebileceğini mi sanıyorsun yani!"

"Ha şey... Gra-vür" dedi Vedat, mumunun sönme vaktinin gelmiş olduğunu az çok görerek.

"Bir bakabilir miyiz şu gravüre? Uzatır mısın, lütfen..."

Adnan, naylondan çıkarılarak kendisine uzatılan rulo kağıdı açar açmaz, şaşkınlığını gizleyemedi:

"Hayda! Ama bu bir hat!"

Bir an sonra, kağıdı Murat'a doğru çevirerek, "Adam bizi düpedüz işletmek istedi, baksana!" dedi.

Murat hat yazısına dikkatle bakınca: "Valla bayağı değerli bir şeye benziyor bu... Kimin?" diye sordu.

"Siz tahmin edin..."

Art arda dile getirilen bir iki tahmin tutmayınca, Vedat açıklamak zorunda kaldı.

"Mustafa Rakım Efendi ha! O zaman gerçek bir hazine sayılır" dedi Murat. Derken hattı eline alarak bir kez daha dikkatle baktı: "Ne yazıyor acaba? Sökebildin mi?"

"Hayır, henüz sökebilmiş değilim. Valla, utandığımdan Necdet Bey'e de soramadım..."

Vedat, niçin bir kez daha yalan söylemiş olduğunu kendi de bilmiyordu.

"İşte bu utancı gidermek için şimdi bunu güzel bir içkiyle kutlamalıyız, tamam mı?" dedi Adnan. Her zamanki taşkın hareketlerinin yine çekimine kapılmış gibi, kafasını iki yana sallayıp kıs kıs gülmekteydi.

"Tamam gidelim, keyfiniz içmek istiyorsa" diye yanıt verdi Vedat.

"Adnan böyle fırsatları her zaman kollar" dedi Murat, gülerek.

Birkaç dakika içinde, Çiçek Pasajı'na gitmek üzere hesabı ödeyip *Damla Kafe*'den kalktılar.

Az sonra, Balık Pazarı'na açılan kapıdan girip sol yandaki bir restoranın masalarından birine oturmuşlardı.

"Ee... bizden gizlenmiş olan hattı neyle ıslatıyoruz, beyler... şarapla mı yoksa rakıyla mı?" Konuşan, içki lafını açar açmaz daha da neşelenmiş görünen Adnan'dı.

"Ben beyaz şarap içeceğim, sizler neyi tercih edersiniz bilmem" diye yanıt verdi Vedat, önündeki mönüye uzanarak.

Murat, peki sen ne içmeyi düşünüyorsun dercesine, soruyu soran Adnan'a baktı bir an. Ondan "Rakı, Muratcığım, rakı..." karşılığını alınca, kendisi de pek duraksamadan tercihini belirtti. O da aynısından içecekti.

Az sonra yanlarına gelmiş olan garsona, balıklardan ne olduğunu sordular –Adnan ikide bir "Taze olsun, birader! Taze olsun, birader!" deyip duruyordu– ve sonunda garsonun tavsiyesine uyarak, levrek yemekte karar kıldılar. Çoban salatayla birlikte birkaç meze siparişi de verdiler.

"Uzun zamandır gelmemiştik buraya" dedi Vedat bakışlarını pleksiglasla örtülmüş çatıya doğru yavaşça kaldırarak. Bir an durakladı, sonra:

"Bu nispeten temiz, düzenli hali bir bakıma iyi ama, insan o eski salaş halini de arıyor valla" diye ekledi gözleri dalmış gibi.

"Oğlum, aslında sen salaş Çiçek Pasajı'nı falan değil düpedüz kendi gençliğini arıyorsun, tamam mı!" dedi Adnan onu dürtükleyerek.

Birbirlerini süzerek güldüler.

"Doğru, kim aramıyor ki" diye onu destekledi Murat. "Çekme biralarımızı içerken az mı ıslandık tünediğimiz taburelerde. Hatta ben, eve sırılsıklam döndüğüm bir günü bile anımsıyorum."

"Yapma yahu! Yine bir kıza âşıktın herhalde!" diyerek, kıs kıs güldü Adnan.

"Evet, 3 numaradaki çiçekçi Milinski'nin Rus kızlarından birine fena halde âşıktım; ama o zamanlar sadece kısa pantolon giyiyordum" diye ona karşılık yetiştirdi Vedat, yaptığı göndermeyi anlayıp anlamadığını merak ederek.

Adnan, hiçbir şey anlamamış gibi, belli belirsiz gülümsedi.

"Galiba, daha çok turistler geliyor artık buraya... Baksanıza masalar iri yarı sarışın adamlarla dolu" dedi Murat.

"İşte Madam Anahit de elinde akordiyonuyla geliyor bakın!"

Vedat ve Murat, şaşkın şaşkın, onun kafasıyla işaret ettiği tarafa doğru baktılar.

Gelen, yuvarlak gözlükleriyle ve çehresiyle Madam Anahit'i bayağı andıran yaşlıca bir kadınla, kocası olabilecek kır saçlı bir adamdı.

"Amma da işlediniz, biraderler, kadıncağız öbür dünyaya göçeli yıllar oldu!"

"Sen daha içmeden biraz sarhoş oldun galiba, Adnan.." Murat eliyle Adnan'ın elinin üzerine hafifçe vurdu.

"Şey... Festivalde gösterilen filmlerden gördükleriniz oldu mu?" diye birden sohbet konusunu değiştiriverdi Vedat.

"Valla ben bienal hazırlıkları yüzünden bu yıl hiç gidemedim" diye yanıt verdi Murat. "Ya sizler.."

"Ben birkaç film görebildim... Nerede o eski hızımız!" diye yanıtladı Vedat. Gülümseyişinde sanki bir çaresizlik duygusu var gibiydi.

"Dört dörtlük bir belgesel gördüm ben. Amerikalı bir sahne sanatçısı ve oyun yazarı üzerine... Steven Soderbergh'in çektiği bir film. Çok beğendim" dedi Adnan.

"Aa... öyle mi? Onu ben de gördüm, gerçekten güçlü bir filmdi" diye Adnan'ı onayladı Vedat. Bir an duraksadı:

"Gençlik seçimlerinin isabetliliği üzerine... Hatırımda kaldığı kadarıyla, adı *Her Şey Yolunda*'ydı..." diye ekledi.

"Evet... Filmin hem bir belgesel tadı vardı ama aynı zamanda bir kurmaca beklentisi yaratıyordu" dedi Adnan.

"Aynen öyle" diyerek onu ikinci kez onayladı Vedat. "Oğlun, anne ve babasıyla ilişkisini çok iyi deşmiş Soderbergh, öyle değil mi?.. Adamın evlilik yönünde bir türlü adım atamaması, ilişkilerinin gelgeçliği... Ama her şeyden çok da insanın kendi

yaşamını sahnede bir kurmaca gibi yeniden oynaması... işte o çok hoşuma gitti..."

"Şey... Adamın adını unuttum şimdi... oyuncunun, yani kendini oynayan adamın adı neydi yahu?" diye sordu Adnan.

"Pek duyulmadık bir isimdi sanki, inanır mısın, şimdi ben de hatırlayamadım adamın ismini... Spald... gibi bir şeydi galiba"

"Her neyse, ben filmde en çok neye güldüm, biliyor musunuz, hani şu.."

Adnan tam kendisini en çok güldüren şeyi söyleyecekti ki, garson elinde bir meze tepsisiyle gelip tabaklarla çatal bıçakları tek tek masaya yerleştirmeye başladı. Masanın başından ayrılır ayrılmaz da Adnan sözünü kestiği yerden yeniden aldı:

"Şeyi söyleyecektim... Oyuncunun sırf nasıl bir şey olduğunu tecrübe etmek için bir erkekle yatışını ballandıra ballandıra anlattığı sahne gerçekten çok matraktı!" dedi kah kah gülerek.

O âna değin sesi pek çıkmayan Murat: "Nasıl yani! Eşcinsel olmadığı halde bir erkekle mi yatıyor bu adam?" diye safdil bir edayla sordu.

"Valla bilmiyorum, peki sen olmadığını nereden çıkarıyorsun ki, belki biseksüel eğilimleri de vardı... belki de her şey show'un bir parçasıydı... ama aynı zamanda, bir belgesel değil miydi seyrettiğimiz, yani gerçekleri konu edinmiyor muydu?" Adnan, acaba bir yorum getirecek mi diye, gözlerini Vedat'a çevirmişti.

"Gray... Gray... soyadı Gray'di, şimdi soyadını hatırladım.." dedi Vedat, Adnan'ın o anki yorum beklentisini boşa çıkararak.

"Gray mi? Dorian Gray gibi mi yani?.. Peki ilk adı?" Bunu sorarken, çatalıyla çoban salatasının ucundan küçük bir parça alıp ağzına attı.

"Adının Gray olması da ne ilginç değil mi? Oscar Wilde bu adı taşıyan ünlü romanında bir sanatçı otoportresinin sorunları üzerine kafa yormamış mıydı?" dedi Murat.

"Bak hele! Ne de ilginç rastlantılar toplanmış tüm bu Bay Griler'de..."

Adnan bunu alaycı bir neşelilikle söyledikten sonra birden arkasına dönüp nerede kaldı bu balıklarla içkiler, dercesine restoranın içine doğru bakındı.

"Spalding Gray, dostlarım... sonunda hatırladım işte... adamın adı: Spalding Gray'di."

"Gerçekten de pek akılda tutulabilecek bir isim değilmiş" dedi Murat. "Spalding..."

"2004'de intihar etmiş" diye ekledi Vedat.

"İntihar mı etmiş?" Murat nedense şaşırmış görünüyordu. "Peki arkasında not falan bırakmış mı?..."

"Doğrusu bilmiyorum... Filmin son sahneleri büyük bir trafik kazası sonrası hastane yaşantısını yansıtıyor. Ama bana kalırsa, filmin atmosferinde intiharı çağrıştıracak bir karamsarlık da yok gibi" diye yanıt verdi Vedat.

"Hastanedeki o ağaç altı sahnesi çok güzeldi" dedi Adnan. "İçe işleyen bir hüzün vardı..."

"Evet, hüzün vardı. Ben de etkilendim..."

Vedat'ın aynı duyguları paylaştığını ifade etmesinin hemen ardından garson önce balıkları getirip servis etmiş, hemen ardından da içki servisi gerçekleştirilmişti.

Kadehlerini tokuşturup yemeğe iştahla girişmeleri sohbetin akış hızını bir süredir tümüyle yavaşlatmış görünüyordu. Film bahsi yemeklerin ve içkilerin gelmesiyle birlikte kapanıvermişti.

"Gerçekten de tazeymiş levrekler" dedi Adnan, sonunda uzun bir sessizliği bozarak. Bir an biraz muzipçe durakladı, sonra da:

"İyi ki aldın şu hattı be Vedat, bir araya gelmek için iyi bir vesile oldu işte!" diye ekledi.

"Evet, öyle, gerçekten iyi bir vesile oldu."

"Ee, başka ne yapıyorsun... uzun süredir ortalıkta pek görünmüyordun" dedi Murat.

"Ne mi yapıyorum!.. Gerçekten ne yapıyorum ben?"

Vedat, kendi kendine yineleyerek sorduğu bu sorunun yanıtını vermek ona çok güç geliyormuş gibi, bir an kararsız kaldı.

"Şey" dedi sonunda, "doğrusu pek de bir şey yaptığım yok... Bir ara, bir keşif turu yapma amacıyla Güney Fransa'ya gitmeyi tasarlamıştım ama vazgeçtim..."

"Kitap ve antika avcılığı aynı tutkuyla devam ediyor ama, öyle değil mi?..."

"Tabii ediyor... hatta bana sorarsan biraz fazla ediyor, Murat" dedi ince alay yüklü bir tonda kendi söylediğine gülerek.

"Ne yani, sıkıldın mı artık toplayıp durmaktan? Koleksiyonculuktan.." diye sordu Adnan.

"Yok... mesele sıkılmak falan değil... galiba, bu toplamacılık yanında kesinlikle başka bir şeyler daha yapmak istiyorum ben... bilmem ki... belki de aslında süregiden tekdüzeliği bozmayı arzuluyorum..."

"O zaman, sen gerçekten de sıkılıyorsun, oğlum," dedi Adnan, kih kih gülerek. "Lamı cimi yok... sıkılıyorsun. Hadi itiraf et!"

Hep birlikte, kahkahalarla güldüler.

Bir süre sessizlik oldu. Adnan, iştahla yediği levreğin tazeliğini ikinci kez belirttikten sonra,

"Ee, seçimlerde kime oy vereceksiniz, bakalım... şunun şurasında pek de bir şey kalmadı, öyle değil mi? " diye sordu.

Vedat böylesi bir soruyu hiç beklemiyordu. Göz ucuyla Murat'a baktı ve onun da sorunun aniliğine biraz şaşırmış olduğunu fark etti.

"Şey... valla ben oy vermeyi düşünmüyorum" dedi sonunda, şu ya da bu şekilde bir yanıt vermekten kurtuluş olmadığını görmüş gibi.

"Vermeyecek misin gerçekten!" Adnan'ın tonunda da en az kendisininki kadar şaşkınlık vardı.

"Evet, vermeyi düşünmüyorum... aslına bakarsanız, uzun süredir hiçbir partiye oy vermiyorum..."

"Apolitik olduğunu biliyordum ama... yine de sırf mevcut düzenden hoşlanmadığın için bir partiye oy verirsin diye düşünmüştüm" dedi Adnan gülümseyerek.

"Vereceğimi düşünmüştün, demek... Peki, eğer öyleysem niye oy verme zahmetine girişeyim ki!.. Gerçekten de oy vermeyi arzu ettiğim hiçbir parti yok."

"Bana kalırsa, sen bir çeşit estetler partisine oy vermeyi istiyorsun ama ne yazık ki siyaset yelpazesinde böyle bir parti mevcut değil..."

Vedat, Adnan'ın gülümsemekle sırıtma arasında gidip gelen çehresine biraz bozulmuş gibi baktı ve sonra,

"Öngörülerinin bu kadar derinlikli olabileceğini sanmıyordum, Adnan" dedi.

"Alınma canım, apolitik olmak da sonuçta bir yaşam politikasıdır..."

Vedat, "Bırak bu iğneleyici lafları Adnan!" dercesine gülümsemekle yetinip şarabından büyük bir yudum aldı.

Ne var ki Adnan, aynı konuyu kurcalamakta ısrarlı görünüyordu:

"Murat'ın liberal sol eğilimli bir partiye oy vereceğini bildiğim için, ona özellikle sorma gereği duymuyorum... Öyle değil mi, Murat kardeş?"

"Başka şeylerden söz edelim be, Adnan..."

"Bütün medya günün yirmi dört saati politik çekişmelerden söz ederken nasıl olur da başka şeylerden söz edebiliriz! Üstelik, bu kritik seçim toplumun kırılma hattının fay derinliğini daha da açık şekilde ortaya koyacakken..."

"Şimdi de sorumluluk sahibi bir siyaset deprembilimcisi oldun demek! Helal olsun sana..." Adnan'ın Vedat'ı durup dururken tedirgin etmiş olmasından rahatsız görünüyordu Murat.

"Siyasetten konuşmama konusunda siz de bana karşı cephe aldınız demek... Sözgelimi, şu konuda görüşlerinizi çok merak ediyorum... Ergenekon, sizce sadece bir efsanenin adı mıdır, yoksa ileri sürüldüğü gibi gerçeklikle bilemediğimiz yollardan derin bağlantıları olan bir şeyin adı mıdır?"

"Yahu, ağız tadıyla bir balık yiyemeyecek miyiz! Buraya tartışmaya mı geldik?" Murat, sanki alttan alta biraz sinirlenmiş gibi de konuşmuştu.

"Soru sorduk, canım! Niye bu kadar tepki gösteriyorsunuz ki! Şunun şurasında sohbet ediyoruz işte..." Adnan rakı kadehinden bir yudum daha aldı ve aldığı her yeni yudum onu hem daha neşeli hem de daha taşkın kılıyordu.

"Bence, darbe girişimleri ne kadar gerçeklik payı taşısa da mevcut iktidarın hemen her konudaki gayri demokratik tavırları kabullenilir gibi değil" dedi Vedat birden, siyaset tartışmasına istemeden kapılmış olduğuna kendi de şaşarak.

"Galiba Adnan sayesinde sen de konuya için için ısınıverdin, Vedat!" dedi Murat, alaycı bir edayla gülümseyerek.

"Yok, aslında ben..." dedi Vedat bir anlık savunma refleksi göstermiş gibi, "aslında seçimlerde oy vermeyi düşünmüyor olsam da böylesine baskıcı bir iktidara toplumun daha fazla tahammül göstermemesi gerektiği ortada" diye ekledi.

"Yani, oy vermesen de sonuçta sen de ister istemez Ulusalcılar kampında yer almayı tercih ediyorsun, öyle mi Vedat!"

Adnan'ın sorusundaki açmaz Vedat'ı yanıt verme konusunda zora sokmuş göründü. Derken,

"Yok, belki sen öyle olabilirsin ama hiçbir kamptan falan değilim ben! Bunu da nereden çıkarıyorsun şimdi?"

"Tamam, tamam, kızma Vedatcığım... amacım seni köşeye sıkıştırmak falan değil, hiç değil! Sadece ansızın bir sağanağa yakalandın sen..." dedi Vedat'ın yüzüne anlamlı anlamlı gülümseyerek.

"Ama sıradan bir çisenti bile ıslatır" diye yorumda bulundu Murat.

"Islatır ya da ıslatmaz, Murat, ben diyorum ki, iyisi mi biz şimdi asıl Mustafa Rakım Efendi hattını ıslatalım, tamam mı?" diye yanıt verdi Adnan, rakı kadehini yukarıya doğru neşeyle kaldırarak. İkisini de tek tek kadeh tokuşturmaya davet ettikten sonra, ağzına iştahla bol bol salata tıkıştırdı.

Vedat, sohbetin mecrasını siyaset konularından bir an önce uzaklaştırmayı düşündü. Televizyon kanallarında her gün bir yazgı gibi maruz kaldığı atışmalı tartışmalar zaten siyasetten gına getirmesine yetmişti; öyle ki onlardan birine rastlar rastlamaz anında kanal değiştiriyor, sırf şurasından burasından geçmiş zamanların İstanbul görüntülerini yansıttığı için kendini basit kurgulu ve klişelere dayalı bir Yeşilçam aşk filminin safdilliğine bile teslim etmeyi kat kat yeğliyordu.

"Svetlana Boym adında Rus bir akademisyenin çok güzel bir kitabını bitirdim geçenlerde" dedi, daha çok Murat'a doğru bakarak. "*Nostaljinin Geleceği* adı. Kitap hem Berlin, Moskova, St. Petersburg gibi önemli şehirlerin zaman içindeki kültürel değişimlerini anlatıyor hem de eserlerinde nostaljinin büyük payı olan kimi kalburüstü yazarların yazınsal gelişimlerini irdeliyor" dedi sonunda konuyu tarih ve edebiyata getirmiş olmaktan bir çeşit rahatlık duyarak.

"Yeni yayımlanmış olan bir kitap mı bu?" diye sordu Murat, rakısından bir yudum aldıktan sonra.

"Evet, evet, yeni sayılır. Galiba iki yıl kadar önce, *Karga* yayınlarından çıkmış. Bayağı da hacimli bir kitap, iki hafta boyunca okuyup durdum..."

"İlginç" dedi Murat, nedense bir süredir lafa hiç karışmayan Adnan'a doğru göz ucuyla bakarak.

"Kitapta 'Nabokov'un Sahte Pasaportu' başlıklı bir bölüm vardı ki, bir Nabokov hayranı olarak okumaktan gerçekten büyük haz aldım. Son derece derinlikli bir inceleme. Boym, Nabokov'un Rusya'ya dönmeyi asla arzu etmemiş oluşunu, gerçek nostalji duygusunu kaybetme endişesine bağlıyor... sonra, nostaljinin basmakalıp imgelerle 'kiç'leştirilmesi olgu-

sunu, Nabokov'un 'şiirsel mistiklik' diye tanımladığı estetizmini de sayısız örnekle ortaya koyuyor..."

"Şimdi sen böyle anlatınca kitabı ben de merak ettim valla... gerçi ben *Lolita*'nın ötesine geçebilmiş Nabokov okurlarından biri değilim ama..." diye lafa girdi Adnan, konuşulanlara hiç de ilgisiz kalmadığını göstermek istercesine.

"Şey... bari konu açılmışken, biraz daha anlatayım kitabı size... Boym, iki tür nostalji anlayışı arasında bir ayrım yapıyor; bunlardan birine 'yeniden kurucu nostalji', ötekineyse 'düşünsel nostalji' adını veriyor ama bunların kesin ayrımlar olmaktan çok, birer eğilim, birer ruh hali olduğunu da vurguluyor. Bu tanıma göre, 'yeniden kurucu' olanı, anlaşılacağı üzere, kaybedilen 'yuvayı', 'evi' yeniden inşa etme özleminin ürünü; buna karşılık 'düşünsel' olanı nostaljinin olumsuz denebilecek boyutu üzerinde yoğunlaşıyor, yani özlem ve yitirmenin asla geri gelemeyecek, asla yeniden kurulamayacak olan yanı üzerinde odaklanıyor. Boym, 'yeniden kurucu' nostaljikler, nostaljiye düşkün kişiler olduklarını hiçbir zaman kabullenmeyen insanlardır, diyor... Hatta Boym'un şu ifadesi zihnime bütün canlılığıyla yer etti. Diyor ki Boym, 'düşünsel nostaljikler' zamanın ve tarihin pasıyla, yıkıntılarıyla uğraşan kişilerdir, onlar yeniden inşa etmeyi falan düşünmezler..."

"Tez elden okumak lazım bu kitabı... iyi ki ayrıntılarıyla dile getirdin içeriğini" dedi Murat. "Herhalde piyasada hâlâ bulunuyordur?"

"Tabii, tabii, bulunuyordur" dedi Vedat, anlattıklarının ilgi çekmesinden belirgin bir memnuniyet duyarak.

"Valla, bana kalırsa, Boym'un tanımının dışında, üçüncü bir nostalji kategorisi daha var" dedi Adnan, kıs kıs gülerek... "Sözgelimi, İstanbul'un tarihi surları restorasyonunda en güzel örneğini gördüğümüz 'yeniden ortadan kaldırma' nostaljisi... Biliyor musunuz, geçenlerde ne yaptım? Galiba on beş gün kadar oluyor, belki de üç hafta... her neyse... Aksaray taraflarında bir işim vardı. İşim tahminimden çok erken bitince, bu gü-

neşli havayı kaçırmayayım dedim ve Yenikapı'dan dönerek sahile çıktım ve bir iki klakson yeme pahasına Sirkeci yönünde aheste aheste ilerlemeye koyuldum. Derken baktım olmayacak, arabayı Bizans'ın Büyük Sarayı'nın tam karşısındaki bir çocuk parkının yanına park ettim ve inip bu kez ağır ağır Ahırkapı Feneri'ne doğru yürüdüm. İnanılacak gibi değildi valla! Tuhaf pembemsi bir renkte, cıbıl cıbıl, yepyeni surlar... hani, restore edilmiş bölümlerin arasında yer yer eski, harap kısımları da özellikle bırakırlar ya... öyle bir şey hiç yok, bütün surlar, baştan aşağı yepyeni yapılmış gibiydi... Bizim nostalji anlayışımız da bu oluyor herhalde... 'yeniden ortadan kaldırma' nostaljisi!"

"Ama surlar çok sağlam olsun diye öyle yapmışlardır, Adnan... şimdi haklarını da yeme yerli restoratörlerimizin" dedi Murat, gülerek.

"Evet, aynen öyle... güzel İstanbul şehrimizi yabancılar bizden bir daha almasınlar diye, öyle değil mi?.." Adnan, ortak kahkahaya katılarak kadehine uzandı.

Vedat, siyaset konularından uzaklaşılmış olmasından son derece memnundu. Derken Necdet Bey'den almış olduğu hat aklına gelince, keyfi daha da arttı. Onu bir an önce çerçeveletip salonun duvarlarından birinin orta yerine asmayı hayal etti.

Tabaklardaki balıklar neredeyse tümüyle yenilip geriye sadece kılçıklar ve çoban salatasından çok az bir şey kalmıştı ki,

"Hafta sonu Adnan'ın arabasıyla Şile'ye piknik yapmaya gidiyoruz, sen de gelir misin, Vedat?" diye sordu Murat.

"Şile'ye mi?"

"Evet, hep birlikte Şile'ye gidiyoruz... Hadi, sen de gel..."

"Bilmem ki..."

"Senin için bir değişiklik olur, Vedat, hadi gel!" diye onu destekledi Adnan.

"Arabada yeriniz olacak mı, peki? Herhalde, Esra ve Ayşe'yle birlikte çocuklar da geleceklerdir..."

"Sıkışırız, dert değil" dedi Murat, "nasıl olsa, çocukları yanımıza almayacağız."

"Şey... hafta sonu, başka şeyler yapmayı düşünmüştüm ama..."

"O düşündüğün şeyleri Şile'ye gidip geldikten sonra yaparsın, be Vedat, hadi nazlanma.." diye onu özendirmeye çabaladı Adnan.

"Eh, madem ısrar ediyorsunuz, sizleri mi kıracağım, geleyim bari" dedi Vedat, uysal bir gülüşle bir Murat'a bir Adnan'a bakarak.

"O zaman, bir kez daha hattın şerefine içelim!" diyerek onları kadeh tokuşturmaya davet etti Adnan.

Kadehlerinin dibinde kalan içkilerini dikip arkalarına yaslandılar. Bir süre sonra Adnan, boş tabakları toplamaya gelen garsona kahve getirmesini söyledi.

3

Dünden beri, Şile'ye gitmeye razı olma konusunda iyi edip etmemiş olduğunu düşünüyordu Vedat. İki seçeneği irdelediğinde, lehte çok sayıda gerekçe bulmuyor değildi: her şeyden önce kafasını biraz dinlemesi gerçekten iyi olacaktı, uzun süredir böyle yerlere gitmeye fazlasıyla ihtiyacı vardı. Öte yandan, sanki evli iki çift arasında, yalnız kurt gibi kalmaktan gizli gizli çekiniyor gibiydi. Zihninde bu rahatsız edici düşünceyi alt etmeye uğraşırken, aslında bunun belki de bir çeşit kılıf olduğu, daha altta yatan bir şeyleri kendisinden gizliyor olabileceği gibisinden bir duyguya kapıldı: Duygu önceki gibi rahatsız edici ama aynı zamanda kışkırtıcıydı... Yoksa,

yoksa, asıl çekindiği, hiç de yalnızlık falan değil, doğrudan doğruya, Murat'ın karısı Ayşe'nin varlığı mıydı?

Bir süredir çalışma odasındaki kanepenin üzerinde uzanmış yatarken, alımlı edası ve zekâsıyla Ayşe gözlerinin önüne gelivermişti... Otuzlarının ortasına yaklaşmasına karşın hâlâ diri sayılabilecek biçimli vücudu, kapkara saçları ve her zaman tatlı tatlı bakan yeşil gözleriyle Ayşe'ye öteden beri, kendine bile itiraf edemediği bir şekilde, âşık olduğunu aklından geçirdi. Evet, belki de bastırıp durduğu ama aslında apaçık olan gerçek bundan ibaretti: Ayşe'yi hep gizli gizli arzulamış, ne var ki Murat'la arkadaşlığına zarar verme kaygısı önüne hep aşılmaz bir set çekmişti. Öyleyse, onların arasında kendini yalnız hissetmekten çekinmek falan değil, tam tersine, kendisinin sahip olmadığı ve de olamayacağı bir ilişkiyi çekememekti sorunu! Evet, tam da buydu sorunu, çekinmek değil çekememekti! Şimdi Şile'ye gitmek, bu çekememezlik duygusunu yeniden su yüzüne çıkarıp onu hiç istemediği halde zor durumda bırakacakmış gibi bilinçaltına var gücüyle direnip duruyordu... Ama sonuçta, daha çok bir akıl adamı değil miydi? Yoksa, öyle olmadığından mı çekiniyordu? Yok, hayır, tabii ki, makul olanı yapacaktı. Kendini zorlayıp duran iç benine karşın, gidecekti...

Dün, Necdet Bey'den satın aldığı hattı, dükkânı evine oldukça yakın olan çerçeveciye vermiş ve bir an önce geri alabilmek için de Naci Bey'e elini çabuk tutması konusunda rica üzerine rica etmişti. Çerçeveci, işlerinin bu ara bayağı yoğun olduğunu ve hattın paspartusuyla birlikte iki günden önce bitmeyeceğini söyleyince, biraz hayal kırıklığına uğramıştı. Dükkândan ayrılır ayrılmaz da kazara, hasara falan uğrar diye, kaygıya kapılmıştı. Onu salon duvarının tam orta yerine şimdiden asmış olmayı o kadar isterdi ki!

Mutfakta bir şeyler atıştırdıktan sonra çalışma odasına yeniden girerken, Svetlana Boym'un kitabına yeniden göz gezdirme isteğine kapılmıştı. Dört basamaklı kitaplık merdivenine çıkıp üç basamak yükseldikten sonra kalın kitabı en üstteki

raftan çekip aldı ve indikten sonra, yanı başındaki kanepeye bir kez daha uzandı...

Kitabın kapağındaki, fotoğraf makinesinin kamerasına doğru gülümseyerek bakan altı yedi yaşlarındaki çıplak küçük kıza, kitabı okuduğu zamanlar öyle pek de alıcı gözle bakmamış olduğu aklından geçti: esmer küçük kız, tatlı tatlı gülümsüyordu. Siyah beyaz fotoğrafta, denize giren bir adam daha vardı. Acaba küçük kızın babası olabilir miydi? Yoksa küçük kız, bu kocaman kitabı yazmış olan Svetlana'nın ta kendisi miydi? Öyle ya, tam da o olmalıydı... Derken kitabın künyesinin yazılı olduğu sayfayı açarak iyice artan bir merakla inceledi: "Karadeniz'de Bir Kız", 1960'lar ve ayrıca; italik harflerle "Öngörülemeyen Geçmiş: Fotoğraflara Dokunmak Sergisi"nden (2008) yazılıydı... Kitap, İngilizce olarak 2001 yılında yayımlanmış olduğuna göre, fotoğrafın yerli yayınevinin seçimi olması akla yakındı. Ama kim bilir, belki de yazarından kendilerine bir fotoğraf göndermesini rica etmişler, o da bu çocukluk fotoğrafını albümünden çıkarıp onlara bir şekilde göndermişti. Bu da pekâlâ olasıydı. Evet, evet, Karadeniz'deki küçük kız, yazarın ta kendisiydi. Artık bundan emindi. Bu kitabı ustalıkla kaleme almış olan, altı yedi yaşlarındaki o kızdı. Gelecekte, "Öngörülemeyen Geçmiş: Fotoğraflara Dokunmak Sergisi"ni hazırlayacak kadına dönüşmüş olan o küçük kızdı...

Demek oluyor ki öngörülemeyen şey, sağduyunun dayattığı gibi, gelecek değil, geçmişin ta kendisiydi. Geçmişin, olmuş bitmiş, donuk ve kımıltısız bir şey olmadığı anlamına geliyordu bu. Böylelikle, geçmişe her bakışımız, bakış açımıza göre onu değiştirip duruyordu. Evet, evet, hiç de durağan bir şey değildi geçmiş, buna Boym gibi pekâlâ kendisi de tanıklık edebilirdi, tıpkı bir balmumu gibi kalıptan kalıba giriyordu geçmiş...

Derken kitabın sayfalarını rastgele karıştırırken altını çizmiş olduğu bazı satırları dikkatle yeniden okumaya daldı. Birinde: "*Nostaljik kişiler tarihi silmek ve özel ya da kolektif bir*

mitolojiye dönüştürmek, zamanı mekân gibi yeniden ziyaret etmek isterler, insanlığın başına bela olan zamanın geri çevrilemezliğine boyun eğmeyi reddederler." Bir başka sayfadaysa: "*Çağdaş bir Rus deyişine göre, geçmiş gelecekten çok daha tahmin edilemez hale gelmiştir. Nostaljinin temelinde bu tuhaf tahmin edilemezlik yatar,*" cümlesi çizilmişti...

Birden merak etti: Kendisi "yeniden kurucu" nostalji yanlılarından mı oluyordu, yoksa "düşünsel nostalji" yanlılarından mı? Acaba geçmişi orasından burasından didikleme şekline bakarak şimdi buna gerçekten de tatmin edici bir yanıt verebilir miydi? Tabii, film festivali sırasındaki az çok saplantılı ruh hali üzerinde kafa yorduğunda bir şeyleri "yeniden kurma" çabası içindeymiş gibi gözükmüştü ama uğradığı sürekli yenilgi ya da geçmişin parmaklarının arasından tıpkı bir balık gibi kayıverme duygusuyla kendisi galiba daha çok 'düşünseller' kategorisine dahil oluyordu... Evet, evet, geçmişi olumsuzlayıcı tavrından, onda sadece yıkıntılar görme eğiliminden az çok emindi, üstelik sadece geçmişte konaklayıp orada barınacak biri de değildi. Üniversite öğrenciliği yıllarındaki sol sempatizanlığı faaliyetlerini, gösteri yürüyüşlerine hep şevkle ve inançla katılmalarını düşünürse hiçbir şeyin değişmemesini isteyen bir paseist hiç değildi... Zihni yeniden gerilere, yirmi yıl öncesine yöneldi: kim bilir belki de bu yüzden, gençliğinde imge gücü yüksek üslubuna kapılarak ilgiyle okuduğu Abdülhak Şinasi Hisar'ın romanlarıyla anı yazılarına sonradan biraz burun kıvırmış, hatta onun, okumaktan her zaman büyük haz duyduğu Proust'un ancak yerli bir parodisi olabileceği hükmüne varmıştı.

Zaman zaman, antika objelerle, eski kitaplara bu amatörlüğü pek aşmayan ilgisinin gerçek bir sanat beğenisinden çok, nostalji eğiliminden kaynaklanıp kaynaklanmadığını da kendine sorup duruyordu. Şurası bir gerçekti ki, bu konuda Frenklerin deyişiyle bir *"dilettante"* olmanın ötesine geçebildiği söylenemezdi. Evet, doğrusunu söylemek gerekirse, bu uğurda

pek de çaba harcamamış, hep bir hevesli olarak kalmayı yeğlemişti. Hele, Swiss Hotel'de katılmış olduğu açık artırmaları aklına getirince bu işlerde hâlâ ne denli toy olduğunu, yıllar içinde gerçek bir deneyim kazanamamış olduğunu görüyordu. Vakit kaybı olarak gördüğünden artık yapmak istemediği editörlük kadar bile ciddiye almamıştı bu işi. Onu sadece bir hobi olarak kabul etmişti. Ama sonuçta, işin içine para denilen şey giriyordu işte. Açık artırmalarda yeterince akıllı bir taktik gütmeyi bilemediğinden, o kadar arzu etmediği şeyleri hep yüksek fiyattan almış ya da tam tersine, sahip olmayı istediği şeyleriyse, sırf pey sürmedeki zamanlama hatasıyla kıl payı kaçırmıştı. Tabii ki, sahip olduğu sınırlı paranın bu işlerde büyük etken olduğunu gözden uzak tutuyor değildi. Hep ürkek bir mütevazılık içinde hareket etmeyi seçmiş, gözünü asla ulaşamayacağı şeylere dikmemişti. Ve şimdi de bu hat merakı çıkmıştı işte. Dört beş yıldır nasıl arttığını kendisinin de bilmediği bir ilgiyle hat kovalayıp duruyor, başı sıkıştığında – ki çoğu kez başı sıkışıyordu– Necdet Bey'in engin bilgisine başvuruyordu. Farklı hat üsluplarını ayırt edebilmek bir yana, bir de şu eski Türkçe bilgisini biraz daha geliştirebilseydi bari! Biliyordu ki, karmaşık harf istiflerini sökebilmek ancak böyle mümkün olabilirdi. Bunları düşünürken bir an aklına, Mustafa Rakım hattının üzerindeki beyit geldi ve dizeleri tam olarak anımsayamadığını fark etti. Ne diye bir yana not etmemişti sanki! Hat levhasını çerçeveciden alır almaz, dizeleri kaydetmeye, dahası belleğine iyice yerleştirmeye, hatta onları bir daha çıkmamak üzere belleğine kazımaya karar verdi.

Öğleden sonra, acaba bugün dişe dokunur ne yapabilirim derken, birdenbire, Küçük Ayasofya semtine gitme dürtüsüne kapılmıştı. Aslında, pek de nedensiz, gelgeç bir istek sayılmazdı bu: Küçük Ayasofya'daki neredeyse on yıldır pansiyon olarak kullanılan eski evlerinin kiracısı bu ay kira bedelini yatırmamıştı ve kendisi Necdet Bey'e olan altı bin beş yüz do-

larlık borcunun bir bölümünü bu parayla ödemeyi düşünmüştü.

Şu var ki, oralara kadar gitme isteğini bir anda söndürmüş olmamak için kiracıya önceden telefon etme gereğini duymamıştı. Aksi durumda, belki adam özür dileyerek kiranın en yakın zamanda yatırılacağını söyleyecek ve böyle yaparak da Küçük Ayasofya'yı yeniden görme özlemini bir kalemde ortadan kaldırmış olacaktı. Evet, evet, bir özlemi gidermeyecek, onun varlığını doğrudan ortadan kaldıracaktı! Düşündü: Sonuçta, özlemleri olmak, geçmişi özlemek, her şeye karşın bir ayrıcalık, bir talih değil miydi!.. Bir an, aklından geçen şeyi zihninde şöyle bir tartıya vurdu: Acaba, geçmişi böyle düşünmekle, "yeniden kurucu" nostaljik mi oluyordu ne!

Eminönü'ne kadar bir taksiyle gittikten sonra oradan, turizmin yeni yeni başladığı bahar mevsimine göre tenha sayılabilecek bir tramvaya binmiş ve Sirkeci-Gülhane hattı boyunca kaldırımlardan taşan insan kalabalığı arasında yavaş yavaş yol alarak, sonunda Divanyolu durağında inmişti.

Yol aldığı güzergâh boyunca kopuk kopuk ama aslında hep aynı yüzleriyle beliren anılar arasında gezinip durmuştu zihni. Sözgelimi, buralara en son geçen yaz uğradığında, Gülhane Parkı surlarına yapışmış gibi duran küçük ayazmanın önünden geçerken, ayazma papazının bir süre önce ayazmanın kuyusuna atılarak öldürüldüğünü anımsamış ve şimdi aynı yerin önünden yeniden geçerken onu geçen yaz acaba hangi özel ruh hali içinde, kendi yaşamında neler olup iterken hatırlamış olabileceğini anımsamaya çalışmıştı. Kesin olan, papazın bu tuhaf katlinin, kendi yapıp ettikleri arkasında sadece sabit kalan ürkütücü bir fon oluşturmasaydı. Hepsi buydu. O sıralar, yani geçen yıl yapıp ettikleri, flu yapısını her bakımdan koruyordu. Acaba Güney Fransa yolculuğu için alması gereken vizeyi almış mıydı, yoksa henüz bunun için başvuruda bulunmuş bile değil miydi? Ne denli uğraşsa da bu konuda kesin bir şeyler anımsayamadığını fark etti ve belleğinden biraz ürktü.

Adeta olgular, şu nahoş kokular kadar bile kesin yer etmiyordu bellekte. Oysa ilk bakışta, kokuların daha uçucu, daha kaçıcı şeyler olduğu düşünülürdü, öyle değil mi? Kendini bir kez daha zorladı: acaba geçen yaz, buralardan yine bir tramvayla geçerken öncelikle hangi hedeflere odaklanmış ve sonra yaşamında art arda neler olmuştu? Derken zihni, çok geçmeden, başka bir dala konuverdi...

Tramvaydan indikten sonra, karşıya geçti ve Mehmet Akif Ersoy Parkı'nın içinden yürüyerek Hipodrom Meydanı'na çıkan basamaklardan indi ve sonra, zaman zaman göz ucuyla baktığı dikilitaşlar boyunca yürümeye koyuldu... Buralara her gelişinde olduğu gibi, yine bir zaman tüneline girmiş gibiydi: yanından son hızla iki tekerlekli bir yarış arabasının geçiyor olabileceğini hayal etti. Koşmaktan iki atın da ağızları köpürmüştü ve zalim sürücü hayvancağızlara kırbaç üzerine kırbaç vuruyordu. Düşündü: İmparator'a karşı niçin hep "yeşiller"i desteklemişti acaba? İmparator "mavi"leri tuttuğu için mi, yoksa kendisi Kadıköy doğumlu olduğundan "yeşilleri" tutması daha tutarlı olacağı için mi? Ama yeşilleri tutan Halkedon halkı, Bizantion'a nispetle biraz daha avam değil miydi? Peki, böyle olduğunu nereden biliyordu ki? O yıllar orada mı yaşamıştı? Yoksa, yoksa şu tartışmalı ruhgöçü olaylarının bir öznesi olarak mı görüyordu kendini? O zamanki adı Kiryos Evronosis miydi acaba? Ona tanıdıkları böyle mi hitap ediyordu? Yeşilleri tutan bir Halkedonluydu, kim bilir belki de iki çocuklu bir kasap ya da sıradan bir çerçiydi... Fanteziler bir an sona erince, zihninden geçen bu sahte sorulara için için güldü... Hipodrom'un sonuna gelince, düşlemler de sanki otomatik olarak sona ermiş ve düşünce akışı yeniden olağanlaşmıştı. Öyle ya, deminden beri, kişilik bölünmesine uğramış biri gibi, bir çeşit dilsel sabuklamaya kapılıp gidivermişti işte... Kafasını kaldırıp sapacağı doğrultuya baktı. Belki de Faruk Bey, kendisi buralara kadar gelmişken parayı elden verirdi.

Marmara Üniversite'nin yanındaki yokuştan indi ve sonra, hemen soldaki küçük sokağa saptı. Sağa sola bakındı. Nostalji rüzgarları, burada da arkasını bırakacak gibi görünmüyordu. Bir zamanlar Şifa Hamamı'nın tam karşısında yer alan ve şimdi yerinde bir Aygaz bayii bulunan küçük dükkâna ilişmişti gözü. Makineli tüfek gibi konuşan kısacık Mehmet Atar'ı, onlara her cumartesi Sarayiçi'nde futbol oynattığı vakitleri, amatör semt kulübünün salaş lokalini anımsadı... Ne geveze ve kıpır kıpır bir adamdı Mehmet Atar! Üstelik, ismiyle müsemma, tam bir topçu adı taşıyordu... Yoksa, takma mıydı soyadı? Belki de değildi. Bunu şimdiye değin hiç düşünmemişti ki...

Neyse ki hâlâ pakettaşlarıyla kaplı, değişmeden kalmış olduğunu gördüğü Küçük Ayasofya Caddesi'nin karşısına geçip bu kez sağ kolda, felçli oğlunun öldüğü gün bile at yarışı bahsi oynamaktan geri kalmamış, oğlunun taze yasını tutarken bilmem hangi atlara ikili ya da plase para yatırdığına bizzat kulak misafiri olduğu berber Fahir Bey'in ailesiyle oturduğu ve şimdi kendi evleri gibi pansiyona dönüştürülmüş apartmanın önünden hızla yürüdü. Sonra kendi evlerinin bulunduğu sokağa döndü.

Son zamanlarda moda olan ve *"siding"* denilen kaplama tekniğiyle yenilenip açık pembe renge boyanmış olan eski evleri, alt pencere pervazlarında sardunya saksıları ve kapısının üzerinde *The Sergius and Bacchus-Boarding House* levhası bulunan üç katlı bir binaydı. Cepheye şöyle bir bakıp açık kapıdan içeri girdi.

Resepsiyonda duran genç kız, onu görünce şaşırmıştı:

"Aa, siz mi geldiniz, Vedat Bey, hoş geldiniz, nasılsınız? Uzun zamandır uğramamıştınız" dedi.

"Teşekkürler, iyiyim Leyla, sen nasılsın?.. Faruk Bey yok mu?"

"Arkada... konuklarıyla birlikte bahçede... arzu ederseniz, dosdoğru oraya gidin, size hemen çay ya da kahve getireyim."

"Zahmet etme, şöyle bir uğramıştım..."

Vedat Evrenosoğlu merakını yenemeyerek bahçeye doğru yürüdü.

Faruk Bey, bir salkımsöğüdün altındaki üzeri mermer tablalı dökme demirden masada, ilk bakışta Slav ya da Doğu Avrupalı olduklarını düşündürten iki kızla birlikte oturuyordu. Vedat Evrenosoğlu'nun bunu izleyen an fark ettiği şey, masadaki Johnnie Walker şişesi olmuştu.

Pansiyoncu, Vedat Evrenosoğlu'nu bahçe kapısının eşiğinde görünce enikonu şaşırdı ve hemen yerinden kalktı.

"Oo, buyurun Vedat Bey, hangi rüzgâr attı sizi buralara... Lütfen şöyle geçin, şu koltuğa oturun lütfen..."

Vedat Evrenosoğlu dökme demirden yapılma, minderli koltuğu çekip oturdu ve masadakileri, şaşkınlığını gizlemeye çalışarak, şöyle bir süzdü.

"Sizi, İrina ve Natalya'yla tanıştırayım, Vedat Bey."

Genç kızlar yerlerinden hafifçe doğrularak tek tek ellerini uzattılar ve kurulmuş taşbebekler gibi, aksanlı bir İngilizce'yle, "*Pleased to meet you,*" dediler.

Kumral ve biraz iri olanının üstünde Şile bezinden mavi bir gömlekle beyaz keten bir pantolon, sarışın olan ötekininse, kolsuz pembe bir bluz ve siyah bir etek vardı.

Vedat daha oturur oturmaz, gözlerini sarışın kızdan bir türlü alamadığını fark etti. Öyle ki, kızın biçimli oval yüzüne saydam bir güzellik veren ve biraz hüzünlü bakan iri mavi gözlerinden anında etkilenmişti. Arkadaşınınkinden farklı olarak, dalgın ya da içedönük denebilecek bakışları vardı kızın.

"Kusura bakmayın, bu sefer kirayı biraz geciktirdim," dedi pansiyoncu, mahcup bir gülümsemeyle... Durakladı ve sonra: "Şey... sizi temin ederim, Vedat Bey, birkaç gün içinde bankaya hemen havale çıkartacağım" diye ekledi. Vedat Evrenosoğlu'nun ziyaret sebebini tahmin etmiş görünüyordu.

"Ha... mesele değil, Faruk Bey... bir ara gönderirsiniz" diye yanıtladı Vedat, göz ucuyla hâlâ mavi gözlü sarışın kıza bakmaktan kendini alamayarak.

"Siz de biraz viski alır mıydınız, Vedat Bey? Arzu ederseniz, ben size içerden hemen bir bardak getireyim" dedi ve koltuğundan kalkıverdi.

Vedat Evrenosoğlu masada yabancı kızlarla birlikte kalınca bir şeyler konuşma gereğini duydu. Özellikle sarışın olana doğru bakarak gülümsedi ve sonra:

"Hangi ülkedensiniz? Rusya'dan mı?" diye sordu, az çok İngilizce bilebileceklerini düşünerek.

"Ukreyn" diyerek bir ağızdan aynı şeyi söylediler ikisi de. U'yu İngilizce'deki 'Yu' olarak değil de U gibi telaffuz etmişlerdi.

"Hangi şehirden?"

"Kiev."

"Turist olarak mı geldiniz İstanbul'a?"

"Evet, turist..."

Yine gülümsedi. Acaba aslında iş kadını olarak gelmiş olmalarını mı beklemiş ya da ummuştu!

"Peki, ne zamandır buradasınız?"

Kumral olanı hemen bir şeyler söylemek istedi ama nedense kendini tuttu.

"Uzun zaman..." dedi sonunda sarışın olanı, arkadaşının yardımına koşaraktan.

Vedat Evrenosoğlu'nun aklına, ifadenin muğlaklığından çok, bu kızların burada ne aradıkları takılmıştı. Tabii, "uzun zaman" ifadesi de kendi başına yeterince düşündürücüydü. Acaba Ukraynalı kızlar ne kadar uzun zaman önce gelmişlerdi?

Çok geçmeden, içinde buz bulunan bir viski bardağıyla pansiyoncu döndü.

"İrina ve Natalya memleketlerinde hemşire olarak çalışıyorlar" dedi İngilizce olarak. Vedat'ın bardağına viski doldurup çerez kâsesini onun önüne doğru hafifçe itti, sonra yeniden sandalyesine oturdu.

Vedat gözlerini hâlâ sarışın İrina'dan alamadığını fark etti ve adeta heyecanla karışık belli belirsiz bir tedirginlik duydu.

Bunu izleyen an, Faruk Bey'in, bu iki kızla pansiyonun arka bahçesinde viski içiyor oluşunun gerçekten de kafasındaki gibi bir anlamı olup olamayacağını merak etti.

"Uzun zamandır burada olduğunuza göre çok şey görmüş olmalısınız İstanbul'da?"

Sorudan çok bir saptama gibi görünen cümle ağzından çıkarken bakışlarını bir kez daha İrina'nın gözlerine çevirmişti Vedat Evrenosoğlu.

"Evet, öyle... çok şey gördük..." dedi Natalya, bir an durakladıktan sonra. "Boğaziçi, Adalar, Topkapı, Ayasofya, Sultanahmet..." İstanbul'un beylik ziyaret yerlerini arka arkaya sıralayıvermişti. Tuhaf bir şekilde, kendisine soru yöneltilen değil de hep öteki yanıt veriyordu.

Hayır, hayır, şimdi kalkıp da "Peki, Türklerden ve İstanbul'dan hoşlandınız mı?" diye saçma sapan sorular sormayacaktı. Bu kadar uzun zamandır İstanbul'da olduklarına göre doğal olarak Türklerden fazlasıyla hoşlanmış olmalıydılar. Ne de olsa sıcak kanlı insanlardı Türkler... Aklına, pansiyoncunun bu kızları gerçekten de satıyor olup olamayacağı takılmıştı.

Derken bakışlarını yavaşça, onda dikkat çekici bir pezevenk özelliği ararcasına Faruk Bey'e çevirdi ve şişman, yağız tenli adamın yüzünde gülümsemeyle sırıtma arasında bir ifade yakalar gibi olduğunu düşündü. Tuhaftı... Onu şimdiye değin bu kadar az mı tanımıştı?

"Natalya nakış işlemeye merak sardı" dedi birden pansiyoncu gözlerini kumral olana doğru çevirip söylenebilecek en absürt ama aslında belki de en işe yarar lafı damdan düşercesine söylemiş gibi.

"Nakış mı? Nasıl yani?"

"Bildiğimiz nakış işte... Kadırga'da haftada iki kez kursa gidiyor, bayağı ilerletti..." diye daha ayrıntılı bir açıklama getirdi pansiyoncu.

Kızlar, *"embroidery"* sözcüğünü işitince bakıştılar ve mahcup mahcup gülümsediler.

İrina da herhalde arkadaşından geri kalmamak için kanaviçe öğreniyor olmalı, diye düşündü Vedat. Öyle ya, kadınlara özgü el sanatlarının bir imece bütünlüğü oluşturması önemliydi.

Vedat Evrenosoğlu, bu kez manalı manalı gülümsemekten alamadı kendini. Sonra, önündeki viski bardağına uzanıp hararetini giderircesine büyücek bir yudum aldı. Acaba kızlar faaliyetlerini tam da burada, yani kendi evinde mi icra ediyorlardı? Yani bilmeden, bir fuhuş evinin, bir fuhuş yuvasının sahibi mi oluyordu sonuçta? Ya da döne döne bir fuhuş yuvasına mı dönmüştü? Ne nostalji olurdu ama bu! İçinden belli belirsiz suçluluk düşünceleri geçti.

"İrina, Türkçe kurslarına devam ediyor, hemşirelik yapmaya başlamadan önce Kiev'de üç yıl Doğu Dilleri Enstitüsü'nde okudu" dedi pansiyoncu, bu kez kızlarının tek tek erdemlerini sergileyen müşfik bir baba gibi görünerek.

"Aa, öyle mi, o zaman niçin İngilizce konuşuyoruz ki?" dedi Vedat, bakışlarını yeniden İrina'nın saydam mavi gözlerine çevirerek.

"Natalya da bayağı bayağı anlıyor artık Türkçeyi" diye bu kez ötekini kızını övdü pansiyoncu.

Vedat Evrenosoğlu, pansiyoncunun böylesi bir cürete nasıl sahip olabileceğini, nasıl olup da kendisine açık açık kız pazarlayabileceğini bastırılmış bir kızgınlığın da karıştığı karmaşık duygularla merak etmeyi sürdürdü. Sonuçta polis işe el atacak olursa okkanın altına gidenlerden biri de hiç kuşkusuz kendisi olacaktı. Düşündüğü şeyleri bir an ciddiye alınca içten içe kaygıya kapılır gibi oldu. Viskisinden büyük bir yudum daha aldı.

O âna değin ev sahibinin kimliğinden hiç söz etmemiş olan pansiyoncu, yabancı kızlara doğru bakarak,

"Vedat Bey pansiyonumuzun sahibidir" dedi.

İrina ve Natalya başlarını hafifçe öne eğerek hangi korunaklı himaye altında olduklarını dışa vurdular.

Pansiyoncu bu kez Türkçe olarak:

"Söylediğim gibi, ilk fırsatta bankadaki hesabınıza havale çıkaracağım, Vedat Bey... kusura bakmayın, biraz geciktik" diyerek bir kez daha özür diledi. Sanki, bu sıralar aşna fişne işleri kesat, borçlarımızı zamanında ödeyemiyoruz, der gibiydi.

Vedat Evrenosoğlu, adamın son dediğini pek işitmemişçesine dalgın, yine İrina'ya bakıp duruyordu. Derken,

"Ha, tamam, ilk fırsatta yatırırsınız, mesele değil" dedi.

"Çok sağ olun, Vedat Bey, inanın hiç geciktirmeyiz bundan sonra" diyerek minnettarlığını bir kez daha ortaya koymak istedi.

"Tamam öyle olsun... Hadi ben artık kalkayım, yapacak işlerim var" diye ekledi Vedat Evrenosoğlu. Derken ansızın yerinden doğrulunca, yabancı kızlar çekingen ifadelerle birbirlerine baktılar.

"Daha viskinizi bile bitirmediniz, Vedat Bey... Biraz daha kalın, lütfen" diye ısrarla rica etti pansiyoncu.

"Yok, gerçekten de kalkmam gerekiyor, Faruk Bey... Zaten şöyle bir uğramıştım, daha sonra fırsat bulursam yine gelirim" diye yanıt verdi.

Sonunda yerinden kalkmış, dalgın dalgın kızlara bakıyordu.

"Peki, nasıl isterseniz, biz buradayız... Hep birlikte bekleriz."

Hep birlikte bekleyeceklerdi, demek.

Dönüp İrina ve Natalya'ya doğru son bir kez bakarak:

"Hoşçakalın" dedi gülümseyerek.

Bunu izleyen an, bir kez daha dönüp evin bahçe kapısına doğru yürüdü.

Pansiyondan çıkıp da dalgın dalgın yürümeye koyulduğunda, İrina'nın eline hiç olmazsa bir kez daha dokunmuş olmayı arzu ettiğini düşündü. Ama Ukraynalı kızlar belki de ani kalkışının şaşkınlığıyla ellerini uzatmamışlardı ve meslekleri ne olursa olsun hanımlar ellerini uzatmadan elleri asla sıkılmazdı.

Adımları onu bu kez, gelmiş olduğu yönden farklı olarak, Arasta Çarşısı'nın bulunduğu doğrultuya doğru götürmüştü. Üstü açık ve iki yanında dükkânların dizili olduğu uzun ve hafif kavisli çarşının içinde ağır ağır yürümeye koyuldu. Aklı tümüyle varlığını az önce keşfettiği İrina'da olduğundan, kendisi için yeni antikalar keşfetme olanağını sunabilecek dükkân vitrinlerine bakmıyordu bile. Nitekim her zaman yaptığı gibi Mozaik Müzesi'nin açık kapısından içeriye doğru şöyle bir göz atma gereğini de duymadı. İrina'yla yeniden nasıl temas kurabilir, şimdi sadece bunu merak edip duruyordu. Ama şayet böyle bir temas kuracak olursa, bundan Faruk Bey'in hiçbir şekilde haberi olmamalıydı. Peki, nasıl başaracaktı bunu? Gerçekten bilemiyordu...

Sonunda, burnuna kebap kokuları dolarak çarşının çıkış noktasına geldiğinde, kafasını kaldırınca, bir zamanlar çok yakın bir okul arkadaşının oturduğu ve şimdi bir turizm acentesine dönüştürülmüş olan dört katlı sarı, taş ev bütün anılarıyla gözlerinin önünde beliriverdi. Zihni, anlık bir kesintiyle İrina'dan uzaklaşarak eski arkadaşına yönelmişti. Acaba şimdi neler yapıyordu Server? Onunla bağları uzun yıllar önce kopuvermişti ve bir daha da nedense hiç karşılaşmamışlardı. Server'in üniversite yıllarında gerçek bir kitapkurdu olduğunu ve yurtdışında okumayı çok arzu ettiğini hatırlıyordu. Belki de bunca zaman içinde hiç karşılaşmamalarının nedeni, tıpkı arzu ettiği gibi temelli yurtdışına yerleşmiş olmasıydı... Gözleri, çatı katı odasının pencerelerine ilişince, o daracık ve tavanı eğimli mekânda gecenin geç vakitlerine değin ne güzel sohbetler yaptıkları aklına geldi.

Derken Sultanahmet Parkı boyunca yürümeye başlar başlamaz eski arkadaşına ilişkin anılar azar azar sönükleşti ve yeniden Ukraynalı sarışın kız geldi gözlerinin önüne. Onun saydam mavi gözlerini, oval çehresini, kusursuz beyaz tenini hayal etti. Böyle biri nasıl olur da kendini ona buna satıyor olabilirdi! Tramvay durağına vardığında, aklında hâlâ İrina vardı.

4

Dünden beri aklından bir türlü çıkmıyordu İrina. Üstelik gece boyunca, ruh halini olduğu gibi yansıtan rüyalar görüp durmuştu. Bunlardan az çok anımsadığı birinde, karanlık gökyüzünde sadece Ay'ın parladığı bir deniz kıyısında, kumların üzerinde yan yana uzanmış yatıyorlardı ve çevrelerinde onlardan başka hiç kimse yoktu. İrina'ya dokunmak istiyor ama elini her defasında geri çekiyordu. Derken uzakta bir fener gördüğünü düşünüyor ve fenerin bir dahaki yanışında, ona dokunmayı tasarlıyordu. Ama yine aynı şey oluyordu, fenerin ışığı yandığında bile ona bir türlü dokunamıyordu... Bir başka rüyada, ki uyandığı için bu rüya yarıda kalmıştı, şimdi pansiyon olarak kiraya verdikleri eski evlerinin en üst katında-

ki küçük odalarından birinde, İrina'yla sevişiyordu. Akşam, pansiyonun bahçesinde Ukraynalı kızlarla birlikte geç vakitlere değin yemek yiyip içki içmişlerdi. Kendisi bir ara tuvalete gidiyordu. Tuvaletten çıktığında, pansiyoncu Faruk Bey merdiven başında yanına gelerek kulağına bir şeyler fısıldıyordu. Kalbi çarparak alelacele yukarı çıkıyor ve İrina'yı eskiden kullanılmayan eşyaların durduğu ve ender olarak çıkılan çatı katı odasında, eski bir pirinç karyolaya çırılçıplak uzanmış olarak buluyordu. İrina onu görünce işveyle gülümsüyor ve kenarları kanaviçe işlenmiş beyaz bir örtüyü mahcup bir tavırla üzerine çekiyordu. Ona yaklaşıyor ve örtüyü kaldırarak yanına yatıyordu...

Rüyaları yeniden aklına getirince, eski evlerine gitmiş olmaktan bir ara pişmanlık duyar gibi oldu. Nereden çıkmıştı bu yabancı kızlar! Üstelik biri zihnini, rüyalarına girecek kadar böyle işgal edip dururken...

Acaba Faruk Bey'i bir kenara çekip niyetini iyice anlamalı ve sonra da gereğini bir şekilde yapmalı mıydı? Peki, gereği dediği şeyi cesaretle yapabilir miydi? Bu da ayrı bir sorundu. Ama belki de böyle bir şeyi hiç mi hiç açmayıp sadece bir bahane uydurarak, sözgelimi evi bir an önce satmayı düşündüğünü söyleyerek sözleşmesini iptal etme yoluna gidebilirdi. Ne var ki biraz düşündüğünde, adamda bu söylenenlere kolayca kanacak göz olmadığını da tahmin edebiliyordu. Adam hiç kuşkusuz inatla diretecek, hatta gerekirse kendisi mahkeme yoluna başvuracaktı. Herhalde elinde kanıt olmadan, "Evimi düpedüz randevuevi olarak kullanıyorlar Hakim Bey, onu bu yüzden çıkarmak istiyorum!" diye suçlayamazdı onu mahkemede. Dahası, ne denli haklı olsa da böyle bir şeyi kendine yakıştıramazdı...

Bir ara, günün birinde pekâlâ gerçeğe dönüşebilecek kaygılarından tümüyle uzaklaşarak fantezilere kapılmaktan kendini alamadığını fark etti. Fantezilerin birinde İrina'ya pansiyonun dışında bir yerde yaklaşıp açılıyor, ona âşık olduğunu ve bun-

dan böyle de kendisiyle birlikte yaşamak istediğini söylüyordu. İrina, bütün bu söylenenlerden son derece etkilenerek önerisini hemen kabul ediyordu. Fanteziler dizgin tanımadığından gerçek dünyaya da kolayca sıçrayabilirdi. Evet, artık sevgili olduklarına göre onu hafta sonunda Şile'ye yanında götürme gözü pekliğini de gösterecekti. Nitekim götürüyor ve İrina'yı arkadaşlarıyla tek tek tanıştırıyordu. İrina'nın varlığı, yalnızlık duygusuna son verdiği gibi Ayşe'yi de kafasından tamamen atmasına vesile oluyordu. Ne var ki fantezilerin sadece fantezi olduğunu anlayıp yeniden gerçeklere döndüğünde, İrina'nın aslında kim olduğunu merak etmeye koyuluyordu... Kızın İstanbul'da geçirdiği süreyi belirtirken kullandığı şu "uzun zaman" ifadesi, her şeyi bir muammaya çevirmişti... Bir turist nasıl olur da bir şehirde "uzun zaman" kalabilirdi, bunu bir türlü aklı almıyordu...

Öğleden sonra saat dörde doğru, belki elindeki işleri söylediğinden önce bitirmiştir diye, çerçeveci Naci Bey'e uğramaya karar verdi. Hattı alıp da dizeleri sökebilirse hemen bir yana not alacaktı. Mustafa Rakım'ı çerçevelenmiş haliyle duvarına asma arzusu, şimdi iyiden iyiye şiddetlendi. Kim bilir, hem böylelikle bütün ilgisi daha çok hat üzerinde yoğunlaşır ve İrina'yı düşünmekten biraz olsun kurtulmuş olurdu. Evet, bu iyi bir fikirdi, İrina hattın gölgesinde kalsa daha iyi olurdu...

Evden çıkıp biraz yürüdükten sonra Şakayık Sokağı'nın ucundaki dükkâna girdiğinde, çerçeveci bir başka müşteriyle konuşuyordu. Bir baş işaretiyle Naci Bey'e selam verdi ama adamın yüzünde, "Niye vaktinden önce geldiniz, Vedat Bey! Ben size iki günden önce bitmez dememiş miydim," gibisinden bir ifade okuduğu izlenimine kapıldı. Derken çerçeveci, öteki müşteriyle işini bitirmiş görünüyordu ki gözlerini ona doğru çevirdi:

"Hoş geldiniz, Vedat Bey! Geldiniz ama çerçevenizi ne yazık ki henüz bitirmiş değilim, sırada bekliyor," dedi.

"Aa, öyle mi, yazık, ben de belki vaktinden önce tamamlamışsınızdır diye düşünmüştüm... Yanılmışım." Mahcup denebilecek bir edayla gülümsedi.

"İnanın çok iş var, yetişemiyoruz... Sizin için bu kadar acele mi, peki?"

"Ee... Aslında, pek sayılmaz" diyecek oldu ama ses tonu gerçek duygularını dışa vurmuş gibi gözüktü.

"Şey... Arzu ederseniz, yarın bir ara yine uğrayın, Vedat Bey... Bu kadar sabırsızlandığınıza göre artık sizin için yetiştirmeye çalışırım," diye gönlüne biraz su serpti çerçeveci.

"Sağ olun, Naci Bey... O zaman dediğiniz gibi, yarın bu vakitler yine uğrayayım..."

"Bi zahmet..."

Dükkândan çıktığında, hayal kırıklığıyla karışık bir beklenti hissetmekten kendini alamadı. Vali Konağı Caddesi boyunca dalgın dalgın aşağı doğru yürüdü.

Eve dönüp gayet süngüsü düşük bir durumda koltuğa çöktüğünde, hemen telefondan pansiyoncuyu aramak ve şayet İrina oradaysa kendisiyle konuşmak istediğini söylemek düşüncesine kapıldı. Adamın bu arada ne düşüneceği ya da bütün bu olayı hangi açıdan görebileceği bundan böyle sanki umurunda değil gibiydi. Doğrudan İrina'yla görüşmek, onunla iletişim kurmak istiyordu. Evet, bütün söylenebilecek olan buydu... Öyle fantezilerinde tatlı tatlı kurduğu gibi İrina'yı takip edip bir sokağın başında yanına yaklaşması ve onu baştan çıkarmaya çalışması falan söz konusu olamazdı.

Eli birkaç kez telefona gitti ama her seferinde tuşlara basmaktan son anda caydı. Yapamayacaktı galiba... Bu arada çeşitli olasılıkları düşünüp duruyordu: Şayet telefon edip de pansiyoncuyla biraz uzun konuşacak ve kızın kimliğini kurcalayacak olursa, adamı bir muhabbet tellalı konumuna sokması işten bile olmayacaktı. Ama eğer adam gerçekten öyle biriyse, o zaman da onun kendisine pazarladığı kız, hiçbir şekilde

hayal ettiği İrina olamayacaktı. Sonuçta kendini ona buna satan bir kızla ilişki kuracak değildi ya... Evet, onunla şimdi doğrudan konuşmalı ve her şeyi –bu arada kızın laf arasında ima edeceği şey, acı bir şekilde hayallerinin ötesinde bazı şeyleri içerse de– evet, her şeyi kendi başına ortaya çıkarmalıydı...

Son bir cesaret atılımı gösterip telsiz telefonu yeniden eline aldı ve pansiyonun numarasını kalp atışları hızlanarak tuşlamaya koyuldu. Telefon uzun uzun çaldı ama açılmadı. Sanki kendini zor bir duruma düşürmediği için sevinmişti. Kapatıp telefon etmekten vazgeçer gibi oldu ama bir iki dakika sonra arzusuna ket vuramadığını görerek bir kez daha denedi. Karşısındaki ses, pansiyoncununki değil, resepsiyona bakan Leyla'nınkiydi:

"Buyrun... kiminle konuşuyorum?"

"Ha, benim, Leyla... Vedat Evrenosoğlu... Merhaba."

Birden, Faruk Bey orada mı, diyecekti ki kendini son anda tuttu...

"Şey, acaba İrina orada mı diye soracaktım? Kendisi benden Türkçe kurslarıyla ilgili bir şey öğrenmemi rica etmişti de?"

"Türkçe kursları mı?" diyerek bayağı şaşırmış bir tonda aynı sözcükleri yineledi resepsiyoncu kız. "Bilmem ki, isterseniz bi koşu odasına gidip bakayım... Bekler misiniz?"

"Tamam, bekliyorum... Sana zahmet, bir bak."

En çok çekindiği şey, bu arada pansiyoncunun ortaya çıkıp telefon almacını eline alacak olmasıydı. İçinden, inşallah böyle bir şey olmaz, diye diledi.

Az sonra, telefon hattında belirgin bir Slav aksanıyla yüklü bir sesin ona İngilizce olarak hitap ettiğini işitti.

"Ee... Ben Natalya... İrina burada değil" dedi İrina'nın arkadaşı, alçak ve biraz şaşkın bir sesle.

"Yok mu arkadaşınız? Peki nerede İrina? Söyler misiniz bana?"

"Çarşıya gitti."

"Çarşıya mı? Hangi çarşıya?"

"Bilmiyorum... çarşıya gittiğini söyledi sadece."

"Peki ne zaman gitti?"

"Şey... Az zaman önce... On... on beş dakika" diye yanıt verdi Natalya, kırık İngilizce'siyle.

Vedat Evrenosoğlu, pansiyoncunun her an ortaya çıkabileceğinden çekinerek, telefonu hemen kapatmayı aklından geçirdi.

"Peki, teşekkür ederim, Natalya... teşekkür ederim" deyip, bunu izleyen an telefonun *"off"* tuşuna basıverdi.

Üzerinden büyük bir yük kalktığını duyumsuyordu ama elle tutulur bir sonuç alamadığını için de hayıflanıyordu. Derken salonda hızlı hızlı birkaç defa gidip geldi ve bunu yaparken aklına acilen başka bir şey geldi: bir an önce evden çıkıp bir taksiyle dosdoğru Eminönü'ne varmayı ve oralarda İrina'nın ardına düşmeyi düşündü. Fikir, garip bir şekilde kafasına anında yatmıştı. Önce şansını Mısır Çarşısı'nda denemesi gerekecek ama eğer İrina'yı orada bulamazsa, bu kez aynı şeyi Kapalı Çarşı'nın labirentsi sokaklarında aynen yinelemesi gerekecekti.

Caddeye çıkıp köşeden bir taksi çevirirken, tuhaf bir heyecan içinde olduğunu fark etti. Kalbi küt küt atmaya başlamıştı. Eğer kendisine söylendiği gibi, İrina pansiyondan henüz on on beş dakika önce ayrılmışsa, oralara varması en az bir yarım saat alabilirdi. Kim bilir, elini biraz çabuk tutarsa, belki de çarşıya aynı anlarda bile girebilirlerdi. Uçukluğunu peşinen kabul ettiği ve ona bir an için gençlik yıllarını anımsatan bu iz sürme harekâtından, sanki gizli gizli memnuniyet duyduğunu hissetti. Rumeli Caddesi'ndeki trafik sıkışıklığına karşın, taksi sürücüsüne biraz daha hızlı gitmesini söyledi.

Bindiği taksi onu sadece yirmi beş dakika içinde, Rüstem Paşa Camii yakınlarındaki bir durma cebinde bırakıvermişti. Trafiğe takılmamış olduklarına fazlasıyla seviniyordu. Taksiden inip seri adımlarla Mısır Çarşısı'nın Eminönü meydanı

çıkışına doğru yürürken İrina'yı bu kalabalık arasında gerçekten de bulup bulamayacağını merak etti.

Evet, bundan böyle gözlerini dört açmalı ve yanından geçen neredeyse herkese alıcı gözlerle bakmalıydı. Hızlı hızlı yürürken, işinin Mısır Çarşısı'nda nispeten daha kolay olacağını düşünüyordu, eğer arayışı Kapalı Çarşı'ya sarkarsa bulma olasılığı kesinlikle o oranda azalacaktı.

Meydan kapısından içeri girer girmez, gözlerini kalabalık insan seli üzerinde gezdirmeye koyuldu. Tabii ki sadece çarşıda zorlukla yürüyenlere değil, dükkân içlerinde bulunan insanlara da zaman zaman göz atması gerekiyordu. Nitekim az bir süre sonra, parfümeri satan bir dükkânın içinde arkası kendisine dönük olarak duran sarışın bir kızın İrina olabileceğine neredeyse kanaat getirmişti ki, kız birdenbire yana dönünce, upuzun burnuyla onun hiç de Ukraynalı kızın profili olmadığını fark etti.

Aynı dikkat ve uyanıklık içinde, itile kakıla yürüyüp duruyordu. Derken iyiden iyiye kalabalık yol ağzında sola dönerek bu kez arayışını Bahçekapı girişi doğrultusunda sürdürmeye başladı. Bir süre sonra, yaptığının samanlıkta iğne aramaktan farksız ve son derece saçma bir şey olduğu duygusuna kapıldı. Ama yine de çevresini bir radar gibi kolaçan etmekten geri kalmıyor, İrina'yı bulana dek aramaya kararlı olduğunu söylüyordu kendi kendine. Zaman zaman önünde ansızın durup yürüyüşünü engelleyen turist gruplarına sinir olduğunu duyumsuyor, hatta içi sıra sövüp sayıyordu. Sabırsızlığın ona hiçbir şey kazandırmayacağı kesindi.

Sonunda kapıya vardığında, gerisin geri dönerek aynı yolu bu kez sol yandan yürüyüp yeniden geçti ve çarşının Tahtakale'ye açılan kapısına vardı. Mısır Çarşısı'ndan umudu kestiğini düşünerek o kapıdan çıktığında, artık işinin iyice şansa bağlı olduğuna hükmetmişti. Derken gözüne bayağı korku veren Kapalı Çarşı'ya ulaşabilmek için Sultanhamam'ın kalabalık yokuşunu tırmanmaya koyuldu

Bir çeyrek saat kadar sonra, Kapalı Çarşı'nın sayısız kapılarının birinden içeri girdiğinde bir hayli terlemişti. Bir an durdu ve cebinden bir kağıt mendil çıkararak alnındaki teri sildi. Sonra hangi yöne gideceği konusunda duraksayarak sağına soluna bakındı. Sonunda, sola saparak Nuru Osmaniye çıkışındaki ana artere doğru yürümeyi daha uygun buldu.

Yaptığı şeyin, bir kez daha, saçmalığın daniskası olduğunu düşünmeye başlamıştı. Acaba doğrudan Şark Kahvesi'ne gidip orada soğuk bir şeyler içip dinlense daha iyi olmaz mıydı? Kim bilir, belki de orada karşısına çıkıverirdi İrina! Filmlerdekine benzer çok güzel bir rastlantı olurdu bu. Bir kahvede tesadüfen karşılaşmış iki insan gibi hoş bir sohbete dalarlardı...

Hayır, daha gerçekçi olmalı ve kendini bu kadar çabuk dağıtmamalıydı. Bu kez, Fesçiler Kapısı'na doğru yönelerek arayışını bir süre de bu dolaylarda sürdürdü. Bir an, acaba kadınlar bir çarşıda en çok ne almayı arzu ederler, neyin peşine düşerler, diye düşündü... Ama bu, kendi yaptığı şeyden de daha saçma bir soru sayılırdı. Ne kadar saftı! Aslında kadınlar alışverişe bayıldıklarından hiçbir şeyi ayırt etmeden her şeyin peşinden koşarlardı! Demek oluyor ki, öyle makul bir ipucu olamazdı bu. Bu yüzden enerjisini çok idareli kullanmalı ve her yere tek tek bakmayı yeğlemeliydi.

Bir süre çantacıların bulunduğu sokakları kolaçan etti. Sonra hediyelik eşya satıcılarının bulunduğu sokaklarda dolaştı. Derken sıra, blucin pantolon satan dükkânlara geldi. Kuyumcu vitrinlerine pek yanaşmıyor çünkü İrina'nın oralardan bir şeyler alabilecek parası olmayabileceğini düşünüyordu. Ama aslında, acaba bir önyargıya kapılarak tümüyle yanılıyor muydu? Şayet İrina da o yolun yolcusuysa...

Böyle düşünmemeye çabalayarak, kuyumcu vitrinlerinin önlerine zaman zaman göz atmaya başlamıştı ki, sanki önyargısının yanlışlığını kendi kendine doğrularcasına, ansızın onu görüverdi. Evet, evet, hiç de yanılmış olamazdı, bu hiç de bir göz yanılsaması falan değildi, pansiyonda aynı giysisiyle gör-

düğü kız profilden İrina'nın ta kendisiydi: İşte orada, kendisinden yirmi yirmi beş metre kadar uzaktaki bir kuyumcu vitrininin önünde durmuş, ilgiyle ışıltılı mücevherlere bakıyordu.

"Hangisini arzu ederseniz, size onu alayım? Lütfen bu zevkten mahrum etmeyin beni!.."

O anda zihninden geçen tavlama taktiği bu türden gönül alıcı sözleri içeriyordu. Ama kendisinin asla söyleyemeyeceği ve bu yüzden hiç gerçekçi olmayan sözlerdi bunlar...

İrina'yı böyle gizli polis gibi gözetlerken fark edilmemek için başka bir dükkânın vitrinine bakıyormuş gibi yaptı.

Ne var ki gözden kaçırmamak için başını ikide bir çevirip bakıyordu. Vitrinin spot ışıkları, profilinin şimdi sanki pansiyonda tanık olduğundan daha da güzel olduğunu düşündürüyordu. Evet, evet, ona bu dükkândan inci bir gerdanlık alıp pekâlâ kendi elleriyle kuğu boynuna takabilirdi. Ya da güzel bir çift küpe...

Derken artık bir hamle yapması gerektiğini aklına getirip ona doğru birkaç adım attı. İrina hâlâ bakışlarını, baktığı vitrinden uzaklaştırmış değildi. Vedat Evrenosoğlu cesaretlenerek dört beş adım daha attı. Sonra iki üç adım daha attı. Ve artık tam kızın yanına kadar gelmişti ki, İrina ansızın başını sola çevirince, yüz yüze geldiler:

Ukraynalı kız, onu karşısında görünce, çok şaşırdı ve sanki biraz da korktu.

"Zdrastvuyti!" dedi hemen Vedat Evrenosoğlu, bu sıkıntılı ve tuhaf denebilecek yaklaşma çabasına mizahi gözükebilecek bir çeşni katmak istercesine.

İrina ona hayretle bakakalmıştı. Derken sıkılgan bir tavırla gülümsedi.

"Zdrastvuyti!" dedi, mırıltılı bir sesle.

"İrina, siz Türkçe konuşuyorsanız ben de işe yarayacak birkaç kelime Rusça biliyorum, tamam mı?" dedi.

Ukraynalı kız, söylenileni anladığını gösterircesine hafifçe güldü. Sonra belki de bir çekingenlik ifadesi olarak beyaz çantasının kilidiyle oynadı bir an.

"Alışverişe mi çıktınız?" dedi Vedat Evrenosoğlu, bu kez İngilizce.

"Evet... vitrinlere bakıyordum."

"Şey... Ben de elyazması bir kitap için Beyazıt Kütüphanesi'ne uğramıştım, çarşıdan geçerek döneyim dedim..."

"Elyazması?" dedi gülümseyerek İrina, Türkçe olarak. Türkçe aksanı hoşuna gitmişti kızın.

"Aa, evet, Türkçe'de elyazması deniyor..."

Acaba bu fırsatı kaçırmayıp İrina'ya Şark Kahvesi'nde bir şeyler içme önerisinde mi bulunsaydı?

"Şey... isterseniz, böyle ayaküstü konuşmayalım, İrina... benimle Şark Kahvesi'nde bir kahve ya da çay içmeye ne dersiniz?"

İrina bir an kararsız kaldı ve saatine baktı.

"Pansiyona dönmem gerekiyor, biraz geç kaldım" dedi, İngilizce.

"Fazla oturmayız, bir çay ya da kahve içip kalkarız."

"Bilmem ki..." diyerek bu kez söze önce Türkçe başladı Ukraynalı kız. Derken kararsızlığını yenmiş görünerek, İngilizce:

"Pekâlâ, oturalım" diye yanıt verdi.

Bunu izleyen an, İrina'nın yanı başında, hızlı adımlarla ve konuşmadan Şark Kahvesi'ne doğru yürürken, kendini çok keyifli hissediyordu Vedat.

Kahveye girip tam cam önünde bir masa seçtiler. Garson hemen yanlarına gelip ne arzu ettiklerini sordu. Vedat, İrina'ya doğru bakarak,

"Ben çay içeceğim... sen?" diyecekti ki, bir anlık duraksamadan sonra:

"Siz ne arzu ederdiniz?" diye sordu yine Türkçe olarak.

Ukraynalı kız da çay içmek istediğini söyledi. Duruşunda hâlâ bir nebze çekingenlik vardı ama bu çekingenlik Vedat'ın çok hoşuna gidiyordu.

"Oturduğumuz yer tıpkı bir akvaryuma benziyor, öyle değil mi? Kocaman bir camın ardından biz balıklar sanki insanları seyrediyoruz..."

Kızın Türkçe'sini sanki kaşla göz arasında biraz test eder gibi konuşmuştu.

İrina, benzetme hoşuna gitmiş gibi güldü: "Evet, tıpkı bir akvaryum gibi burası" dedi o da Türkçe olarak.

"Türkçe'yi Kiev Doğu Dilleri Enstitüsü'nde mi öğrendin?"

Farkına varmadan "senli" hitap tarzına geçivermişti bile.

"Yok, Kiev'de değil, Maskova'da öğrendim... Oradaki Doğu Dilleri Enstitüsü'nde."

Moskova'nın birinci "o"sunun İrina'nın ağzında "a" olmasına bayılmıştı.

"Faruk Bey, Kiev demişti de..."

Bu kez anlaşılmaz bir tebessümle gülümsedi İrina. Acaba, "O ne bilecek ki!" demek mi istiyordu.

Garson çayları getirip masaya bırakmıştı.

"Ailen Kiev'de mi, peki?"

Ukraynalı kız gözlerini eğerek birden sustu ve uzunca sayılabilecek bir süre de yanıt vermedi. Sonra, ağzından, usulca:

"Annem babam öldüler" cümlesi çıktı.

Vedat durakladı. Kızın hassas bir noktasına dokunmuştu besbelli. Derken duygularını paylaşıyor olduğunu yansıtan alçak bir tonda:

"Senin adına üzüldüm" dedi.

İrina karşılık vermedi. Bir anda dalıp gitmiş gibiydi.

"Bir trafik kazasında falan mı?"

Kız yanıt vermekte yine duraksadı. Vedat Evrenosoğlu o an bu konuyu daha fazla kurcalamamaya karar vermişti.

"Yok" dedi sonunda İrina, "Dört... hayır beş yıl önce arabalarına bomba koydular."

"Bomba mı? Niçin?"

Sorunun çok safça olduğunu kendisi de fark etmişti ama bir kez ağzından çıkıvermişti işte. Belli ki bir sebeple hayatlarına kastetmişlerdi.

"Şey... Politik" diye yanıt verdi İrina, "Babam... nasıl diyorsunuz Türkçe... *'dissident'*dı..."

"Rejim muhalifi."

"Evet, öyle, muhalif... hükümete karşıydı babam."

Bir anda aklından şu "Turuncu Devrim" denilen şey geçti Vedat Evrenosoğlu'nun. Bu konuda hiçbir şey bilmiyordu.

"Ne yapıyordu peki? Yani mesleği..."

"*Prıkuror...*" dedi, bir an babasının mesleğinin Türkçe'si de İngilizce'si de aklına gelmemiş ya da hiç bilmiyormuş gibi."

"*Prıkuror?*"

İrina zihnini iyice zorluyormuş gibi durakladı ama belli bir açıklama getirememiş göründü.

"Yani, şey... devlet, devlet-in avukati" dedi sonunda bunun tam bir karşılık olduğundan pek emin değilmiş gibi.

"Ha şey... anladım, savcı demek istiyorsun sen... evet, savcı."

"Evet, savcı." İrina gülümsedi. Sol yanağındaki gamzeyi de ortaya çıkaran bu gülümsemede tümüyle çocuksu ve masum bir eda vardı. Derken elini uzatıp masada soğuyup duran çayından bir yudum aldı.

Vedat onu o an uzanıp öpmek istedi ama bu, başlangıçtaki gibi erotik bir dürtü olmaktan çok sanki anlık bir sevecenlik taşmasının ürünü gibiydi.

"Peki, annen ve babanın... onların öldürülmelerinden sonra... kim baktı sana?"

"Ablamın yanında kaldım bir süre Odesa'da... Orada evli ablam."

"Ve sonra oradan da ayrıldın, öyle mi?"

"Evet, ayrıldım" dedi duyulamayacak kadar alçak sesle ve bir kez daha düşüncelere dalmış görünerek.

Vedat Evrenosoğlu, ansızın dramatikleşen bu hararetli konuşma sırasında çayından tek yudum bile almamıştı, bardağın iyice soğumuş olduğunu fark edince, yakındaki garsona el işareti yaptı. Garson yanına geldiğinde, kendisine yeni bir çay getirmesini söyledi. Garson şaşırarak, hiç içilmemiş bardağı alıp götürdü.

Dinlediği iç burkucu aile hikâyesi ve her şey bir yana, sorulması en nazik ve en ivedi soruyu soramadığı için elinin kolunun bağlandığını hissediyordu. Acaba, burada nasıl geçindiğini sormanın daha incelikli bir yolu olabilir miydi?

"Kaç yıldır İstanbul'dasın, peki?"

"Bir buçuk yıl... Ama üç ayda bir vize çıkışı yapıp dönüyorum. Mecburi" dedi, gülümseyerek.

"Peki, burada ne yapıyorsun? Rusça öğretmenliği falan mı?" En sonunda, riske girdiğini düşünerek, omuzlarından büyük bir yükü atıverdiğini düşündü Vedat.

"Evet, Rusça öğretmenliği... son bir senedir Laleli'de bir dershanede Rusça dersi veriyorum. Haftada üç gün.."

Gayet rahat ve doğal bir tonda yanıt vermişti İrina. Söylediklerinde kuşkusunu çekecek hiçbir yan olmamasına çok sevindi.

"Zor oluyor mu? Öğrencilerle anlaşabilmek..."

"Dersler yoğun. Günde aralıksız yedi saat... Tabii biraz zor oluyor. Ama alıştım."

Garson yeni çayı getirip masaya bıraktı ve bardağın altına iliştirdiği adisyona bir çentik daha attı.

Bir suskunluk olmuş, sanki konuşulacak her şey bitip tükenivermişti. Çayından bayağı büyük bir yudum aldı ve sıcak çayın gırtlağından aşağı yakarak geçişini hissetti Vedat.

Bir an sonra, İrina'dan cep telefonu numarasını istese acaba nasıl bir tepki göstereceğini merak etti. Şu bir gerçek ki, onu hiçbir şekilde pansiyon numarasından aramak istemiyordu. Kalkmadan tam cep numarasını istemeye karar vermişti ki, bu kez İrina'dan bir soru geldi:

"Peki siz... pansiyon mu işletiyorsunuz?"

"Aa... yok... pansiyon işletiyor sayılmam, sadece *Sergius and Bacchus*'ün sahibiyim... Antikacılıkla uğraşıyorum ben, daha çok... eski kitaplar falan" dedi Vedat, bir pansiyoncuya benzetilmiş olmasına biraz bozulmuş gibi.

"Hangi günler peki Rusça kurslarınız?" diye sordu Vedat, konuyu birden değiştirerek.

"Pazartesi, çarşamba ve cuma günleri..."

"Demek yarın dersiniz var... Kaça kadar?"

"Sabahtan saat dörde kadar."

Acaba bir gözü peklik daha gösterip dörtten sonra onunla yeniden buluşma randevusu istese miydi? Flört etme niyeti olduğunu gözünden anlamış mıydı acaba?

"Kalkmadan cep telefonunu alabilir miyim, İrina?"

"Cep telefonu kullanmıyorum" dedi Ukraynalı kız, sakin ve beklenmedik bir şekilde.

"Kullanmıyor musun gerçekten!"

"Hayır."

"O zaman ben sana kartvizitimi vereyim, orada bütün numaralarım yazılı" diye yanıt verdi Vedat, duyduğu hayal kırıklığını yansıtmamaya çabalayarak.

Derken cebinden cüzdanını çıkardı ve bir kartvizit çekip İrina'ya uzattı.

Kız, çekingence kartviziti alıp şöyle bir baktı.

"Lütfen, ne zaman arzu edersen beni kartvizitteki numaralardan arayabilirsin."

İrina ona sadece şöyle bir baktı. Duygularını anlamak mümkün gözükmüyordu.

"İstersen kalkalım... pansiyona geciktiğini söylüyordun."

İrina, önerisini onaylarcasına başını hafifçe eğip, "Tamam, kalkalım" dedi. Sonra da oturduğu sandalyeden yavaşça doğruldu. Bunu yapar yapmaz, verdiği kartviziti açıp çantasına koydu.

Vedat Evrenosoğlu, eliyle garsona işaret ederek hesabı istedi ve bu arada, çayın bayağı soğumuş olan son yudumunu da içti.

Kahveden çıktıktan sonra, geldikleri yoldan dosdoğru geri dönerek üst üste birtakım sokaklara sapıp durmuşlar ve sonra

da ana artere çıkarak, Nuru Osmaniye Kapısı'na doğru yürümeye başlamışlardı. Bu arada çarşının her zamanki kalabalıklığı, çatı kubbelerinin niçin çoğunun boyasız ve süssüz olduğu ve de müşterilerin alışveriş humması dışında pek bir şey konuşmamışlardı. Vedat zihninin bir köşesinde hâlâ, İrina'nın gerçekten de bir cep telefonu olup olmadığını merak ediyordu. Yoksa kasten yalan mı söylemişti kendisine? Kendisiyle daha fazla ilişki kurmayı arzu etmemiş miydi?

Sonunda çarşı kapısından çıkıp hızlı adımlarla Cağaloğlu'na doğru yöneldiler. Vedat kavşak noktasında ayrılmaları gerektiğini biliyor ve onunla birlikte biraz daha olabilmek için yolu uzatmasının iyi olup olmayacağını soruyordu kendine. Sonunda gönlünün değil aklının sesine uydu ve vazgeçti. Genç bir âşık gibi kızın fazla üstüne düşer gibi gözükmek de istemiyordu çünkü belki de ısrarcı bir tutum, anında geri tepebilirdi...

Ara sıra bakışları İrina'nın çehresine yöneliyor ve onun nedense suskun olduğunu görüyordu. Zaten pek fazla konuşan biri olmadığını düşünerek, bunun kendine yönelik bir davranış olamayacağı sonucuna vardı. Hem iyimserliği de elden bırakmamalıydı, belki de kısa zamanda kendisini arardı İrina.

Sonunda ayrılacakları kavşak noktasına vardıklarında, el sıkışarak ve en yakın zamanda bir daha görüşme dileğinde bulunarak, birbirlerine hoşça kal dediler.

5

Öğleye doğru Adnan aramış ve pazar günü gitmeyi planladıkları Şile gezisini konuşmuşlardı. Vedat geziye katılmak konusunda önce yine biraz isteksizmiş gibi gözükmüş ama Adnan'ın ısrarları üzerine, sonunda kabul etmişti... Onu sabahtan Mecidiyeköy'den alacaklardı. Saat dokuza doğru Mecidiyeköy otobüs durağında onları beklemesini kararlaştırmışlardı.

Telefonu kapatır kapatmaz, bu kez, ya ben Şile'deyken İrina beni ev telefonundan ararsa diye kara kara düşüncelere kapıldı. Eğer bu gerçekleşirse, kendisi için gerçekten çok kötü olurdu. Belki de İrina, cep telefonunu fazla mahrem bir iletişim aracı olarak gördüğünden, onu cep numarasından aramaya

çekinecekti. Belki de içini daha fazla açabilmek, daha uzun konuşabilmek için, onu herhangi bir yerdeyken değil, sadece evindeyken aramayı yeğleyecekti. Evet, şayet böyle bir şey olursa Şile'ye gittiği için kendini affetmezdi.

Peki, arayabileceğini düşünüp duruyordu ama gerçekten de arayacak mıydı bakalım? Belki de hiç aramayacaktı. Sonuçta ona, önceki kötü olasılığı, yani temas kurmayı arzu etmeme olasılığını doğrularcasına, cep telefonu olmadığını söylemişti. Doğrusunu söylemek gerekirse, gönlünün derinliklerinde pek ihtimal vermiyordu buna. Onun özü sözü doğru bir kız olabileceğine inanıyordu. Derken aklına, art arda başka olasılıklar geldi: Acaba İrina cep telefonunun kanser yaptığına inanan şu çok pimpirikli kişilerden biri olabilir miydi? Ama bu da sanki çok düşük bir olasılık gibi görünüyordu. Yoksa bir telefon satın almanın getireceği kontör ya da fatura harcamalarına gerçekten parası mı yetmiyordu? Gelgelelim, nereden bakılırsa bakılsın, bu da gülünç bir düşünceydi! Şimdi, neredeyse, yoksul zengin herkesin bir cep telefonu vardı. Cep telefonu hiç de bir ayrıcalık değildi...

Bütün bu us yürütmelerin sonunda, kuşkuya yer vermeyecek şekilde, içine gönül rahatlığı veren bir başka sonuca daha vardığını fark etmişti: Günümüzde bir cep telefonuna sahip olmayan bir hayat kadını tasavvur edilebilir miydi gerçekten de! Hayır, hayır, böyle bir şey düşünülemezdi bile. Belki de sadece yoksul kesimlerde iş tutan bazı kadınlar bir cep telefonundan yoksun olabilirlerdi ama işte o kadar, hepsi buydu... Yani cep telefonunun olmaması İrina'yı başka bir şekilde temize çıkarıyor gibiydi... O, kuşkularının ikide bir onu düşünmeye itelediği gibi, hiç de öyle bir kız değildi... Hayır, İrina kendini ona buna satmıyordu...

Ansızın ortaya çıkan rahatlama duygusu onu bir anda yeniden romantik hayallere sürüklemişti. İrina sevgilisi olabilirdi, hatta onunla kalıcı bir ilişki bile kurabilirdi. Pazar günü onu pekâlâ yanında Şile'ye götürebilir, arkadaşlarıyla ciddi ciddi ta-

nıştırabilirdi... Düşündü: Peki, Adnan'ın arabasında bir kişiye daha yer var mıydı acaba? Vardı tabii, ne dert ediniyordu ki! Kocaman bir dört çekerde, biraz sıkışılırsa, pekâlâ yer yaratılabilirdi, evet niye olmasındı, İrina'yı yanında götürmesinde hiçbir sakınca yoktu. Derken bunları aklından geçirirken, zihninde fazladan kaygı yaratan şeyi bir kez daha merak etti: Evet, İrina'yı da yanında götürmeye niyetlenmişti ama, ansızın ortaya çıkan bu yabancı kızı, yakın arkadaşları olan Murat, Adnan ve de eşleri hangi gözlerle göreceklerdi? Yoksa ona, çok kısa bir zaman öncesine kadar tıpkı kendisinin yaptığı gibi, gizleyemedikleri bir kuşkuyla mı bakacaklardı? Gerekçeler de apaçık ortada değil miydi? Karşılarındaki, uzun süredir İstanbul'da yaşayan ve yaptığı doğru dürüst işe karşın, bütün düşünce klişelerinin üzerine zamk gibi yapışacağı Ukraynalı bir genç kızdı o... Evet, arkadaşlarının gözlerinde –belki de hem imrenerek hem de alaycı alaycı bakan gözlerinde– sadece çapkınlık yapan bir erkek olacaktı kendisi; ama İrina onların önünde inandırıcı hangi kimlikle, hangi sosyal ağırlıkla boy gösterecekti? Bir dershanede Rusça dersleri veren masum bir genç kız olarak mı?

İrina her an telefon edebilir diye evden çıkmaya bir türlü cesaret edemediğini görüyordu. Bütün öğle sonrasını berjer koltukta oturup dalgın dalgın kitap karıştırarak geçirip durmuştu. Bir ara sıkılarak, kendine bayağı koyu, filtreli kahve yaptı ama üste üste iki fincan kahve içmek bile onu kendine getirememiş gibiydi. Kitap okumaya da bir türle konsantre olamadığını görüyor, zihninde İrina'nın değişken ama her zaman güzel olan görüntüsüyle oyalanmaktan vazgeçmiyordu...

Sonunda akşamüstü beşe doğru, evden çıktı ve çerçeveci Naci Bey'in dükkânına doğru yürümeye koyuldu. Yol boyunca, acaba talihli bir yaşantı evresine mi giriyorum, önümde yepyeni yaşam perspektifleri mi açılıyor, diye düşünmekten

kendini alamadı. Hem çok ucuz bir bedel karşılığı bir Mustafa Rakım hattı elde etmiş hem de aynı zamanda uzun süredir boş olduğunu hissettiği kalbi, farkına bile varmadan sıcak duygularla doluvermişti...

Yanından geçtiği insanları görmeden yürüyüp duruyordu. Acaba gerçekten de âşık mı olmuştu Ukraynalı genç kıza? Yoksa onun karşı konulmaz cinsel çekiciliğine mi kapılmıştı sadece? Belki de bunların her ikisi de aynı anda doğruydu. Zaten aradaki çizginin nereden geçtiğini, neyin nerede başladığını kim bilebilirdi ki!

On dakika sonra Naci Bey'in dükkânına girdi ve ilk birkaç saniye içinde sahibinin görünmediği dükkânda, gözlerini sağa sola çevirerek çerçevelenmesi tamamlanmış bir Mustafa Rakım Efendi hattı aranmaya başladı. Ama dükkân sahibi gibi kendi hattı da ortalarda yoktu. Az sonra çerçeveci Naci Bey soluk soluğa dükkâna giriverdi.

"Hoş geldiniz. Sigara almaya bi koşu şu yandaki bakkala gidivermiştim..."

"Merhaba, Naci Bey... Ee, bu kez boşuna gelmemişimdir inşallah?"

"Yok, gelmediniz, Vedat Bey... Siz acele edince ben de öteki işleri olduğu gibi bir yana bıraktım... Hattınızı şimdi içerden alıp getiriyorum" dedi ve çevik bir hareketle tezgâhın yanından geçip depo olarak kullandığı odaya girdi.

Otuz saniye kadar sonra, çerçevelenmiş haliyle daha bir albeni kazanmış görünen hattı getirip yavaşça tezgâhın üzerine bıraktı.

Vedat Evrenosoğlu çerçevelenmiş hat levhasına uzun uzun baktı.

"Gerçekten çok güzel olmuş. Krem rengi paspartuyu çok beğendim. Hatla çok iyi uyum sağlamış... Elinize sağlık, Naci Bey."

"Biliyor musunuz, hat sanatından anlayan bir müşteri çok değerli olabileceğini söyleyince özellikle içerdeki odada sakladım. Neme lazım..."

"Öyle mi? İlginiz için çok teşekkürler, Naci Bey... Borcum nedir?"

"Yüz lira verin yeter, Vedat Bey..."

Vedat, gömleğinin ön cebinden iki elli lira çekti ve çerçeveciye uzattı. Çerçeveci parayı alıp çekmecesine koyduktan sonra:

"Hemen bir ambalaj yapayım..." dedi.

Vedat bir iki dakika boyunca neredeyse sabırsızlıkla hattın ambalajlanmasını bekledi ve iş bitince de çerçeveyi hemen koltuğunun altına sıkıştırıp Naci Bey'e bir kez daha teşekkür etti.

On dakika sonra eve vardığında, ona duvarlarda en uygun yeri seçmeye çalışıyordu.

Gözü bir telefonda, bir hattaydı. Bir Neşe Erdok tablosunu yana kaydırarak, salondaki duvarda hatta uygun bir yer açmıştı. İkide bir gelip karşısına geçiyor ve sonra şöyle bir bakıp yeniden berjer koltuğa oturuyordu. Neden sonra aklına, hattın üzerindeki dizeleri bir yana kaydetmesi gerektiği geldi ve çalışma odasına gidip kalem kağıt aldı. İstifi hecelemeye uğraşarak, daha çok da Necdet Bey'in ağzından çıkan sözcükleri anımsamaya çabalayarak, bir şeyler yazdı. Sonuçta, yazdıklarının doğruluğundan o kadar da emin değildi...

Bu arada saat neredeyse yedi buçuk olmuştu ve İrina'dan ses çıkmamıştı. Acaba ondan bu denli çabuk bir telefon geleceği beklentisine girerek safdilce bir iyimserliğe mi kapılmıştı? Daha dün konuşmuşlardı ve bugün yeniden aranmak arzusuyla ne yapacağını bilemiyordu. Belki de İrina onu hemen aramayı kadınlık gururuna yediremiyor olabilirdi. Ukraynalı kız, aradan doğal olarak biraz zaman geçmesini istiyordu. Uygun bir vakitte yeniden arayacaktı. Bu konuda gönlünü rahat tutabilirdi. Ama bakışları bir kez daha, sehpanın üzerinde duran telsiz telefona gitti...

Bir süre sessiz sessiz oturdu ve sonra, sırf başka bir şey yapmış olmak için, Necdet Bey'in parasız verdiği Seyyan Hanım'ın

plaklarından birini gramofona yerleştirdi. Sonra yeniden koltuğa geçip gözlerini kapadı. Kadının dokunaklı sesi plağın cızırtılarını neredeyse işitilmez kılarak yavaş yavaş ruhuna işlemeye başlamıştı bile. Tangoyu dinlerken İrina'yla birlikte Şile sahillerinde iki genç sevgili gibi el ele dolaştığını hayal ediyor ve kısa bir zaman önce görmüş olduğu rüyaları bir kez daha, şimdi daha da dokunaklı hale gelmiş ayrıntılarıyla anımsamaya çalışıyordu. Bir ara müziğe kapılıp neredeyse dalar gibi oldu ve gözlerini açtığında, taş plağın gramofon platosu üzerinde durmuş olduğunu fark etti.

Koltuktan sersem sepelek bir halde kalktığında, karnının bayağı acıktığını hissederek dosdoğru mutfağa gitti. Sonra derin dondurucudan bir tavuk budu çıkarıp hemen mikrodalga fırına koydu. Tavuğun tümüyle çözülmesi besbelli ki biraz zaman alacaktı. Bu süre içinde güzel bir salata yapmaya karar verdi. Buzdolabının en alt çekmecesinden havuç, göbek salata ve domates çıkarıp onları musluk altında bol suyla yıkamaya girişti. Bu işi bitirdikten sonra mikrodalgayı ikinci bir kez çalıştırıp tavuk budunu iyice çözdürdü. Derken dolaptan cam bir kâse çıkardı ve havuçların kabuklarını soyup rendelemeye başladı. Salatayı hazırlaması sona erince de gidip balkonda duran ahşap şaraplıktan beyaz bir İtalyan şarabı seçti.

Keyfi az çok yerine gelmişti ama beklenti duygusundan kendini yine de kurtaramıyordu. Şunu açık açık itiraf etmeliydi ki, tek başına yemek yemek, böyle bir durumda insana bayağı hüzün veriyordu. Şu anda şık bir restoranda –aslında o kadar şık falan olması da gerekmezdi ya– evet, sözgelimi mütevazı bir Boğaz restoranında İrina'yla baş başa yemek yemiş olmayı o kadar isterdi ki! Ama tatsız gerçeği aklına getirdikçe bütün iyimserliği uçup gidiyordu: İrina onu daha aramış bile değildi ve kim bilir belki de hiç aramayacaktı...

Akşam kendini kitap okumaya veremediğini görünce bir süre müzik dinledi ve sonra da sırf oyalanmak için televizyo-

nun karşısına geçti. Önce bir süre haberleri seyretti: Parti liderleri seçim meydanlarında birbirlerine meydan okuyup duruyor, bunu yaparken de her zamanki popülist söylemlerini kullanıp sözde belagatlerini sergilemekten geri kalmıyorlardı... Hayır, avuçlarını yalarlardı, onların hiçbirine oy vermeyecekti, evet vermeyecekti çünkü hiçbirini yeterince inandırıcı bulmuyordu. Zaten kendisi uzak geçmişin "yeşiller"ine hayalinde bol bol oy veriyordu, evet o, İmparator'un "mavilerine" karşı avamın "yeşilleri"ne oy veriyordu!.. Evet, belki ilerde onlara da verirdi ama bu seçimde hiçbirine oy vermemeyi düşünüyordu, bunda son derece kararlıydı...

Verilen bir başka haberde, güneydeki tatil kentlerinden birinde, dört Rus genç kız, metil alkollü viski içip hayatlarını kaybetmişlerdi. Bildik bir hikâyeydi ama bu kez galiba daha çok etkilendiğini hissetti. Çünkü bir an, onların arasında, içi neredeyse cız ederek, pekâlâ İrina'nın da bulunmuş olabileceği aklına geldi. Ama İrina bereket versin ki İstanbul'daydı ve sadece pansiyoncu Faruk Bey'in etil alkollü hakiki viskisinden içmişti. Bir an, yine kışkırtıcı düşünceler geçti zihninden: Faruk Bey nasıl olur da sermayesi olan Ukraynalı kızlara onları ölüme götürecek zehirli içki vermiş olabilirdi, bu açıkça, eşyanın doğasına aykırıydı!

Derken kanalları bir bir zaplarken, bir kanalda gece on birden hemen sonra başlamış olan bir filme kendini iyiden iyiye kaptırdığını fark etti... *Kafedeki Kız* ilginç bir filme benziyordu, bu yüzden de gitgide artan bir merak duygusuyla seyretmeyi sürdürdü... Altmışlarına merdiven dayamış, zayıf ve uzun boylu bir adam, bir kafede yer bulamadığı için, bir masada tek başına oturmakta olan bir kızın karşısına oturmak zorunda kalıyordu. Kıza, bunun bir sakıncası olup olmadığını soruyor ve ondan olumlu bir işaret alınca, ürkekçe kahvesini masaya koyup onun tam çaprazında oturmaya başlıyordu. Genç kız, önceleri bayağı dalgın ve içedönük gözüküyordu, ne var ki adamın masasına oturmasıyla birlikte, ona usul usul sorular

yöneltmeye başlamıştı. Sözcükleri farklı bir biçimde vurguladığı İrlandalı aksanıyla, ona ne işle uğraştığını soruyor ve bir süre sonra da hiç beklenmedik bir şekilde adama içini açarak, erkek arkadaşının kısa bir süre önce onu terk etmiş olduğunu söylemekten geri kalmıyordu. Vedat Evrenosoğlu'nun edindiği ilk izlenim, onun fazlasıyla dobra, düşündüğünü pat diye söyleyen, duygularını açmaktan çekinmeyen cesur bir kız olduğuydu. Açık, temiz yüzü ve masum bakışlarıyla kendisine çok sevimli gelmişti kız. Öyle ki onun, bu sarsak görünümlü, durmadan işinin başına dönmekten söz edip duran ve İngiliz Maliye Bakanlığı'nda yüksek bir mevkide çalıştığını açıklayan aşırı titiz bürokratla bir an önce fırtınalı bir ilişkiye girmesini dilemiş ve nitekim filmin senaryosu, aynen dilediği gibi gelişmişti. Adam kahvesini bitirdikten sonra kalkmış gidecekken, bir anda karar değiştirip geri dönmüş ve kıza, tedirginliğini üzerinden atmaya çabalayarak, kendisiyle bir akşam yemeği yemekten çok memnunluk duyacağını söylemişti. İlginç olan nokta, kız bu öneriyi gözleri parlayarak kabul ederken, adamın romantizmden son derece uzak bir tavırla not defterini açıp uzun uzun, boş olabileceği bir vaktini aramaya çalışması ve böylelikle de filmin gitgide artan kara mizah tonunun onun sıradan bir aşk hikâyesine dönüşmesine meydan vermiyor görünmesiydi. Galiba Vedat, filmin en çok bu yanını sevmişti: klişelerden uzak, ölçülü anlatımını... Sonunda adam, genç kızı, tanışmalarından tam bir hafta sonra, şık bir restoranda yemeğe götürüyor ve masalarına oturmuş içkilerini yudumlarlarken, orada, o sırada aynı restorana gelmiş olan İngiliz Maliye Bakanı ve onun gibi yüksek mevkiden bir iki bürokratla karşılaşıyorlardı. Adam, genç kızı, ister istemez onlarla da tanıştırmak zorunda kalıyordu. Genç kız, kendinden çok emin ve yanındaki adamı zor durumda bırakacak bir tarzda, maliye bakanına ekoloji politikalarıyla ilgili bazı cesurca sorular sormaktan geri kalmıyordu. Adam, kıza günden güne daha fazla bağlanmakla birlikte, kendisinin fazlasıyla tekdüze yaşamında

yarattığı depremin sarsıntılarını da göğüslemek durumunda kalıyordu. Derken adamın bir gün, İzlanda'da toplanacak olan G7'ler Zirvesi için Rejyavik'e gitmesi gerekiyor ve bir hayli tereddütten sonra, son anda kızı da oraya yanında götürmeye karar veriyordu. Resmi rezervasyonlar çok önceden yapılmış olduğundan, zirve dolayısıyla otellerinin hiçbirinde yer olmayan kentte, sonuçta aynı otelin süit dairesinde kalmak zorunda kalıyorlar, ne var ki daha önce yatmadıkları gibi, ortam uygun olmasına karşın bu kez de aynı yatağı paylaşmıyorlardı. Bu, cinsellik boyutu olmasına izin verilmeyen ve platonik kalmaya mahkûm bir ilişki gibi görünürken, zirve sonrası verilen akşam yemeğinde genç kızın yine önüne geçilmez bir gözü peklikle ettiği bazı sözler –genç kız, her saniye tüm dünyada çok sayıda bebeğin doğar doğmaz öldüğünü ve maliye politikalarının bu felaketi önlemek için onlara mutlaka daha fazla fon ayrılmasını savunup duruyordu– evet, bardağı taşıran bu sözler, bu kez maliye bakanını çileden çıkarıp adamla aralarının iyice bozulmasına yol açıyordu. Bakan öfkeyle, kızın kaldıkları oteli bir an önce terk edip gitmesini buyuruyordu. Sonuçta kız oradan ayrılıp bir pansiyonun çatı katına yerleşmek zorunda kalıyordu. Adam, bütün olup bitenlere karşın, kızdan bir türlü kopamadığını da görüyordu. Yaptıklarına kızamıyor çünkü için için, onun haklı olduğunu biliyordu. Hatta bir an, onun kendisini kurnazca kullanan bir ekolojist olduğu fikrine kapılsa da kızdan zekice bir yanıt alıyordu: masama oturan sizdiniz, ben değil!..

Vedat Evrenosoğlu, filmden bir hayli etkilenmiş olarak yatağa girer girmez, İrlandalı genç kızın durumuyla İrina'nınki arasında birtakım paralellikler kurmaya çalıştığını fark etmişti. Bir kere, İrina'nın oturduğu masaya oturmak zorunda kalmıştı çünkü eski evlerindeki içki sofrasına doğrudan kiracısı tarafından davet edilmişti. İkincisi, her iki kız da kendilerinden büyük erkeklerle tanışıyorlardı. Sonra her iki kız da genç ve güzeldiler. Tabii filmdeki genç kız, İrina'nın tersine son de-

rece dışadönüktü ve birtakım sosyal davaların ateşli bir savunucusuydu... Zihnini biraz daha zorlamıştı: Peki, film, egemen erkek dünyasında kadınların acıma çağrılarına tercüman olurken, kendisinin İrina'yla kurmaya çalıştığı ilişki tamı tamına neyi temsil ediyordu? Onlarınki gibi toplumsal bir boyutu ya da ağırlığı var mıydı? Filmin kareleri hâlâ gözlerinin önünde gidip gelirken zorlukla uyumaya çabaladı ama kendine sorduğu soruya, yorulan zihninin bir türlü belli bir yanıt veremediğini gördü.

6

İçinde bulundukları Land Rover, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün çevre yoluna girmek üzere 2. Levent civarında kümelenmiş banka gökdelenlerinin önünde hızla yol alırken, dalgın dalgın pencereden bakınmaktaydı Vedat Evrenosoğlu.

Öne, direksiyondaki kocasının yanına Esra oturmuştu. Arkada Murat, onun yanında Ayşe ve Vedat yer alıyordu. Vedat Evrenosoğlu bu koca arabanın rahat rahat bir kişiyi daha alabileceğini düşünüyordu ama, dün gün boyu evden çıkmayarak telefon beklediği İrina, onu aramamıştı işte.

Dün akşama doğru, bir ara evden çıkıp dosdoğru pansiyona gitmemek için kendini zor tutmuştu. Tabii, gitmemekle çok

iyi etmişti, yaptığından hiç de pişmanlık duymuyordu, bu her şeyi berbat etmek anlamına gelebilirdi. Daha önce kendi kendine sürekli telkin ettiği gibi, üzerine düşüldüğü duygusuna kapıldığı an ters bir tepki gösterebilirdi İrina.

"Ee, seni düşünceli görüyorum, Vedat... Yoksa pek memnun değil misin, bizlerle birlikte Şile'ye gittiğine?" diye laf attı Adnan, dikiz aynasından ona doğru muzipçe gülümseyerek.

"Yok canım, niye memnun olmayayım... Biraz kafa dinlemek çok hoş olacak..."

"Eh, o zaman yanılmışım... seni öyle düşünceli düşünceli camdan bakar görünce..."

"Barbekünün çıralarını bu sefer unutmadık, değil mi Esra?" diye takılmalı bir tonda sordu Murat, bakışlarını ona doğru çevirerek.

"Hiç unutuyor muyum, Murat. Hatırlasana geçen yaz neler çektik kömürü tutuşturabilmek için... Canımız çıktı valla..."

"Çıraları da aldığımıza göre bu sefer sırtımız yere gelmez" diye karısına neşeyle destek çıktı Adnan.

"Yine Karaburun'a mı gideceğiz?" diye sordu Ayşe, o zamana kadar ağzını pek açmamışken.

"Olabilir... denize girme mevsimi olmasa da piknik yapmak için güzel bir yer orası" diye ona yanıt verdi Adnan, az sonra köprüye girmek üzere gişe şeritlerine arka arkaya dizilmiş arabalardan birinin kuyruğuna takılarak.

Sonunda köprüye çıktılar. Rüzgârdan hafif hafif salınım yapıyordu köprü. Neredeyse hiç sona ermemesini arzu ettiği bu eşsiz güzergâhta oldukça düşük bir hızda giderlerken, İstanbul'un bir kez daha ne muhteşem bir şehir olduğunu aklından geçirdi Vedat.

Trafik son derece rahat akıyordu. Sadece bir çeyrek saat sonra, Ümraniye kavşağından dönüp Şile yoluna çıktılar.

Saat on bire doğru, aşağı yukarı elli dakikalık sorunsuz bir yolculuktan sonra Şile'ye varmışlar ve önce ilçede bir tur attık-

tan sonra, Üsküdar Caddesi'nden aşağı doğru inip limandaki bir balıkçı kahvesinde çay içmeye oturmuşlardı.

"Vallahi iyi oldu" dedi Esra, "insan evde tıkıla tıkıla doğayı özlüyor..."

"O zaman, yine Karaburun'a gidiyoruz, tamam mı?" diye sordu Adnan, ötekiler kendisinden farklı bir rota düşünüyor mu diye.

"Evet, evet, oraya gidelim, manzarası gerçekten güzel orasının!" diye onu heyecanla yanıtladı Ayşe. Bir an durup konuşmasını sürdürdü: "Ama ben şu Sofular Mağarası denilen yeri de çok merak ediyorum. İçinde görülmeye değer sarkıtlar ve dikitler varmış..."

"Ama o geliş yönümüzde kaldı" dedi Adnan.

"Olsun, arabamız ne güne duruyor..."

"Pekâlâ, nasıl isterseniz Ayşe Hanım, bu kadar arzu ediyorsanız her daim emrinize amadeyim..."

Ayşe, mahcup mahcup, gülümsedi. Sonra göz ucuyla Vedat'a doğru baktı.

Vedat, konuşulanlara pek dikkat etmiyormuş gibi, dalgakıranın hemen başlangıç noktasında yükselen heybetli ve yüzeyleri pütürlü kayalıkları seyre dalmıştı. Yan yana duran üç büyük kayalığın ikisi yukarından birbirine bir teleferik hattıyla bağlanmıştı ve kayalıklardan birinin cephesi bir insan yüzüne benzeyecek şekilde, iki göz ve bir ağız olarak oyulmuştu. Bari burun deliklerini de oysalardı, o zaman tam bir insan yüzü olurdu, diye geçirdi içinden. Ve biraz daha dikkatle bakınca, kayalığın öteki cephesinde ampullerle oluşturulmuş bir yazı seçer gibi oldu ama uzaktan ne olduğunu sökemedi. Galiba geceleyin aydınlatılıyordu.

"Yazının ne olduğunu merak ediyorsan söyleyeyim dedi" Adnan, Vedat'a doğru alaycı bir edayla bakarak. "*Atam İzindeyiz*. Geceleyin kırmızı ampullerle aydınlatılıyor."

"Öyle mi?" Vedat bir an, bir şey söylemek istemiş de son anda bundan vazgeçmiş gibi durakladı.

"Galiba bir şey söyleyecektin..."

"Şey... Doğayı kendi haline bırakmak daha iyi olmaz mıydı, diye düşündüm."

"Öyle, haklısın, çıplak hali çok daha iyi olurdu" diye onu destekledi Adnan... Derken duraklayıp, "Bence de bu tür ideolojik laflar doğanın saflığını bozuyor" diye ekledi.

"Ee, birer çay daha içecek miyiz, yoksa hemen kalkacak mıyız?" diye sordu Ayşe, biraz sabırsız görünerek.

"Yok, ben içmeyeceğim" dedi Esra. Çevresine şöyle bir bakındı. Kimsenin de içmekten yana olmadığını görünce:

"O zaman, yola bir an önce koyulalım, zaten öğleye de bir şey kalmadı sayılır, daha mangal yakacağız" dedi.

Beş dakika kadar sonra çay paralarını ödeyip kalktılar ve liman girişine park ettikleri arabalarına doluşup yola koyuldular. Bu kez Şile Feneri doğrultusunda ilerleyerek önce sağa döndüler ve sonra, bir hayli eğimli uzun bir rampayı inerek, yeniden anayola çıktılar.

İlçenin batısında bulunan Karaburun'a ulaşmaları sadece on dakikalarını almıştı.

Burada da arazi, Şile'nin çoğu noktasında olduğu gibi denize bir hayli dik bir eğimle iniyordu. Daha ötelerde sağda, ağaç kütüklerinden yapılma masaların ve oturacak yerlerin bulunduğu bir piknik yeri göze çarpıyordu. Adnan önce arabayı o tarafa doğru sürmek istermiş gibi göründü ama sonra bunu yapmaktan vazgeçerek sola doğru ilerlemeyi yeğledi. Vardıkları noktada onlardan başka hiç kimse yok gibiydi.

Fazla engebeli olmayan bir düzlüğü seçmişlerdi. Arabanın bagaj kapısını açıp ayakları katlanır, krem rengi formika portatif masayı, açılır kapanır yeşil branda sandalyeleri ve mavi şemsiyeyi birer birer indirmeye koyuldular. Birazdan, piknik mekânları tamamen hazırdı.

Vedat portatif sandalyeyi açar açmaz oturmuş ve gözlerinin önünde alabildiğine uzanan engin denizi seyretmeye koyulmuştu. Yanına bir an Adnan'ın yaklaştığını fark etmedi bile.

"Ne o, âşık mısın, birader? Böyle güzel bir yerde bile süklüm püklüm oturup duruyorsun?"

Vedat irkilerek başını kaldırıp gülümsedi.

"Evet, aynen öyle, Adnan... hem de çok âşığım!" diye yanıt verdi, sözde espri yapıyormuş gibi.

Murat'la Ayşe, az önce, arazinin denize dimdik indiği buruna doğru yürümüşlerdi. Ayşe, zaman zaman eğilip cılız çalılıkların arasında çiçek topluyordu.

Bu arada Esra, bir tümsek üzerine yerleştirdiği barbeküye mangal kömürlerini azar azar doldurup küçük çıra parçaları ve kağıtla kömürü tutuşturmayı başarmıştı.

"Rüzgârdan çabuk ateş aldı, talihli sayılırız!" diye sevinçle bağırdı, elindeki plastik faraşla ateşi hızlı hızlı yelleyerek.

Adnan, parmaklarını V harfi gibi açarak, zafer işareti yaptı.

"Kızlar gelemedikleri için mırın kırın ettiler mi, peki?" diye sonunda bir şey söyleme gereğini duydu Vedat.

"Onlara hiç bahsetmedik ki. Bir arkadaşımıza iskambil oynamaya gittiğimizi söyledik" diye yanıt verdi Adnan, hınzırca gülüp bir cıgara sarmaya girişerek. Sarma işinde parmakları son derece becerikliydi.

"Aslında pekâlâ sığabilirdik koca arabaya, keşke kızları da getirseydiniz" dedi Vedat, arkadaşının bu davranışına sanki biraz yeriniyormuş gibi.

"Aslında dediğin doğru be, Vedat... Zalimlik ettik" der gibisinden suçlulukla gülümsedi Adnan. Hemen sonra da: "İnşallah barbeküyü bagaja yerleştirişimizi fark etmemişlerdir" diye ekledi.

"Bence etmişlerdir... Eve dönünce bunun hesabını verirsiniz artık."

"Bakıyorum, babalık duyguların kabardı... sen ki bir müzmin bekârsın!"

Vedat gülümseyerek susmayı yeğledi. Aslında, Adnan'ın kızlarına bir hayli düşkün iyi bir aile babası olduğunu pekâlâ biliyordu. Kim bilir belki de bambaşka, şu anda kendinin bile

tam çıkarsayamadığı bir dürtüyle böyle konuşmuştu. Acaba onun reklamcılığına öteden beri küçümsemeyle baktığından dolayı mı böyle bir tavır takınıyordu? Adnan'ın zeki biri olduğunu biliyordu ama metin yazarlığının çıraklık döneminde, girdiği reklam ajansında bir gübre reklamı için bir şeyler yazmak zorunda kalmasını da asla bağışlayamıyordu. Bu yüzden onunla az mı dalga geçmişti. Ama sonuçta, bir yazarın da bazen, gübre benzeri itici durumları betimlemesi gerekmiyor muydu? Şimdi düşünüyordu da galiba biraz haksızlık etmişti ona.

"Pirzola ve sucuklarınızı mangala yerleştirdim, güzel güzel pişiyorlar. Şimdi hemen salataya girişeceğim" dedi Esra, bir an yanlarına gelerek.

"Ee... neler kaynatıyordunuz aranızda?"

"Şey... Çocukları yanınıza almamış oluşunuzu konuşuyorduk" dedi Vedat, sanki birden bu konunun takipçisi olmak hoşuna gitmiş gibi.

"Keşke alsaydık be, Vedat... arkada kalmalarına üzüldüm" diye yanıt verdi Esra, bal rengi gözleri biraz hüzünlenmiş görünerek.

"Kaç yaşlarında oldular peki, Esra?"

"Tuğba sekiz, İrem ise tam on bir."

Esra, İrem deyince, sanki birden İrina aklına gelir gibi olmuştu Vedat'ın. Dalgın dalgın Esra'ya şöyle bir baktı ve:

"Bayağı büyümüşler gerçekten... Doğumlarını daha dün gibi hatırlıyorum her ikisinin de.." dedi, kendisi değil de bir vantrilok konuşturuyormuşçasına, yüzü neredeyse ifadesiz kalarak.

"Zaman geçiyor Vedat... Yakında birer genç kız olacaklar ve biz de daha yaşlanmış olacağız..."

Vedat, kendisine söylenenlere bu kez hiç yanıt vermeyip yere baktı.

"Aman etler yanmasın Esra, lütfen onlara göz kulak oluver" dedi Adnan, barbekünün durduğu tümseğe doğru dikkatle ba-

karak. Sonra bakışlarını, nereye gitti bunlar dercesine, Murat'la Ayşe'nin bulundukları uzaktaki noktaya doğru çevirip birden onlara ters doğrultuda yürüyerek uzaklaşmaya başladı. Murat ötede, kolunu karısının omzuna atmış, onunla birlikte denizi seyrediyordu.

Beş altı dakika sonra, Murat'la Ayşe geri dönmeye karar vererek yürümeye başlamışlar ve konakladıkları piknik yerine iyice yakınlaşmışlardı. Ayşe'nin elinde belli belirsiz bir çiçek demeti göze çarpıyordu.

Sonunda yanlarına vardılar.

"Şu plastik bardaklardan birini verir misin, Adnan... papatyaları suya koyacağım da" dedi ona yönelerek. Adnan az önce, uzakta cıgarasını ayağıyla söndürüp piknik yerine dönmüştü.

Bir bardak çıkarıp içine termostan soğuk su doldurdu ve sonra sanki sahnede centilmenlik oyunu oynuyormuşçasına teatral bir jestle Ayşe'ye uzattı.

"Buyrun hamfendi, size bir bardak billur su..."

"Teşekkürler."

Ayşe suyu içtikten sonra kendini tutamayıp güldü.

"Pirzolaların kokusu geldikçe karnım iyiden iyiye zil çalmaya başladı" dedi Adnan, sabırsızlıkla bir oraya bir buraya gidip gelmeye başlayarak. Karısı başını çevirip ona şöyle bir baktı:

"Biraz daha sabret Adnan, herhalde çiğ çiğ yemek istemezsin, öyle değil mi?"

"Yok, yemem valla, ben yamyam değilim" diye yanıt verdi Adnan, bu kez branda sandalyelerden birine, ayakta durmaktan iyice yorulmuş gibi çökerek.

Bu arada Ayşe, çiçekli bir yemek örtüsünü küçük formika masanın üzerine yayıp masanın tam ortasına papatya dolu bardağı yerleştirmiş ve sonra da plastik tabaklarla çatal bıçakları çıkartıp sofrayı düzenleme işine girişmişti.

Vedat arka cebinden cep telefonunu çıkartıp ekranına göz ucuyla baktı. Ekranda, gelen hiçbir mesaj gözükmüyordu.

Ama zaten beklentisi de bu yönde değil miydi? Acaba İrina, onu bu arada evden aramış olabilir miydi? Bunu eve dönmedikçe asla bilemeyecekti. Böyle düşünüp dururken, keşke cepten eve gelmiş olan mesajları dinleme işini akıl edebilmiş olsaydım, diye yerindi. Telefonu yeniden arka cebine koydu ve moralini daha fazla bozmamak için, cep telefonuna hiç bakmamaya karar verdi.

Sonunda Esra, pişmiş olan pirzola parçalarıyla sucukları ve de salatayı tek tek masaya getirmeye başlamıştı. Bir anda, Esra dışında herkes masa başındaki yerlerini alıvermişti.

Adnan dizlerinin üzerindeki dondurucu kutusundan bir şişe şarap çıkararak, bir tirbuşonla birlikte Murat'a uzattı.

"Muratcığım, beyaz şarabımızı açma zevkini sana bırakıyorum, mümkünse onu bir şampanya gibi patlatarak aç" dedi Adnan, içki içmeden sarhoş olmuş gibi keyifle gülerek.

"Peki, aynen öyle yapayım, yeter ki sen iste üstat!" diyerek ona neşeyle yanıt verdi Murat. Adnan'ın bu arada esrarlı cıgara sarıp içip içmediğini merak etmişti. Aslında merakı tamamen temelsiz de sayılmazdı çünkü zaman zaman onun böyle şeyler yaptığına bizzat tanık olmuştu. Belki de kendilerinin biraz uzaklaştıkları zaman içinde, biraz ötelere giderek bu işi kaşla göz arasında becerivermişti.

"Ne yazık ki kadehlerimiz yok, şaraplarımızı şu lanet olasıca plastik bardaklardan içeceğiz..." dedi Adnan, bardakları azar azar doldurarak.

Bardaklar masaya konulur konmaz, bir anda herkes aç kurtlar misali, mis gibi kokan kuzu pirzola parçalarıyla sucukların üzerine üşüşüvermişti bile.

"Ee... plastik de olsalar bardakları şerefe kaldırmak yok mu yani! Teessüf ederim sizlere!" dedi Adnan, herkesi taşkın neşesiyle tek tek kadeh tokuşturmaya davet ederek.

Vedat kadehini tam kaldırırken, yanı başında oturan Ayşe'nin sol dirseğinin bir an sanki koluna değdiğini hisseder gibi olup sandalyesini biraz sola doğru çekme gereğini duy-

muştu: Keza Ayşe de aynı şeyi fark etmiş gibi, ona mahcup bir ifadeyle şöyle bir bakmıştı. Aslı aranırsa, aralarında geçen birkaç harcıâlem nezaket sözcüğü dışında –ki bir yayınevinde editör olarak çalışan Ayşe'yle kendisi de eski bir editör olarak yayımcılık konusunda çok şey konuşmak isterdi– evet, bu pek özellik taşımayan laflar dışında, gezinin başından beri en mahrem temasları bu kazara değme olayı olmuştu.

"Fazla içki içme, Adnan, bundan sonra da arabayı kullanacak olan sensin" diye kocasını uyarma gereği duydu Esra.

"İçmem, canım... üstelik bizim araba hiç zorlanmadan neredeyse kendi kendine gidiyor.."

"Evet, doğru, fazla içersen gerçekten de kendi kendine gidecek..."

Gülüştüler.

Herkes iştahla önündeki etleri kısa zamanda silip süpürüvermiş görünüyordu. Esra bir süre sonra yerinden kalkıp dondurucu kutusunun yanına gitti ve oradan yeni bir parti et çıkararak parçaları teker teker mangalın üzerine yerleştirmeye girişti.

"Ee, konuşsana Vedat, şu karşıdaki Karadeniz'de gemilerin mi battı?" dedi Adnan, önlerinde uzanan açık denizde sözde onun batan gemilerinin yerini görmeye uğraşıyormuş gibi sağ elini gözlerine siper ederek.

Vedat hiçbir şey söylemeyerek, gülümsemekle yetindi. Onun bu kez gerçekten de zevzeklik ettiği hükmüne varmıştı. Aslında çok da içki içmemişti ama, nedense birden çenesi düşmüştü... Yoksa reklamcılık denilen şey, aslında her şeyi biraz fazla abartmak mıydı?

Sırf ricalarına kanarak buralara kadar geldiği için deminden beri yüzünü gösterip duran pişmanlık sızısını bir an yeniden yaşar gibi oldu. Hayır, Adnan'a karşılık vererek onu daha da kışkırtacak değildi. Sonunda çevresinde gitgide daraldığını duyumsadığı yalıtılmışlık çemberini bir şekilde kırmak istercesine, yanı başındaki Ayşe'ye hafifçe dönüp:

"Ee, yayımcılık nasıl gidiyor Ayşe, neler çıkarıyorsunuz bu arada?" diye sorma gereğini duydu

"Şey... yayımcılık mı?" dedi Ayşe, ondan böyle bir soruyu pek beklemiyormuş gibi. "Yaz sezonuna girdiğimiz için yayın tempomuz biraz düştü sayılır... Yeni projeler için artık sonbaharı bekliyoruz..."

"Peki, tezgâhta yeni projeler var mı?"

"Evet, var sayılır..."

"Hangileri mesela?"

Ayşe zihnini şöyle bir toplar gibi gözüküp hemen karşılık vermedi.

"Şey... benim öncülük ettiğim bir proje var... 'Türk Edebiyatında Sürgün Yazarlar' adlı yeni bir dizi..."

"Sürgün Yazarlar... Hangi dönemleri kapsıyor? Belli bir sınırlama var mı?"

"Yok, belli bir sınırlama koymadık. Ama olabildiğince kadın yazarları ön plana çıkarmaya çalışacağız..."

Vedat içinden: "Kadın yazarlar arasında sürgüne gitmiş o kadar kişi var mı ki?" diye geçirmişti ki, ağzından son anda tümüyle kaçamaklı bir yanıt çıktı:

"Demek öyle... öncelikli olarak kadın yazarları seçeceksiniz... Kolay gelsin!"

"Sağ ol."

Konu açıldığı kadar çabuk kapanmıştı ve Vedat için bundan sonra yeni bir sohbet konusu bulmak zor olacağa benziyordu. Adnan az önceki gevezelik hummasından sonra sohbete karışmayacak kadar kendi âlemine dalmış görünüyor, hiç konuşmadan, elindeki çakmağı sallayıp duruyordu. Nedense şimdi Murat da suskundu. Sanki burada böyle oturmak yerine, şövalesini hemen kurup karşındaki deniz manzarasını yapmayı bin kez yeğlerdi.

Esra masada duran kirli tabakları tek tek alıp içlerinde kalmış artıkları bir kağıt mendille sıyırarak siyah naylon bir poşetin içine boşaltmaya başlamıştı. Boşaltma işini bitirdikten sonra:

"Ee... birer kahveye ne derseniz, size çabucak neskafe yapayım mı?" diye sordu.

"Hiç fena olmaz, Esracığım, lütfen yapıver" diye ona yanıt verdi Adnan, dalgınlığından bir anda sıyrılmış görünerek.

"Ben de içerim" dedi Murat.

Vedat da, "aynen" diyerek, kahve önerisini olumladı. Bir tek Ayşe, midesine dokunduğunu söyleyerek içmekten geri durdu.

Az sonra, kahveler hazırdı.

"Valla yanında şöyle bir tatlı da olsa, hiç fena olmazdı, öyle değil mi?" dedi Adnan.

"Maalesef, tatlımız yok, Adnancığım... bu kez de tatlı yemeyiver..."

"Canım çekti, Esra... yanında güzel bir sütlaç ya da aşure çok iyi olurdu."

Murat onun belki de haklı arzusuna içinden kıs kıs güldü.

"Valla beni altı aylıkken Akçakoca'ya halamın yazlığına götürdüklerinde, herkes denize girerlerken ben deniz kıyısında güzel güzel kum yemişim de son anda fark etmişler" dedi birden Adnan, kih kih gülerek.

"Yapma ya!" dedi Vedat, Adnan'ın yüzüne dikkatle bakıp orada uzak geçmişinden bugüne kadar gelmiş olabilecek izler ararmış gibi.

"Ama o zaman kum yemenle şimdi tatlı yemeyi arzu etmen arasında bence önemli bir fark var" dedi Murat, deminki suskunluğundan uzaklaşmış görünerek.

"Ne farkmış o?"

"Şey... o zaman kendini bilmeyecek kadar küçüktün Adnan, şimdiyse..."

"Galiba siz benimle iyiden iyiye kafayı buluyorsunuz... alacağınız olsun" dedi Adnan, parmağını sözde onları uyarırmış gibi sallayıp kahvesinden büyük bir yudum alarak.

Esra ve Ayşe de onun bu komik haline gülmeye başlamışlardı ki bu gülme nöbeti art arda yapılan esprilerle gitgide daha üst perdelere tırmandı.

"Ee, mağaraya ne zaman gideceğiz? Çok da gecikmeyelim" dedi birdenbire Ayşe, orayı görmek için iyice sabırsızlanıyormuş gibi.

"Doğru, gecikmeyelim, daha uzun bir dönüş yolumuz var" diye onu destekledi Vedat.

"O zaman ilk istikamet, dosdoğru Sofular Köyü!" dedi Adnan, oturduğu koltuktan çevikçe kalkarak. "Haydi! Hemen toplanıp yola koyulalım.."

Vedat, Murat ve Ayşe bir an birbirlerine bakıp bu ani fikirde fire vermeden görüş birliği etmişçesine, portatif sandalyelerden doğrulmaya başladılar.

On beş yirmi dakika içinde toplanıp yeniden yola koyulmuşlardı. Esra, barbekü mangalının hâlâ biraz sıcak olduğunu söyleyip biraz daha oyalanmalarında direttiyse de Adnan'ın tez canlılığına söz geçirememişti.

Önce bir süre kıyıya paralel ilerlediler ve sonra hafif bir eğimi tırmanıp sola döndüler.

"Şimdi aklıma geldi... Şu Fener'in oradaki Ağlayan Kaya'ya niye o adı vermişler?" diye sordu birden Esra.

"Şey... Sevgilisine bir türlü kavuşamadığı için kayaya dönüşüyormuş adam, öyle değil mi?" dedi Adnan, dudaklarında hınzırca bir gülümseme belirerek.

"Galiba öyle oluyormuş. Allah kimsenin başına böyle bir kader vermesin" dedi Ayşe, kocasının sağ kolunu hafifçe dürterek.

"Şey... benim bildiğim, bir de Yunan mitolojisinde, bir ağlayan kaya efsanesi var" dedi Vedat.

"O hangisi?" diye sordu Ayşe, ilgiyle.

"Çocukları öldürüldüğü için gözyaşı döküp duran ve sonunda bir kayaya dönüşen, Tantalos'un kızı şu Niobe'nin efsanesi" dedi Vedat, başını hafifçe Ayşe'ye doğru çevirerek."

"Peki, çocuklarını kim öldürmüş Niobe'nin?"

"Hatırladığım kadarıyla Artemis ile Apollon oklarıyla öldürmüşler."

"Peki, niye?"

"Sanırım kıskançlıktan" diye yanıt verdi Vedat. "Birbirlerinin çocuk sayısını kıskanmışlar."

"Zaten ne oluyorsa kıskançlık denilen bu şeyden oluyor" dedi Adnan kıs kıs gülerek.

"Evet, doğru... Galiba bu eski Yunan tanrıları insanlardan daha da kıskançtı... hepsi birbirinin gözünü oyuyordu." Bu kez konuşan, Esra'ydı.

Şose yol şimdi yeniden düzleşmiş, denizden biraz uzaklaşarak içlere doğru girmeye başlamışlardı.

"Gittiğimiz Sofular Mağarası'nın tarihi bir önemi var mı, peki?" diye sordu Vedat.

"Galiba yeraltı kilisesi olarak da kullanılmış bir dönem" dedi Adnan. "Bizanslılar zamanında..."

Vedat gözleri ötelerdeki bir ağaç kümesine ilişerek bir kez daha İrina'yı düşündü. Acaba bu arada cep telefonundan aramış olabilir miydi? Ama eğer öyle olsa, telefonun çalışını mutlaka işitmiş olurdu. Kendi cep telefonu olmadığına göre, mesaj atmış olabileceğine zaten ihtimal vermiyordu. Zaten telefonu olsa da herhalde böyle bir şeyi asla yapmazdı. Hayır, şimdi arabada giderken, telefonunu cebinden çıkaracak değildi... Zihni bir süre sonra yeniden manzara üzerinde yoğunlaştı.

Sofular Köyü'nü işaret eden yol levhasının önünden geçip sağa döndüler. Bir on dakika kadar sonra Adnan arabayı bir bakkalın önünde durdurdu ve inip sormaya gitti. Dükkândan çıktığında, mağaranın pek de uzakta olmadığını öğrendiğini söyledi. Nitekim yine bir on on iki dakika sonra, mağaranın önüne varmışlardı.

Adnan arabayı bir ağacın altına park etti. İndiler ve sanki biraz tedirgin adımlarla, mağara girişine doğru yürümeye koyuldular.

Vedat, önü sıra yürüyen Ayşe'nin ince uzun bedeniyle biçimli kalçalarına göz ucuyla baktı. Onun hâlâ, neredeyse yirmi beş yaşında bir genç kız vücuduna sahip olduğunu aklından

geçiriyordu. Acaba sırf vücudunu korumak için mi hiç çocuk doğurmamıştı Ayşe? Bu endamlı vücudu bir çocuğu olmasına yeğ mi tutmuştu sonuçta? Ama kim bilir, belki de bambaşka bir nedenle böylesi bir tercihte bulunmuştu... Bir an bakışlarını, Adnan ve Esra'yla birlikte arkadan gelen Murat'a çevirdi. Karısını hep böyle görmeyi arzuladığı için, onun doğurmasını hiç istememiş olan Murat mıydı, yoksa?

Ayşe, mağaraya tek başına girmeye çekiniyormuşçasına, arkasına ürkekçe şöyle bir bakıp gülümsedi. Derken herkesin arkasından gelmekte olduğunu görünce cesaretlenmiş görünerek, karanlık girişe doğru birkaç adım attı.

Az sonra beşi de tavanda irili ufaklı sarkıtların göze çarptığı loş mağara mekânında dikkatli adımlarla, ağır ağır ilerlemeye başladılar. Görünüşe bakılırsa mağarada kendilerinden başka ziyaretçi yoktu ve bir yerlerden şıp şıp damlayan bir su sesi geliyordu. Adnan'la Esra kol kola girerek, önde bayağı ilerlemişlerdi. Murat, soldaki duvar boyunca tek başına yürüyordu. Vedat bir ara, çevresine bakınmakta olan Ayşe'ye yaklaşarak:

"Biraz ürkütücü, öyle değil mi?" dedi.

Bir duraklama oldu. Sonra, "Ha... evet, ürkütücü" diye yanıt verdi Ayşe dalgın, hatta sanki biraz da vurdumduymaz bir sesle. Böylesi bir ortamda kendini daha çok suskun bir içebakışa bırakmış olması gerekirken acaba boşboğazlık ettiğini mi düşünmüştü Ayşe? Nitekim bunu izleyen an, yersiz gözlemine kendi de kızdı Vedat. Mağaralar elbette ki biraz ürkütücü olacaklardı...

Mağarada içe doğru ilerledikçe, yüzeyleri insan eliyle düzgünleştirilmiş duvarların üzerinde belli belirsiz birtakım haç ve aziz figürleri göze çarpıyordu. Herhalde bu figürleri ikona yasağının geçerli olduğu dönemlerde buralara sığınmış olan ikona yanlıları yapmış olmalı, diye düşündü.

Derken Ayşe'nin ilerde kocası Murat'ın koluna girmiş olduğunu gördü ve ona hiçbir zaman dokunamayacağını aklından

geçirdi. Bu mağara, içine birdenbire sıkıntı verir gibi olmuştu, daha yeni girmişken bir an önce çıkmayı diledi.

Ve tıpkı arzu ettiği gibi, sadece bir çeyrek saat sonra, mağaradan çıkıp yeniden arabalarına binmişler ve sonra da geldikleri yoldan dönerek yeniden anayola çıkmışlardı.

Vedat Evrenosoğlu, İstanbul'a bir an önce varmaya can atıyordu.

7

Dün akşam sekize doğru eve dönmüş ve telesekretere İrina'dan hiç not bırakılmamış olduğunu görünce hayal kırıklığına uğramıştı. Oysa dönüş yolu boyunca iyimserlikle, güzel bir sürprizle karşılaşmayı umup durmuş, hatta gökyüzündeki bulut öbeklerinin şekillerine alışılmadık anlamlar vererek kendini romantik fantezilere bile kaptırmıştı. Daha önce de düşündüğü birtakım kolay anlaşılır gerekçelerle İrina onu cep telefonundan aramamış olabilirdi, gelgelelim ev telefonundan arayıp hiç not bırakmamış olması, bu tatsız gerçek, içine taş gibi oturmuştu.

Korktuğu gibi, bunun belki de tek bir açıklaması vardı: Apaçık bir şekilde, onunla daha derin bir ilişki kurmak istemiyordu Ukraynalı kız. Ona bayağı açılmış, hatta ailesinden açık

yüreklilikle söz etmişti ama aralarında daha mahrem bir ilişkinin olmasını belli ki arzu etmiyordu. Kim bilir belki de bir gönül ilişkisine girmekten özellikle geri duruyordu. Düşündü: acaba, aslında, aradaki yaş farkı mı onu böyle durduruyordu? Ya da çok farklı gözüken sosyal konumları mı? Yoksa bunların hiçbiri değil de aslında bir âşığı falan mı vardı İrina'nın? Bu kadar güzel ve alımlı bir kız olduğu göz önünde tutulursa...

Akşam keyifsizliğinden yemek yemeyi bile unutmuş ancak saat on buçuk sularında karnının acıktığını hissedince buzdolabından biraz salam, kaşar peyniri ve salata çıkararak ayaküstü bir şeyler atıştırmıştı. Sonra canı yine hiçbir şey yapmak istemediğinden, erkenden yatağa girmiş ama bir türlü uyuyamamıştı.

Sabah zorlukla uyandığındaysa, ona gerçeğin ta kendisi gibi geldiğinden ötürü gözlerinin önünden silinmesini istediği bölük pörçük rüya imgeleriyle güne başlamıştı. Bu imgelerin birinde, gündüzün girmiş oldukları mağarada Ayşe'nin koluna arkadan tam dokunacakken, Ayşe birden arkasını dönüyor ve çehresi, o an İrina'nın çehresine dönüşüyordu. Ancak İrina'ya yine hiçbir şekilde dokunamadığını, onun yakınlaşmaya zemin hazırlayabilecek böyle bir ortamda bile kendisinden uzak durmayı yeğlediğini aklından geçiriyordu Vedat. Nitekim Ukraynalı kız, çok geçmeden mağaranın karanlık dehlizlerinden birine girerek gözden kayboluyordu...

Hiç alışkanlığı olmadığını halde, neredeyse on bire kadar tembel tembel yatakta kaldı. Gördüğü rüyalar bir kez daha zihnini işgal etmişti. Derken kendini toplayıp yataktan birden kalktı. Mutfağa gidip çay koydu, sonra daire kapısının yanındaki sehpanın üzerinde duran telsiz telefonun başına gidip telesekreterde yeni bir mesaj olup olmadığını kontrol etti. Tahmin ettiği gibi, yoktu. Ne olmasını bekliyordu ki! İrina'nın onu sabah sabah aramasını mı? Uykusu öylesine derin olacaktı ki, telefonun çalışını işitmemiş olacaktı... Daha neler!

Mutfağa geçip artık demlenmiş olduğuna kanaat getirdiği çayı usul usul porselen bir fincana doldurdu, içine bir iki karanfil attı, sonra da buzdolabından kahvaltılıkları çıkarıp masaya oturdu.

Bugününü nasıl değerlendirebileceğini merak etti. Acaba önce bankaya gidip Faruk Bey'in, hesabına havale çıkarıp çıkarmamış olduğuyla mı ilgilenseydi? Sonuçta Necdet Bey'in parasını bir an önce ödemek istiyordu. Zaten borcunu geciktirmek de hiç âdeti değildi... Evet, evet, en iyisi gidip bu işi ivedi olarak halletmekti... Havale çıkarılmamış olsa bile, artık nakit hesabından çeker öderdi...

Kahvaltısını bitirir bitirmez, hızla giyinmeye koyuldu. Acaba kendisi kısa bir süre için dışarı çıkmışken, İrina arayıp mesaj bırakma gereği duyar mı, diye merak etti. Galiba bundan böyle her şeyi talihin akışına bırakması gerekecekti. Her saniyesini deliler gibi denetim altında da tutamazdı ya...

Derken yatak odasından çıktı ve salonun ortasına doğru yürüyüp Mustafa Rakım Efendi'nin hattının önünde durdu. Başını kaldırıp eski Türkçe dizelere şöyle bir baktı. Harfleri birbirine ulamakta hâlâ güçlük çekse de hat levhasına ara sıra bakmanın ona şans getirebileceğini aklından geçirdi. Evet, batıl inançları olmamasına karşın şimdi böyle düşünmek istiyordu.

Hole döndü. Bir an kapının yanındaki boy aynasında görüntüsüne son bir kez baktıktan sonra, gelmiş olması gereken gazeteyi almak üzere eli kilide uzanmıştı ki, kapının altında, ancak yarı yarıya gözüken, kahverengi bir zarf olduğu dikkatini çekti. Bu da nereden çıkmıştı böyle? Eğilip zarfı yerden aldı ve üzerindeki resmi mühür damgasını görünce irkildi. Yanlış yere gönderilmiş olamazdı, üzerinde adı ve adresi vardı.

Açmaya cesaret edemeden, zarfı bir an öylece elinde tuttu. Sonra kenarından yavaş yavaş yırtarak açmaya koyuldu. Sonunda zarfı ve kağıdı açıp da kısa tebligat yazısını bir solukta okuduğunda, kalbi güm güm atmaya başlamıştı bile. Harbiye

Polis Merkezi Amirliği'ne bir konuda görüşü alınmak üzerine çağrılıyordu: "*Bir konuda görüşünüz alınmak üzere Merkez'e bir an önce uğramanız...*" diye yazıyordu altında komiserin adıyla imzasının bulunduğu evrakın üzerinde

Kapının önünde kalakaldı. Bir saniye sonra, aklına hemen, pansiyona bir baskın düzenlenmiş olduğu ve ev sahibi olarak kendisinin bir an önce görüşüne başvurmak istedikleri geldi. Evet, aklının bir köşesinde öngördüğü şeyler, çok acı bir şekilde, hem de bu kadar çabuk başına gelivermişti işte. Belki de İrina, onu tam da bu yüzden aramamıştı. Şimdi herhalde polis tarafından fuhuş yaptığı gerekçesiyle gözaltına alınmış olmalıydı. Belki de Cankurtaran'daki, "Can-Can Tesisleri" olarak tanınan şu ünlü zührevi hastalıklar hastanesinde misafir ediliyordu. Venüs'ün güzel kızları acımasız dünyalılar tarafından hizaya getiriliyordu... Olup biten her şeyde ucu kendine de dokunan bir kara mizah boyutu hissetti. Şüphesiz, arkadaşı Natalya ve pansiyoncu Faruk Bey de onunla birlikte gözaltındaydı...

Orada ayakta dikilmiş, bütün umutlarının çöktüğünü ve dahası, olabilecek en kötü şeyin gerçekleştiğini duyumsuyordu. Bu işin sonu, adı lekelenmiş olarak mahkemede bitebilirdi.

Elinde tebligat yazısı, şaşkın şaşkın öylece dururken dışarı çıkmaktan vazgeçti ve gelip salondaki berjer koltuğa çöktü... Düşündü: acaba karakola hiç gitmemeliydi mi? Yoksa böyle bir çağrı yazısını hiç almamış gibi mi davranmalıydı? Aklına bir başka düşünce daha takıldı: Peki, böyle resmi bir kağıdı, karşılığında hiç imza almaksızın teslim etmek hukuken doğru ve uygun olabilir miydi? Formaliteler açıkça çiğnenmiş gözüküyordu... Hem onun yeri yurdu da belliydi, arzu ediyorlarsa gelip ifadesini evinde alsalardı... Karakola falan gitmeyecekti!

Bunu izleyen birkaç dakika içinde karşıt düşünceler ve hareket tarzları arasında gidip gelirken, İrina'nın artık ortaya iyice çıkmış görünen gizli kimliğinin, içine bir sızı gibi oturmuş olduğunu fark etti. Onu böylelikle hepten yitirmenin yanı sıra, kendi evinin bir fuhuş faaliyetine bulaşmış olması sanki

gözüne bir an, pek önemi yokmuş gibi görünmeye başlamıştı; çünkü sonunda kendisinin masum olduğunu nasıl olsa anlaşılacak ve bu çapraşık işte bir şekilde aklanacaktı... İrina'yı herhalde uzun süre ülkede alıkoymayıp sınır dışı ederlerdi...

Birkaç dakika daha koltukta çöküp kaldıktan sonra, sonunda yerinden kalkıp sabırsızlıkla salonda bir ileri bir geri yürümeye başladı. Galiba polis merkezine uğramadan merakı hiçbir şekilde yatışmayacaktı. En iyisi bir an önce çağrıldığı yere gidip neler olup bittiğini öğrenmeliydi. O Faruk denilen sinsi heriften sorulacak bir hesabı da olacaktı tabii! Evet, evet, kendini bir an önce toparlayıp karakolun yolunu tutmalıydı...

Evrakta "Harbiye Polis Merkezi Amirliği" diye geçen yerin eski Teşvikiye Karakolu olduğunu bilmediğinden –aslında bunu haydi haydi bilmesi gerekirdi çünkü karakolun önünden neredeyse sayısız kez geçmişti– önce boş yere ta Harbiye'ye kadar yürüdü. Ama orada işin gerçeğini öğrenince, aynı yolu gerisin geri kat etmek zorunda kaldı.

"Buyrun, şöyle geçip oturun" dedi komiser, Vedat'a koltuğu göstererek.

Elli yaşlarında, saçları dökülmüş, kibar, babacan görünüşlü birisiydi komiser. Vedat Evrenosoğlu, elindeki resmi zarfla karşısında tedirgin tedirgin dikilince, ona yer gösterme inceliğini göstermişti.

"Teşekkür ederim."

"Şey... Korkarım, bir aksilik olmuş" diye söze başladı komiser, hafifçe gülümseyerek.

Vedat, komiserin ağzından baklayı sonunda çıkaracağını bekleyerek, daha da kaygılandı ve gözlerini onun sinekkaydı traşlı ve pembe tenli çehresine dikti.

"Bu işlerde her zaman biraz yanılma, biraz aldatılma payı vardır, beyfendi... Galiba sizin durumunuzda da öyle olmuş..."

Vedat sözün hâlâ nereye geleceğinden emin olamayarak, komisere boş boş bakmayı sürdürdü.

"Adamın bir çeteye mensup olduğu anlaşılınca izini kolayca bulmuşlar... Tabii o ele geçirilince, sizin adresinize ulaşmak da zor olmadı bizim için..."

Faruk Bey'in kadın pazarlayan bir çetenin üyesi olduğunu aklından geçti ve mahkemelerde yargıç karşısına çıkmak zorunda kalmadan kendini nasıl savunması gerektiğini düşündü.

"Siirt'te, yolcu otobüsünde yapılan bir kimlik kontrolü sırasında yakalamışlar Hüseyin Ocak'ı... Adresinizi antikacı Necdet Öktengil'den aldık ve buraya uğramanız için size hemen çağrı yazısı çıkardık. Hat levhasını sahibine iade ettiğiniz takdirde hiçbir mesele kalmayacak..."

"Hat levhası mı?" dedi Vedat Evrenosoğlu; hem şaşırmış hem de sırtından büyük bir yük kalkmış gibi görünerek.

"Evet, almış olduğunuz çalıntı hattan söz ediyorum... Onu hakiki sahibine bir an önce geri vermeniz gerekiyor. Galiba Necdet Bey'e hattın parasını henüz vermediğiniz için paranızı geri almak gibi bir şey de mevzubahis değil..."

"Yani aldığım hat aslında çalıntı bir mal mıymış, onu mu demek istiyorsunuz?"

"Evet, aynen onu söylüyorum... Siz ne sandınız ki?"

"Şey..." diye yanıt verdi Vedat, şaşkın görünümü altında memnunluğunu gizlemek isteyerek.

"Kadıköy yakasındaki bir evden çalınmış hat... Durun bakayım, gerçek sahibinin ismiyle adresini, şurada bir kağıda not almıştım" dedi komiser.

Bir an gözlüklerini takıp küçük bir kağıda uzandı ve baktı:

"Evet, tam iki hafta önce, Çiftehavuzlar'da oturan Cihat G. Özkan isimli bir şahsın evinden çalınmış..."

"Doğrusu ben antikacı Necdet Bey'in beni arayıp hırsızlık olayının ayrıntılarını doğrudan anlatmasını beklerdim" dedi Vedat, bu kez hattın elinden alınacağına için için üzülerek.

"Öyle olmasını isterdiniz ama, prosedür gereği antikacı Necdet Bey'in araya girmesini biz istemedik" diye yanıt verdi komiser, masanın üzerindeki bir başka kağıda uzanarak.

Vedat Evrenosoğlu uğradığı kaybın ehvenişer türünden bir kayıp olduğunu kendi kendine sürekli telkin ederek daha sakin görünmeye çabalıyordu. Evin namusunu kurtarmış gibiydi; ama anlaşılan sahip olduğuna onca sevindiği hat elden gidiyordu.

"Demek çalıntı bir şeyi satın almışım, ne tuhaf!" diye kendi kendine mırıldandı.

"Şimdi sizden bir ifade alacağım ve siz de elinizdeki hattı en kısa zamanda bize teslim edeceksiniz, tamam mı Vedat Bey? Biz sizi daha sonra telefonla ararız" dedi komiser, aynı babacan tavırla gülümseyerek.

"Nasıl isterseniz, Komiser Bey."

Aşağı yukarı on beş yirmi dakika sonra ifadesini verip Harbiye Polis Merkezi Amirliği'nden rahatlamış bir ruh haliyle çıkmış ve kalabalık cadde üzerinde dalgın dalgın evinin yolunu tutmuştu.

Eve varır varmaz, bu kez hattın tam karşısında duran koltuğa çöktü ve derin bir oh çekti. Görünüşe bakılırsa hem pansiyoncu hem de İrina geçici olarak temize çıkmış gibiydi. Ama yine de zihninin derin bir köşesinde, bu olaydan tümüyle bağımsız gibi durmakla birlikte onu aynı tür kuşkulara götüren izlenimler de tamamen yok olmuş değildi. Sonuçta hattın çalıntı olması ne pansiyoncunun muhabbet tellallığı ihtimalini ortadan kaldırıyordu ne de İrina'nın bir hayat kadını olmasını...

Derken durduk yerde, zihni sözcük oyunlarıyla oyalanmaya başladı. Sözcükler kendi başlarına birer varlık kazanmış gibi, onları ağzının içinde gelişigüzel yuvarlayıp durmaya başlamıştı: İrina, sonuçta, hayatının kadını mı olacaktı, yoksa sadece bir hayat kadını mı? Öyle ya, hayat sözcüğünün sonundaki o "nın" eki her şeyi kökünden değiştiriveriyordu.

Sonunda zihni sözcüklerin çağrışımlarından uzaklaşmış ve bakışları, bir an önce elden çıkarması gereken hat levhasının

üzerine yönelmişti. Oysa yeni çerçevesiyle ne de güzel duruyordu karşıdaki duvarın üzerinde! İçinden, hırsızın hiç yakalanmamış olmasını diledi. Hırsız yakalanmasa, hat hep kendi duvarında kalmış olacaktı. Ama gel gör ki, herif yakayı ele vermişti işte. Acaba komiser hattı aldırmak için onu bir daha ne zaman arayacaktı?

Derken bir an, acaba hattı sahibinden bedelini fazla fazla ödemeye razı olarak alabilir miyim, diye bir düşünceye kapıldı. Kim bilir belki çok ısrar ederse, adam yumuşayıp onun şu karşısında duran levhaya bir şekilde âşık olduğu hükmüne varıp önerisini kabul edebilirdi. Evet, niye olmasındı! Bu yolu denemeye değerdi.

Ama önce Necdet Bey'le görüşmeliydi. Birden yerinden kalkarak telsiz telefonu takılı olduğu setten almaya gitti. Aygıtı alıp antikacının numarasını hızlı hızlı tuşladı.

"Alo?"

"Buyrun, ben Necdet" diye karşılık verdi yaşlı adam. Sesi sanki her zamankinden daha titrek çıkmıştı.

"Ben Vedat Evrenosoğlu, Necdet Bey nasılsınız?"

"Sağ olun Vedat Bey... Başımıza neler geldiğini biliyorsunuz, değil mi? Çok üzgünüm..."

"Tabii biliyorum... Az önce polis merkezine gidip ifade bile verdim, Necdet Bey... hattı en kısa zamanda polise teslim etmemiz gerekiyormuş."

"Kusura bakmayın... sizi daha önceden aramamam için beni özellikle uyardılar... Ama inanın, pek de inandırıcı gelmedi söyledikleri... Prosedür icabıymış..."

"Artık olan oldu, Necdet Bey... Ben en çok hattı elden çıkaracağıma yanıyorum... Diyorum ki, bu olup bitenlerden sonra, acaba sahibi uygun bir fiyata onu bize verebilir mi?"

"Bilmem ki" dedi antikacı. "Arzu ederseniz, ortam biraz durulduktan sonra ben kendisiyle bir görüşeyim... Hattın sahibi için ne kadar kıymet taşıdığını elbette bilemeyiz..."

"Haklısınız, Necdet Bey... eğer böyle bir şey mümkün olursa, inanın, çok çok sevinirim..."

"Elimden geleni yapmaya çalışacağım... Bundan emin olabilirsiniz."

"Tabii, tabii, Necdet Bey... Size güvenim sonsuz. Yeter ki adamcağız teklifimizi kabul etsin..."

"Tamam, ilk fırsatta ararım Cihat Bey'i... Telefon numarasını polisten almıştım..."

"Çok sağ olun... şimdilik, iyi günler."

"Size de Vedat Bey. Hoşça kalın."

Gökyüzündeki kara bulutların bir an için dağılıp cılız bir güneş ışığının aradan yüzünü göstermesi gibi bir şey miydi acaba bu? Sonuçta ev, hiç de polis baskınına falan uğramış değildi, sonra hattın sahibi belki de önerilerini kabul etmeye yanaşacaktı ve hepsinden önemlisi, İrina yakında hiç ummadığı bir anda kendisini arayacaktı... Bir kez daha salonun ortasında durup gözlerini duvarın orta yerini kaplayan hat levhasına çevirdi. Dikkatini yoğunlaştırdıkça, sağdan sola uzayan girift harf istifi arasında sanki bir an, İrina'nın yüzünü, cama yansımış olarak görür gibi oldu...

Tuhaf denebilecek bir düşünceyle irkildiğini hissetti: Bari üstündeki yazıyı iyice içine sindirene değin onu elinden almasalardı! Bari ona bu kısa süre içinde hiç olmazsa böyle bir olanağı tanısalar ya da arzusunu doya doya yaşamasının önüne geçmeselerdi! Zaman gitgide daralıyordu. Komiser her an arayıp levhayı aldırmak için memurlarını gönderdiğini söyleyebilirdi. Keza bir an iyimserlikle düşündüğü gibi, hattın sahibinin bu kadar kısa süre içinde boyun eğebileceğine kendini bir türlü inandıramıyordu. Acaba başka bir çıkış yolu olabilir mi, diye kafa yorarken, son çare olarak hattın bir fotokopisini çektirip çektiremeyeceği zihninden geçti. Evet, niye olmasındı, belki şimdilik yapılabilecek en makul şey buydu... Hattı çerçevesinden yeniden çıkarıp bir fotokopisini çektirmek ve sonra da sahibine geri vermek...

Duvardaki levhaya şöyle bir baktı ve sonra iyice yaklaşarak, çivisinden usulca kaldırıp çıkardı. Sonra çerçeveyi götürüp yemek masasının üstüne koydu. Hemen gidip arka balkon kapısını açtı, küçük bir dolabın alt çekmecesinden tornavidayla penseyi aldı. Dönüp masanın başına geldi. Çerçeveyi ters çevirdi ve arkadaki çivileri tornavidayla hafifçe kanırtarak tek tek gevşetmeye koyuldu. Birkaç dakikalık çabanın sonunda, hat yazısını hiç zedelemeden çerçeveden çıkartmıştı.

Bir an kuşkuya düştü. Acaba bu denli büyük bir hat yazısının fotokopisini özgün boyutunda çekebilirler miydi? Belki de küçültmek zorunda kalacaklardı... Canı sıkılır gibi oldu ama bunu izleyen an bu duyguyu yendi... Ne yapalım, öyle olsundu, önemli olan boyut falan değil, hat levhasının üzerinde ne olduğunu bilmekti... Durakladı: Belki de fotokopiciye götürmeden önce, dijital makinesiyle bir fotoğrafını bile çekebilirdi...

Az sonra elinde fotoğraf makinesiyle geldi ve perdeyi yana çekerek onun iyice ışık alabileceği bir konum aradı. Sonra bulduğu ortamdan memnun kalarak hattı büfenin üzerine yerleştirdi ve çeşitli açılardan ve uzaklıklarda üst üste birkaç kare fotoğrafını çekti. Çektiği fotoğrafları, kameranın küçük ekranında inceledi ve hiç de kötü gözükmedikleri kanısına vardı.

Az sonra dışarı çıkıp elinde yeniden rulo ettiği hat yazısıyla, çerçevecinin bulunduğu dükkâna paralel bir sokakta yer alan kırtasiyeciye girmişti.

Kırtasiyeci, makinede hattın ancak orta kısımlarının çıkabileceğini söyleyerek moralini bir an için biraz bozmuş olsa da hemen pratik bir çözüm yolu üretmekten geri kalmadı. Biri üstten öteki alttan iki ayrı fotokopi çekip arkadan bir destek kartonu yardımıyla onları tek bir sayfaymış gibi birbirlerine yapıştırabilirlerdi. Nitekim bir çeyrek saat sonra alınan sonuç, Vedat Evrenosoğlu'nu fazlasıyla sevindirdi. Eve döndüğünde, içinin yeniden rahatladığını hissediyordu.

8

İrina, onu tamı tamına dört gündür aramamıştı ve her geçen gün, hatta her geçen saat, dakika Vedat Evrenosoğlu'nun umutlarını biraz daha azaltıyor gibiydi. Ama artık kararını vermişti, bugün öğlene değin telefon etmesini bekleyecek ve eğer yine bir yanıt çıkmazsa –ki çıkmayacağına neredeyse kesin gözüyle bakıyordu– geçen seferki gibi kalkıp dosdoğru pansiyona gidecekti.

Orada, belki odasında belki de dışarıda bir yerde, yakındaki bir kafede, lafı dolandırmadan ona açılmayı planlamıştı: "Hep senden telefon bekleyip durdum, İrina. Arayacağını sanıyordum. Neden aramadın? Yoksa benimle ilişki kurmayı gerçekten arzu etmiyor musun?" diyecekti. Ukraynalı kız, ce-

surca gözükmekle birlikte aslında biraz utangaçlık izi de taşıyan aşk ilanının karşısında belki de son anda yumuşayarak, tatlı tatlı gülümseyecekti. "Şey... aslında ben de" diye yanıt verecekti, sol yanağındaki gamzesi yine belirginleşerek... "Ben de..."

Düşüncelerine güldü. Keşke hayattaki senaryolar bu denli basit ve doğrudan olabilseydi. Tutkusunun görünür derinliğine karşın, onunla böylesine damdan düşercesine konuşamayacağını, duygularını gizli tutacağını bal gibi biliyordu. Ama öyle ya da böyle, gidip onu görmeli ve bu bekleyişe artık bir son vermeliydi.

Mutfakta, kırmızı şarap ve salatanın yanında bir parça biftek eşliğinde öğle yemeğini yerken hâlâ telefonun ansızın çalmasından medet umduğunu fark etti. Bu olası telefon, hiç kuşku yok ki, her şeyi çok kolaylaştırırdı. Böylelikle talihli insanlar için olduğu gibi onun için de yaşam zaman zaman büründüğü sorunsuz ritminde akardı. İrina'yı Boğaz'da şık bir restorana götürürdü hemen. Sonra kıyı boyunca ağır ağır yürürler ve genç romantik âşıklar gibi denizi seyrederlerdi. Belki İrina koluna da girerdi. Hatta akşamın alacakaranlığında bir kuytuda, ona ürkekçe dudaklarını da uzatırdı İrina. Ve tabii, akşam birlikte eve dönerlerdi... Peki, o talihlilerden biri miydi gerçekten de?

Gelgelelim onu pansiyonda neyin beklediğini hiçbir zaman bilemeyecekti. Nitekim bu arada aklından türlü türlü imgeler geçmesini engelleyememişti... Bunların birinde, sadece İrina'yı değil arkadaşı Natalya'yı da iki erkekle birlikte, pansiyonun perdeleri çekili üst odalarından birinde bir orjiye katılmışken canlandırmıştı hayalinde. Kudurgan bir devinim içinde cereyan eden seks faaliyeti gözünün önünden bir an bile gitmek bilmiyor, İrina'nın, iriliği onu fazlasıyla şaşırtan, memeleri sarkaç gibi bir o yana bir bu yana sallanıp duruyordu. Dahası bütün bunlar olup biterken, İrina'nın masum görünüşünün ardındaki azgınlığa ve iş bilirliğe hayret ediyordu. Evet, evet,

bu erkeklerden biri pekâlâ pansiyoncu Faruk Bey de olabilirdi. Zaten hayalinde onu can sıkıcı bir gerçekçilikle canlandırmayı da başarmıştı... Herifin sırtındaki öbek öbek yoğun siyah kıllar dikkatini çekerken, herifçioğlu şimdi önünde diz çökmüş İrina'ya zevkten inleyerek oral seks yaptırıyordu...

Ah, ne kadar da isterdi İrina'nın öyle biri olmamasını! Sanki bir an, öyle bir kız olmaması için sanki Tanrı'ya için için yalvardığını fark etti... İrina bir fahişe falan değil, ilk kez dokunulan bir bakire olmalıydı! Ona şimdiye değin hiçbir erkek dokunmamış olmalıydı! O, sadece kendisine ait olmalıydı!.. Durakladı: İki kadeh şarapla sarhoş mu oluyordu ne.

Kirli tabaklarla bardakları bulaşık makinesine kaldırdıktan sonra banyoya gidip dişlerini uzun uzun fırçalamaya koyuldu. Aynada ağız kenarlarından taşan köpürmüş macuna ve iyice seyrekleşen saçlarına bakıp duruyordu. Alnı son yıllarda bir hayli açılmış, yüzünün çizgileri de sanki biraz daha derinleşmiş gibiydi. Ama yine de vücut formunu koruduğunu düşünüyordu. Ne göbeği vardı ne de fazla kilosu. Derken İrina'nın onu bu haliyle yakışıklı bir erkek olarak görüp görmediğini merak etti. Açık teni ve mavi gözleriyle hâlâ çekici sayılabilecek bir Rumeli erkeği değil miydi yani! Bu anlık gururlanma, içinden hayıflanmayla karışık çelişik bir duygu dalgasının geçmesine neden oldu. Yoksa her şeye karşın, sonuçta İrina'ya göre fazla mı yaşlıydı? Ukraynalı öğretmen kız, mutlu bir yuva kurabilmek için inatla bir yaşdaşını mı arıyordu? İstanbul'un bir pansiyonunda ve bir Laleli dershanesinde uygun bir koca adayı mı arıyordu?

Düşüncelere dalarak kendini kaptırdığı fırçalamanın bir noktasında, diş macunu birdenbire midesini bulandırdı. Öğürür gibi oldu ve gırtlağından az miktarda, az önce içmiş olduğu kırmızı şarabın tortusu geldi. Midesi fena halde kalkmıştı. Ama gelen, galiba sadece şarabın tortusu da değildi. Zihnine hâlâ, yağız tenli pansiyoncunun kamışı üzerine eğilmiş olan İrina'nın şehvetle kaymış gözleri ve güzel çehresi geliyordu.

Öğleden sonra, havalenin çıkarılıp çıkarılmadığını öğrenmek için evden çıktı. Yolun karşısına geçti. Bankaya girmesine gerek falan yoktu. Bankamatik kartını ATM makinesinin yivine soktu ve kart numarasını hızlı hızlı tuşladı.

Güneş vurduğu için yazıları zorlukla seçtiği ekrana dikkatle baktı. Evet, tahmin ettiği gibi, hesap hareketlerinde hiçbir değişiklik yoktu. Kızar gibi oldu. Seks düşkünü ve pezevenk pansiyoncu kirayı hâlâ göndermiş değildi. Herifçioğlu iyice dara mı düşmüştü ne? Hiç böyle yapmazdı. Evet, kızmasına biraz kızdı ama, bunu pansiyonu yeniden ziyaret etmek için bir bahane olarak kullanabileceği için de sevindi.

Şimdi tarihi yarımadanın yolunu yeniden tutmak için elinde sözde bir gerekçe olmuş oluyordu. Böylelikle kalkıp oraya kadar gelmiş olmasına hiç de şaşırmayacaktı pansiyoncu. Harbiye'ye kadar yürüyüp oradan bir taksi çevirdi. Geçen seferki gibi Eminönü'nden tramvaya binecekti.

Takside, İrina'yı geçen haftaki arama süreci sahne sahne yeniden gözlerinin önüne geldi. Dalgın dalgın pencereden bakarken, yaptıklarına hayret etmekten kendini alamıyordu. Önce Mısır Çarşısı'ndaki o tedirgin ve heyecanlı koşuşturma, sonra nefes nefese Sultanhamam yokuşlarına vurup Kapalı Çarşı'nın labirentsi sokaklarında kendini kaybetmesi ve sonunda da İrina'nın bir sokakta izini bulup nice tedirginlikten sonra onu Şark Kahvesi'nde oturmaya ikna edebilmesi ve aralarında geçen içten sohbet... Gelgelelim hepsinin sonrasında büyük bir kopukluk olmuştu... Bir türlü onaramadığı, yeniden bir ucundan bağlayamadığı bir kopukluk...

Geçen hafta yaptıklarına hayret ediyordu ama şu anda yaptığı şey de pek farklı mıydı sanki. Sonuçta yine İrina'nın ardında koşturuyor ve ev kirasının ödenmemiş olmasını sözde bir bahane olarak kullanmaya çalışıyordu. Bir başka deyişle, tutkusunun hiç de gelgeç bir şey olmadığı ortaya çıkmıştı.

Taksiden inip altgeçide girdi ve basamakları hızla tırmanarak oradan tramvay durağına çıktı. Durak hınca hınç denilebilecek kadar kalabalıktı. Akbilini basıp perona çıktı.

Az sonra Karaköy'den kalabalık olarak gelen tramvaya itiş kakış bir yolcu kalabalığı arasında binip bir köşeye ilişmişti. İçeri doluşan İspanyol bir turist kafilesi, gırtlaktan gelen tonlamalarla neşeli neşeli şakalaşıyordu. Bir ara, sakallı ve şortlu uzun bir oğlan, kapının üzerinde yazılı olan güzergâh duraklarının art arda ikisini, "Eminönü" ile "Sirkeci"yi öylesine yanlış vurgularla okumuştu ki, Vedat, o an aklına üşüşen açık saçık imgelere –belki de zihninin zaten eğilimli olduğu imgelere– için için gülmekten kendini alamadı. Özellikle "Sirkeci" sözcüğü, sanki birincisinin anlamı pekiştirilmek istenircesine, insanın ellerini yana düşüren masum bir aymazlıkla telaffuz edilmişti. Vedat uzun uzun turist kafilesine baktı ve dilin, çok karmaşık ve çok boyutlu bir insani olgu olduğunu düşündü.

Tramvay Gülhane Parkı'nın duvarlarına sırtını veren ayazmanın önünden bir kez daha geçerken, aynı otomatik düşünce sürecine kapılarak, uzun zaman önce içerideki kuyuya atılarak katledilen papazı düşündü. Derken, "Bak bu son olsun, bundan sonra buradan geçerken papazı bir daha asla aklıma geçirmeyeceğim, söz olsun!" dedi kendi kendine. Bunu izleyen an yeniden düşündü: Ama acaba, bunu gerçekten başarabilecek miydi?..

Sonunda İspanyol turist kafilesi kendisiyle birlikte Adliye durağında inmişti. Gözü yeniden, az önce ağzından, bilmeden bayağı müstehcen sözcükler çıkmış olan sakallı ve şortlu oğlana ilişti. Önü sıra sarsak adımlarla yürüyüp duruyor ve dünyadan haberi yokmuş gibi görünüyordu. Oysa tramvaydaki Türkçe bilen herkesi, belki de özellikle kadınlarla genç kızları bir anda kulaklarına kadar kızartmış bile olabilirdi.

Bu kez pansiyona, arkadaşı Server'in bir zamanki evlerinin önünden geçerek gitmeye karar verdi. Yine Mehmet Akif Ersoy Parkı'nın basamaklarından aşağıya doğru indi, sonra I. Ahmet'in ve eşlerinin yattığı türbenin önünden geçerek park boyunca yürüdü ve yokuşun sonuna geldiğinde, dört katlı eski taş ev, her türlü değişime karşı durmayı beceriyormuş da ba-

rındırdığı anılarla ona sanki göz kırpıyormuş gibi geldi. Eve şöyle bir bakarak sağa döndü ve Arasta Çarşısı'nın merdivenlerini hızlı hızlı indi. Sonra dar ve kalabalık çarşı boyunca yürümeye koyuldu.

Sonunda, kapısının yanında *The Sergius and Bacchus-Boarding House* levhası bulunan eski evlerinin önüne gelmişti. İçeri girerken kalp atışlarının hızlandığını hissetti.

"Merhaba, Leyla... Nasılsın?" Bir an duraklayıp çevresine bakındı.

"Faruk Bey buralarda mı?"

"Hoş geldiniz, Vedat Bey... Tabii burada. Demin bahçede oturuyordu, hemen haber vereyim..."

"Sana zahmet olmazsa..."

Az sonra, yüzünde belli belirsiz tedirgin bir ifadeyle pansiyoncu göründü.

"Hoş geldiniz Vedat Bey... İnanın, size karşı yine çok çok mahcubum... Kirayı bir kez daha geciktirmek zorunda kaldım. Ama söz, bu hafta mutlaka hesabınıza yatacak... Şey... Acaba bir çay içmez miydiniz bahçede?"

Vedat Evrenosoğlu nasıl davranması gerektiğini bilemeyerek, olduğu yerde suskun kaldı. Bir an sonra, mırıltılı bir sesle:

"Pekâlâ... biraz oturalım bahçede" sözcükleri çıktı ağzından.

Bir kez daha, geçen hafta oturmuş oldukları salkımsöğüdün altındaki masaya geçip oturdular. Leyla elinde bir tepsiyle onlara hemen çay getirdi.

Acaba İrina'nın ve arkadaşının nerede olduklarını hemen sorsa mıydı? İrina'nın Şark Kahvesi'ndeki buluşmalarından, adama söz edip etmediğini merak ediyordu.

"İşler kesat galiba, Faruk Bey? Kiranızı pek aksatmazdınız şimdiye kadar, öyle değil mi?"

Gülümsemeye çalıştı. Aslında para almaya gelen ev sahibi rolünü yapmadığını, niyetinin bambaşka olduğunu çakmış olabilir miydi?

"Kusura bakmayın, Vedat Bey... birkaç senedim üst üste ödenmeyince biraz zorluk oldu... İnanın, sizin paranızı hiç istemeden geciktirmek zorunda kaldım... Özür diliyorum."

"Anlıyorum... sezon kötü başladı desenize?"

"Öyle, kötü başladı denebilir... en çok iş yapmamız gereken bir dönemde nakit sorunları yaşıyoruz... Bir de pansiyonculuk artık iyice bir rekabet meselesi oldu. Sürekli müşteri çekme yarışındayız... Hep yeni şeyler gerekiyor..."

Yeni şeylerle neyi ima ediyordu acaba herifçioğlu? Ayrıca birtakım özel hizmetlerde bulunmayı mı?

"Peki, kaç yatağınız var toplam?"

"Toplam on iki yatağımız var... ki bu rakam çok az sayılır."

"Evet, gerçekten az. Anlaşılan, mekân sorununu bir türlü aşamıyorsunuz..." Evin yapısını çok iyi bilen bir ev sahibi olarak kiracısının durumunu gayet iyi anlıyormuş gibi gözükmek istemişti.

"Öyle... belli sınırların ötesine geçmek zor, Vedat Bey."

Vedat Evrenosoğlu bu girizgâhın artık yeterli olduğuna kanaat getirip hemen esas konuya geçmeyi düşündü:

"Geçen hafta birlikte sohbet ettiğimiz Ukraynalı turist kızlar da pansiyonda mı kalıyorlar?"

"Yok, yok, galiba siz yanlış bir izlenime kapıldınız, onlar otelimizin müşterisi değiller" dedi pansiyoncu. Derken duraklayıp: "İkisi birlikte Kadırga'daki polis karakolunun arkasında ahşap, küçük bir evde kalıyorlar" diye ekledi. Bu sözcükler ağzından çıkar çıkmaz çehresinde adeta hüzünlü bir ifade belirir gibi olmuştu.

"Aa, öyle mi?" dedi Vedat; hem ilginç bulup hem de sözde pek ilgilenmiyormuş görünerek. Kızlar eğer gerçekten birer sermayeyse, bu konuşmaların sahte bir poker partisinin bahis artırmaları olduğu pek açıktı. Eh, kaldıkları evin numarasının kaç olduğunu soramayacağını pekâlâ biliyordu. Zaten söylediği şey, tahmin ettiği gibi uydurmaysa, kaç numara olduğunun da hiç önemi yoktu.

"Kaç yıldır İstanbul'dalar demiştiniz bu kızlar? Söylemişlerdi ama şimdi unuttum..." dedi Vedat, adamın bir açığını yakalamak istercesine.

"Şey... Galiba iki üç yıl... Benimle tanışmaları ancak bir yıl falan oldu" dedi pansiyoncu. Vedat laf arasında aktarılan bu yeni bilgiye, birden pürdikkat kesilmişti:

"Ha öyle mi? Peki, siz nasıl, nerede tanıştınız onlarla?"

Sorusunun beklenmedik dobralığı, şimdi kendini bile şaşırtacak ölçüdeydi.

"Ben mi?... Ha, geçen yılki Hıdrellez Şenliği'nde tanıştık. Şu Ahırkapı'da düzenlenen Roman festivali var ya... işte orada."

"Çok ilginç..."

"Daha önce söyledim mi bilmiyorum. Natalya aynı zamanda iyi bir flütçü... Bir süre Kiev'de konservatuarda okumuş."

"Aa... bunu söylememiştiniz geçen sefer. Demek, flüt de çalıyor."

"Evet, Hıdrellez Orkestrası'nda yer alan Balkan kökenli müzikçilerin arasında o da vardı..."

Pes doğrusu! Acaba kurnaz herif, aslında onun daha kinayeli başka bir nefesli çalgıyı, sözgelimi saksafon falan çaldığını ima ederek lafı yine o nazik noktaya mı getirmek istiyordu? Ama bundan bir türlü emin olamıyordu ki! Her şey hem gerçek olabilecek kadar fazla yalın hem de değil gibiydi...

"Peki, İrina... o da festivalde Natalya'nın yanında mıydı?"

"Yok, o zamanlar tanışmıyorlardı onlar" diye yanıt verdi pansiyoncu, bayağı ciddi görünerek. Bunu izleyen an, "O da ben de İrina'yla çok daha sonları tanıştık" diye ekledi, hafif bir tebessümle.

Vedat o an, her şeyi zamana bırakmaya karar verdi. Zaman her şeyi çözdüğü gibi bunu da çözebilirdi. Hem karşısında ikircikli bir edayla oturup adeta bir o yana bir bu yana giden bir hikâye anlatan pansiyoncudan hiçbir şey öğrenemeyeceği belliydi. İrina'nın cep numarasını isteme gözü pekliğini göstererek genç kızların yaşantılarını daha fazla kurcalar gözükmek

de istemiyordu. Ama ibre, her nasılsa, bir kez daha yalın gerçekler yanına kaymış gibiydi.

Derken çayının son yudumunu da içip kalkmak için davrandı.

"Ben artık kalkayım, Faruk Bey..."

"Nasıl arzu ederseniz, Vedat Bey... Dediğim gibi, borcumu bu hafta içinde hesabınıza mutlaka yatıracağım."

"O zaman anlaştık... Hadi, hoşça kalın."

"Hoşça kalın, Vedat Bey..."

Pansiyondan çıkar çıkmaz, az önce gelmiş olduğu Arasta Çarşısı yoluna sapıp otuz kırk adım yürümüştü ki birden durakladı. Hayır, eve hemen dönmeyecekti. Adamın söylediği şeyleri küçük bir testten geçirmek aklına takılmıştı. Öyle ya, buralara kadar gelmişken Kadırga Karakolu'nun arkasındaki şu eski ahşap evi acaba gidip de bir araştıramaz mıydı! O sokaklardaki bütün evleri tek tek inceler ve kim bilir belki de Natalya'yı, çıkan esintide tül perdesi hafifçe uçuşan bir pencerenin ardında flütünü keyifli keyifli çalarken görebilirdi...Tabiî Natalya oradaysa, mutlaka İrina da orada olacaktı. Kaç gündür görmeye can attığı Ukraynalı kız...

Küçük Ayasofya yokuşunu çabucak indi, sağa saptı ve sonra, tümünün de tabelalarında "televizyon hastanesi" yazılı olan, sayısız tamirci dükkânının bulunduğu dar ve uzun sokak boyunca yürüyüp Kadırga Meydanı'na çıktı. Meydana varınca adımları biraz yavaşlamıştı. Çevresine şöyle bir bakındı. Sonra ortasında, ne olduğuna pek anlam veremediği –acaba bir konuşma kürsüsü falan mıydı?– kesme taştan yapılma yüksekçe platform bulunan parkın kaldırımını hızlı hızlı adımlamaya koyuldu.

Yeniden çevresine bakındı. Acaba sözü edilen karakol ne tarafta bulunuyordu? Biraz daha yürüyüp parkın köşesindeki bir simitçiye karakolun nerede olduğunu sordu. Simitçi önce ne sorduğunu anlamamış gibi ona biraz çekinerek baktı, sonra sola doğru gitmesini işaret etti.

Sonunda uzaktan, kapısında bir polis görevlisi duran ve eski tip, gri bir bina olan karakolu fark etmişti. Biraz daha yaklaşınca, karakol binasının sağında ve solunda iki sokak bulunduğunu gördü. Soldakine sapmaya karar verdi. Sokağa girer girmez, aralarında zevksiz betebe binaların da yer aldığı, iyice kağşamış ahşap evler gözüne çarptı ve onları tek tek incelemeye koyuldu. Kimi pencerelerde cam bile yoktu, yerlerine yarı saydam naylonlar takılmıştı. Ahşap kaplamalar soba izinden iyice kararmış ve yer yer çürüyüp kopmuştu. Görebildiği tek güzellik, pencerelerde duran teneke kutular içindeki pembeli morlu sardunyalardı. Kapı eşiklerinde, küçük çocukları kucaklarında sohbet eden bir iki yemenili kadın vardı. İncelendiklerini fark edince, ona meraklı gözlerle şöyle bir baktılar.

Yürüyüp dururken hayretini gizleyemiyor ve bir zamanlar konservatuvarda flüt öğrenimi görmüş yabancı bir kızın kendisi gibi bir arkadaşıyla birlikte böylesi yoksul bir ortamda oturuyor olabileceğini hayalinde bir türlü canlandıramıyordu. Yoksa pansiyoncu, gerçekten de kinayeli mi konuşmuştu? Fahişelik yapmak zorunda kalan iki yabancı kız mıydı onlar? Ama eğer böylelerse, malum işlerini bitirdikten sonra gelip bu evlerde mi oturuyorlardı yani. Kapı önlerine oturmuş mutaassıp kadınlara ara sıra içlerini mi döküyorlardı? Ne kadar zorlu bir yaşam sürdüklerini mi anlatıyorlardı? Olacak iş değildi doğrusu! Hem de onlar tarafından tencere tava yağmuruna tutularak ve de ağza alınmayacak küfürlerle kovalanmaksızın!

Genç kızlara ilişkin bilgilerini yeniden gözden geçirdi: İrina, Laleli'de bir dershanede Rusça dersleri veriyor ve aynı zamanda Türkçe biliyordu. Natalya, bu civardaki bir sağlık ocağında hemşirelik yapıyor, nakış kurslarına gidiyor ve aynı zamanda flüt çalıyordu... Şu var ki, İrina'yla karşılıklı oturup uzun uzun konuşmuş olmasa, aile yaşantısına ilişkin bunca şey öğrenmiş olmasa, kesinlikle başlangıçta düşündüğü gibi düşünüyor olacaktı. Ve şimdi o düşünce tarzı, ucun ucun yeniden sökün etmiş gibiydi. Pansiyoncunun son söyledikleri bu düşünceyi sadece daha da beslemişti.

Bir daire çizerek karakolun yanındaki öteki sokaktan çıktı ve üzülerek, bitiriverdiği keşif gezisi sırasında genç kızlara ilişkin tek bir iz bile bulamadığını gördü. Tabii ki, kendisi sokaklardaki pencerelere dikkatle bakadururken onlar, evlerindeki yataklarda, yorucu bir seks gününün bitip tükenmişliğini üzerlerinden atabilmek ve ertesi günün mesaisine aynı zindelikle hazırlanabilmek için hâlâ mışıl mışıl uyuyor da olabilirlerdi. Bu olasılığı asla göz ardı ediyor değildi. Evet, niye olmasındı, belki de şu anda, perde yerine takılmış yarı saydam naylon tabakanın tam arkasındaki yatakta İrina, Ukrayna'daki çocukluk yıllarına ait bir rüya görüyor ve bu rüyada, sapsarı buğday başaklarıyla kaplı bir tarlada, başında kırmızı kurdeleli şapkasıyla neşeyle koşup duruyordu. Acaba babası kollarını açmış, onu havalara kaldırarak öpüyor da olabilir miydi bu rüyada? Bunu bilebilmek için hem o naylon tabakasının arkasına bakmak ama tabii aynı zamanda da İrina'nın beyninin içine nüfuz etmek gerekiyordu.

Karakolun önünden uzaklaşıp yeniden park boyunca gerisin geriye yürümeye başladı. Oysaki zihninin bir başka köşesinde, daha neler hayal etmişti buraya gelirken... Bir ara kötü düşünceleri zihninden tümüyle söküp atarak, onların elinden demlenmiş bir çay içmeyi bile aklından geçirmişti. Odalarındaki kırık dökük eşyaları görmezden gelerek, elinde bir bardak çayla bir sedirin üstünde, arkasındaki mindere yaslanıp genç kızların Ukrayna geçmişlerine kulak veriyordu...

Dönüş yolunda yürüyüp duruyordu ama aklı hâlâ arkada kalmış gibiydi. Derken ansızın durdu ve arkasına doğru şöyle bir baktı. Acaba bir de Natalya'nın çalıştığı söylenen şu sağlık ocağına mı gidip baksaydı? Kim bilir belki de orada daha gerçekçi bir arama zemini bulabilirdi. Evlerin pencerelerine boş boş bakmaktan çok daha makuldü bu seçenek hiç kuşkusuz. Evet, aynen öyle yapacaktı.

Köşedeki aynı simitçiye bu kez sağlık ocağının nerede olduğunu sordu ve adamı hizmetleri karşılığında ödüllendirmek

istercesine, ondan kağıda sardırdığı bir çatal aldı. Belediye'ye bağlı Kadırga Sağlık Ocağı, geldiği doğrultuya göre parkın karşı tarafında bulunuyordu.

Binaya girdi ve ne yöne gideceğini bilemeden, sağa sola bakınmaya başladı. Şayet Natalya kapalı kapılardan birinin ardındaysa, onu hiçbir zaman göremeyecek demekti. Birinci kat boyunca, açık kapılardan içerilere doğru göz ucuyla bakarak koridorun sonuna dek gitti ve aynı şeyi, bu kez ters doğrultuda, karşıdaki odalar için yaptı. Sonra merdivenleri tırmanıp ikinci kata çıkmaya kadar verdi. Anladığı kadarıyla ikinci katta sadece birtakım yönetimsel birimler vardı. Natalya herhalde aşağıda, poliklinikte görev yapıyor olmalıydı. Tabii burada çalışıyorsa, daha doğrusu burada çalışan sağlık görevlisi gibi bir şeyse, bu düşündüklerinin bir anlamı olabilirdi. Pansiyoncu gerçekten de doğruyu mu söylemişti? Natalya, aynı zamanda flüt çalan bir hemşire miydi? İrina, babası öldürülmüş olan bir dil öğretmeni miydi? Öyle söylemişti ya, yoksa ona inanmıyor muydu? Derken yeniden aşağıya inmek için merdivenlere yöneldi, basamakları ağır ağır indi ve çevresine son bir kez daha bakındı. Galiba bulamayacaktı. Artık binadan tam çıkmaya hazırlanıyordu ki, Natalya'yı mucizevi bir şekilde, az önce önünden geçtiği ve kapısı kapalı duran odaların birinden çıkarken gördü. Üzerinde beyaz değil de mavi bir önlük vardı. Acaba burada müstahdem olarak mı işe alınmıştı?

Natalya da onu görmüş ve yüzünü bir şaşkınlık ifadesi bürümüştü. Gülümseyip elini kaldırdı Vedat:

"Merhaba" dedi İngilizce olarak. Aynı sözcüğü bir kez daha yineledi.

"Merhaba."

"Şey..."

Birbirlerine baktılar ve konuşmayı nasıl başlatacaklarını bilememiş göründüler.

"Şey... İrina'nın telefon numarasını bilemediğim için sizde vardır diye buraya gelmek zorunda kaldım" dedi Vedat Evre-

nosoğlu, genç kızın nedense onun halinden bir nebze bir şeyler anlayacağını umut ederek.

Ne var ki Natalya hâlâ hiçbir şey anlamamış gibi, yüzüne bakıp duruyordu.

"Şey... İrina'yı soruyorum, acaba onu nerede bulabilirim?"

"İrina şimdi yok Türkiye'de" dedi birden genç kız Türkçe olarak.

Vedat'ın yüzü düşer gibi oldu.

"Nasıl? İrina yok mu? Nereye gitti?" diye sordu, ses tonu gitgide telaşlandığını dışa vurarak.

"Kiev" dedi Natalya, "üç gün önce Kiev'e gitti o." Yine Türkçe söylemişti.

"Kiev'e mi gitti? Temelli mi?" diye sordu Vedat, iyice paniğe kapılarak.

Natalya önce "temelli" ifadesini anlayamamış göründü. Vedat, İngilizce olarak daha fazla açıklama yapma gereğini duydu.

"*I mean, for good... for all the time...*"

"*No, no, not for all the time*" dedi Natalya, gülümseyerek. Vedat Evrenosoğlu'nun derdini anlamış görünüyordu. Derken: "Viza için" diye ekledi.

O an, Vedat Evrenosoğlu'nun göğsünden bir kez daha büyük bir yük kalkıverdi. Demek İrina, yabancıların şu iki ayda bir yapmak zorunda oldukları çıkış vizelerinden alabilmek için gitmişti. Demek İrina, bunca zaman onu kasten aramamış değildi. Yani, bütün kaygıları ve kuruntuları boşunaydı. İçin için sevindi.

"Peki ne zaman dönecek? Yakında mı?"

"Birkaç gün" dedi Natalya Türkçe olarak.

"Peki, sizde bir numarası var mı İrina'nın?"

"İrina kullanmıyor cep telefon" diyerek gönlüne bu kez bambaşka bir kaynaktan berrak mı berrak bir su serpti Natalya. "*She has no cellphone...*" diyerek, aynı şeyi bu kez İngilizce yineledi.

O an Natalya'ya sarılıp öpebilirdi. Ne uğurlu bir ağzı vardı bu kızın! Acaba onu bir yerlerde oturmaya falan mı davet etseydi... Derken çevresindekiler onların bu ayaküstü konuşmalarını hoş karşılamıyor olabilirler diye, tedirgince sağına soluna bakındı.

"Peki, sizin cep numaranızı mümkünse alabilir miyim? Şey... yani, ilerde İrina'yla temas kurabilmek için" dedi İngilizce

"Benim cep telefonum..." Natalya, bir an cümlesinin sonunu getirememiş gibi durakladı. Hemen ardından, mavi önlüğünün sağ cebine uzanıp cep telefonunu çıkardı. Vedat Evrenosoğlu da anında, çantasından kendisininkini çıkarmıştı. Genç kızın, ekrana bakarak İngilizce tek tek telaffuz ettiği rakamları kendi telefonunun kaydına geçirdi.

"Çok teşekkür ederim, Natalya... Gerçekten çok teşekkür ederim..."

"Bir şey değil" dedi kız, İngilizce olarak.

"Daha fazla vaktini almayayım... İrina'nın dönüşünde görüşürüz" dedi ve elini sıkmak için kendi elini uzattı.

El sıkışırlarken, sanki Natalya'nın gözlerinde olmasını pek aklına getirmediği bir anlam da yakalar gibi olmuştu. Dostluktan çok kadınca cilveye yakın, senin arkadaşımda aradıkların, adeta bak bende de var, diyen bir anlam.

9

Öğlene doğru on bir sularında antikacı Necdet Öktengil, Vedat Evrenosoğlu'nu arayıp ona sevindirici sayılabilecek bir haber vermişti: Hattın sahibi Cihat G. Özkan, onlarla daha ayrıntılı olarak konuşmak üzere, her ikisini de, mümkünse bugün öğleden sonra Çiftehavuzlar'daki evine davet ediyordu. Necdet Bey'e göre bu çağrı, hattı elden çıkarmaya razı olduğu anlamına gelebilirdi ve davetine icabet etmekte elbette fayda vardı. Belki de sıcak bir ortamda yapılan iyi bir pazarlıkla, adamcağız Mustafa Rakım Efendi'yi onlara gönül rahatlığıyla bırakacaktı. Vedat hâlâ salonun duvarında asılı duran ve komiserin geri aldırmak için aramadığı -belki de Cihat Bey'le komiser böyle olmasını kararlaştırmışlardı- evet, geri

aldırmadığı çalıntı hat levhasına baktı ve ondan gerçekten de hiç ayrılmak istemediğini aklından geçirdi.

Bu sıralar her şeyin çok iyi gittiğini düşünüyordu. Dün, İrina'nın aramamasına tatmin edici ve kaygılarını tümüyle gideren bir yanıt bulduğunu görmüş, bugünse belki de hattan bir daha ayrılmayacağını muştulayan bir gelişimle karşılaşmıştı. Evet, hayat böyleydi işte, talihsizlikler de iyilikler de hep arka arkaya sökün ederlerdi. Şu anda hayatının talihli bir döneminde olduğunu düşünerek banyoya girdi.

Saçlarını kuruttuktan sonra müzik setine bir blues koyup salonda neşeyle dans figürleri yaparak bir süre müzik dinledi. Sonra saçlarının iyice kuruduğuna kanaat getirip arka balkondaki toprakları azalmış bir iki sardunyayla, bu yıl nedense pek çiçek vermeyen Fransız gülünün topraklarını tazeledi ve bütün çiçeklere tek tek su verdi.

Sonra salona dönüp kapının altından atılmış olan gazeteyi alıp bir göz gezdirdi. Manşetler yine yaklaşan seçime ilişkin tahminler ve kampanya haberleriyle doluydu. Karşılıklı aşağılamalardan ve hakaretlerden geçilmiyordu. Arka sayfaları çevirip bir süre, futbolda her gün bombası patlatılan transfer haberleriyle oyalandı ve gazeteyi elinden bıraktı.

Antikacı Necdet Öktengil'le Taksim'de buluşmuşlar ve Atatürk Kültür Merkezi'nin yanından bir Kadıköy dolmuşuna binmişlerdi. Çiftehavuzlar'a gitmek üzere oradan bir taksi ya da dolmuşla aktarma yapacaklardı.

"Biliyor musunuz, Vedat Bey, içimdeki bir his, Cihat Bey'in hattı bize mutlaka bırakacağını söylüyor" dedi antikacı, dolmuşun arka koltuğunda yan yana giderlerken.

"Umarım öyle olur, Necdet Bey, bunca heveslenmişken..."

"Pazarlık konusunda isterseniz siz fazla ön plana çıkmayın, adam durduk yere Mustafa Rakım'ı yatırım için falan aldığınız intibaına kapılmasın, ne derseniz?"

"Çok haklısınız. İşin bu tarafını artık size bırakıyorum, nasıl uygun buluyorsanız öyle konuşun..."

Kadıköy'e varmaları otuz beş kırk dakikalarını almıştı. İner inmez, Vedat meydandan bir taksi çevirdi ve sürücüye gidecekleri adresi ayrıntılarıyla söyledi. Sadece on beş dakika sonra, taksi onları, Bağdat Caddesi'nin deniz tarafına düşen bir sokağında, 12 Numaralı Boztepe Apartmanı'nın tam önünde bıraktı.

Giriş kapısında, 4 no'lu dairenin zilini çaldılar ve kapı açılınca, içeri girip asansörle ikinci kata çıktılar.

Kapıyı yetmiş yaşlarında gösteren ve onları nazik bir tavırla içeri buyur eden yeşil, çekik gözlü bir hanım açtı.

Az sonra da holde, yetmişinin üzerinde göstermesine karşın dinçliğinden pek bir şey kaybetmemiş Cihat G. Özkan göründü. Taktığı bordo renkli fuları ve sinekkaydı tıraşıyla çok şık görünüyordu.

El sıkıştılar. Başlangıçta, iletişimin karşılıklı gülümsemelerle kurulduğu ve az çok sıkılganlığın okunduğu bir bakışma oldu.

"Buyrun... zahmet edip buralara kadar geldiniz, arzu ederseniz şöyle geçelim" dedi Cihat G. Özkan konuklarına yol göstererek.

Vedat Evrenosoğlu'yla Necdet Öktengil, duvarlarında çok sayıda hattın bulunduğunu fark ettikleri bayağı geniş bir salona girdiler. Göze ilk bakışta, tavanda ince işçilik ürünü olduğu belli olan kartonpiyerler ve salonun ortasında bir şömine çarpıyordu. Bir sehpanın üzerinde duran bir kafesin içinde muhabbetkuşu olduğu anlaşılan, kuyruk telekleri sarı, uçuk mavi tek bir kuş vardı. Köşedeki uzun bir camekân dolabın içindeyse, Vedat'ın uzaktan bazılarının çeşmibülbül olduğunu seçtiği birtakım cam eşyalar duruyordu.

Vedat Evrenosoğlu bir an, şimdi kendi duvarında asılı duran hattın yeri acaba neresiydi, diye merak etti. Belki de yanlış düşünüyordu. Aradan geçen bunca zaman içinde duvarda boş bir hat levhası yeri bırakılmış olabilir miydi? Hiç sanmıyordu. Yine de göz ucuyla duvarlarda boşluklar arandı.

"Berrinciğim, dostlarımız ayaklarının tozuyla birer yorgunluk kahvesi içerler herhalde... onlara kahve yapar mısın, lütfen?"

"Memnuniyetle." Halinden tavrından Cihat Bey'in karısı olduğu anlaşılan güleç ve hafif çekik gözlü kadın onlara doğru baktı. "Peki, nasıl olsun kahveleriniz?"

"Benimki orta olsun" dedi Vedat. "Benimki de öyle olsun" dedi antikacı.

Yeniden, çekingenliğin okunduğu karşılıklı bir bakışma ânı yaşandı. Derken Cihat G. Özkan söze giriverdi:

"Necdet Bey telefonda, Mustafa Rakım'ın sizin için bir hayli kıymet taşıdığını söyleyince tabiatıyla tanışma arzusuna kapıldım" dedi birden Cihat G. Özkan, koyu siyah gözlerini tebessümle Vedat'a doğru çevirerek. "İnsan kendine ait olan bir şeyin bir başkasının elinde olduğunu bilince, onu doğal olarak tanımak istiyor" diye ekledi.

Vedat Evrenosoğlu başını hafifçe eğerek, mahcup bir onay selamı verdi.

"Hattınız artık emin ellerdedir Cihat Bey, siz hiç üzülmeyin" diye araya girdi antikacı.

"Doğru... artık emin ellerde sayılır." Güldü. Sanki kızını gelin olarak Vedat Evrenosoğlu'na vermişti de bu duygusal olayın hüznünü hâlâ kalbinde taşıdığını dile getiriyordu.

"Biliyor musunuz, dilimizde 'Besle kargayı oysun gözünü' diye bir laf varsa, galiba en çok bu hadiseye münasip düşüyor. Yanımızda üç yıldır çalışan hizmetçi kız, meğer Siirt'te yakalanan bu Hüseyin Ocak denilen adamın suç ortağıymış. Polis yüzleştirmesinde ortaya çıktı. Kız, adamla işbirliği içinde olduğunu açıkça itiraf etti."

"Demek öyle... İnsana gerçekten 'Besle kargayı oysun gözünü' dedirtebilecek bir durum" dedi antikacı, yüzünde alaycı ve bilmiş bir ifade belirerek.

"Evet, öyle. İnanır mısınız, hiç beklemezdik kendisinden. Sessiz, sakin ve terbiyeli bir kıza benziyordu..."

Hep böyle olur zaten, diye düşündü Vedat. Sessiz ve sakin olanlar aynı zamanda saman altından hat yürütecek kadar sinsi de olabilirler.

"Ortak çalışmışlar demek" dedi Vedat, bir an kızın nasıl bir fiziği olduğunu merak ederek.

"Evet, ortak çalışmışlar. Allah bilir aynı zamanda sevgilisiydi adamın!"

Tam o sırada, Cihat Bey'in karısı elinde bir tepsiyle içeri girip kahveleri servis etmeye başladı. Servisini bitirdikten sonra da geçip bir koltuğa oturdu.

"Çok teşekkürler."

"Afiyet olsun."

"Hırsızlık hikâyesini anlatıyordum..."

"İçerden işittim" dedi karısı, gülümseyerek. "İnsana böyle hallerde, hırsızlığın kendisinden çok ihanete uğrama hissi koyuyor" diye ekledi. "Gönül'ü çok sevmiştim oysa..."

"Senin Gönül hakikatte gönülden değilmiş, Berrin!"

"Yaa..."

"Her neyse... olan oldu artık. Ama şu da var ki, şayet bu hırsızlık vakası vuku bulmamış olsaydı, bizler de şu anda sizlerle yüz yüze gelmemiş olacaktık, öyle değil mi?"

Gülüştüler.

"Ee... Neyle meşgul oluyorsunuz Vedat Bey?"

"Şey..." dedi Vedat Evrenosoğlu bir an ne diyeceğini bilemeyerek, " Ben... bir süre çeşitli yayınevlerinde editörlük yaptım ama şimdi daha çok eski kitaplarla ve antika objelerle ilgileniyorum."

"Bu işi bilenlerden birisiniz yani."

"Yok, yok, estağfurullah... Hele Necdet Bey'in yanında hiç böyle bir iddiam olamaz... İşin doğrusu, özellikle hat konusunda tamamen amatörüm ben."

"Bu işler hep amatörlük duygularıyla başlar... insan amatör ruhu hiçbir zaman yitirmemeli. Biliyor musunuz, düşündüm de bu hadiseden sonra büyük bir levhaya 'Besle Kargayı Oysun

Gözünü' lafını yazdırtmak istiyorum. Hem de salonun orta yerine koydurtmak üzere!" dedi Cihat G. Özkan, konuklarına alaycı alaycı bakarak.

"Evet, neden olmasın, Cihat Bey. Bence hemen yazdırınız" dedi Necdet Öktengil. Bir an durakladıktan sonra, "Şey... şimdi siz bunu söyleyince, benim aklıma hemen Emin Barın üstadın şu pek meşhur hat yazısı geldi."

"Hangisi?" diye sordu Cihat G. Özkan, birden anımsayamamış gibi.

"Şey, canım... hani şu Berlin'deki enteresan hadiseye dayanan hat yazısı."

Cihat G. Özkan belleğini zorlamasına karşın hâlâ anımsayamamış görününce.

"Affınıza sığınarak söylüyorum, hani şu üzerinde 'Şimdi Boku Yedik' yazılı olan meşhur hat."

Cihat Bey'in eşinin yüzü sanki biraz pembeleşmiş gibi onlara mahcubiyetle baktı.

"Ha, o mu?" dedi Cihat G. Özkan ansızın büyük bir kahkaha atarak. "Hatırlamaz olur muyum, hatırlamaz olur muyum!"

Anlatılanlara göre, Aram Peştemalciyan ailesinin Berlin'i işgal eden Rus askerlerinin hışmından kurtuluşunu anlatan veciz söz, Aram Peştemalciyan'ın ısrarlı ricası üzerine Emin Barın'a yazdırılmış ve de Berlin'deki dükkânlarının duvarına asılmıştı.

Olayın hikâyesini bilmeyen Vedat Evrenosoğlu bu vesileyle Necdet Bey'den hikâyeyi bütünüyle anlatmasını isteyince, sohbet ortamı iyiden iyiye koyulaştı.

"Demek Aram Peştemalciyan üzerine doğrulan tüfekleri görüp 'Şimdi Boku Yedik' deyince, Rus ordusundaki Kırgız askeri de 'Ne dedüng sen! Ne dedüng sen!' deyip sevinçle onun boynuna sarılı vermiş... Çok ilginç, doğrusu. Dahası, bir dilin ülküsel birleştiriciliğine güzel bir örnek..."

"Evet, aynen öyle... bir dil insanları birleştirebiliyor... ya da tam tersi ayırabiliyor" dedi Cihat G. Özkan.

"Demek hat levhalarına böyle çok veciz sözler de yazdırılabiliyor" dedi Cihat Bey'in karısı, oturduğu yerden hafifçe gülerek.

"Yazdırılmaz mı, Berrinciğim, her şey yazdırılabilir, yeter ki güzel yazılsın, hüsnühat olsun."

"Peki, hat dışında siz neyle uğraşıyordunuz Cihat Bey... asıl mesleğiniz nedir?" diyerek birden konuyu değiştiriverdi Necdet Öktengil.

"Mesleğim mi?.. Ha, ben, Paşabahçe Cam Fabrikası'nda idareciydim, on beş yıl kadar evvel emekli oldum" diye yanıt verdi Cihat G. Özkan, gülümseyerek.

"Demek hattın yanı sıra serde camcılık da var..."

"Öyle, o da var... o da var."

"Müsaadenizle duvarlardaki hatlarınıza şöyle bir göz atabilir miyim?" Antikacı, yerinden hafifçe doğrularak soldaki pencerenin yanındaki duvara doğru yürümüştü bile.

"Estağfurullah, tabii ki bakabilirsiniz... nasıl olsa biz buradayken hatlarımızı kaşla göz arasında çalacak değilsiniz ya" dedi Cihat G. Özkan, şakacıktan hafifçe gülerek.

Ötekiler de bir kez daha gülüştüler.

Vedat Evrenosoğlu, o an, karşısında oturan yaşlı adamın hattı için acaba ne kadar para isteyebileceğini aklından geçirdi. Zihnini zorlamasına karşın hiçbir somut tahminde bulunamadığını görüyor ve dönüp dönüp hep aynı noktaya geliyordu. Bir Mustafa Rakım söz konusu olduğuna göre pekâlâ yüklü bir tutar da talep edebilirdi. Ama artık bundan sonrası tümüyle Necdet Bey'in iş bilirliğine ve biraz da talihe kalmıştı.

Necdet Öktengil yeniden yerine geçip oturmuştu. Gördükleri sanki gözlerini kamaştırmış gibi duruyordu.

"Hakikaten, hayli kıymetli bir koleksiyonunuz var, Cihat Bey."

Cihat. G. Özkan, memnun ve gururlu bir edayla gülümsedi ve sonra, "Çoğu aile yadigârı" dedi. "Büyük amcamdan..."

"Kahveden sonra bir çay içmeye ne derseniz? Misafirlerimize çay yapalım mı?" diye sordu Cihat Bey'in karısı, bir suskunluk olunca.

"Tabii, yap, yap, Berrinciğim... onları bugün o kadar kolay bırakmayacağız, nasıl olsa."

Vedat ve antikacı bir an "Hiç zahmet etmeyin, valla" dercesine bakıştılar ama Berrin Hanım yerinden kalkıp çoktan mutfağın yolunu tutmuştu bile.

Vedat Evrenosoğlu akşam yediye doğru eve döndüğünde, hattın sonunda kendisinde kalmış olmasından son derece memnuniyet duyuyordu. Ona artık gönül rahatlığıyla uzun uzun bakabileceğini düşündü. Tabii hırsızın doğal yollardan yaratmış olduğu ıskonto olanağının bir anda ortadan kalkmış olmasına canı biraz sıkılmamış değildi; ama çalıntı bir malı ucuza kapatmıştım diyecek hali de yoktu. Necdet Bey'le Cihat G. Özkan arasında geçen uzun pazarlıkta, hattın bedeli sonunda 8.500 dolar olarak belirlenmişti. Yani şimdi Necdet Bey'in komisyonuyla birlikte, vereceğinden 2.500 dolar daha fazla vermesi gerekecekti

Ama bunu kafaya takmak ve bütün olayı parasal açıdan görmek hepten saçmaydı, biraz düşünecek olursa, adamcağız satmaya hiç yanaşmayabilirdi de. Ayrıca aralarında geçen içten ve duygusal sohbetin Cihat G. Özkan'ın niyetini olumlu yönde etkilemiş olduğu da apaçık ortadaydı. Adam besbelli ki kendisinden hoşlanmıştı, pazarlıkta sandığından biraz daha sıkı davranmış olsa da hattı yine de gönül rahatlığıyla bırakmış gibi gelmişti ona.

Şimdi Necdet Bey'e göstermiş olduğu çabalar karşılığında en az bir iki yüz elli dolar daha vermesi -ki vermesi her bakımdan uygun düşerdi- maliyeti biraz daha kabartacak demekti. Her neyse, şimdi bunları mı düşünüp duracaktı. Bu hırsızlık hikâyesine de bir ucundan karışarak sonunda Mustafa Rakım onun olmuştu ya, önemli olan buydu.

Akşam yemeğinde, öğlen açmış olduğu yeni şarap şişesini, hattı ele geçirmenin şerefine son damlasına kadar bitirmeye karar vermişti. Bir an, tek başına yemek yiyecek olmanın yine hüznünü duyar gibi oldu. Keşke İrina yanında olsaydı da bu güzel olayı birlikte kutlamış olsalardı. Keşke şu kırmızı şarabı birlikte paylaşsalardı! Acaba şu anda Kiev'de ne yapıyordu İrina? Kim bilir belki de Odessa'da kız kardeşinin evindeydi ve evin Karadeniz'e bakan taraçasında eniştesiyle sohbet ediyordu.

Tavada cızırdayan bifteği döndürüp masaya oturdu ve salatayı karıştırdıktan sonra, gazeteyi eline alıp ön sayfasına yeniden bir göz attı. Derken bir daha çevirip ikinci sayfayı açtı; oraya buraya bakarken dördünce sayfanın sol üst köşesinde, gözlerini biraz açmasına neden olan ilginç bir haber gözüne takılı verdi: İkiz kardeş olan Nastasya ve Luba adlarında Moldovyalı iki genç kız, kendilerini Kilyos'taki çiftliğinde tam yedi yıl boyunca alıkoyan ve her birinden ikişer üçer çocuk peydahlayan T. Mahmut Alnıaçık adlı adamı, çiftlikten kaçtıktan sonra Sarıyer Savcılığı'na başvurarak dava etmişlerdi. Haberde anlatılanlara göre, hayvan besiciliği yapan ve üç çocuklu bir adam olan T. Mahmut Alnıaçık, Nastasya'ya Kumkapı'daki bir evde kalan ablasının yanında rastlamış, çiftlikte elemana ihtiyaç duyduğu gerekçesiyle yirmi üç yaşındaki parasız genç kızı yanına almış ve sonra da onu seks kölesi haline getirmişti. Gelgelelim tek bir köleyle yetinmeyen üç çocuklu adam, Nastasya'nın Moldova'da bir ikizi olduğunu öğrenince onu da çok geçmeden çiftliğine aldırmanın bir yolunu bulmuş, onu da seks kölesi yapmış, hatta onlardan nüfusuna kayıtlı çocuk sahibi olabilmek için her ikisine de sahte T.C. kimlikleri çıkarttırmıştı. Ne var ki T. Mahmut Alnıaçık'ın uçkur düşüklüğü bununla da sınırlı kalmamış, onların üstüne eve yeni bir sevgili daha getirtmiş ve galiba bu son olay, kızların canlarına tak deyip evden kaçmalarının fitilini ateşleyivermişti.

Vedat ilgiyle okuduğu gazete haberine inanamazlığını yansıtan şaşkın bakışlarla bakadururken, birden burnuna yanık et

kokusu geldi ve gazeteyi elinden bırakarak hemen ocağın yanına gitti. Ocağın düğmesini kapattı ve bir yanı biraz yanmış bifteği çatalın ucuyla tavadan alarak tabağa koydu. Sonra yeniden masaya dönüp bakışlarını ikiz kızların göründüğü çiftlik fotoğrafına çevirdi. Fotoğrafta şimdi otuz yaşlarına gelmiş ve ikişer üçer çocuk sahibi olmuş iki sarışın kadın, mavi eşofmanları ve bluzları içinde yan yana duruyorlardı. Profilden göründükleri için fizyonomileri konusunda açık bir fikir edinebilmek pek mümkün görünmüyordu ama yine de düzgün yüz hatları var gibiydi. Acaba adam eve yeni sevgiliyi getirmemiş olsaydı, bu ilişki daha da devam eder miydi, diye merak etti. Kim bilir, belki de ederdi. Herif, kızların, daha doğrusu kadınların ayaklarını, koparılması çok zor olan çocuk kösteğiyle bağlamıştı çiftliğe. Öte yandan çocuklar Türkmenistan uyruklu bir bakıcının yanına verilmiş ve anneleriyle görüşmeleri de kısıtlanmıştı. Haberin devamında, kadınların durumu bunca zaman sonra öğrenen ağabeylerinin İstanbul'a gelmiş olduğundan söz ediliyordu.

Gazetecilik diliyle, kusursuz olarak nitelenebilecek bir "üçüncü sayfa" vakası bu, diye düşündü Vedat. Genç kızlar nasıl olmuş da bunca zaman herife direnç gösterememişlerdi, işte bunu bir türlü anlayamıyordu. Sadece cehalet ya da yoksulluk da bu olayı açıklayabilmek için yetersiz kalıyor gibiydi. Kendisinin tam anlayamadığı bir şey vardı bu olayda. Sonuçta çocuk sahibi olan genç kızlar, karşılığında her şeyi feda edebilecekleri büyük bir hediye mi almış oluyorlardı yani. Onları ölesiye suskunluğa iten, hatta dillerini bağlayan bir hediye... Ama eve yeni bir sevgilinin gelivermesi, baş gösteren kıskançlık, kadın kıskançlığı bütün dengeleri değiştirivermişti işte...

Yemeğini bitirip yeniden şarap doldurduğu kadehiyle televizyon başına geçtiğinde, ekrandaki görüntülere kendini tam anlamıyla veremediğini fark etti. Üst üste kanal değiştirmiş ve sonra, aksiyon yanı ağır basan bir filmde karar kılmıştı. Ama çok geçmeden ondan da kopmuştu...

Zihni, uzunca bir süredir, kendi durumuyla gazetede okuduğu habere konu olan adamın durumu arasında birtakım analojiler -tabii ki aralarında hiçbir ortak temel bulamadığı halde belki de sırf kendisi gibi iki genç kızla ilişki kurduğu için yaratılan zoraki analojiler- kurmakla meşguldü. Ne İrina ne de Natalya, onları şu âna dek tanıdığı kadarıyla, bu kadar kolay kandırılabilecek genç kızlara benzemiyorlardı. İrina dershanede çalışıyorum derken, herhalde kendisine yalan söylemiş değildi, Natalya'yı ise belediyenin sağlık ocağında mavi önlüğüyle çalışırken kendi gözleriyle görmüştü işte... Gerçi onun oraya nasıl girmiş olabileceğini hâlâ akıl erdiremiyordu -yoksa o da sahte bir T.C. kimliği mi çıkarttırmıştı!- ama ülkesinde hemşirelik ve flüt eğitimi almış biri olarak, okuduğu haberdeki kızların durumuna kesinlikle düşmez gibi geliyordu ona. Evet, dar durumlara düşmenin insana neler yaptırabileceğini az çok hayal ediyordu ama böyle seks köleleri olmak... işte bunu tasavvur edemiyordu.

Bir süre daha kanallar arasında gezinip durdu. İçtiği şarabın etkisiyle hiçbir şey üzerinde yoğunlaşamadığını görüyordu. Bir kanalda bir sevişme sahnesine rast geldi ancak filmin merakını az çok uyandıran bu sekansı da bir reklam arasıyla kesiliverdi. Gözleri kapanıyordu. Derken uykunun fena halde bastırdığını hissedince televizyonu kapattı ve yatmaya gitti.

10

"Sponeck Birahanesi 1870-1903. İstanbul'daki halka açık ilk toplu film gösterimi 1876'da bu binada gerçekleştirilmiştir."

Üzerinde buzlu bir içki kovası duran beyaz keten örtülü masaya oturup da çevresindeki kalabalığa merakla bakınırken, önünden her geçişinde ilgisini çekmiş olan bina cephesindeki parlak siyah mermer plaketin şimdi aynı binanın içine mucizevi bir şekilde nüfuz etmesini –evet yıllar ötesinden nüfuz etmesini– sağladığını aklından geçiriyordu. Tılsım gibi bir şeydi bu. Her nasılsa, galiba bir an elini uzatıp tozlu siyah plakete hafifçe dokunmuştu ve dokunmasıyla birlikte o parlak si-

yahlık bir rüya kapısı gibi onu içeri alıvermişti. Bir kez içeri girince de uzun beyaz önlüklü garsonların görünmez kulaçlarla zamanı adeta geriye doğru yüzerek servis yaptığı, büyük mü büyük avizelerle aydınlatılan, art-nouveau üslubunda gösterişli sahne süslemeleri olan müzikholün masalarından birine oturabilmişti. Şimdi elinde ince uzun bir şampanya kadehi tutuyor ve bordo kadife perdenin bir an önce açılmasını bekliyordu. Revü kızları az sonra sahneye çıkacaklar ve gösterilerini art arda sıralayacaklardı... Ve umduğu gibi, perde açılmakta gecikmiyordu. Siyah fileli çorapları içinde, sağ ellerinde uzun ağızlıklar bulunan revü kızları birer birer sahneye çıkıyorlar ve çıkmalarıyla birlikte müzik bütün coşkusuyla başlıyordu. Onları tabii ki ötekilerden hemen ayırt edivermişti. Zaten nasıl olur da İrina'yı başkalarından ayırt edemezdi! Güzelliğini ve çekiciliğini daha da ön plana çıkaran revü kıyafetiyle özellikle göz kamaştıran bir havası vardı bugün... Acaba kızlar oturduğu masada kendisini fark etmişler miydi? Sahne spotları belki de gözlerini alıyordu, görememiş olabilirlerdi. Her neyse, bunu belki daha sonra, gösteri sona erince kendilerine kuliste sorardı. Şampanyasından bir yudum aldı ve neşeyle arkasına yaslandı. Boy sırasına göre dizilmiş on kadar güzel, alımlı kız, siyah file çoraplı uzun bacaklarını kaldırıp duruyorlar ve sağ ellerindeki uzun ağızlıklarını birer baget gibi sallayarak müzik eşliğinde uyum içinde dans ediyorlardı. Yüzyıl başının şu gözde ve cüretkâr danslarından birine benziyordu. Yoksa mazinin şarki *Crazy Horse*'u muydu burası? Ya da *Lido*'su. Ama kızlar Allah için gerçekten de çok güzel dans ediyorlardı! Üstelik file çorapları içinde bayağı seksi görünüyorlardı. O an, erkeklik organının pantolonunun içinde hafifçe uyarıldığını, uzaktan yüzündeki neşeli gülümsemesini gördüğü İrina'yı fena halde arzuladığını, elini uzatıp file çoraplı bacaklarına dokunmak istediğini hissetti. Keşke sahneye daha yakın olsaydı da ona bir gülücük yollayabilseydi! Yakasında bir karanfil olsa, gösteri bitiminde ona doğru heyecanla mutlaka atardı. Peki

ama, acaba gösteri bitiminde yanına gittiğinde konuşmaya yanaşacak mıydı kendisiyle? Bilmiyordu. Gerçekten bilmiyor ve endişeleniyordu. Ne yapıp edip onunla diyalog kurmayı kesinlikle denemeliydi, gösteri sonrasında dosdoğru kulis odalarına gidip İrina ve Natalya'ya, dışarıda bir yerlerde, belki de bir kafede birlikte oturmayı teklif etmeliydi... Derken gümüş savatlı tabakasını çıkarıp bir sigara yakıyor ve dumanı uzun uzun ciğerlerine çekiyordu. Sonra çektiği dumanı ciğerlerinden yavaş yavaş çıkarıyor ve revü kızı kıyafeti içindeki İrina'yı, şimdi sadece sigara dumanlarının arasından görüyordu. Duman gözlerini biraz yaksa da aldırmıyordu. Böylesi hiç kuşkusuz daha romantik, daha esrarengizdi. Galiba hep biraz gizem de olmalıydı. Kolay erişilen her şey ucuz ve kötüydü. İrina ucuz bir kız değildi, hiç değildi... Aslında onun pırlanta gibi bir kız olduğunu düşünüyordu. Yoksa aynı zamanda, enikonu âşık mıydı ona? Galiba âşıktı; ama böyle bir ortamda ne önemi vardı ki bu tür düşüncelerin. Evet, zihnini böyle bilmecemsi sorgulamalarla doldurmamalı, sadece anı yaşamaya bakmalıydı. Birden çevresindeki neşeli ve gamsız kalabalığa bakınıyor ve onlar gibi olmaya karar veriyordu. Sonra üst üste, "*Carpe diem!*" "*Carpe diem!*" diye fısıldanıyordu kendi kendine... Ve gösteri bitiminde, sarhoşluktan hafifçe sendeleyerek, kapıları açık kulis odalarından birinin önünde dikiliyor ve zaman zaman, kaçamak gözlerle içeri bakıyordu. Baktığı noktada, kenarları küçük kırmızı lambalarla aydınlatılan büyük bir makyaj aynasının üzerindeki yansıda, bir paravanın arkasında, çıkarmakta olduğu giysileri tek tek paravanın arkasındaki yatağın üzerine atan genç sarışın kadının siluetini fark ediyordu. Evet, İrina'ydı tabii ki o! Başka kim olacaktı ki! Birazdan günlük elbiselerini giyip dosdoğru dışarı çıkacaktı. Onunla mutlaka bir an önce konuşmalıydı. Buna acilen cesaret etmesi gerektiğini düşünüyordu. Yoksa Natalya'yla birlikte bir an önce gidecekleri daha özel bir randevuları mı vardı? Derken kulis merdivenlerinden çabuk çabuk yukarı çıkıyor ve kendini bir anda sokakta bulu-

yordu. Hava iyice kararmış, saat bir hayli ilerlemiş gibiydi. Üstelik müzikholün sıcaklığından sonra dışarısı ona bayağı soğuk da gelmişti. Ama onları burada beklemesi daha iyi olacaktı, kızları içerde tedirgin etmemeliydi. Belki de bir hanın kapı aralığına falan sığınırdı. Birkaç adım yürüyor ve duruyordu. Kocaman bir köpek sürüsü –fark ettiği kadarıyla en az on on beş köpekten oluşuyordu sürü– köşedeki çöpleri eşeleyip duruyor ve köpekler havlamaktan çok uluyorlardı. Tam o sırada önünden geçen bir lando arabanın sürücüsü, kırbacını şaklatarak atlarının hızını artırıyor ve araba bulunduğu Meşrutiyet Caddesi'nin dönemecinde gözden kayboluveriyordu Arabanın gözden kaybolmasıyla birlikte birdenbire şüpheye de düşüyordu çünkü arabanın kapı camından sanki İrina'yla Natalya'nın siluetlerini görür gibi olmuştu. Hayret, ne çabuk da giyinip arabaya binmişlerdi ki! Üstelik müzikholden nasıl çıkmışlardı? Yoksa revü kızları için bir arka kapı daha mı vardı? Bunu izleyen an, onları mutlaka takip etmesi gerektiğini düşünüyordu... Neden sonra kendisi de bir atlı araba çevirerek, önü sıra hızla giden ve karanlıkta sadece titreşen fenerini seçtiği arabayı bütün gece boyunca şehrin sınırlarının çok çok ötesine, ta Karadeniz kıyılarına kadar takip ettiriyordu. Bitmek tükenmek bilmez bütün bu yol boyunca içinde hep çok kötü bir şeylerin olacağı duygusu vardı. Sonunda deniz kıyısına iyice yakın bir mesafede, kızların bindiği araba duruveriyordu. İrina'yla Natalya, fötr şapka giymiş bastonlu bir adamla birlikte lando arabadan iniyorlar ve bir süre ay ışığında, ağır ağır, bir çiftlik evine doğru yürüyorlardı... Sonra hiç arzu etmediği şeyler oluyordu. Onları arkalarından gizli gizli takip ediyor ve en sonunda, o adamla birlikte, uzaktaki çiftlik evine girdiklerini fark ediyordu. Her an görüleceğinden çekinerek ama merakını da bir türlü yenemeyerek, evin arkasındaki pencerenin dibine çöküyor ve içeriyi kırık panjurların arasından dikizlemeye koyuluyordu. Fötr şapkalı adam –ki saçlarının kırlığından anlayabildiği kadarıyla yaşını başını almış biriydi– daha içeri-

ye girer girmez kızlara Fransızca olarak hemen soyunmalarına söylüyordu. Kızların "*Déshabillez-vous!*" hitabına koketçe jestlerle gülüşerek boyun eğdiklerini fark ediyor ve onları hayretle seyretmeye koyuluyordu... Kır saçlı adam, fötr şapkasını çıkarıp da bir koltuğa oturmadan önce pantolonunu dizlerine kadar usulca indiriyordu. Kendisi kırık panjurların arasından bakışlarını kaygılı bir merakla onların üzerine odakladığındaysa, İrina'yla Natalya'nın göz açıp kapayıncaya kadar geçen kısa bir süre içinde çırılçıplak soyunmuş olarak adamın önünde serili duran geniş şiltenin üzerinde ateşli ateşli sevişmeye başladıklarına tanık oluyordu. Uzun süre gözlerini onlardan alamıyordu. Böyle hayretle bakadururken daha tuhaf bir manzara baş gösteriyor, tavandaki kirişe bağlı bulunan bir denizci fenerinin hafifçe titremesiyle karşı duvarda uzayıp kısalan kimi erotik gölgeleri fark ediyordu. Gölgelerin birinde, birbirlerine sarılıp duran yuvarlak kavisli iki esnek kadın vücudu, ötekindeyse, ansızın irileşmiş olan bir erkeklik organı vardı. Bir süre sonra hayal perdesine, uzanan bir el ve parmakların arasındaki kağıt banknotlar giriveriyordu...

Vedat Evrenosoğlu bir yarı uyku hali olan bu karmaşık imgeler nöbetinden yavaş yavaş çıktığında, suçluluk duygusunun hakim olduğu kafa karışıklığıyla yataktan hemen kalktı ve dosdoğru banyoya gitti. Soğuk musluğunu açarak yüzüne bol bol su çarpmaya koyuldu. Sonra bunun yetmeyeceğini anlamış gibi, hemen banyo küvetine girdi, alelacele su ayarı yaptı ve serine yakın ılık suyla yıkanmaya başladı. Sanki az önce, İrina'yla Natalya karşısında mastürbasyon yapmış olan kişi o yaşlı adam değil de kendisiymiş gibi fazla fazla sıktığı şampuanı çıplak bedeni üzerinde alabildiğine köpürtüp duruyor, elindeki süngerle gerçekten az önce boşalmış biri gibi temizlenmeye çalışıyordu. Böyle, uzun uzun, yıkanıp durdu.

Bir süre sonra, yavaş yavaş kendine gelir gibi oldu. Suyun basıncını azalttı, bir an durup haline güldü. Görmüş olduğu

rüyayı niye bu denli dert ediniyordu ki! Aslında rüyadan çok erotik bir düşlemdi bu. Hatta biraz baskı altında kalmış her erkeğin pekâlâ görebileceği bir düşlem... Hem o kır saçlı adam da başkası falan değil, düpedüz kendisiydi. Bilinçaltı ona sözde ak saçlar kisvesiyle farklı bir kimlik vermeye çalışarak bir oyuna başvurmuştu. Yine de sonunda foyası ortaya çıkmıştı işte! O izbe yerdeki grotesk sayılabilecek durum içinde, kendini hem seyrediyor hem de seyrediliyordu... Düşündü: bu rüyayı ciddi ciddi yorumlamaya kalkışarak bilinçaltının oynadığı oyunu kınaması ya da kurduğu düşlemden mahcubiyet duyması hepten saçma olurdu.

Aslında her şeyi az çok yerli yerine oturtabiliyordu. Dün akşam gazetede okumuş olduğu haberin kesinlikle etkisi altında kalmış olmalıydı. Sonra geçmişteki Sponeck Birahanesi'nin halka açık gösteri yapılan ilk sinema salonu olmasının da herhalde bu hayalin harcında payı vardı; sinema tutkusu sadece plaketi kalmış olan bu ayrıcalıklı mekânı bilinçaltına sürüklemişti anlaşılan. Sonra yaptıkları Şile gezisini de demek zihninde bir şekilde bir çiftlik evine dönüştürmüştü. Ne var ki biraz daha kafa yorduğunda, iki durum arasındaki benzemezlikler olduğunu da görüyordu: Şu gerçek hayattaki zorba, kurnaz ve maço çiftlik sahibinden farklı olarak, bencilce bir amaçla gelmemişti ki deniz kıyısındaki çiftlik evine. Olsa olsa, doğal sayılabilecek bir kıskançlığın ya da fantezinin dürtüsüyle gelmişti. Sonuçta ne İrina'yı ne de Natalya'yı seks kölesi falan yapmış değildi. Hatta görünüşe bakılırsa, onlara hiçbir şekilde dokunmamıştı bile. Evet, dokunmamıştı. Düşleminde bile dokunmamıştı. Bir an, onlara niçin dokunmamış olduğu aklına takıldı. Ukraynalı kızlar acaba niçin onunla değil de birbirleriyle sevişmişlerdi?

Küvetten çıkarak bornozunu giydi ve yeniden yatak odasına döndü. Yatağa uzanır uzanmaz da İrina'nın Ukrayna'da şu an neler yapmakta olduğunu merak etmeye koyuldu. Kiev, İstanbul'la aşağı yukarı aynı boylamda olduğuna göre herhal-

de uyuyor olmalıydı İrina. Onu yüzükoyun ve çeşitli konumlarda, sarı saçları yastığın üzerine iyice dağılmışken gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Uyurken yüzünde acaba nasıl ifadeler oluşuyordu? Derken kendisi onu rüyalarında bunca değişik ortam içinde görmüşken onun rüyalarına bir kez olsun girip girmediğini merak etti. Bunu izleyen an, zihnine art arda doluşan düşünceler, yüzüne soğuk bir hava dalgası gibi çarpıverdi: Peki İrina şu anda acaba sevgilisinin yanında falan mı uyuyordu? Yoksa daha da kötüsü, müşterisi olan bir erkeğin yanında mı uyuyordu? Kendisi için birincisi ya da ikincisi o kadar da fark ediyor muydu, peki? Düşündü: Evet, evet, tabii ki fark ediyordu, kendine fark etmeyeceğini söylese bile bir şekilde fark ettiğini düşünüyordu. Onun hayatını fahişelikle kazanan bir kız olduğunu bilmek istemiyordu, kesinlikle istemiyordu. Ve bunu, sırf kendisi için değil, onun için de istemiyordu. Evet, duygularında alabildiğine samimiydi. Onun için istemiyordu. Ama belki de acı olan gerçek şuydu: Bir çeşit altıncı duyu yeteneği ya da odasına gizlenmiş internete bağlı bir kamerası olmadığı sürece, İrina'nın sevgilisi ya da müşterisi bir erkekle yatıp yatmadığını hiçbir zaman bilemeyecekti, bu kendisi için her zaman meçhul bir şey olarak kalacaktı. Gözlerinin önünde bir sarkaç gibi bir uçtan bir uca giden farklı İrina kimlikleriyle bir süre daha oyalandı.

Öğleye değin vakit nerdeyse daldan dala düşlere ve sonunda da ilk gençlik yıllarına uzanan ve ayrıntılarının zihninden hiç silinmediği matrak bir anıya dalarak geçti: Kahvaltı masasında bu kez aklına, yıllar önceki bir çapkınlık serüveni girişiminin capcanlı anısı gelmişti ki buna da besbelli gece gördüğü rüyayla bağlantılı çağrışımlar yol açmıştı. Şimdi, yirmili yaşlarının başlarında yaşadığı bu komik olayı bir kez daha anımsarken yaşın getirdiği safdil toyluğuna hayıflanmaktan çok, yakın arkadaşı Ömer'le ikisinin o zamanlar nasıl büyük bir yaşam bilgisi yoksunluğu içinde olduklarını düşünmeye dalmıştı. Tu-

rist kızların adlarını, daha doğrusu birinin adını tam çıkaramıyordu... Evet, yaşadıkları hayal kırıklığına sebep olan Fransız kızlardan birinin adı, güzel olmayanın adı, zihninde çok iyi yer etmişti –onu unutmuyordu, çirkince olanın adı Annick'ti, Bröton kökenliyim mi demişti ne?– gelgelelim uğruna ayak bileğine bir takunya yemiş olduğu... evet bir takunya yemiş olduğu, güzel olanının adını bir türlü anımsayamıyordu işte. Şey... Anne-Marie olabilirdi ama Joëlle falan da olabilirdi, emin değildi... Yıllar öncesinden gelen görüntü hep gözlerinin önündeydi: Yatağın üzerine bağdaş kurmuş oturan Annick, tüm erkeklerin birer *fallocrate*'dan başka bir şey olmadıkları – bu sözcüğü de ilk kez onun ağzından duymuştu– ve akıllarının fikirlerinin o işte olduğu üzerine ateşli bir feminist söylem geliştirirken, birdenbire ona evde hıyar bulunup bulunmadığını sormuş ve olduğunu öğrenince de bayağı sevinerek, yeni bir cıgaralık içme yöntemi öğrendiğini ve bunu burada mutlaka denemek istediğini söylemişti. Kendisi bu kendinden fazlasıyla emin kızın önce dalga geçtiğini sanmıştı ama kız ısrarla hıyar getirmesini talep edince, merakla aşağı inip mutfaktan büyücek bir hıyar getirmişti ona. Annick, hıyarı bir pipo karıştırıcısıyla çeşitli yerlerinden delip çok geçmeden bir çeşit doğal nargile gibi bir şey ortaya çıkarmıştı. Sonra da esrar tabakasını küçük küçük kırıp tanecikleri oyduğu hıyarın içine bir bir doldururken, plakları arasında Yes'in "*Close to the edge*" albümünün olup olmadığını sormuştu. Tabii ki vardı, olmaz olur muydu Yes'in "*Close to the edge*"i... Plağı hemen bulup pikaba yerleştirmiş ve çalmaya başlamıştı bile. Bu arada ilginç cıgaralık düzeneği de kısa zamanda hazırlanıp devreye girmiş, küçük odayı bir anda her zamankinden daha geniz yakıcı duman dalgaları sarıvermişti. Annick'in feminist söylemi esrarın verdiği nedensiz gülme nöbetlerine karışırken, güzel Anne-Marie – her neyse, adının bu olduğundan emin değildi ya, ona şimdi bu adı uygun bulmuştu– gözüne gitgide daha seksi ve çekici gözükmeye başlamıştı. Onun bu ayartıcı tavırlarına yan gözle

bakan Annick ise, sanki kızı ikisinden kıskanıyormuş, hatta ona tek sahibi kendisiymiş gibi bir tavır takınmıştı. Annick bu arada canını sıkacak bir başka şey daha yapmış, "*Close to the edge*"i iki yüzüyle baştan sona dinledikleri halde, bir kez daha baştan çalmasını istemişti. Bunu yaparken rica bile etmemiş, buyurgan denebilecek bir tonda: "Baştan koysana, yine dinleyelim" demişti. Annick'e, bunun yerine, topluluğun "*Relayer*" albümünü dinlemeyi önermişti ama dediğim dedik kız, söylediğini hiç mi hiç önemsememişti bile. Ne olacak hem çirkindi hem de nezaketsiz. Sonuçta onun söylediği gibi yapmış ama iyice de gıcık olmuştu. Dahası albüm sona erdiğinde, bir üçüncü kez aynı plağı koymasını istemişti Annick. Esrarkeş takıntılılarla uğraşacak hali yoktu, Anne-Marie'ye dönüp başka bir şey dinlemeyi arzu edip etmediğini sormuş ve sonra da inadına rastgele bir plak seçip HS 130 Dual'in platformuna yerleştirmişti. Bu arada Annick'in kafası sözde feminizm söylemini daha ileri götüremeyecek kadar iyi olmuştu. Uzanıp ikide bir Anne-Marie'nin permalı kızıl saçlarıyla oynamaya başlamıştı. Bu arada Anne-Marie'nin gevşek, rahat, ayartıcı hareketleri de şüphelerini çekmekten geri kalmamıştı. Zaten hem Ömer hem de o, Annick'in tavrının radikal bir feministin falan değil, ancak bir nezaketsizin tavrı olabileceği konusunda kesin görüş birliğine varmışlardı. Hatta bakışlarıyla şundan da neredeyse emin gibi olmuşlardı: Birlikte cıgaralık içtikleri bu hatunlar su katılmamış birer sevici olabilirlerdi. Derken Anne-Marie, ansızın, bir Türk hamamına gidip yıkanmayı arzu ettiklerinden bahis açınca, bütün olup bitenlere karşın ilerde yine de bir çapkınlık potansiyeli çıkabileceği sanısıyla –daha doğrusu safdilliğiyle– onlara ertesi gün seve seve mihmandarlık yapabileceğini söyleyivermişti. Yani sonuçta, Türk konukseverliğinin bir nişanesi olarak onlara son bir jest yapmıştı. Ve tabii son perde, Cağaloğlu Hamamı'nın kadınlar bölümünün giriş holünde inmişti: Ertesi gün yanında kızlarla birlikte keyifli bir ruh hali içinde hamamın holüne adım atmıştı ki, sanki hepsi de üryan

kadınlarla dolu en iç bölümlere sorgusuz sualsiz dalıyormuşçasına ne olduğunu bile anlayamadığı o birkaç saniye içinde, kendini bilmez işgüzar bir natırın yolladığı ve tıpkı bir frizbi gibi döne döne hızla gelmekte olan takunyanın sağ ayak bileğine sertçe çarpışını hissetmişti. Acıdan gözlerinde yıldızlar uçuşmuş ve sonra da bütün hafta boyunca hafifçe topallayıp durmuştu. Al sana çapkınlık hevesinin serüveni! Al sana dinlemek zorunda kaldığın *fallocratisme*'in uçan bir takunya olarak geri dönen bedeli! Ve o günden sonra, birdenbire ortadan kaybolan kızların, onlara çok kötü, hem de çok kötü bir oyun oynadıklarını anlamışlardı...

Akşamüstü biraz hava almak ve bankamatikten para çekmek için dışarı çıktı. Hâlâ kafasında her nasılsa yarattığı düşlemin etkisi altındaydı. Deminden beri düşlemin niçin şimdi ya da gelecek değil de geçmiş görünümü altında ortaya çıktığını merak ediyordu. Yoksa İrina'yı daha şimdiden geçmişe ait bir figür olarak mı görmeyi başlamıştı? Hayatından şimdiden çekip gitmiş ve bir daha asla dönmeyecek olan bir figür müydü o? Peki, İrina hayatına gerçekten girmiş miydi ki ansızın çekip gitmiş olsundu? Öyle ya, onu sadece hayallerinde biraz fazla eseleyip beseleyip büyütmemiş miydi? Galiba tamı tamına bunu yapmıştı...

Yeşil ışığın yandığını sanıp tam yola adım atıyordu ki, bir klakson sesiyle irkildi...

Pansiyoncunun ödemesi gereken kira bedelini hesabına yine yatırmamış olduğunu görünce canı sıkıldı. Acaba bu adamın gerçekten de başı belada mıydı? Kendisini bu kadar oyaladığına göre. Derken aklı başka şeylere gitti, Necdet Bey'e ödemesi gereken 8.500 doları düşününce pansiyoncudan para beklemeyi hepten bir yana bırakmakla iyi edeceğini düşündü. Keşke parasını ödemek yerine İrina'yla bir an önce iletişim kurabilmesini sağlayabilseydi pansiyoncu! Ama yine aynı noktaya geliyordu işte: ne olarak ve ne için kuracaktı ki! Bütün

mesele buydu, ne olarak ve ne için iletişim kurmasını sağlayacaktı? Bir pezevenklik servisinin yöneticisi olarak mı? Aklına gelen bütün o kötü olasılıklardan sonra bunu ne için yapacaktı ki? Yoksa iyi niyetli ve ev sahibinin duygusal karmaşalarını anlayan bir çöpçatan olarak mı? Evet, gerçekten de durup durup gülünç şeyler düşünüyordu...

Teşvikiye Caddesi üzerindeki pasajda bulunan antikacı dükkânlarının bir iki tanesine girip çıktıktan sonra eve döndü ve döner dönmez aklından Natalya'yı aramak geçti. Cep telefonunun numarasını sabırsızlıkla tuşladı:

Telefon üç kez çaldıktan sonra açıldı:

Önce bir sessizlik oldu. Yoksa onun telefonunu açan, İrina mıydı?

"Alo, ben Vedat Evrenosoğlu... Merhaba, Natalya... nasılsın?" dedi İngilizce olarak. Ses tonunu denetlemeye çalışmış ama heyecanını göstermemeyi galiba pek başaramamıştı.

Hattın öteki ucundan, ürkek ve alt perdeden bir "*Hello*" karşılığı geldi. İrina'nın sesine benzemiyordu.

"Şey... İrina döndü mü? Kusura bakma seni rahatsız ettim..."

"Dönmedi İrina." Bir hayli duraklamıştı Ukraynalı kız. "Bilmiyorum..."

"Birkaç gün içinde döner demiştin de..."

"...Yok, dönmedi..."

Bu kez, pek de yardımsever görünmüyordu Natalya. Yoksa onu tam da iş üzerinde falan mı arama gafletine düşmüştü? Nakış ya da kanaviçe işlerken yeni bir müşteri çıkmıştır diye alelacele komodinin üzerindeki telefona mı uzanmıştı?

Ne diyeceğini bilemez bir halde, suskun kaldı Vedat. Sonra hemen:

"Peki, teşekkür ederim, Natalya... hoşça kal" deyip kapattı.

Gözlerini yumup oturduğu koltuktan bir süre kalkmadı. Belki de çok aceleci davranıyordu. Öyle ya, daha kaç gün olmuştu ki Natalya'yla görüşeli.

11

Vedat Evrenosoğlu günlerdir İrina'nın kendisi için ne anlam ifade ettiğini sorgulayıp durmaktan hâlâ yorulmamıştı. Eş ölçüde ağırlığa sahip görünen ve iki farklı bakış açısını içeren ısrarcı imge, bir tahterevallinin iki ucu gibi zihninde sürekli inip çıkıyordu. Temiz öğretmen kız yukarı çıkarken kirli fahişe aşağı iniyordu ya da bunun tam tersi oluyordu... Ara renkleri görmeye çabaladı. Bu tabloda bambaşka bir görüntü de olamaz mıydı, yani öğretmen kız aynı zamanda geçimi için vücudunu satıyor ya da ülkesinden uzaklarda fahişelik yapmak zorunda kalan genç kız, gönlünün derinliklerinde temiz bir yaşam özlemini besliyor olamaz mıydı? İrina'nın ayakları günün birinde suya ermeyecek miydi hiç? Yoksa acı

gerçek şu muydu: Herkes ayı oynatıcısının kızı Theodora kadar akıllı ve becerikli olamaz mıydı?

Vedat Evrenosoğlu bir kez daha ikili seçeneklerle oyalanıyordu. Acaba bunların hangisi gerçeği daha çok içeriyordu? İçindeki boşluğu doldurmak için kendini öylesine kaptırdığı ve yaşamına nüfuz edemediği ölçüde gizemi gözüne daha da çekici gelmeye başlayan bir Slav güzeli miydi o, yoksa sadece kendi gelgeç hayal oyunlarının ürünü olan ve somut varlığıyla ilk yüz yüze gelişinde büyüsünün dağılması son derece olası kaypak bir imge mi? İkisi arasında kesin bir karara varamıyor ama biraz derinlemesine düşünüp taşındığında, bunun sanki daha çok can sıkıntısının yarattığı salt bir tensellik aldatmacası olması gerektiğini düşünmeye eğilim duyuyordu. İşin tuhafı, aralarında hiçbir somut temas, hiçbir tensellik anısı yer etmemişken böyle düşünüyordu...

Salonda duvarın tam ortasında duran ve artık tümüyle kendisine ait olan hat levhasına göz ucuyla yeniden baktı ve aklına o an bir şey takıldı: Acaba hat yazıcılığı konusunda biraz yetenek sahibi biri olmuş olsaydı, elinden bu tür işler birazcık gelseydi, önüne bir kağıt koyup da İrina'nın güzel yüzünü kağıdın üzerinde hat harfleriyle resmetmeyi dener miydi? Kim bilir, şimdi böyle düşündüğüne göre bunu belki de deneyebilirdi. Bugüne değin sağda solda gördüğü bu tür çalışmalar ona hep biraz "kiç" gelmişti ama İrina'nın "yüzü suyu hürmetine" bu denemeye, ne yapabileceğini hiç düşünmeden, pekâlâ cüretle kalkışabilirdi... Kurduğu fantezinin etkisiyle, hat levhasına biraz daha yaklaşarak yakından baktı. Bakışları sülüs üsluptaki harflerin giriftliği arasında bir kez daha dolaşırken, birinci satırın sonunda sanki tanıdık bir çehre beliriyormuş gibi geldi ona. Öyle ki, birinci satırın sonunu yeniden okumaya girişirken "sin lam ve he" harfleri sanki İrina'nın berrak mavi gözlerinin üzerindeki biçimli kaşlarıymışçasına sağa sola titreyerek çekilir gibi oldu. Derken bu fark edişin yeni bir şey olmadığını, daha önce de buna benzer bir şeyler düşündüğünü anımsadı.

Nasıl olmuşsa aradan geçen zaman içinde unutup gitmişti işte... Evet, evet, yanılmıyordu, lam'lar tıpkı bir olta iğnesine benziyordu ama bir balıktan çok sanki bir kalbe saplanan olta iğnesine... Derken istife biraz daha dikkatle bakınca "sin" harfiyle "lam" arasında hareke için kullanılan "vav" harfinin kağıt yüzeyine yeni kundaklanmış bir bebek gibi yayılmış olduğunu fark etti. Evet, evet, hattın iki dizesi boyunca bu "Sin vav lam he" görselliğiyle bakışları bir mıknatıs gibi üzerine çekiyordu. Bunu açık bir şekilde ilk kez şimdi fark ediyordu! Adeta alfabeyi yeni söken bir ilkokul öğrencisi gibi saptadığı harflerin yan yana gelerek vücut verdiği son sözcüğü bir solukta yeniden sese dönüştürmeye çalıştı ve ağzından bir anda: *Sulh* sözcüğü çıkıverdi... Birinci satırın sonundaki "sulh", ikinci satırın sonundaki "ruh"la güzel bir kafiye oluşturuyordu...

Sulh sözcüğünü mırıldanarak birkaç kez art arda yineleyince, aklına sessel bir çağrışımla Tolstoy'un *Harp ve Sulh* romanı gelivermişti. Gençlik yıllarında aile çevresinin aşıladığı heves-le, evde bulduğu dili bayağı eski bir çeviriden okumaya giriştiği üç ciltlik ırmak roman. Ama uzunluğu karşısında bir noktada yılıp onu yarıda bırakmış olduğunu da anımsıyordu. Romandaki epik kahramanları bir bir getirmeye çalıştı aklına: Prens Andrey, Nataşa, Piyotr Bezukov... Şimdi bunlar sadece bulanık, sanki hiç okumadığı birtakım figürler olarak vardı zihninde. Evet, işin gerçeği, Tolstoy okumaya gerçek anlamda çok daha sonraları, otuzlarına doğru başlamış olduğuydu; ama dikkati ve ilgisi ötekiler üzerinde o denli yoğunlaşmıştı ki bu romana bir daha dönmemişti... Derken zihni, kendiliğinden bir akışla, Lev Tolstoy'un karısı Sofya'yla yaşadığı aşk-nefret ilişkisine sıçrayıverdi. Yaşamları üzerine bir hayli biyografik çalışma okumuştu. Ünlü yazar karısıyla hep bir savaş hali içinde olmuş, son otuz yılları neredeyse sürekli bir cenkleşme içinde geçmişti. Ama ona göre apaçık olan bir şey varsa o da Tolstoy'un toz kondurmadığı "gerçek" uğruna aile mutluluğunu, Sofya'ya başlangıçta duyduğu sevgiyi –ya da sevgi sandığı

şeyi– sonunda hiçe saymayı yeğlemiş olmasıydı. Evet o, "sevgili" köylüleriyle dayanışmayı, karısına olan sevgisine yeğ tutmuştu. 1897 Haziran'ında Sofya'ya yazdığı ama göndermeyip çekmecesinde sakladığı tutkulu ve incelikli mektubu düşündü. Mektupta karısını onun gibi düşünmediği, onun gibi kendini tümüyle "din" yaşayışına veremediği için suçlamayı asla aklından geçirmediğini itiraf etmesine ediyor ama aynı zamanda kendi zayıflıklarından, güçsüzlüklerinden, başka türlü yapamadığından yakınıp duruyordu... Onu o sırada terk etmemişti ama, tam on üç yıl sonra terk etmeye cesaret etmişti. Yani bir başka çekip gitme öyküsü, evinden uzaklaşarak geçmişi bir başka silme öyküsü. Ama bu kez, dünya edebiyatını etkilemiş çok ünlü bir erkek yazar tarafından gerçekleştirilmiş bir öykü... Belki içtendi ama hiç de inandırıcı değildi Tolstoy. Öyle düşünüyordu kendisi, açıkça Sofya'nın tarafını tuttuğunu görüyordu. Tolstoy, özverili karısı Sofya'yla yıllar içinde açıkça harp etmiş ne var ki bu harbi ancak, sonunda kendi özel dünyasına ricat ederek, karısından gitgide uzaklaşarak ve son aşamada yollara düşmeye karar vererek kazanabileceğini ummuştu. Peki kazanmış mıydı? Hayır, kazanamamıştı, kazanamadığı gibi ölüp gitmişti. Ya da iyimser bir hesapla, kendi saflık idealleriyle birlikte Tanrı'sına kavuşmuştu. Yazarın bütün müsveddelerini gık demeden defalarca temize çeken, çocuklarını özveriyle yetiştirmiş olan Sofya'yı Astapovo tren istasyonundaki ölüm döşeğine sırf inadından ya da gururundan yaklaştırmamıştı! Peki, bu neyin nefreti, neyin harbiydi böyle? Aralarındaki o tutkulu aşk nereye gitmişti? Yoksa aslında hiç olmamış mıydı böyle bir aşk? Yoksa Kont Tolstoy aslında saplantılı bir bencilin, gençliğinde bir ayının saldırısından zor bela kurtulmuş, ak sakallı bir Rus ayısının teki miydi?..

Hattın yanından uzaklaşıp dalgın dalgın onun tam karşısındaki kanepeye uzandıktan sonra, bir süre daha, yürümeyen evlilikler üzerinde düşünmeye koyulmuştu. Belki de kendisi hiç evlenmemekle çok iyi etmişti. Acaba C. için kendisi de bir

çeşit Kont Tolstoy gibi biri olabilir miydi, merak etti. Şimdi henüz başlamamış gibi görünen kadın erkek ilişkilerinin bile insanın kendisiyle yaptığı sürekli bir "savaş ve barış" olup olmadığını düşünüyordu. Peki, İrina ona ne kadar dayanabilirdi? Bunu gerçekten de hiç sormuş muydu kendine?..

Öğleden sonra, kafasındaki düşüncelerden kurtulmak istercesine kendisini evden attı ve nereye gittiğini bilmeden yürümeye başladı. Bir süre yürüdükten sonra sinemaya gitmeyi aklından geçirmiş ama çok geçmeden kapalı bir mekâna girmeyi kesinlikle istemediğini düşünmüştü. Derken köşedeki nişan taşının bulunduğu kavşağa geldiğinde, sola, Teşvikiye Caddesi'ne dönmüş ve bu kez o doğrultuda ilerlemeye koyulmuştu. Ve yürürken başka bir şey aklına gelmişti: Evet, niye olmasındı, pekâlâ Maçka Parkı'na gidip biraz hava alabilirdi.

Çok kısa bir süre önce ziyaret etmek zorunda kaldığı ve adının değiştirilmiş olduğunun farkına bile varmadığı tarihi Teşvikiye Karakolu'nun önünden geçerken bir tuhaf oldu. Neyse ki güzel bir anı olarak kalmıştı orada yaşadıkları, kafasında kurduğu o rezalet durumla karşılaşmadığı gibi, olayların gelişimi hat levhasının kendisinde kalmasını sağlamıştı. Daha doğrusu, bunu o sağlamamıştı da bu sürecin gerçekleşmesinde hoş bir halka olmuştu. Hayat böyleydi işte, bazen sertçe vuracakmış gibi sağ gösteriyor ve sonra da soluyla yanağınızı hafifçe okşuyordu!

Cami avlusunun tam köşesindeki kafe bu saatte bile bayağı kalabalıktı. Bu insanlar bu kadar boş zamanı nasıl buluyorlardı, gerçekten şaşıyordu. Kendisinin bile, evet, kendisinin bile o kadar boş zamanı olmuyordu! Atiye Sokağı'nın köşesinden dikkatle o yana doğru bakarken, avludaki musalla taşının kafede oturanların görüş açısına girip girmediğini merak etti. Evet, az çok giriyor sayılırdı. Ama herhalde mekânın işletmecileri yerlerini seçerken bunu da hesaba katmışlardı. Ama galiba biraz abartıyor da olabilirdi, burjuva yaşamı ötedünyasal

olanı dünyevileştirmeyi çok iyi bilirdi! Hem ölüm, kısa bir film olan yaşamın titreşen ışıklı *Son* yazısı değil miydi! Cenazenizden sonra dostlarınız, tam yandaki o kafeye gidip hatıranız için bir tek atabilirlerdi!

Milli Reasürans binasının önündeki kaldırımda hızla ilerleyerek bir an önce parka varmış olmayı diledi. Hava şimdi gerçekten de iyiden iyiye ısınmıştı. Belki dışarıya pek iyi bir vakitte çıkmamıştı ama evde kalsa bunalacağını düşünmüştü. Maçka Teknik Sanat Okulu'nun önünden geçerken bakışları her zaman olduğu gibi görkemli binanın cephesinde ilgiyle gezindi.

Sonunda, teleferiğin bulunduğu noktadaki basamaklardan parka indi ve hafif eğimli yol boyunca aşağıya doğru yürümeye koyuldu. Bir zamanlar, buralara sabah erkenden gelip jogging yapmayı alışkanlık edinmişti ama sonra nedense –acaba üşengeçlikten mi, yoksa umursamazlıktan mı?– bu alışkanlığını tümüyle yitirmişti. Galiba iyi yapmamıştı, spordan uzak kalmanın acısı ilerde ortaya çıkabilirdi. Zaten son günlerde zaman zaman fena halde sırt ağrıları çekmiyor muydu? Evet, evet, spor yapmak için buralara erkenden gelmeye yeniden alışmalıydı. Hayat hep bir şeylere alışmak, ilgi duymak ve sonra bu ilgileri zaman içinde yitirmek değil miydi? Besbelli ki yeni ilgiler öteki ilgileri gölgede bırakıyordu.

Yirmi beş otuz adım ötesinde, köpeğini dolaştırmaya çıkmış, başında siperlikli beyaz bir şapka bulunan yaşlı ama dinç bir adam yürümekteydi. Kahverengi retriever cinsi köpek zaman zaman adamın elindeki tasmayı çekiyor ve sol ayağını kaldırıp kaldırıp yol kenarındaki ağaç diplerine siyiyordu. Gözü köpeğe dalmıştı ki, yolun tam ortasında bir köpek pisliği olduğunu son anda fark etti ve gösterdiği refleks sayesinde üzerine basmaktan kıl payı kurtuldu. Aksi durumun bir felaket olacağı kesindi. Anımsadı. Bir keresinde aynı şey daha jogging turuna başlar başlamaz başına gelmiş ve bütün günü zehir olmuştu. Ayakkabısının sağ tekininin tabanını yaprak ve ağaç

kabuklarıyla dakikalarca sıyırmasına karşın, dönüşte bindiği taksinin sürücüsü ikide bir burnunu tutarak onu bir hayli utandırmıştı. Eve gidince de ayakkabının altını iyice kazıyıp yıkadıktan sonra üç gün boyunca balkonda havalandırmıştı... Hemen sağdaki patikaya saparak köpekli adamın güzergâhından kaçınmaya karar verdi. Ne olur ne olmazdı...

Park, köpeklerini dolaştırmaya çıkmış insanların yanı sıra kuytu köşelerdeki ağaç diplerine mevzilenmiş genç çiftlerle doluydu ve gözleri, onların iyice kalıplaşmış jestlerine –sözgelimi, omuza ürkekçe atılmış bir kola– ilişirken zihni, otomatik bir şekilde bu görüntülerin çağrıştırdığı aynı eski olaya gidiverdi. Bu kez de aklına yıllar öncesinin o komik Çamlıca tepesi anekdotu gelmişti. Kolunu, fakülte yıllarından flörtü Zehra'nın omzuna tam atmıştı ki, bir çalılığın arkasından hayalet gibi bir adam belirmiş ve onlara kimliklerini sormuştu. Saf saf, "Siz kim oluyorsunuz ki!" bile diyemeden çıkarıp ona kimliklerini göstermişlerdi. Adam, kimliklerine şöyle bir bakıp geri vermişti, başka bir şey de söylememişti. Belki de kaçığın tekiydi. Demek bir kızın omzuna kolunuzu atmak kimliğinizin şüpheli olmamasına bağlıydı, onaylanmış bir kimliğiniz varsa atabilirdiniz. O an mahcubiyet ve şaşkınlıkla birbirlerine bakıp gülmüşlerdi. Hatta metrekare başına düşen ahlak zabıtası konusunda Zehra'yı çok güldüren bir espri yaptığını da anımsıyordu... Derken hemen ertesi gün, Zehra'nın yanı başında, fakülte bahçesinde bir gösteri yürüyüşüne katılmıştı.

Her baktığı şeyin arkasında bir anı görme saplantısından silkinip yaşanan âna dönmek istiyormuşçasına hızlı hızlı havuzların bulunduğu alana kadar indi ve sonra oradaki boş bir banka oturdu. Kaykay yapan iki delikanlı kulaklarında mp3'ler takılı olarak havuz boyunca bir gidip bir geliyorlardı. Orada oturduğu süre boyunca, patenlerinden her an düşebilirler diye onlar için endişe etti ama onlar tahtalarının üzerinde sıçrayarak geriye dönüşleri bile büyük bir beceriyle yerine getiriyorlardı, kaygılanmak gereksizdi... Eşofmanlar giymiş genç bir

çift yavaş jogging adımlarıyla önünden geçerek hafif eğimli yola doğru ilerlediler. Karşıdaki çimenlerin üzerinde, sahibesi tarafından tasması bırakılmış beyaz bir fino, efendi efendi oturan bir Alman kurdunun çevresinde şımarıkça fır dönüyor ve zaman zaman havlayarak sanki ona kabadayılık ediyordu.

Yoksa parklar ona yalnızlığını daha mı fazla anımsatıyordu? Nedense evdeyken kendini bu denli yalnız hissetmiyor gibiydi. Belki de buradaki meşguliyet daha çok görsel olduğu, insanı avare bir temaşaya sevk ettiği için böyle düşünüyordu. Evde bir şeyler okuyor, yazıyor, dinliyor ya da seyrediyordu; buradaysa, nerdeyse edilgin bir bekleyiş içinde zamanın kendi kendine geçip gidişini duyumsuyordu. Acaba şu anda yanında İrina olsaydı neler hissederdi? Her şeyi değiştirirdi hiç kuşkusuz o. Onunla çok mutlu olabilirdi. Peki, şimdi mutsuz muydu? Hayır, hayır, böyle bir şey söyleyemezdi. Belki de sadece şeydi... Neydi?

Bankta yirmi dakika kadar oturduktan sonra kalkmış ve Dolmabahçe doğrultusunda yürümeye koyulmuştu. Herhalde hafta içi olduğu için lunapark sessiz görünüyordu. Çitlerin arasından göz ucuyla lunapark sahasına bakarken, birden şimdiye değin hiç dönmedolaba binmemiş olduğu aklına geldi. Atlıkarıncaya, üstüvaneye, hatta sallanan kayığa bile binmişti ama dönmedolaba hiç binmemişti. Binmiş olmayı isterdi. Aslında hafifçe sallanan kabinlerin yavaş yavaş yukarı tırmanması ve sonra en tepe noktaya varınca kademe kademe yeniden aşağı inmesi çok hoş bir duygu olabilirdi. Düşündü: bu döngüsel devinim hem yeryüzünün dönüşü hem de insan ömrü gibi bir şey miydi ne? Herhalde çemberin en tepe noktası, insanda gençliğin en güçlü olduğu dönemi temsil ediyordu ve oradan itibaren yavaş yavaş iniş başlıyordu...

İnönü Stadyumu'na bakan çıkış kapısına kadar yürüdü. Sözde bir antik dönem havası verilmiş sütunlardan oluşan düzenleme ve özellikle şu ortadaki, üzerinde kocaman bir beyin bulunan sütun oldum olası komiğine gitmişti. Buradan her ge-

çişinde o beynin kime ait olabileceğini düşünmüştü hep. Yoksa sık sık beyinsizlikler yapan insanlığa mı aitti o beyin?

Egzersiz aletlerinin bulunduğu alanın yanından geçerek – obeze yakın bir kadın, çocuğu olabilecek altı yedi yaşlarındaki bir kız çocuğunu karşısına almış, neşeyle direksiyon egzersizi yapıyordu– hafif eğimi tırmandı ve Swissotel'e bakan yol boyunca ilerleyip yeniden düz toprak patikaya çıktı.

Yan yana kafelerin bulunduğu set duvarının altından yürüyüp caddeye çıkan merdivenlerin dibine gelmişti. Derken derin bir soluk alarak, merdiven basamaklarını tırmanmaya girişti.

Eve döndüğünde, hemen çay koymaya karar verdi. Belki çay yavaş yavaş demlenirken, rahatlamak için şöyle ılık bir duş da alabilirdi. Önce çay işini halletmek için mutfağa girip çabuk tarafından ısıtıcıda su kaynattı, sonra porselen demliğe iki ölçek Seylan çayı koyup demlenmeye bıraktı.

Banyoya girip başını henüz şampuanlamıştı ki, telefonun, giriş kapısının yanındaki sehpada, çalmakta olduğunu işitti. Ne öngörüsüzlüktü, yanına almayı ne diye akıl edememişti ki! Bir an, heyecandan kalbi daha hızlı atmaya başladı. Acaba İrina olabilir miydi? Telaşa kapıldı. Evet, arayan, bunca zamandan sonra belki de ondan başkası değildi. Telefon hemen kapanabilir diye, yüzündeki köpükleri doğru dürüst akıtmadan küvetten fırladı, ne var ki banyonun kapısını çabucak açıp telefona yetişmeye çalışırken kaydı ve sağ dizini kapı sövesine çarptı. Duyduğu keskin acıya karşın, çalmakta olan ahizeye doğru hızlı bir hamle yapıp tuşa kapanmadan basmayı başardı:

"*Hello*?.. Efendim?"

"Ben, Murat; Vedat... nasılsın?"

"Aa, sen misin Murat! Selam."

"Anlaşılan, '*Hello*' diyebileceğin birinden telefon bekliyordun? Kimmiş bu '*Hello*'luk kişi? Yoksa, ecnebi bir hatun mu?"

Vedat, lafı geçiştirmekle gerçeği söylemek arasında duraksadı ve sonra, ertelemeye dayalı olan orta yolu seçmeye karar verdi:

" '*Hello*'nun esrarını sana daha sonra anlatırım, Murat... Ee, n'aber?" Az önce kapı sövesine çarptığı sağ dizi hâlâ için için sızlıyordu. Derken sehpanın yanındaki sandalyeye çökerek sol eliyle dizini ovuşturdu.

"Demek telefonda söylenemeyecek kadar gizli, dostum... Ayrıca çok haklısın, hepimiz her an dinleniyoruz..."

Vedat güldü.

"Bak ne diyeceğim, Vedat... Akşam Adnan'la Esra bize gelecekler, sen de bize katıl... Şile gezimizden beri görüşemedik, öyle değil mi?"

"Evet, görüşemedik... Bilmem ki, Murat" diye yanıt verdi Vedat, biraz gönülsüz gözükerek.

"Yoksa gerçekten de acil bir telefon falan mı bekliyordun?"

"Yok, acil falan değil..."

"Ee, o zaman gel işte... biraz içip kaynatırız..."

Vedat, bir an düşünüp sonunda Murat'ın önerisini kabul etti.

"Pekâlâ, akşama sizdeyim, Murat..."

"Harika... Bak, hayır deseydin, çok bozulurdum."

"O zaman, akşama görüşmek üzere..."

Vedat seke seke yürüyerek yeniden banyoya girdi ve başındaki köpükleri çabucak akıttı. İkide bir ayağını kaldırıp dizkapağına bakıyordu. Hafif çarpmış olmasına karşın dizkapağı sanki bayağı morarmış gibiydi. Küvetten çıktıktan sonra ecza dolabından Lasonil tüpünü çıkararak tıpasını açtı ve dizine bir miktar sürüp uzun uzun ovuşturdu.

Başını kurulayıp da üzerinde bornozla mutfağa girdiğinde, çaydanlıktaki suyun kaynayıp çoktan buhar olmuş olduğunu fark etti. Dahası bütün mutfağı yanık kokusu sarmıştı. Çaydanlığın içine yeniden su koyup çayı bir kez daha demlenmeye bıraktı.

Bir kanepeye uzanırken kendine de kızdı. Nereden çıkmıştı ki bu "*Hello*" sözcüğü ağzından. O kadar mı inanmıştı arayanın İrina olduğuna. Hay Allah! Şimdi Murat'a verdiği sözü bir şekilde tutması gerekecekti... Olup bitenleri anlatacak olursa, hikâyeyi biraz değiştirse miydi bari? Belki İrina'dan ve arkadaşından hiç söz etmezdi, hatta "*Hello*" diye hitap ettiği o hatunu hiç alakasız bir burjuva kadınına dönüştürmesi çok daha iyi bile olabilirdi. Evet, hikâye sıradanlaştığı ölçüde kendisi için daha az sorun yaratırdı...

Akşam yedi buçuğa doğru Sıraserviler Caddesi boyunca dalgın dalgın yürürken başından geçenleri Murat'a ne dereceye kadar açabileceğini merak ediyordu. Belki de Ayşe'nin yanında böyle bir şeye hiç fırsat bile olmayacaktı; buna sevindi. Hem zaten Adnan'dan farklı olarak, içini dökmesi için asla ısrarcı olmazdı Murat.

Firuzağa Camii'nin önündeki sokağa yayılan kahve, her zamanki gibi, ona göre sadece görünüşte mürekkep yalamış insanlarla kaynıyordu. Gözüne bir arı kovanı gibi gözüken kahveye uzaktan baktı ve oradakilerin özel bir tür oluşturduğunu düşündü. Onlara Cihangirli demek yerine, Cihangiriler gibi özel bir sıfat yakıştırmak, belki nüansı vermek açısından daha doğru olurmuş gibi geliyordu. Her zamanki gibi, boş tek bir sandalye bile yoktu görünürde. Acaba orada iç içe oturanlar, "Bakın, biz aydınlar ne kadar da kalabalığız, bu memleketin düşünce hayatı bizden sorulur, hadi gelip bize katılın, feyz alın" demek mi istiyorlardı? Eğer böyle düşünüyor idiyseler, onlara hiçbir zaman katılmayacaktı, yalnız kurt olmayı tercih ederdi o... Tabii aslında böyle gizli bir dayanışma falan yoktu aralarında, daha pratik ve yaşamsal sebeplerle oradaydılar, gelgeç bir hedonizmle günlerini gün ediyorlardı sadece.

Gözlerini kısarak bakınca, uzaktan bir iki simayı tanır gibi oldu. Şu köşedeki beyaz gömlekli, ünlü amiralin torunu Deniz Özsoylu değil miydi? Evet, öyle, ta kendisiydi. Aynı masada,

yanında bir de genç kız vardı. Hiç şaşırmadı. Herhalde onu bir an önce tavlamak için yine dil döküp duruyor olmalıydı. Sonuna kadar okunmayan kitaplar, yarısında çıkılan filmler, o bar senin bu bar benim koşuşturmacalar... Bir Cihangiri olmanın ölçütleri az çok bunlar değil miydi...

Düşündü: eğer buralarda oturmuş olsaydı ister istemez kendisi de gelip bu kalabalığa karışmak zorunda kalacaktı sonuçta. Acaba ne sıklıkta takılırdı buralara? Yoksa onlar gibi her Allah'ın günü mü? Yok, yok, o kadar da olmazdı herhalde. Gerçi on yıl kadar önce, bir ara Kumrulu Sokak'tan denizi gören bir daire almakla oyalanmış, ne var ki yabancıların artan talepleri yüzünden birdenbire uçup giden ev fiyatları bu arzusunu yerine getirmesini dolaylı yoldan engellemişti. İyi ki engellemişti. Düşündü: Kendini hiç aldatmasındı! Gözüne kestirdiği daireyi alamayınca, o günden bu yana, bir çeşit korukçu tilki savunması da geliştirmişti. Günler boyunca, iyi ki oralardan ev falan almamışım, çok isabetli olmuş diye kendi kendini avutup durmuştu. Tabii kendince sağlam argümanları olduğunu da düşünüyordu: bir çeşit entelektüel gettosu haline gelen ve son zamanlardaki magazin haberleriyle kötü ünü gitgide yayılan semt, gözünden iyiden iyiye düşmüş, hatta paparazzilerin uğrak yeri haline gelmiş, doğallığını gözle görülür şekilde yitirmişti. Belki de Muratlar buralarda oturmasa bu sokaklara hiç uğramazdı bile.

Sonunda Akarsu Caddesi'ne saptı ve biraz yürüdükten sonra sağa dönerek Muratların oturduğu, art-nouveau üslupta inşa edilmiş, 18 No'lu apartmanı buldu. 3. kat zilini çaldı, çok geçmeden otomatiğe basıldı.

Sağ dizi zorlanınca merdiven basamaklarını ağır ağır çıkmaya başladı. 6 numaranın önüne geldiğinde, kapı açıldı:

"Hoş geldin, Vedat" dedi Ayşe, gülümseyerek. Çok hafif ve hoş bir makyaj yapmıştı. Onu her görüşünde olduğu gibi, içi yine bir tuhaf oldu.

"Hoş bulduk, Ayşe."

"Nasılsın?"

"İyiyim, sen nasılsın?"

"Adnan'la Esra daha gelmediler. Murat, Fehmi Bey'le oturuyor salonda."

"Fehmi Bey mi?"

"Aa, sen tanımıyorsun galiba."

"Yok, tanımıyorum..."

Vedat Evrenosoğlu, Ayşe'nin önünde az sonra salona girince, köşedeki koltukta oturmakta olan yetmiş yaşlarında, kır saçlı bir adam gördü. Adam ilginç bir şekilde, Murat'a çok benziyordu. Biraz şaşırdı.

"Hoş geldin, Vedat, seni dayım Fehmi Bey'le tanıştırayım" dedi ona doğru yürüyerek.

Kır saçlı adam da yerinden doğrularak Vedat Evrenosoğlu'na doğru birkaç adım attı. Karşılıklı gülümseşerek, el sıkıştılar.

"Memnun oldum."

"Memnun oldum."

"Dayım geçen hafta Almanya'dan geldi" dedi Murat gülümseyerek. Bir an duraksadı: "Galiba tatilden çok da oy vermeye. Oyunu verir vermez dönecek" diye tamamladı cümlesini.

"Amma da yapıyorsun Murat! Tatile geldim elbette ki!"

Vedat köşedeki bir koltuğa yerleşmişti. Adama daha dikkatle baktı. Burun ve ağız yapısı gerçekten de çok benziyordu yeğeninkine.

"Almanya'da hangi şehirde yaşıyorsunuz, Fehmi Bey?" diye sordu.

"Stuttgart..."

"Dayım Almanya'ya mühendis olarak ilk gidenlerdendir. Beş yıl kadar önce Untertürkheim Mercedes-Benz fabrikalarından emekli oldu" dedi Murat, onunla gurur duyuyormuşçasına."

"Yani bu hesapla kaç yıldır Almanya'da yaşamış oluyorsunuz, Fehmi Bey?"

"Bilmem ki, hiç hesap etmedim. Herhalde kırk yıl falan olmuştur." Kır saçlı adamın dudaklarının çevresinde, yılları saymaya ne gerek var dercesine, adeta biraz yerinmeyle karışık bir gülümseme belirmişti. Acaba "Bir ömrü yurdumda değil de oralarda yaban ellerde tükettim" diye mi düşünmüştü o an.

Vedat Evrenosoğlu, sanki yaşlı adamla az çok duygudaşlık kurmuş gibi konuyu hemen değiştirme ihtiyacını duydu.

"Şeyi merak ediyorum... Mercedes'in özellikle üst modellerde Türkiye için özel üretim yaptığı doğru mu? Geçenlerde öyle bir şey duydum da" diye sordu.

"Olabilir" diye yanıt verdi Fehmi Bey, "artık zengin bir ülke olma yolundayız ya..."

"Ne demezsin!" dedi Murat, dayısına neşeyle bakarak. Derken aklına başka bir şey gelmiş gibi durakladı:

"Ayşeciğim, sofra harekâtına girişiyor musun sen, Adnanlar gelir gelmez otururuz artık" diye tam o sırada salona giren eşine seslendi.

"Tabii, tabii... iyi olur." Ayşe çok geçmeden büfenin çekmecesini açarak oradan beyaz bir örtü çıkarmıştı.

"Lafa dalınca Vedat'ı sana tanıtmayı unuttum dayı... Vedat uzunca bir süre editörlükle uğraştı, ama şu sıralar" bir an duraklayıp göz ucuyla ona doğru bakmıştı, acaba kaç yıl olduğunu mu merak ediyordu, "evet, şu sıralar kendini sadece antikalar ve eski kitap toplamaya vermiş bulunuyor..."

"Öyle mi? Hobileri olmak ne güzel! Keşke ben de bu işlerden biraz olsun anlasam" dedi Fehmi Bey.

"Ee, Mustafa Rakım'ı çerçeveletip sonunda baş köşene asmışsındır, Vedat."

Vedat Evrenosoğlu, hat levhasının geçirdiği serencamı anlatmak bayağı zor olacakmış gibi duraksadı, derken bunu izleyen an, bu konuda ketumluk etmenin bir o kadar anlamsız kaçacağına karar verdi:

"Sorma, başıma neler geldi?" dedi, Murat'a muzipçe bakarak. Murat'ın gözleri, "Hayrola! Demek gizli gönül işleri dışın-

da bana anlatacak başka şeylerin de varmış" dercesine, merakla parıldar gibi oldu.

Vedat hırsızlık hikâyesini tam anlatmaya girişmek üzereydi ki, kapının zili çalıverdi.

"Adnanlardır. Hemen gidip açayım" dedi Murat, yerinden çabucak kalkarak.

Bir iki dakika sonra, Adnan'la Esra, Murat'ın yanında salona girmişlerdi. Adnan elindeki paketi masanın üzerine bıraktı ve Murat'ın dayısına doğru birkaç adım attı.

"Ne zahmet ettin, Adnan." Ayşe, Adnan'ın getirdiği paketi alıp salondan çıktı.

Murat, yerinden doğrulan dayısını, Esra ve Adnan'la tanıştırmaya girişti.

"Memnun oldum."

"Memnun oldum."

"Kızları yine babaannelerine mi sattınız?" diye sordu Ayşe, Esra'ya.

"Aynen öyle oldu... Nimet Hanım da zaten bayılıyor onlarla birlikte olmaya."

"Oo... başka kimler de varmış burada!" dedi Adnan, Vedat'ı da görünce.

"Nasılsın Esra?"

"Sen nasılsın Vedat? Sanki biraz kilo vermiş gibisin, yanılıyor muyum?"

"Öyle mi? Şey... aslında, pek yemiyorum son zamanlarda."

"Rejim mi yapıyorsun?" dedi Adnan, imalı bir tarzda.

Murat bilmiş bir edayla, Vedat'a doğru gülümsedi.

O sırada Ayşe, elinde bir kayık tabakla salona girip tabağı az önce beyaz bir sofra örtüsü serdiği masanın üzerine bıraktı ve yeniden salondan çıktı.

"Ee, az önce hırsızlık hikâyesini anlatacaktın ki, Adnanlar gelince laf ın yarım kaldı, Vedat..." dedi Murat.

"Ne hırsızlığı? Evin mi soyuldu?"

"Yok, yok... soyulan ben değilim. Oldu olacak hikâyeyi bütün ayrıntılarıyla anlatayım bari..."

On dakika kadar sonra, neredeyse bütün girdisi çıktısına değin anlatılmış olan hırsızlık hikâyesi herkesin çok hoşuna gitmiş görünüyordu. Mutfaktan hikâyeye kulak kabartmakta olan Ayşe merakını yenemeyip bir süre sonra salona geldi. Bu arada, çok değişik yorumlar yapıldı. Esra ikide bir hattın sahibinin çok anlayışlı bir adam olduğu söyleyip duruyordu.

"Bence değeri daha da artmış oldu hattın... Her şeyden önce, kişisel bir anıyla süslendi" dedi Adnan.

"Doğru, süslendi. Ama değeri de arttı hattın. Şimdi başlangıçtakinden daha fazla para cebimden çıkmış olacak, Adnancığım?"

"Ama hırsız çalmış olmasa, o zaman da Mustafa Rakım'a hiç sahip olamayacaktın, öyle değil mi? Bak bu durumda hırsıza laf söyleyemezsin, o senin için bir çeşit velinimet oldu..."

"Aa, öyle mi? Adnan'ın bu aşırı gerçekçi mantığına söyleyecek laf bulamıyorum. Kimsenin görmediği şeyleri görüyor Adnan."

Keyifle gülüştüler.

"Eh, o kadar da olacak, serde reklamcılık var ne de olsa" dedi Murat, kıs kıs gülerek.

"Ee, artık masaya teşrif etmiyor musunuz hanımlar beyler, sofra çoktan hazır!" diye seslendi Ayşe, yeni bir kayık tabağı daha masanın üzerine koyduktan sonra.

"Geliyoruz, canım... şimdi geliyoruz!" diye onu yanıtladı Murat. Derken yerinden bir hamlede kalkıp teatral bir jestle salondakileri sofraya davet etti.

Az sonra, sofradaki yerlerini almışlardı. Baş köşede, evin en yaşlı konuğu olarak, Fehmi Bey oturuyordu. Göz ucuyla tabaklardaki mezeleri bir bir süzdükten sonra:

"Doğrusunu söylemek gerekirse, sırf şu güzelim yemeklerimiz yüzünden Almanya'ya hiç dönmek istemiyorum" dedi. "Buradaki yemeklerimizi tabiatıyla orada istediğimiz kalitede ve çeşitte bulamıyoruz..."

"Bulamıyor musunuz gerçekten de? Ben de sanmıştım ki oralarda bunca Türk yaşadığına göre zengin bir Türk mutfağı da olmalı Almanya'da" dedi Esra.

"Şey... tabii, var olmasına var az çok zengin bir Türk mutfağı ama yine de aynı şey değil, Esra Hanım... Bilirsiniz, ev yemeği denen şey çok farklı... Eh, insan, ikide bir dışarı çıkıp yemek yemeyi de arzu etmiyor..."

"Çok doğru."

"Dayım iyi yemeğe fazlasıyla düşkündür" dedi Murat.

Ayşe çok geçmeden, içinde patlıcanlı kebapla pilavın bulunduğu tencereleri masaya getirmiş ve boş tabakları alıp tek tek servis etmeye koyulmuştu.

"Dayıcığım, kırmızı şarap da var ama sen her zamanki gibi rakı alıyorsun, öyle değil mi?"

Fehmi Bey, ordövr tabağına daha fazla salata alırken yeğenini onaylarcasına gözlerini hafifçe kapattı.

"Şey... Almanya'dan Türkiye nasıl gözüküyor Fehmi Bey? Bizi bizler gibi görmeye biraz daha çaba harcıyorlar mı artık?" diye soruverdi Adnan.

Yaşlı adam, soruyu tam anlamamış gibi bir an duraladı. Derken düşüncelerine ağır ağır bir düzen vermeye çalıştığını dışa vuran, dikkatle yoğunlaşmış bir yüz ifadesiyle yanıt verdi:

"Bizi bizler gibi görmek... Şey, onların böyle bir empati içinde olduklarını hiç zannetmiyorum ben, Adnan Beyciğim. Aslına bakarsanız, bunun için çaba da harcamıyorlar. Sonra, bugünkü bölünmüşlüğümüz, kutuplaşmamız içinde bizim kendimizi nasıl gördüğümüz de o kadar açık değil, öyle değil mi?" Gülümsedi ve az çok tatmin edici bir yanıt verdiğine inanmış gibi, pilavından iştahla bir lokma aldı.

Adnan, meramını çok dolambaçlı bir şekilde dile getirdiğini fark etmişçesine yeniden söze girişti:

"Şey... aslında ben Merkel iktidarının olumsuz tutumunda bir yumuşama oldu mu diye sormadım, genel olarak Alman kamuoyunun eğilimini merak etmiştim, Fehmi Bey..." dedi.

Fehmi Bey rakısından bir yudum aldı. Biraz durakladıktan sonra yeniden konuştu:

"O zaman size şu kadarını söyleyebilirim ki, Avrupa Birliği topyekûn çıkmaza girmişken Türkiye'ye biraz sempati duyan Alman kamuoyunun fazla bir ağırlığı olması beklenemez... Bildiğiniz gibi öteden beri Türkiye'yi raydan çıkmış bir tren olarak görüyor Alman hükümeti."

"Tabii, tabii, haklısınız... İç çekişmelerimiz yüzünden Avrupa defterini çoktandır kapattık zaten. Reformların çoğu rafta..." Adnan sanki geri adım atmış gibi görünüyordu.

O zamana değin suskun kalmış olan Vedat Evrenosoğlu nedense birden sohbete katılma ihtiyacı hissetti:

"Ama bir yandan da bizim dışişlerimiz dünyanın başka yerlerine yeni raylar döşemekle meşgul. Alternatif hedeflere gidebilecek yeni raylar, öyle değil mi?" deyiverdi. Bu gözlemiyle, sohbetin dışında kalmak istemediğini, ülke meselelerinde kendisinin de söylenecek bir sözünün olduğunu vurgulamak istemişti adeta.

"Aa, bakın... şu Yeni-Osmanlıcılık çıkarması efsanesine hiç mi hiç inanmıyorum ben. Şayet Avrupa Birliği'ne girmemiz engellenirse, biz de başka bir birliği alternatif yollar inşa ederek kurarız düşüncesini... Her şeyden önce, zamanın ruhuna aykırı bir şey bu..." dedi Adnan.

"Ben de zaten seni desteklemek için söyledim bunu, tersi için değil ki!" diye ona yanıt verdi Vedat. "Sonra, zamanın bir ruhu olduğuna senin kadar ben de inanıyorum..." Adnan'ın fevri çıkışına, için için kızmış görünüyordu.

"Beyler kendilerini politikaya yine biraz fazla kaptırdılar galiba" dedi Esra, Ayşe'ye muzipçe bakarak. Derken pek de beklenmeyecek bir şekilde:

"Şey... deminden beri Zamanın Ruhu deyip duruyorsunuz, nedir kuzum bu Zamanın Ruhu dediğiniz şey... bilimsel ya da felsefi denebilecek bir geçerliliği falan var mı bunun?" diyerek ortaya yeni bir laf attı.

Soruya hiç kimse yanıt vermeye kalkışmadı. Fehmi Bey ansızın alevlenen sohbeti, şaşkın bakışlarla izliyordu. Ayşe'nin kafası da sanki başka şeylerdeydi.

"Zamanın Ruhu kavramını açıklamaya gerçekten gerek var mı, Esra?" diye alaycı bir edayla konuştu Adnan. Gözleri, tam karşısında oturan karısının üzerine dikilmişti. Derken bakışları yavaş yavaş yumuşarken gülümsedi.

"Yani, yaşanılan zamanın gerektirdikleri, küreselleşme gibi bir şey falan mı mesela?" diye sordu Esra, kocasının yumuşayan bakışlarından cesaret bulmuş gibi.

"Evet, evet... Zamanın Ruhu denilen şey tabii ki yeni teknik gelişmelerden de etkileniyor... Onun bir yüzü de küreselleşme..."

"Yani, aslında Zamanın Ruhu diye metafizik bir şey falan yok. Bu ruh, somut bir şey... O zaman dünya düzeninin yeni biçimi mi bu ruh? Ya da tarihteki yeni iktidar biçimleri mi?" Esra'nın kafası, hâlâ verilen reçete yanıta pek yatmamış görünüyordu.

Vedat Evrenosoğlu, yarı dolu kadehinin içindeki kırmızı şaraba dalıp gitmişken zihninden, önündeki sihirli kristal küreye bakan biri gibi, bizler Tarih'in elindeki oyuncaklarız ve oyuncaklardan başka bir şey de değiliz, düşüncesi geçti. Fikir o anda adeta somut bir görünümle imgeleşmiş gibiydi. Tarih, denizin ta kendisi ve dalgalar da ilerleyip duran olaylar oluyordu. Bizler, o dalgalar üzerinde sürüklenip duran kuklalardık sadece... Derken içine bakadurduğu kadehinden bir yudum aldı ve derste anlatılanları anlamayan bir öğrenci gibi sürekli sorular sorup duran Esra'ya kaçamak bir bakış attı. Zamanın Ruhu kavramını anlama konusunda niçin bu kadar diretiyordu ki Esra? Anlaşılamayacak bir şey mi vardı bunda!

Ayşe az önce yerinden kalkmış ve müzik setinin yanına giderek bir CD koymuştu. Deminden beri salona, usul usul, alçak perdeden Stephan Micus ezgileri yayılıyordu. Adnan'ın sözü hiç kimseye bırakmadığı sohbet, bir süredir zihinleri işgal

eden Zamanın Ruhunu çoktan tüketerek şimdi bambaşka konulara kaymıştı. Vedat, bir yandan içinde çok değişik nefeslilerin kullanıldığı ve hoşuna giden minimalist müziğe kulak verirken, bir yandan da Şile'deki mağarada Ayşe'nin ona niçin biraz soğuk davrandığını düşünmeye koyulmuştu. Şu anda tam karşısında ve biraz durgunca oturmakta olan Ayşe acaba bir çeşit kadın önsezisiyle zihninden geçenleri okumuş ve ona bir set mi çekmek istemişti?

"Eh haftaya da dananın kuyruğu kopuyor artık..." dedi Adnan, önündeki patlıcan salatası tabağına uzanarak. Biraz aldıktan sonra, "Tabii, önemli olan, dananın kuyruğunun neresinden kopacağı... Şayet 276'nın biraz üstünden kopacak olursa yandığımızın resmidir" dedi.

"Yani anayasa AKP'nin istediği gibi değişmesin diyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Fehmi Bey.

"Evet, aynen öyle istiyorum. Benim gibi düşünen çok sayıda insan olduğuna da inanıyorum."

"Bu konudaki gerekçelerinizi öğrenebilir miyim?" diye sordu Fehmi Bey, siyah iri gözlerini merakla ona doğru çevirerek.

"Gerekçelerim mi?.. Şey, sivil diktalarını daha da tahammül edilemez hale getirmelerinden endişe ediyorum..."

"Peki, sizce, sivil dikta diye bir şey olabilir mi? Dikta, tanımı gereği, sivil olmayan iktidarların tatbik ettiği bir şey değil mi?"

"Bakın, Fehmi Bey, şayet bir iktidar aydınlarını sorgusuz sualsiz içeri atabiliyorsa, yayımlanmamış kitap tasarılarını makul hiçbir kanıt olmadan devleti yıkmaya yönelik terörist unsurlar olarak görebiliyorsa buna bal gibi sivil dikta denir..." Bir an duraklayıp sözünü yeniden sürdürdü: "Tamam, belki niteleme yanlış olabilir, sivil dikta diye bir şey olmaz ama şu âna kadar iktidarın yaptığı her şey diktaya varan bir ceberrutluktan öteye gitmiyor..."

Diğerleri, Adnan'ın tonundan enikonu kaygıya kapılarak bakışlarını tedirgince Fehmi Bey'e doğru çevirmişlerdi. Ne var

ki yaşlı adamın yüzünde öyle pek de sıkıntılı bir ifade yok gibiydi. Sakin bir şekilde bu kez sözü kendisi aldı.

"İktidarlar kendilerini devirmeye çalışan güçlere karşı kendilerini koruma refleksi gösterebilirler ama bence mühim olan yargılama sürecinde adil olup olmadıklarıdır..."

"İnsanları sorgusuz sualsiz içeri atıp çürütmekle adil olunmuyor ama, Fehmi Bey! O savcılar, devletin mi yoksa doğrudan hükümetin mi savcıları olduklarını açık açık söylesinler o zaman..."

Esra bir an, kocasının sol koluna hafifçe dokunarak, sanki sesini daha fazla yükseltmesine engel olmaya çalıştı. Adnan ise sinirini yatıştıracak olan bizzat şarapmışçasına boşalan kadehini yeniden doldurmaya girişmişti. Alnında sanki belli belirsiz ter taneleri vardı.

Vedat politik meseleler söz konusu olduğunda, insanların böyle gereksiz yere hırçınlaşmalarını, birbirlerini kırmalarını kabul edemiyordu. Tamam, adaletsizlikleri içe sindirmek kolay bir şey değildi, bunu pekâlâ anlıyordu. Ama herkes kendi görüşünü özgürce savunabilmeliydi, aslolan buydu. Şu noktaya değin, sesini biraz fazla yükselterek Fehmi Bey'e gerçekten saygısızlık etmişti Adnan. Adamcağız hiç de doğrudan doğruya AKP'nin savunucusu gibi konuşmamıştı oysa. Sadece sivil dikta diye bir şeyin özünde çelişkili bir kavram olduğunu ileri sürmüştü. Hem kendisi de öyle düşünmüyor muydu? Her türlü iktidar, devlete egemen olmasıyla, politik aygıtın kendiliğinden bir uzantısıydı. İktidarı ele geçirdiği ansa zaten sivil olmaktan doğrudan uzaklaşıyordu. Devlete karşı toplumu savunmak bambaşka bir şeydi... Ömrünü kendi yurdundan uzaklarda geçirmiş birine gerçekten saygısızlık etmişti Adnan. Fehmi Bey her şeyden önce, evin büyüğü, şeref konuğu sayılırdı. Göz ucuyla Adnan'a doğru bakarak onun adına biraz mahcubiyet duydu. Acaba buraya gelmeden önce üst üste cıgaralık falan içmiş olmasındı? Kim bilir belki de içki cıgaralıkla karışınca onu iyice saldırganlaştırıyordu.

Ne var ki Adnan, sanki hızını tam alamamış gibiydi, sofrada bir ara tartışmanın tavsamasını işaret edecek bir suskunluk olmasına karşın, sözünü bıraktığı yerden yeniden aldı:

"Anladığım kadarıyla Türkiye, yaşadığınız Almanya'dan çok farklı görünüyor Fehmi Bey... Biz burada olaylarla daha iç içe yaşadığımız için galiba her şeyi başka bir perspektiften görüyoruz."

"Ne gibi bir perspektif bu, Adnan Bey?"

"Aslında hiç de demokrat değilken demokrasi havariliğine falan soyunmamak... sonra, cumhuriyetin değerlerini savunmak..."

"Sivil toplum demokrasiyi doğal olarak içselleştirmiş toplumdur, Adnan Bey, bunu siz de elbet benim kadar bilirsiniz. Bakın, doğrusu ben, şu anki iktidarın ne kadar demokrat olduğunu örnekler vererek tartışacak falan değilim; çünkü sanıyorum ki Türkiye'de şimdiye kadar hiçbir iktidar –hiç şüphesiz buna Demokrat Parti de dahildir– yeterince demokrat olamadı ya da olmak işine gelmedi. İkinci söylediğiniz şeye, cumhuriyet değerlerini savunmaya gelince, açıkçası bu konuda da Türkiye'de böyle açık bir cumhuriyet karşıtlığı tehlikesi olduğunu zannetmiyorum. Tabii, toplumun ideolojik olarak muhafazakârlaşması, cumhuriyet karşıtlığı olarak düşünülmediği müddetçe..."

"Yani siz, bütün bu kaygılar sırf bir paranoyadan, aslında hiç var olmayan bir şeyden ibarettir mi diyorsunuz, öyle mi?" Fehmi Bey'in sakinliği karşısında şimdi Adnan'ın yanakları daha da pembeleşmiş gözüküyordu. Kızdığını anlamak hiç de zor değildi.

"Meseleyi sizin gibi psikolojik terimlerle koymamayı tercih ederim ben, Adnan Bey... Neticede siyaset denen şey, psikolojiyi her bakımdan aşar..." Kır saçlı adam rakı kadehinden bir yudum alıp dudaklarında fark edilir bir ince alayla gülümsedi.

Murat konuyu değiştirmeye can atıyordu ama Adnan'ı kendini kaptırdığı tartışma şehvetinden uzaklaştırmanın ters bir

tepki doğurabileceğini de hesaba katıyordu. Belki de düşündüğünü dayısının dikkatini başka yöne çekerek yapmak daha akıllıca olurdu. Nitekim böyle bir fırsat da doğdu. Tabaklardaki yemeklerin iyiden iyiye boşaldığını fark edince Adnan getirmiş olduğu tatlıları gündeme getirmeyi düşündü.

"Ayşeciğim, istersen yavaş yavaş tatlı faslına geçelim, sevgili Adnan zahmet edip bize çok güzel tatlılar getirmiş, öyle değil mi?"

Tatlı lafı edilince Adnan'ın gözleri parlar gibi oldu. Kıvırcık saçlı koca kafasını yine bir çocuk gibi iki yana salladı. Deminki zıtlaşmayı tümüyle unutmuş gibiydi. Adnan hep böyledir, diye düşündü Vedat. Bir anda parlar ve bir anda söner. Galiba şimdi sadece tatlı yeme beklentisiyle gözleri parlıyordu.

Az sonra Ayşe mutfaktan bir tepsinin üzerinde, çeşit çeşit tatlılar getirmişti.

"Ben aşure alacağım, valla Bolulu Hasan Usta çok güzel yapıyor" dedi Adnan, bir kabı sabırsızlıkla önüne çekerek.

"Sen ne alırdın dayı, seç, her şey var."

"Ben, sütlaç alayım, Muratcığım... Aslında çok yememem gerekiyor ama..."

"Sen şu şekerini bir an önce yeniden ölçtür, Adnan... biliyorsun son zamanlarda bayağı azıttın" dedi Esra, kocasına sitemli bakışlar atarak.

"Ölçtürürüm, ölçtürürüm... biliyorsun ben de hipoglisemi var, Esra... Yani şekerin çoğu değil, azı..."

"Ama böyle başlıyormuş zaten şeker denilen şey de gizli gizli, öyle değil mi?"

"Bildiğim kadarıyla ani duygu değişikliklerine yol açıyormuş bu hipoglisemi denilen şey" dedi Vedat, biraz patavatsızlık ettiğini son anda fark ederek.

"Ne yani bana laf mı dokunduruyorsun, Vedat!" dedi Adnan. Bunu söyler söylemez de bir kahkaha attı. Az önce eline aldığı folyo aşure kabını bir iki dakika içinde silip süpürmüştü bile.

Fehmi Bey dışında sofradaki herkes güldü. Biraz durgun görünen yaşlı adam, gülümsemekle yetindi.

Vedat, kazandibini bitirdikten sonra, ağzındaki yapışkanlığı gidermek, ama daha çok da Adnan'ın her an ilişmesinden sanki kaçınmak istiyormuş gibi, yerinden usulca kalktı ve sonra, salondan çıkarak holün sonundaki banyoya yöneldi. İçeri girdi. İç ferahlatıcı bir lavanta kokusu vardı banyoda. Kapıyı kapatırken, arkasında asılı iki bornoz olduğu gözüne çarptı. Acaba hangisi Ayşe'ninkiydi? Firuze renkli olanı mı? Daha kısa durduğuna göre Ayşe'ninki o olmalıydı. İçinden yıldırım hızıyla ona şöyle bir dokunmak düşüncesi geçti ama anında vazgeçti. Derken lavaboya doğru yürüyüp aynasında saçlarına çekidüzen vermeye koyuldu. Şu basit gerçeği bugüne değin hâlâ bir türlü kabullenebilmiş değil miydi yoksa: Ayşe bütün varlığıyla Murat'a aitti ve bundan böyle de ona ait kalacaktı. Böyle saçma sapan fantezilere, fetişizm dürtüklemelerine asla yer olmamalıydı kafasında. Saçına gereğinden fazla çekidüzen verdikten sonra eğildi ve ağzını çalkalamaya girişti. Çalkalarken bir an, pencere camına sanki kuş kanadı gibi bir şeyin çarptığını fark etti. Başını kaldırıp o yöne doğru bakınca buzlu camın ardında gerçekten de bir kuşun bulanık siluetini seçti. Belki de bir güvercindi, ama pekâlâ bir martı da olabilirdi; çünkü artık bu koca kuşlar denizden bir hayli uzaktaki evleri kendilerine mekân tutmuşlardı.

Tuvaletten çıkıp holden geçti ve yeniden salona döndü. Döndüğünde Ayşe, tatlı sonrası, kimlerin Türk kahvesi kimlerinse başta türden kahveler içmeyi arzu ettiklerini soruyordu. Fehmi Bey, zahmet olmazsa, şekersiz bir Türk kahvesi içebileceğini söyledi. Ötekilerin hepsi de filtre kahve ya da neskafenin fark etmeyeceğini söylediler.

Vedat, salondakilerin yanına hemen gitmeyip salonun köşesindeki duvarda asılı olan Utku Varlık'ın bir tablosunu bir süredir seyre dalmıştı. Bakışlarını tablonun tam ortasında yer alan sarı tül kozasının içindeki çıplak ve fazlasıyla erotik kadın

figüründen alamazken –başını, oturmuş konumda, sağ koluna dayamış sarışın kadının çıkık sol kalçasında adeta tombul Renoir kadınlarının çekici yuvarlaklığı vardı– evet, bakışlarını ondan alamazken, sanki etiyle, kemiğiyle gerçek bir kadın tam karşısında poz vermiş de kendisi bu kadına bastırmakta güçlük çektiği bir arzuyla bakıyormuş gibi bir duyguya kapıldı. Tablo, mekânına Boschvari bir kompozisyon içinde dağılan öteki figürleri, yani kelebeği, sağ elini yanağına koymuş sırma saçlı iriyarı heykelsi kadını, yusufçuğa benzer böceği, ta yukarılarda gökkuşağı renklerinin oluşturduğu üçgeni, diz çökmüş uzun saçlı zayıf adamı, sol dipte bir saat kadranını çağrıştıran salyangozumsu motifi ve tüm diğer şeyleri ancak şöyle böyle, bakışları sürekli ortadaki kadın figürüne geri dönerek incelediğini gördü. Kelebek, mitolojideki *psykhe*'yi, yani ruhu mu simgeliyordu acaba? Ama bu, ölümsüz bir ruh muydu, yoksa kelebek ömrü kadar kısa olan bir ruh mu? Ya da Eros'un acılar çektirdiği ruh mu?.. Öteden beri Utku Varlık'ın özgün renk ve kompozisyon anlayışını, onun insanın kozmik dünyadaki yalnızlığını zengin bir teknikle resmedişini fazlasıyla takdir ediyordu Vedat, ressamlığının teknik yanına hiçbir diyeceği olamazdı; öte yandan resimlerine her bakışında onu fazlasıyla düşündürten şey, ressamın seçtiği figürlerin neredeyse tamamının doğrudan doğruya Batı Hıristiyan uygarlığının izlerini –çarmıha gerilmişçesine duran erkek figürleri, elleri böğürlerinde vecit halinde azizeler, çok çeşitli antik yüz ve gövdeler– evet, onların bu tür izleri belirgin şekilde taşımasına pek anlam veremiyordu. Yoksa bu tabloları yapan, adından ya da yetişiminden ötürü varsaydığı gibi bir Türk ressamı değil de bir Fransız ya da Alman mıydı? Ne var ki bunu düşünür düşünmez bu kez düşüncelerinin yanlış olabileceğinden kuşkulandı. Acaba çok önyargılı ya da doktriner mi bakıyordu? Kim bilir, belki şöyle de düşünebilirdi: Acaba Varlık, yıllardır Paris'te yaşaya yaşaya, doğal bir sürecin sonucu olarak katıksız bir Fransız ressamı mı olmuştu! Evet, niye olmasın, bu da

pekâlâ olasıydı. Bu da bir sanatçı seçimiydi. Aslında, ulusal etiket denilen şeyin hiçbir önemi yoktu, insan kendini nasıl hissediyorsa, hangi ortamda ürün veriyorsa oydu, insan yaptığı şeydi. Utku Varlık resimsel varlığını böyle kazanmaya karar vermişti, evet, bütün söylenebilecek olan buydu... Vedat Evrenosoğlu, az sonra, nasıl olduğunu anlayamadan önünde çakılı kaldığı tablonun yanından dalgın dalgın ayrılırken, sofradan kalkıp yeniden koltuklara yerleşmiş olan ötekilerin bu kez tartışmadan uzak, neşeli bir sohbete girişmiş olduklarını fark etti.

"Demin seslendim, öyle dalmıştın ki işitmedin bile, Vedat" dedi Ayşe, gülümseyerek. "Kahven soğumuştur, hemen yenisini yapayım sana."

"Hiç zahmet etme, Ayşe."

"Yok, yok, hemen getiririm."

Vedat gidip televizyonun yanındaki koltuğa oturdu ve konuşulanlara kulak verdi. Adnan, bu kez de hararetle, olası anayasa değişikliğinden, Kürt sorunundan ve PKK'nın ikiyüzlüce diye nitelediği politikalarından söz ediyordu. Ancak asıl hedef tahtasında yine başbakan vardı:

"Açılım diye bir şey yapacaksan cumhuriyetin olmazsa olmazlarını da hesaba katacaksın, her eğilimden insanla, toplumun farklı kesimleriyle tek tek görüş alışverişinde bulunacaksın, öyle balıklamasına açılım diye bir şey olmaz! Her şeyi ben yaparım demek, hiç olmaz! Habur Kapısı rezaletini unutmadık..."

"Doğru Adnan Bey, katılıyorum... Öyle, ben yapıyorum diyerekten, açılım falan olmaz. Bence mühim olan, Türkiye toplumları arasındaki sulhtur, yurdun birliğidir, Türklerle Kürtlerin aynı coğrafyada yaşamak zorunda olan iki kardeş halk olduğudur, işte bunu kabul ettiğimiz an hakiki açılımı zaten yapmış oluruz" dedi Fehmi Bey, sanki Adnan'la artık takışır gibi görünmemeye, hatta belki biraz da onun suyuna gitmeye özel bir çaba harcıyormuşçasına.

Yaşlı adamın ağzından çıkan sulh sözcüğü Vedat'ın zihninde birden yeni bir çağrışım yapıvermişti. Tam bu eski sözcüğün ona bir şeyler anımsatır gibi olduğunu aklından geçirmeye başlamıştı ki, daha bu sabah, Tolstoy'un *Harb ve Sulh* romanını bir vesileyle hatırladığını düşününce belleğinin ona tuhaf bir oyun oynadığına hükmetti. Nasıl da aklından çıkmıştı bu sözcük. Peki, romanın adına da Mustafa Rakım'ın hat levhasında sürekli karşılaştığı aynı sözcükten yola çıkarak gelmemiş miydi? Zihni bir kez daha, sabahın yoğun anlarına gitti.

"İşte yeni kahven, Vedat" dedi Ayşe, kahve bardağını önündeki büyük cam sehpaya bırakarak.

"Çok sağ ol Ayşe, sana gerçekten zahmet oldu." Vedat başını kaldırıp demin içinden bornozuna dokunmayı geçirdiği kadına minnetle gülümsedi.

Bu arada Murat, Esra'ya, Venedik Bienali'ne katılacağı eserlerin seçimi üzerinde hâlâ kafa yormakta olduğunu ve tereddütleri olduğunu anlatıyor, Adnan'sa şehrin karşı tarafında oturup her gün Levent'teki işyerine erkenden ulaşmak için trafikte çektiği sıkıntılardan söz ediyordu.

Murat bir ara yerinden kalkıp televizyonu açtı ve 22.00 haberlerini kısaca seyrettiler. Bültende yine, kocası tarafından şiddete uğrayan kadın haberleri, ama en önemlisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin doğu sahillerini çok yakında vuracağı söylenen büyük tayfunun haberi vardı. Amerikalılar bir kıyamet atmosferi içinde marketleri yağmalıyorlar ve arabalarına doluşarak tayfundan kaçmaya hazırlanıyorlardı.

"İşte yine bir kadının adı kasırgaya verilen" dedi Esra, alaycı bir dudak büküşle.

"Geçen sefer Niña'ydı, acaba bu sefer neymiş?" dedi Ayşe, hemcinsine destek çıkarcasına.

"Bilmem" dedi Adnan, bir hayret ifadesiyle gözlerini ekrandaki görüntülere dikerek.

"Galiba bu seferkinin adı Irene..." dedi Murat.

Vedat o an, tıpkı kulaklarını dikip dikkat kesilen bir köpek gibi, Murat'ın söylediği ada odaklandı. Yüzünden sanki bir gölge geçmişti.

"Hiç şaşmadım ben. Kötü ve dehşetengiz şeyler hep kadınların başının altından çıkar, tabii ki!" Esra, sinirli sinirli güldü.

"Aynen öyle, Esra'ya bütün kalbimle katılıyorum" dedi Ayşe.

"Yok canım, bu kadar da abartmayın... Bir kere, kadın denizle ilişkilidir... Hem gemilere de hep dişi adlar vermiyorlar mı?" dedi Murat, meselenin özünün özellikle bu olmadığını belirtmek istercesine.

"Doğa dişildir, hanımlar. Mesele Almanca'da *Die Natur*, deniyor" diye araya girdi Fehmi Bey, o da hemcinslerinin tarafını tutmuş görünerek.

"Çok doğru, Fransızca'da da *La Nature* deniyor... Doğanın eril söylendiği bir dil var mı, ben bilmiyorum" dedi Murat.

Vedat hâlâ az önce anılan adın üzerinde yarattığı ani şokla, suskun duruyordu.

"Ee, Vedat, sen hiçbir şey söylemiyorsun, yoksa bizden yana değil misin?" diyerek Adnan onu açıkça kışkırttı.

"Ben mi... Ha bence, bu konuda cinsiyetçiliğe hiç gerek yok... bazı şeyler sadece olduğu gibidir."

"İşte bu, gecenin sözü oldu" dedi Adnan, ellerini hafifçe çırpıp ona hararetle alkış tutarak. "Bazı şeyler sadece olduğu gibidir..."

Vedat gülümsedi ve hemen ona karşı yeni bir yorum getirme gereğini duydu:

"Bana kalırsa, kocasının şiddetine uğrayan kadın haberleriyle bu kasırga haberinin art arda verilmiş olması, daha ilginç ve manidar, sizce de öyle değil mi?"

"Valla buna galiba hiçbirimiz de dikkat etmedik, öyle ya" dedi Adnan, yelkenleri hemen suya indirmiş görünerek. "Vedat hepimizden daha kavrayışlı..."

"Acaba çok ölen olur mu?" diye sordu Esra, adım sesleri yaklaşan felaketi herkesten daha derinden hissetmişçesine.

"Galiba buna benzer bir şey en son 1938 yılında vurmuş Amerika'nın doğu kıyılarını" dedi Murat.

"Neredeyse bir insan ömrü sonrası yeniden yokluyor demek." Bu kez konuşan, Ayşe'ydi.

"Orada kasırgalar, su baskınları, bizde de depremler..." Esra, üzerine ansızın bir yılgınlık çökmüş gibi bakışlarını öne eğdi.

Fehmi Bey koltuğundan yavaşça kalkıp salon boyunca yürüdü ve kapıdan çıktı.

"Acaba yavaş yavaş biz de ayaklansak mı, saat on buçuğu geçmiş" dedi Adnan, Esra'ya doğru bakarak.

"İyi olur, kızların aklı bizde kalmıştır."

Ayşe az sonra sofradaki kirli tabakları toplama işine girişmişti ki, yardım etmeye yanına Esra geldi. Bu işi yaparken aralarında bir şeyler fısıldaşıp gülüştüler.

Murat'ın dayısı yeniden salona dönmüştü ki, Adnan ona doğru hitap ederek:

"Demek haftaya Almanya'ya dönüyorsunuz, Fehmi Bey" dedi. Yaşlı adama daha fazla ilgi göstererek kabalığını örtmek ister gibi bir hali vardı.

"Öyle, dönüyorum... aslında oyumu daha önceden de kullanarak dönebilirdim ya, biraz daha kalmayı tercih ettim."

"Peki, böyle, sadece yazdan yaza mı geliyorsunuz Türkiye'ye?"

"Belli olmuyor, daha çok yazları ya da baharda gelmeye çalışıyorum... bu sefer seçim zamanına denk geldi" diye yanıt verdi.

Adnan beklenmedik bir şekilde Vedat'a doğru dönerek:

"Ee, dostum, sonunda kararını verdin mi bari... yani, şeye... oy verip vermeyeceğine?" diye, ona ani bir soru yöneltiverdi.

Vedat şaşırdı. Murat da bunca şeyden sonra şimdi bu soru nerden çıktı, dercesine, ona biraz tersçe bakıyordu.

"Ha şey, karar verdim" dedi Vedat, alçak ve sakin bir sesle, "Vereceğim. Yeşillere vereceğim." Hâlâ bitirmemiş olduğu kahvesinden büyücek bir yudum alıp gülümsedi. Aslında ver-

diği karşılık, "Ben oyumu, Bizans'ın Mavilerine karşı avamın Yeşillerine vereceğim, bir diyeceğin var mı?" olarak da algılanabilirdi; çünkü kasıtlı olarak alaycı bir edayla söyleyivermişti. Daha açıkçası, apolitizm imasına karşı geliştirilen ani bir savunma gardıyla çıkmıştı.

Bu kez şaşıran Adnan olmuştu, ondan kesinlikle böyle bir yanıt beklemiyordu. Sorusu bumerang gibi kendisine geri dönüvermişti.

Ve ancak on dakika kadar sonra, Adnan, Esra ve Vedat vedalaşmak üzere sokak kapısının önündeydiler.

"Size şimdiden iyi yolculuklar Fehmi Bey... umarım ilerde bir gün yeniden görüşme fırsatımız olur..." dedi Adnan.

"İnşallah olur..."

"İyi yolculuklar Fehmi Bey, tanıştığımıza çok çok memnun oldum."

"Ben de çok memnun oldum."

Murat'ın dayısı, Esra, Adnan ve Vedat'la tek tek el sıkıştı.

"Görüşürüz Murat, görüşürüz Ayşe... Çok güzel bir akşam oldu."

"Hoşça kalın."

12

Vedat Evrenosoğlu bir çeşit iç daralmasına benzer bir duygu karmaşası yaşadığı üç gün önce, cep telefonundan Natalya'yı yeniden aramış ve ondan bir kez daha aynı yanıtı almıştı: İrina dört beş güne kalmaz Ukrayna'dan dönecekti. Peki, aynı şeyi ona geçen hafta da söylememiş miydi Natalya! Bir an geçmişi yeniden yaşadığı duygusuna kapıldı. "Dönecek" ifadesi kızın ağzında aslında tam tersi bir anlama mı geliyordu acaba: İrina hiçbir zaman dönmeyecek, sen onu boşuna bekleme, dostum!

Aradan geçen bir hafta, açıkçası, ona sanki bir aymış gibi gelmişti; hatta ona öyle geliyordu ki ışık hızına yakın hareket eden bir uzay gemisinde olsa zaman yine de bu denli uzaya-

mazdı, bir yerde bir yanlış vardı. Artık İrina'nın arkadaşına inanıp inanmayacağını hiç mi hiç bilemiyordu. Önceden de düşündüğü gibi, aslında İrina Ukrayna'ya hiç gitmemiş olabilirdi... Evet, evet, böylesi gerçeğe çok daha yakın gözüküyordu, iki arkadaş aralarında gizli bir yalan ittifakı kurmuşlardı...

The Sergius and Bacchus'e, İrina'yı orada gördüğünden beri sanki biraz yabancılaştığı bu eski mekâna uğramayı da düşünmüyordu. Zaten pansiyoncu, ne zamandır beklediği kira ücretini sonunda hesabına yatırdığı için –her nasılsa bunu yapabildiği için– oraya gitme gerekçesi kalmamış gibiydi. Tabii kalmamıştı diye böyle düşünürken, hayalinde hâlâ zaman zaman canlandırdığı gibi olması dışında kalmamış gibiydi. Bu olasılık da ne yandan bakarsa baksın, hâlâ mevcuttu. Peki ama bu taraklarda bezi varmış gibi görünen kızlar niye bu kadar nazlı davranıyorlar, niye kendilerini sürekli bir sır perdesi arkasına çekiyorlar, niye daha gözü pek bir şekilde ortaya çıkmıyorlardı... İşte bunu bugüne değin bir türlü anlayamamıştı... Pek ihtimal vermiyordu ya, yoksa bu işi ev sahipleriyle yapmaktan bilinçaltlarında gizli gizli utanıyor ya da çekiniyorlar mıydı?

Önceleri, sanki bütün olup bitenler acımasız bir kör talihin eseriymiş gibi içini gitgide acıtan bir isyan duygusuna kapılır gibi oldu. Kör talih, sırf kör olduğu için yaşanabilecek bir gönül serüvenini –önce zihnine daha çok "aşk" sözcüğünün kapsayabileceği bir kavram gelmişti ama bunun hiç de doğru olmadığını düşünmüştü; çünkü yaşadığına olsa olsa bir tutku, kör talihin kör tutkusu denebilirdi– evet, bu gözleri görmeyen tutkuyu ondan esirgemiş, arzularını açıkça hiçe saymıştı. Bu kör talihe gerçekten gıcık oluyordu. Kör talih olgunluk çağının pekâlâ güzel olabilecek bir serüvenini bir canavar gibi tam da yumurtasının içinde öldürmüştü, sanki üzerine bir hışımla bir pençe vuruvermişti. Tutkudan geriye de sadece yumurtanın cılkı ve ne yapacağını bilemediği bir hüzün kalmıştı.

Peki ama neler hayal etmişti ki? Yoksa günün birinde kızı yaşındaki İrina'dan çocuk sahibi olmayı bile mi? Daha neler!

Bir çocuk... Kendi kendine söyleyip inandığı otomatik bir yalan mıydı bu? Yani sonuçta, içi boş, yabana atılacak bir düşünce...

Düşünceler birbirini kovalarken, aklına bir anda yine C. geldi. Bir ilk harfe indirgediği ve o zamandan beri de kendi kafasında bile sadece ilk harfiyle andığı kadını anımsamıştı... Beş –yoksa altı hatta yedi yıl mı olmuştu?– evet, her neyse, artık bunun ne önemi vardı ki, bir süre önce onu, sırf çocuk doğurabilmek için terk ettiğini söyleyen kadın bir kez daha gözlerinin önüne geldi... O bahar sabahı yataktan kalktığında –unutmamıştı, Nisan'ın 2'siydi ve günlerden 1 Nisan olmuş olsa, gerçekten bir şaka olmalı bu, başka bir şey değil, der geçerdi– salondaki büfenin üzerinde duran vazoya dayalı olarak bırakılmış mektubu, uzanıp zarfı elleri titreyerek açışını ve daha iki satır bile okumadan gözyaşlarına boğuluşunu anımsadı... Ama sonra her bir satırı yeniden okudukça, gözyaşı döktüğüne alttan alta kızmış, hatta içinde öfkeye benzer bir burukluk kabarmıştı; mektup birden, çok katı bir tonda yazılmış gibi gelmişti ona, sanki tuhaf, sonuçta bireysel bir kararı değil de doğa yasalarının başatlığının altını çizen bir kaçınılmazlığı bildiriyordu. C. artık kendisiyle niçin yapamayacağının zorlayıcı nedenlerini ortaya koyduğunu söylüyordu... Ve sonraları, acısı biraz küllenince şu hükme varmıştı: zaman zaman gündeme gelen çocuk sahibi olma meselesi dışında iyi olduğunu düşündüğü bir ilişkiyi, aslında her ikisinin de iyi olduğunu bildikleri bir ilişkiyi böylesine ansızın, adeta bıçakla kesip atarmış gibi atıveren bir kadını asla bağışlayamayacaktı. Evet, C. günün birinde karşısında diz çöküp gözü yaşlarla dolu olarak özürler dilese bile onu bağışlamayacağını biliyordu. Kendisi zalim falan olduğu ya da intikam duygusuna kapıldığı için değil... Sadece C., yani bir zamanlar gerçekten sevmiş olduğunu düşündüğü o kadın, içgüdülerinin bu kadar körcesine tutsağı olmuş olduğu için, evet sırf bunun için...

Çalışma odasında sırtüstü uzandığı kanepeden kalktı ve kitaplık rafında duran müzayede kataloğunu alıp sayfalarını dalgın dalgın çevirmeye koyuldu: elindeki, Hacopulo Pasajı'nın eski binalarından birinin ikinci katındaki dar ve sıkışık salonda zaman zaman yapılan müzayedelerden birinin kataloğuydu. Sayfalarında bir XVI. yüzyıl dünya haritasıyla XVIII. yüzyılda basılmış, Fransızca iki kozmografya kitabının yanlarına kırmızı kalemle çarpı işareti koymuştu. Müzayede iki gün sonra yapılacaktı ve talihi yaver giderse en azından haritayı alabilmeyi kafasından geçiriyordu. Aslında kitapları almasa da pekâlâ olurdu, gökbilim üzerine neredeyse bir raflık eski kitapla bu merakını şimdiye değin yeterince tatmin etmiş olduğunu düşünüyordu. Gerçi haritanın açılış fiyatı bayağı yüksek tutulmuştu, peyi artırma konusunda kendine önceden belli bir sınır koyduğundan 3.000 doları aşmamaya karar vermişti; ama pek de umutlu olamıyordu...

Zihni hâlâ ikide bir C.'ye gidip gelirken, bakışları kitaplığının sol yanındaki tüm raflarını dolduran ve çoğunlukla konulara ya da temalara göre tasnif edilmiş olan tarih ve anı kitapları dizilerinden birine takıldığında –Saint-Simon'un on altı ciltlik *Mémoires*'ının son cildi eksik bir XIX. yüzyıl baskısıydı bu, koleksiyonculuğa yeni yeni başladığı on yıl kadar önce Paris'ten sırf eksikliği sayesinde bayağı ucuz denebilecek bir fiyata düşürmüştü– evet, bordomsu oğlak derisiyle kaplı bu ciltlere takıldığında, XVII. yüzyıl Fransız sarayı entrikalarının onu bir zamanlar ne diye bu kadar ilgilendirmiş olabileceğini biraz şaşırarak merak etti. Aynı şeyi uzun uzun düşündü ama pek de inandırıcı bir açıklama bulamadığını gördü. Gelgeç bir hevesti hiç kuşkusuz, belki de sadece koleksiyonun ucuz fiyatına tav olmuştu. Zaten bir iki cildin orasını burasını biraz karıştırdıktan sonra öteki ciltlere doğru dürüst bakmamıştı bile. Şimdi düşünüyordu da büyük olasılıkla, geriye kalan ömrü boyunca o ciltlerin hiçbirini bir daha açıp bakmayacak, Saint-Simon dükünün anıları yine dükün anıları olarak kalacaktı.

Kesindi, bu kitaplar yirmi birinci yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamakta olan bir Türk yurttaşının dünyasına asla ulaşamayacaktı, tarihe meraklı olsa da onun yaşamına daha derinden bir nebze bile nüfuz edemeyecekti. Acaba tez elden satsa mıydı bu diziyi? Ama kime satacaktı ki? Bir meraklısının çıkacağından kuşkuluydu, üstelik bir cildi eksikti dizinin.

Birinin anılarını mezada çıkarmak, "Batan geminin kaptanının anıları bunlar... Alan var mı, haydi, gitti gidiyor!" demek... Peki, anıların kendisi de batan gemiyle birlikte ölüm denizine gömülmüyor muydu? Yoksa onlar, beden enkazının üzerinde gizli gizli yaşam adacıkları oluşturarak bir süre daha mı yaşıyorlardı? Belki ta ki birileri anıları artık hiç okumayana dek, ta ki gelecek kuşaklar bambaşka ilgi alanlarına yönelene dek böyle oluyordu...

Kanepeden kalkıp Saint-Simon'un anılarının bulunduğu rafa doğru yürürken, "Devlet, benim!" sözüyle tanınan XIV. Louis'nin gitar çalmayı çok sevdiğini acaba bu anılardan mı öğrenmiş olduğunu merak etti. Şimdi kalkıp bunca cilt arasında bu bilgiyi mi arayacaktı yani! Amma da saçma şeyler düşünüyordu...

Derken ortalardan rastgele bir cildi çekip –sanki bir midyenin kayaya tutunması gibi aralarında durduğu iki cilde iyice yapışmıştı– eline aldı ve sonra, sayfalarına yavaş yavaş göz gezdirmeye koyuldu. Gözüne ilişen bir paragrafta, kralın metresi olan Mme de Maintenon'un XIV. Louis üzerinde inanılmayacak bir nüfuzu olduğunu, hatta bazı kişilerin, Protestanlara yapılan baskıların artmasından bizzat onu sorumlu tuttuklarını okudu.

Bunu izleyen an, aldığı cildi kapatıp yerine koydu. Hayır, daha fazla okumak istemiyordu. Rafta durmakta olan on beş cilt –iyi ki koleksiyonun bir cildi eksikti–yaşamından cüretle daha fazla hak talep ediyorlarmış gibi geldi ona. Kararlıydı, hiçbirine bile en ufak bir hak tanımayacaktı, belki sonuçta onları satışa falan çıkarmayacaktı ama aynı zamanda okumaya-

caktı da kitaplıkta şimdiye değin durdukları gibi öylece duracaklardı.

Koleksiyonculuk tutkusunun ardında yaşamın doğallığını, kendiliğinden akışını engelleyen, ona sanki gizli gizli ket vuran bir şeyler olabilir miydi? Şimdi de deminden beri bu takılmıştı aklına, az önce kitabı tepkisel bir tavırlarla raftaki yerine koymasına da belki bu itki yol açmış olabilirdi... Düşündü: kitaplar yaşamın başka olanaklarından ya da güzelliklerinden zaman çalarak bir çeşit kibar hırsız kimliğine bürünebiliyorlarsa –hani şu hiç kimsenin kuşkulanmayı bile aklından geçirmediği, son derece şık ve kibar görünümlü tablo hırsızı Arsène Lupin gibi yaşamın anlarını kaşla göz arasında çalarak– o zaman nasıl olur da onlara bu kadar bel bağlamayı umabilir, onları yaşamının adeta ekseni haline getirebilirdi? Peki, kitaplar yaşamın yerine gerçekten de geçebiliyorlar ya da yerine geçiş konusunda ciddi ciddi hak iddia ediyorlar mıydı, bu doğru muydu yoksa sadece ona mı öyle geliyordu? Sözgelimi Saint-Simon karşısına geçip on altı ciltlik anılarının tamamını ona bir ırmak-söyleşi atmosferi içinde birinci elden aktarmış olsa, ama bu arada aynı zamanda ona kişisel yaşamına ilişkin sorular da yöneltmiş olsa, böyle yapmakla anlattıkları daha mı gerçek olurdu yani? Aslında bundan da kuşkusu vardı...

Yeniden C.'yi düşündü. Acaba C., sonunda anlaştığı bir adamdan arzu ettiği çocuğa kavuşmuş, kendisinin ona vermediği şeylere sahip olmuş muydu? Kim bilir belki de olmuştu ama o bunu hiçbir zaman bilemeyecekti. Peki, gerçekten bilmek istiyor muydu? Ya da bilmesi, hissettiklerini olumlu bir doğrultuda değiştirebilir miydi? C. onu terk ettiğinde otuz dört yaşında olduğuna göre, herhalde elini çok çabuk tutması gerekmişti. Bunca gecikmeden sonra hem de çok çabuk!.. Bir an C.'nin hayali gözlerinin önüne sanki ona poz veriyormuş gibi geldi: gerçekten albenili kadındı C., üstelik her zaman çok da zevkli giyinirdi, yaşına karşın onu beğenen bir erkeği pekâlâ bulmuş olabilirdi. Erkekler ona hayır demiş olamazlardı. Ama

önünde yine de çeşitli olasılıklar uzayıp gidiyordu. Bunları ikiye ayırmayı denedi: Birinci talih senaryosunda, şayet C. onu terk edişinin ilk yılında bir erkekle tanışmış, onunla hemen evlenmiş ve aynı yıl bir de çocuğu olmuş olsa, şu sıralar oğlu ya da kızı herhalde kesin ilkokula yeni başlamış, hatta okuma kurdelesini çoktan takmış olmalıydı. Ya da daha kötümser bir hesapla, yani ikinci talih senaryosunun içerdiği sadece bir iki yıllık bir gecikmeyle, dört beş yaşlarındaki bir oğlanı ya da kızı, belki de bir park köşesinde, salıncağa binerken seyrediyor olmalıydı C.. Tabii kendine çok önemli bir ayrıntıyı da itiraf etmeliydi: gözleri, onun hiçbir zaman vermiş olamayacağı bir mutlulukla parlayarak...

Peki, C. sonuçta mutlu olmuş idiyse ona ne diye kızıyordu ki? Bu mutluluğu onu terk ederek elde ettiği için mi, yoksa asıl, terk ederken henüz mutlu olacağını bilmediği ya da hiçbir zaman bilemeyeceği için mi? Yani bir üçüncü en kötü talih senaryosunda, C.'nin başka bir erkekle evlendiği halde ondan çocuk sahibi olamaması vardı. Kim bilir belki de adam kısır çıkacaktı –ki bu durumda üçüncü bir erkeğin de mi peşine düşecekti C.? Peki, asıl amacı bu olduğuna göre, niye olmasındı...– ya da bilmiyordu ama, C.'nin dölyatağında ya da fallop borularında önemli bir sorun olabilir ve bu yüzden amacına ulaşma yolunda onu yine hüsrana uğratan bir engelle karşılaşmış olabilirdi. Yani sonuçta, içgüdüsel davranmaktan çok bir çeşit kumar oynamaya kalkıştığı için mi kızmıştı ona?

Bir kez daha, bunca zaman niye müzmin bir bekâr olarak kalmayı yeğlediğini merak etti. Nereden bakarsa baksın hiçbir şekilde sorumluluk almayı arzu etmediği bir ehlikeyif hayatı yaşamak istediği için mi –yok, yok, aslında pek öyle birine de benzemiyordu– yoksa daha çok, evliliğin kendisini, özünde, her erkeğin yavaş yavaş içine kıstırılabileceği, bir çeşit geleneksel tuzak olarak gördüğü için mi? Gerçek şu ki, C. yedi yıl süren ilişkileri boyunca ona öyle pek baskı yapmış sayılmazdı –zaman zaman çocuk sahibi olma konusunu açtığı oluyor ne

var ki bunlar hiçbir şekilde gergin bir tartışmaya falan dönüşmüyordu– ama yıllar geçtikçe, sanki çocuk sahibi olma tutkusunun doğal çekimine yenilerek durgunlaşan varlığıyla, mimikleriyle, dalgınlıklarıyla kendisi bir baskı haline gelmişti. Bir türlü açıkça söylemediği bu özlemini hep içinde tutmaya çabalaması, onu acılaştırmış ve sonunda da adım adım o uğursuz sabaha kadar götürmüştü... Evet, bütün bunları düşününce ona daha az kızıyordu ama yine de onun son kararının acımasızca olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu.

Zihnine bir kez daha üşüşen düşüncelerden sıkılmışçasına çalışma odasından çıktı ve salona doğru yürüdü. Bir koltuğa oturacaktı ki, vazgeçip pencerenin yanına yürüdü ve çok kısa bir süre, camdan dışarı baktı. Gökyüzü masmavi görünüyordu. Birdenbire dışarı çıkma arzusuna kapıldı. Acaba evde böyle tıkılmayıp bugün öğleden sonra Necdet Bey'e mi bir uğrasaydı? Adamcağıza bayağı ayıp etmiş, sadece 4.500 dolarını verdiği parasının tamamını hâlâ ödememişti, üstelik başlarına gelen bunca olaydan sonra parayı daha fazla geciktirmek hiç de doğru olmazdı...

Derken dışarı çıkma düşüncesine kapılmışken, gündüz vakti hiç alışkanlığı olmadığı halde gelip can sıkıntısıyla televizyonu açtı ve bir iki kanalı art arda zapladı. Kanallardan birinde Fethiye yöresindeki tatil beldeleriyle çevresindeki doğal güzellikleri tanıtan bir turizm programı vardı. Dışarı çıkma arzusu bir anda zihninden silinmiş gibi onu seyretmeye daldı.

Program az sonra bitiverince, birden boşluğa düşmüş gibi oldu. İnsanın zaman zaman benliğinden uzaklaşıp doğa görünümlerine dalması galiba iyi oluyordu. Yoksa her şeyden çok buna mı ihtiyacı vardı? Ekrana bakarken bir ara Ölü Deniz civarındaki ıssız koylardan birinde İrina'yla birlikte –fantezisinde, ısrarı üzerine bikinisinin üstünü çıkarmıştı İrina– evet, onunla böyle bir ortamda denize girdiklerini hayal etmişti.

Televizyonun önünden kalkıp saatine baktı, ona geliyordu. Yoksa bugün Beyoğlu taraflarına gitmeyip değişik bir şey mi

yapsaydı? Sözgelimi, niye olmasın, bir Boğaz vapuruna atlayıp Boğaz'ın ta ucuna kadar tek başına bir gezi mi yapsaydı? Evet, evet, niye olmasındı, hiç de fena gözükmüyordu bu fikir. Hem deniz havası almak moraline de iyi gelebilirdi. Evet, tam da böyle yapmalıydı. Bunu izleyen an, bu kararı aldığı için kendini kutladı.

Fikrin kışkırtıcılığıyla salondan ayrılıp giyinmek üzere yatak odasına doğru yürüdü. Evden çıkmada elini çabuk tutarsa Beşiktaş'tan kalkan bir 11:00 vapuruna ya da gezi teknesine rahatlıkla yetişebilirdi. Çevresine bir an, aklına bir şey gelmiş gibi bakındı. Yanına dijital fotoğraf makinesini almayı unutmamalıydı.

Derken hızlı hızlı giyinmeye koyuldu.

Saat tam 10:48'de, bindiği taksiden Beşiktaş'taki eski Deniz Müzesi'nin önünde inmiş, sonra Barbaros anıtının bulunduğu meydandaki topların yanından hızlı hızlı yürüyerek iskeleye doğru ilerlemişti.

Allah vere de uygun saatte bir vapur olsundu. İskelenin önüne vardığında, merakla gişelerde bir tarife arandı ve sonunda buldu. Ne var ki tarifede, taksiye bindiğinden beri gitmeyi aklından geçirdiği Anadolu Kavağı'na hiçbir sefer gösterilmiyordu. Yoksa artık oraya vapur kaldırmıyorlar mıydı? Üzüldü. Ama yine de emin olmak için gidip gişe görevlisine sormayı düşündü. Adam nezaketsizliğe varan kayıtsız bir tavırla başını bile kaldırmadan ona, "Sefer yok" yanıtını verdi. Şimdi üzüntüsü, önemli bir sınav sonucunu sonunda öğrenmiş bir öğrenci gibi, iyice içine oturdu. Niye kendine İstanbul'un çoktandır değiştiğini itiraf etmiyordu ki! Yoksa hâlâ inatçı bir saflıkla, her şeyin eskisi gibi olduğunu mu sanıyordu?

Belki de şansını gezi teknelerinin kalktığı noktada denemeliydi. Bu kez onların bulunduğu yöne doğru yürüdü. Gümbür gümbür disko müziği çalan iki kocaman tekne, sehpa şeklinde

yerleştirilmiş beyaz bir tahta üzerinde, Sarıyer'e kadar Boğaz gezisi yaptıklarını ilan etmişti. Acaba fazla düşünmeden binse miydi? Kararsız kaldı. Ama başka türlü de Boğaz turunu nasıl gerçekleştirecekti ki? Kalkıp bir otobüse binmek hiç cazip gelmiyordu, bir taksi çevirmekse elbette fazlasıyla tuzluya mal olabilirdi.

Sonunda, çoğunluğunu turistlerin oluşturduğu tekneye biraz gönülsüzce bindi ve tenteli arka güvertedeki boş bir yere ilişti. Tekne henüz tümüyle dolmuş değildi. Kulaklarına katlanılmaz bir gürültü dolarken, oturduğu yerde çevresine boş boş bakıp duruyordu. Şu an için huzursuzdu ama her şeye karşın tekne kalkınca gümbürtülü disko müziğinin susacağını umuyordu. Yanına mp3'ünü almamış olduğuna pişman oldu, böyle ortamlarda gerçek bir yalıtım duvarı sağlayabilirdi küçük müzik aygıtı.

Önüne baktı. Tam karşısında oturmuş olan beyaz ipek maşlahlı ve kefiyeli bir Arap turist, yüzünde hem bir hoşnutluk hem de sanki sabırsızlık ifadesiyle bakışlarını ötelere çevirmişti. Onun tam sol yanında, derin gırtlak sesleriyle Hollandaca konuşan bir turist kafilesi vardı. Bir an, kendi ülkesinde o yabancılardan biri gibi hissetti kendini.

En kötü olasılıkla Sarıyer'de inip oradan bir otobüse binerek Rumeli Kavağı'na kadar gidebileceğini düşündü. Kavakların biri olmadıysa, bari öteki olsundu. Sonra gidiş dönüş parasını önceden verdi diye teknedeki patırtıya katlanacak da değildi ya! Yeniden kendine güveni geldi. Rumeli Kavağı'ndaki bir restoranda, şöyle bir kadeh rakı eşliğinde balık da yiyebilirdi.

On dakika kadar sonra, teknenin demir almakta olduğunu fark edip sevindi. Motorun çalışmasıyla birlikte öngördüğü gibi gümbürtülü müzik ansızın susmuş ve tekne geri geri manevra yaparak iskeleden ayrılmaya başlamıştı. Birkaç dakika sonra, şimdi bir hayli dolmuş olan tekne, burnunu tamamen kuzeye doğru çevirerek ilerlemeye koyuldu. Kalkışla birlikte, tatlı bir rüzgâr esintisi hissetti yüzünde, keyiflendi.

Acaba hangi iskelelere uğrayacaklardı? Yoksa karşıya hiç geçmeden dosdoğru Sarıyer'e mi gideceklerdi? Doğrusu var ya, buna hiç şaşırmazdı, mazottan tasarruf eden bir tekne işletmecisi ona artık pek olağandışı gelmezdi. Değil mi ki artık, geniş değil dar zamanlarda yaşıyorlardı. Gitgide uzaklaştıkları kıyıya bakarken, tam da bu semtin şairi Necatigil'in dokunaklı dizeleri geldi aklına...

Ve az sonra anılar yeniden üşüşüverdi: gözleri Hotel Kempinsky'ye dönüşmüş Çırağan Sarayı'nın beyaz cephesinde dolaşırken, bir zamanki Şeref Stadı'nı dolduran coşkulu seyirci kitlesini ve bunun hemen ardından, ilkokul çağında, bir Şehir Hatları vapurunun üst güvertesinde halasının yanında uslu uslu oturduğu –acaba gerçek bu muydu, hiç kalkıp da dolaşmaz mıydı?– ve onları iki kıyı arasında zikzaklar çizerek Muhittin Efendi'nin Anadolu Kavağı'ndaki lokantasına götüren vapurdaki bitmek bilmeyen uzun yolculukları anımsayıverdi. O vakitler, zaman gerçekten de ne kadar da genişti, her şeyi nasıl da içine alabiliyordu! Adını anımsamaya çalıştığı vapur –Ülev ya da Kalender gibi bir şeydi galiba– iki kıyı arasında mekik dokurken, Boğaziçi bir film şeridi gibi, neredeyse iki saat boyunca uzar da uzardı. Yaz boyu, Adile halası onu yanına alarak, birkaç kez hep aynı yere, hep aynı lokantaya götürüşünü, zamanın aynı noktaya çakılışı olarak anımsadığını fark etti. Adile halası, kendi çocuğu olmamış, çocuk özlemini yeğeninde gideren Adile halası... Tez canlı, neşeli, kahkahalar atıp duran Adile halası... Öyle ya, yüzmeyi de Anadolu Kavağı'ndaki aynı lokantanın yanına demirlemiş mavnaların, çatanaların arasında çekine çekine açılarak ve iskeleye yanaşmış Şehir Hatları vapurunun tepesine tırmanıp oradan denize cakayla atlayıveren delikanlılara gıptayla bakarak öğrenmemiş miydi? Şu da çok tuhaftı: Şimdi düşünüyordu da yıllarca zihninde, Anadolu Kavağı'nın coğrafi konumunu, gerçek yeri olan Asya kıtasında değil, nedense Avrupa yakasında hayal edip durmuştu. Sanki bindikleri her vapur, Boğaz'ın sağ değil de sol yakası-

na yanaşmış gibi gelmişti ona hep. Bu yanılsamadan ancak uzun yıllar sonra, bir Fransız arkadaşıyla birlikte yirmili yaşlarının başlarında oraya tekrar gidişlerinden sonra sıyrılabilmiş ve acaba ben Anadolu Kavağı'nı niye hep Boğaz'ın sol yakasında tahayyül ettim, diye sorup durmuştu kendine. Derken bu yanılsama, günün birinde, belki de balık kavağa çıkmadan son bulmuştu. Ama yanılsamanın sona ermesi iyi mi olmuştu sanki? Sanki bundan pek emin değildi. Kim bilir belki de yanılsamayla yaşamak daha güzel bir şey bile olabilirdi, hatta biraz gerçeküstücü bir çeşni taşıyabilirdi o yanılsama... Öyle ya, anılar her zaman kendi şaşmaz mantıklarını dayatıyordu: yine yıllar sonra, Yoros Kalesi'nin bulunduğu tepeden Rumeli kıyılarına doğru bakarken, burada bir kale harabesi olduğunu o zamanlar bilmediğini, geleceğin yaşanarak bir geçmiş haline geleceğini ve bu arada çok şey öğrenileceğini hiç düşünmediğini aklına getirmişti. Evet, bunu daha çok istençli bir bellek talimatıyla aklına getirmişti. Anımsamamıştı, anı kendini anımsatmıştı...

Düşüncelerinden koparak sağına doğru baktı ve uzaklarda, bugüne değin hiç çıkmamış olduğu Kızkulesi'ni gördü. Acaba bunca zamandır niye merak edip de bir kerecik olsun gitmemişti oraya? Yerinir gibi oldu. Restorasyona alındığı dönem öncesinde gitmek mümkün olmadığı için mi gitmemişti? Evet, niye olmasın, belki de bu yüzdendi...

Hollandalı turistler dijital makineleriyle fotoğraf çekip duruyorlardı. Kendisi de çantasından makinesini çıkarıp bir iki poz çekmeyi aklından geçirdi ama sonra caydı. Belki daha sonra çekerdi...

Gezi teknesi dosdoğru giderken ansızın burnunu karşı kıyıya doğru kırmıştı. Şaşırdı. Bu gerçekten iyi oldu, diye geçirdi içinden. Belki tekne kaptanları da aldıkları talimatlara karşın turlarına bir nebze hareket, bir nebze güzellik katmayı akıllarından geçirmiyor değillerdi. Acaba şimdiki tekne işletmecileri de aynı şekilde mi düşünüyorlardı, müşterilerinin

gönüllerini hoş tutma niyetleri var mıydı? Onlara yönelttiği eleştirilerinde endazeyi kaçırıp kaçırmadığını merak etti. Kim bilir belki de kişilerin, hatta şirketlerin hiçbirine bu denli yüklenmemeliydi, eğer karşı çıkılacak bir şey varsa bu elbette ki kurulu düzenin ta kendisiydi. Bir süre, düşüncelere dalar gibi oldu. Yoksa asıl sorumlu, bunların hiçbiri değil, yozlaşan kurumlar bile değil, yaşanılan her bir saate, her bir dakikaya, varlığı hiç fark edilmeyen bir baldıran zehri gibi dağılan Zaman'ın ta kendisi miydi?..

Ötelerde, Karadeniz'den gelen gri bir şilep –gözlerini kısıp bandırasını seçmeye çalıştı ama çıkaramadı– suları yara yara geçmekteydi. Az sonra geminin dalgası gelince biraz sallandılar. Deniz tutma duygusu bile ona özlenecek bir şeymiş gibi geldi bir an. İçine bir hoşluk vermişti kısacık sallanma...

Ortaköy kıyıları geride kalıp da gezi teknesi bir on beş dakika kadar sonra Köprü'nün altından geçerken turistlerin çoğu yerlerinden kalkarak devasa yapıyı bu kadar yakından estetik bir şekilde kadrajlarına sığdırmaya çalışıyorlardı. Karşısında oturan kefiyeli ve maşlahlı Arap da yerinden hafifçe doğrulup üst üste birkaç poz çekti. Vedat Evrenosoğlu onları seyretmekle yetiniyor, kendi dijital makinesini çantasından çıkarmaya üşeniyordu. Aslında sanki biraz da düşte gibiydi, gördükleri yeterince gerçek gelmiyordu.

Yavaş yavaş karşı kıyıya yönelmekte olduklarına bir kez daha şaşırdı. Yoksa kaptan sırf onun hatırı için ekstradan bir nostalji turu mu attırıyordu teknedekilere? Saçma bir düşünceydi ama hoştu! Evet, galiba doğrudan Çengelköy'e uğrayacaklardı. Şaşırarak tanık olduğu gibi, tekne beş on dakika boyunca kıyıya az çok dik bir doğrultuda yol alıp Boğaz'ı kat etti ve sonra, hafifçe çark ederek ona paralel bir doğrultuda ilerlemeye koyuldu. Sonunda dört beş dakika kadar daha bu şekilde yol alıp iskeleye sağ yanından yanaştı. Sigara içmekte olan bir çımacı, atılan halatı hemen iskelenin ucundaki bir babaya bağladı. İskeleden, hiçbiri de pek turiste benzemeyen bir-

kaç kişi daha bindi tekneye. Aklı yine bir analojiye gitti: Demek eskinin zikzaklar çizerek neredeyse bütün iskelelere uğrayan "dilenci vapurları" kadar olmasa da yeni düzenin gezinti tekneleri de zaman zaman Şehir Hatları vapurlarına öykünebiliyordu. Biraz düşündü: yoksa, asıl sebep, bu da değil miydi? Düpedüz bir sanrı falan mı görmüştü? Tekne, tıpkı bir düşte olduğu gibi, doğrudan onun arzularına mı uyuyordu!

Birkaç dakika sonra yeniden yola koyulup Avrupa kıyısına doğru yöneldiler. Deniz şimdi biraz daha çalkantılı gibiydi ve rüzgârın serin varlığını yüzünde daha belirgin şekilde hissediyordu. Nitekim az önce, Hollandalı turist kafilesinden sarışın bir genç kız fotoğraf çekmek üzere yerinden doğrulurken, eteği ansızın bayağı havalanmış ve o kısacık an Vedat Evrenosoğlu, oluşan erotik görüntüyü kafasında İrina'nın uzak varlığının imgesiyle birleştirivermişti. Aslına bakılırsa, başına rüzgârın azizliği gelen turist genç kız, İrina'ya hiç benzemediği gibi, öyle güzel bile sayılmazdı, ne var ki Vedat için onun siyah saten külotuyla, külottan iyice taşan yusyuvarlak kaba etlerini görüvermek, ona İrina'nın anısını sanki bir kez daha hatırlatır gibi olmuştu. Aynı zamanda sanki bir sızı gibi bir şeydi hissettiği. Ama tuhaf bir şekilde, İrina'nın vücudunun özlemini, hiç bilmeden eksikliğini hissettiği bir şeyin sızısıydı bu.

Gezi teknesi hız kesip bir Rus tankerinin geçmesini bekledikten sonra bir kez daha kıyıya iyice yaklaştı ve sonra, Kuruçeşme'yi Arnavutköy'e bağlayan sahil yoluna paralel bir şekilde yol almaya koyuldu. Vedat Evrenosoğlu'nun bakışları bir süre, sahil yolunda gezinen ya da banklarda oturan insanlar üzerinde oyalandı. Her biri ayrı bir gündemi, farklı beklentileri olan insanlar. Derken ilgisi yeniden teknedekilere odaklandı.

Tekne, Bebek'i de arkada bıraktıktan sonra, önceki gibi dümenini Asya'ya doğru kırmamıştı, şimdi tam yol Rumeli Hisarı doğrultusunda ilerliyordu. O ilerlerken, deminden beri yine aynı önemsiz ama sabit fikir Vedat Evrenosoğlu'nun ka-

fasında dönüp durdu. Demek ki Çengelköy durağı sadece bir istisnaydı, belki de kaptanın orada birini bırakması gerekiyordu ve oraya sırf bu yüzden uğraşmışlardı. Peki ama iskelede inen birini kendi gözleriyle görmüş müydü, hem tekneye müşteri olarak bindiğini düşündüğü kişilerin varlığını nasıl açıklayacaktı? Onlar kimdi? Salt kendi düşsel tiyatrosunun figüranları mı?

Hisarların kunt gövdesinin önünden biraz yavaşlayarak geçip de –bu kez kendisi de makinesini çıkarıp iki üç poz çekmeye dayanamamıştı– Emirgan açıklarına geldiklerinde, geçen yıl eylülün sonuna doğru Sabancı Müzesi'ndeki "İstanbul-Bir Başkentin 8000 Yılı" sergisine Neval'le birlikte gelmiş olduklarını anımsadı. Neval... Geçmişe uzanan dostluklarının ya da yakın arkadaşlıklarının, onunla her türlü gönül ilişkisi şansını ta baştan engellediğini ya da daha doğrusu, otomatik olarak iptal ettiğini ve artık bir girişimde bulunmak için de çok geç olduğunu düşündüğü, geçkin ama güzel kadın... Otuz beşini çoktan arkada bırakmış, her zaman bekâr ve kim bilir belki de hâlâ bakire kadın. Gerçek şu ki, bunca yakınlıklarına karşın, Neval ona bugüne değin hiçbir erkekle ilişkisinden söz bile etmemişti. Bu konularda niçin bu kadar ketumdu bilemiyordu... Evet, acaba niye hiç evlenmemişti Neval? Onun erkeklerden bir şekilde nefret ettiğini düşünmüyordu, öyle eşcinsel eğilimleri olduğunu falan da sanmıyordu, erkeklere uzaklığının sebebi kesinlikle bunlar olamazdı. Tabii bir olasılık daha vardı: belki de yaşam tarzlarına tanık olduğu çoğu özgür ruhlu kadın gibi, kendini tümüyle akademisyenliğine adayıp duygusal yaşamını bastırmak zorunda kalmıştı sadece, bütün mesele buydu... Birdenbire, ansızın beliriveren bu giz kutusunun kilidini açmak güdüsüyle içinde büyük bir istek duydu. Evet, öyle yapacaktı, Neval'i ilk görüşünde şimdiye değin yapmadığını yapıp bu mahrem meseleyi kızın üzerine fazla gitmeden kıyısından köşesinden açmayı deneyecekti. Acaba içtenlikle konuşur muydu Neval, merak etti...

İstinye koyunun önünden geçip de Yeniköy'e doğru yol alırlarken, Sarıyer'e az kaldığını düşündü. Tekne herhalde, başlangıçta öngördüğü gibi, orada bir süre mola verdikten sonra gerisin geri dönecekti. Bir kez daha, bu tekneyle geri dönmemek üzere Sarıyer'de inip bir restoranda bir iki kadeh içki eşliğinde balık yemeyi ciddi ciddi düşündü. Acaba teknedeki bütün öteki kişiler de yemek vaktinde kursaklarına bir şey girmeden geri mi döneceklerdi? Yok, böyle olamazdı. Bu, ona çok saçma göründü. Belki de tekne, gezi programı uyarınca burada zaten bir öğle yemeği molası veriyordu.

Tarabya koyunun önünden geçerlerken, bu kez gözleri, tadilat halinde bulunan ünlü otelin beyaz cephesindeki pencere kasaları bile olmayan siyah boşluklarında oyalanmaya koyulmuştu. Bakışları uzun süre bu siyah oyuklarda takılı kaldı ve derken, ne zamandır zihninin uzak bir köşesinde depolanmış olan o bilgi birdenbire sökün ediverdi: Hangi odada kalmış olduklarını merak etti. Yani, o eylemin hangi odada meydana geldiğini... Üstlerdeki odalardan biri miydi, yoksa altlar da mıydı? Kim bilir belki de öbür yana bakıyordu o oda. Bir an düşündü ve hüzünlendi: Son tanık olan annesi de göçtüğüne göre, bunu artık hiçbir zaman bilemeyecekti. Evet, belki de her şey, bir yaz günü, ağustos ayında orada, o odalardan birinde başlamıştı. Başlamış ve bugüne değin gelmişti. Tabii, hiç başlamamış da olabilirdi ama başlamıştı işte. Tek önemli olan şey de buydu... Hâlâ pencere kasaları olmayan siyah oyuklara bakıp duruyordu.

Gezi teknesi ünlü otelin cephesinden gitgide uzaklaşırken anıya ilişkin duygularında ya da bakış açısında bir çeşit soğuma, hatta kuşkuculuk baş gösterir gibi oldu. Biraz abartıyor muydu yoksa? Deminden beri kafasında kurduğu ve ister istemez büyük önem yakıştırdığı o olay, belki hiç de gitgide uzaklaştığı o otelin bir odasında cereyan etmemişti. Annesiyle babası balayları geçirmek üzere bir yaz günü buraya gelip kaldılar diye kendi varlığının vücut bulduğu mekân, şu anda hâlâ

karşısında gördüğü şu büyük otelin odalarından biri mi olacaktı yani! Gerçi, basit bir matematiksel geri sayma işlemi sanki duygularını haklı çıkarıyor gibiydi ama, bir hafiye gibi annesiyle babasının burada ne kadar kaldıklarını tam olarak belirlemeden –yani, otelin arşiv kayıtlarına bir şekilde ulaşmadan– bunu ortaya çıkarmanın olanağı yokmuş gibi görünüyordu. Nedense beyaz oteli artık görmek istemiyormuşçasına bir an gözlerini yumdu. Teknenin motor patpatları kulaklarında yankılanıp duruyordu. Evet, belki gerçekçilikten tümüyle uzak romantik bir abartmaydı bu, başka bir şey değil. Zaten bunun o kadar da önemi var mıydı, yeryüzünün şu ya da bu noktası, o denli fark ediyor muydu? Tabii bunların kişisel bir anı değeri yok değildi, bu doğruydu, bu küçük ayrıntıyı annesinden ilk duyduğunda da bayağı heyecanlanmıştı; ama geçmişi didiklercesine böylesi çıkarsamalar yapmanın, varoluşsal yakıştırmalarda bulunmanın da bir âlemi yoktu galiba.

Sonunda Kireçburnu'yla Büyükdere'yi de arkada bırakıp Sarıyer'e yaklaşınca iskelenin ayrıntıları daha belirgin şekilde seçilir oldu. Biraz sonra ineceklerini düşününce içini bir heyecan kapladı. Acaba, aç bir karnı bir an önce doyurmanın sabırsızlığı ötesinde bir şey olabilir miydi bu?

Az sonra teknedekilerde sanki bir toparlanma hali sezdi. Karşısındaki Arap uzun uzun esnedi ve sonra, hafifçe kaymış olan kefiyesini düzeltip oturduğu sıranın altında duran Bond çantasını çekip aldı. Motor hız kesmiş gibi, patpatların ritmi şimdi kulağına daha başka bir tınıda geliyordu. Başını birden sağa çevirince, bir ara çıkan rüzgârda eteği bayağı havalanmış ve içinde tuhaf duygular yaratmış olan Hollandalı genç kızın onun bulunduğu tarafa doğru dalgın dalgın baktığını fark etti. Derken genç kız da oturduğu sıranın altındaki sırt çantasını çekip almak için ansızın eğilince Vedat Evrenosoğlu'nun bakışları bu kez, kızın meme uçları giysinin altından açıkça görünen dolgun göğüslerine ilişiverdi. Ne var ki bu kez edindiği izlenim, iç sızısıyla karışık bir hüzün falan değildi, hatta hüz-

nün zerresi bile yoktu içinde. O an daha çok erotizmde anlık keyifler arayan ve bunun ötesini hiç düşünmeyen birinin gelgeç ruh halini taşıyordu. Gizli bir neşe ve merakla genç kıza çaktırmadan bakmaya çalışırken, bu yolculuk biraz daha uzarsa kızın görülmedik yerinin kalmayacağını aklından geçirdi.

Gezi teknesi iskeleye yanaşır yanaşmaz, kaptan köşkünden bir anons yapılmakta olduğunu işitti: tekne saat bir buçuğa değin, yani bir saat boyunca öğle yemeği molası verecekti. Müşteriler hoparlörden, kalkış saatini dikkate alarak gecikmemeleri konusunda uyarılıyordu. Vedat Evrenosoğlu sevindi. Demek ki bu konuda da asri zamanların iş bilir teknecileri tıpkı Şehir Hatları vapurları gibi olumlu bir tutumu benimsemişlerdi. Gerçi öğle yemeği süresi biraz kısa sayılırdı ama geleneği sürdürdükleri için onları kutladı.

Turistlerin çoğu iskelenin hemen yanı başındaki restoranın tenteli açık kısmına üşüşünce, o da onlarla birlikte genel yönelime uydu ve elini çabuk tutarak, deniz kenarında gözüne kestirdiği boş bir masaya gidip oturdu. Oturur oturmaz da bindiği gezinti teknesinin adını fark etti: *Kuzey Yıldızı*.

Deminden beri, restorana girmiş olanları incelemeye koyulmuştu. Yolculuk sırasında vücudunun çeşitli yerlerini gördüğü genç kız, Hollandalı kafileyle birlikte tam çaprazında, uçtaki masalardan birine yerleşmişti ve şimdi onu ancak arkadan görebiliyordu. Teknede gördüğü çoğu kişi de buradaydı. Gerçi Arap turist gözüne hiç çarpmamıştı. Sanki onu da mutlaka görmeliymiş gibi sağına soluna bakındı ama göremedi. Belki de o, sürüye uymayarak başka bir restorana gitmiş olmalıydı.

Az sonra yanına gelen garsona balık olarak neler olduğunu sordu ve mönüyü öğrendikten sonra çipura, bir kadeh rakı ve çoban salata siparişi verdi. Garson yanından ayrılınca da denizi seyre daldı. Bir çeyrek saat, böyle gelgeç düşünceler içinde uzaktan geçip giden gemileri seyrederek, karşı kıyıları görmeye çabalayarak geçti.

Bir ara, Anadolu Kavağı'na gençlik döneminde yapmış olduğu gezilere ilişkin başka bir anının ısrarcı bir şekilde zihnine takıldığını fark etti. Kaleye çıkan yokuşun başındaki oyuk ağacı ve onun çağrıştırdığı âni ölümü bir türlü unutamıyordu. Evet, tam da yokuşun başındaki içi tümüyle oyulmuş kurumuş ağacın –incirdi galiba, evet, incirdi!– evet, o ağacın önünde, Canki Can ve sevgilisi Ferhan'la birlikte fotoğraf çektirmişlerdi. Ferhan, bu fotoğrafların çekilmesinden tam bir hafta sonra aşırı dozdan öteki dünyaya göçmüştü. Arkadaşları arasında altın vuruş yapıp yapmadığı konuşulmuştu bir süre...

Derken garson, siparişini getirip masaya tek tek yerleştirdi. Önünde duran taze balıkla rakının kokusu şimdi iştahını daha da açmış gibiydi. Bir an, tabağındaki çipuranın korkunç görünüşlü yüzüne ipnotize olmuşçasına baktı ve sonra, bir yudum susuz rakı alıp çatalıyla kızarmış derisini usulca kaldırarak yemeye girişti. Etlere gizlenen küçük kılçıklarına özellikle dikkat etmesi gerektiğini düşündü. Deneyimle sabitti, lop etler arasında bile kılçık gizleyen çirkin balık çipura asla affetmezdi.

İlk rakı kadehini kaşla göz arasında bitirmiş olduğunu, daha balığın yarısını bile yememiş olduğunu gördüğünde fark etti. Garsona el ederek ikinci bir kadeh daha söyledi. Balığı beğenmişti. Hem tazeydi hem de iyi pişirmişlerdi. Az sonra garson, ikinci kadeh rakısını getirdi. Bunu daha yavaş ve tadını daha çok çıkararak içmeyi aklından geçirdi.

Kendi kendine yaptığı uyarıların aksine, ikinci kadehini de hızla içip bitirince, susuzluğu pek dinmemiş gibi, bir üçüncüsünü söylemişti. Nedense bugün içinden bol bol içmek geliyordu. Salatayla birlikte balığını çoktan tükettiğinden, şimdi bir dilim karpuzla birlikte sipariş verdiği beyaz peyniri kendine meze etmekteydi. Nicedir çakırkeyifliği de biraz aşmıştı galiba, başı hafifçe dönüyordu ama içmek ona neşe verdiğinden hızını kesmek de istemiyordu.

Gezi teknesinin geri dönüş anonsunu fark ettiğinde, yerinden kalkmak için hiç telaş etmedi, istek de duymadı. Oturduğu

yerden kayıtsız bir tavırla Hollandalı turist kafilesinin mensuplarının, teknenin burnuna tek tek çıkışlarını seyrediyordu. Bir ara, kefiyeli ve maşlahlı Arap'ın elinde Bond çantasıyla güverteye çıkmış olduğunu fark etti ve onun buralara acaba bir yalı falan almak için mi gelmiş olduğunu merak etti. Meğer onlar burada tıkınırlarken, Arap turist yakınlardaki bir emlakçıda sıradan bir işmiş gibi bir Boğaziçi yalısının satın alma işlemleriyle uğraşıyordu, sırf onun için gözden kaybolmuştu. Bu da iyi bir fanteziydi doğrusu!

Garson az sonra, yanına gelip teknesinin kalkmakta olduğunu belirtince, ona tekneyle geri dönmeyeceğini söyledi. Saçları kızıla çalan genç garson, bu karşılık üzerine, kaşlarını ironik bir edayla kaldırarak gülümsedi.

Gezi teknesi çoktan demir alıp yola koyulmuştu bile. Vedat Evrenosoğlu bu arada hızını hâlâ alamayıp garsona, son bir kadeh rakıyla biraz daha beyaz peynir sipariş etmişti. Tekne yolcularının gitmesiyle restorandaki insan sayısı azaldığından, şimdi tam bir dinginlik vardı çevresinde. Az sonra servisi yapıldı ve rakısını yeniden yudumlamaya koyuldu.

Sarhoşluğun an be an onu ele geçirmekte olduğunu fark ediyordu. Sarhoşluğun zihnini bulandırmayan bu ilk anlarını seviyordu, onu tatlı hayallere, hatta kimi zamanlar içinde bulunduğu ruh halinin etkisiyle derin olduğu hükmüne vardığı kimi düşüncelere sevk eden keyif verici anlarını...

Restoranda bir yarım saat daha kadar kaldıktan sonra, sonunda hesabı ödeyip kalktı. Hesap sandığından tuzlu gelmişti ama burada geçirdiği vakitten son derece memnundu. İçine bir huzur dolmuştu. Bir süre, yan yana konumlanmış dükkânlar yüzünden kıyı şeridini tümüyle takip edemeden Rumeli Kavağı doğrultusunda yürüdü. Derken uzakta fark ettiği duraktan minibüslerin yolcu aldıklarını gördü.

Bindiği minibüsten önce Rumeli Kavağı'nda inmeyi düşünmüşken, sürücüden minibüsün daha da ötelere gittiğini öğrenince anlık bir kararla inmekten vazgeçti. Minibüs yirmi yirmi

beş dakika kadar daha yol aldıktan sonra, sonunda sağa doğru kıvrılan bir yol kavşağına vardı. Burada arabanın bütün yolcuları teker teker inip kısa bir süre içinde çevreye dağılmışlardı. Sürücü, ona doğru dönerek, Garipçe kavşağına varmış olduklarını ve bundan sonra, arabanın Demirciköy'e kadar devam ettiğini söyledi. Vedat Evrenosoğlu, ne yapacağını bilemezlik tavrı içinde sağına soluna bakındı ve o an arabada tek başına kalmak iyice tuhaf geldiğinden, o da inmeye karar verdi. Derken sürücüye ücreti uzatıp da basamaktan iniyordu ki, tökezler gibi oldu ama kendini son anda toparlayarak yere kapaklanmaktan kıl payı kurtuldu.

Şimdi, kıyıya paralel şose bir yolda ağır ağır yürüyordu. Minibüsten indiğinden beri kafası sanki biraz daha ağırlaşmış gibiydi ve yüzüne çarpan rüzgâr bile bu ağırlaşmayı ortadan kaldırmaya yetmemişti. Yine de serin havayı derin derin soludu ve bunun, kendine gelmesine bir nebze yardımcı olacağını düşündü. Derken denize bir burun gibi uzanan noktaya doğru yürümeye koyuldu.

Deminden beri etrafında gördüğü tek tük evlerin ve daha lüks görünümlü villaların varlığı aklına yapılması eli kulağında olan üçüncü köprünün bir ayağının buralarda bir yerde inşa edileceğini getirmişti. Nice zamandır, köprünün buradan karşı kıyıdaki Poyrazköy'e, son zamanların ilginç gömüleriyle ünlenmiş şu gizemli yere uzanacağı söyleniyordu. Acaba gördüğü bütün bu evlerle bahçeler çok yakın bir zaman içinde köprüye kurban mı gidecekti yani? Düşündü: ama belki hiç de öyle olmayacaktı, aslında kurban görünümü taşıyan ev sahipleri de bu işten daha çok kazançlı çıkacaklardı. Bu ona çok daha akla yakın gözüktü. Asıl kurban besbelli ki, her zaman vurun abalıya durumuna düşürülen, dilsiz doğanın ta kendisiydi! Yani böylelikle, her şeyi paraya çevirmeyi bilen, sözde muhafazakâr görünen ama hiçbir şeyi muhafaza etmeyen bezirgânlar tam da karşı kıyıda mevzilenmiş azılı muhalifleri olan silah ve mühimmat gömücüleriyle bilmeden el sıkışmış

oluyorlardı! Evet, belki aynen öyle oluyordu. Onların silahlarını söküp atıp yerine kendi para getiren betonlarını, çarşılı ibadethanelerini dikmeye girişiyorlardı. Evet, evet, aynen öyle oluyordu. Boğa Geçiti'nin bu garip noktasındaki alışverişte ardı ardına "altın buzağı"lar doğuyor ve doğayı bu kez paranın bu obur yavruları sömürmeye başlıyordu.

Üzerinde yürüdüğü denize doğru çıkıntı yapan kara parçası, çalılıklar ve yer yer gövermiş papatyalarla kaplıydı. Çıkıntının iyice ucuna kadar yürüyünce, denizden gelen rüzgârı yüzünde daha belirgin bir şekilde hisseder gibi oldu. Ürperdi. Derken, biraz daha yürüdü ve çok ilerileri görebilecekmişçesine gözlerini kısıp ötelere baktı. Sola doğru, ak ve yuvarlak gövdesiyle Rumeli Feneri görüş alanındaydı. Sonra bir gözcü gibi bakışlarını biraz sağa yöneltti. Boğaz'ın ilerde bütün ihtişamıyla Karadeniz'e açıldığı noktada, denizin rengi daha koyulaşıyor ve deniz daha köpükleniyor gibiydi. O noktada akıntının yukarıdan aşağıya mı, yoksa aşağıdan yukarıya mı olduğunu merak etti. Buna ilişkin bir bilgiyi bir yerlerde okuduğunu anımsıyordu ama, şimdi hangisi doğruydu bilmiyordu. Öyle ya, bilmediği o kadar şey vardı ki! Sözgelimi, dalgalar insanı tam olarak nasıl taşıyordu? Tuzlu su molekülleri içinde ruh denilen anlaşılmaz bir şey olan karbon ve dezoksirobonükleik asit karışımı molekülleri dalgasal bir devinim içinde ittiriyor muydu, yoksa kol kanat gererek sadece taşıyor muydu? Bunu izleyen an, kendi bulunduğu noktayla Karadeniz'in Ukrayna kıyıları arasında çok engin bir denizin bulunduğunu düşündü ve düşünür düşünmez de aklına yine aynı şey düştü: Acaba gerçekten de hâlâ o kıyılarda mıydı İrina? Hâlâ dönmemiş miydi? Bir an için, bir ayağı o kıyıda bir ayağı bu kıyıda kocaman bir dev olabilmeyi ve İrina'yı bulunduğu yerde olduğu gibi görebilmeyi diledi. Ya da acaba, böyle bir dev olmak yerine, dalgaların üzerinde oralara çabucak taşınıveren küçücük bir adam mı olmalıydı? İrina'nın göğüs cebine sığıverecek kadar küçücük bir Lilliput adamı. Ama aynı zamanda bir nöt-

rino kadar engel tanımayan ve hızlı bir küçük adam. İrina'nın oralarda neler yaptığını görüp hemen gerisin geri dönebilecek hızlı bir küçük adam. İrina'nın kafasının içinde olup bitenleri belki de sadece anlamak isteyen küçücük bir âşık adam. Peki, ona gerçekten âşık mıydı? Duygularını tartıya vuramıyordu. Hayır, bu aşk falan değildi. Çarşılarda koşuşturarak yaptığı çılgınlıklar, beklentilere kapılmalar, derin bir aşk göstergesi sayılamazdı. Bir sevdalanma, bir gönül dalgalanması olmuştu, bu kesindi; ama ötesi, derin sandığı duyguları abartmak olacaktı. Duyguları derin değildi ama ilgi doluydu. Sevmemiş, sadece sevecenlik duymuştu. Ama bu da az şey değildi. Evet, değildi! Kim bilir belki hakiki dileği daha çok şöyle bir şey olmalıydı: o güzel çehrenin ardındaki beyni, onun gerçek düşünce ve duygularını derinlemesine anlamış olmayı ne kadar çok isterdi! Evet, sadece ve sadece anlamış olmayı...

Deminden beri, bakışları perçinlenmiş gibi karşı kıyılara bakıyor ve evinin salon duvarında tam orta yerde asılı duran hat levhasının üzerindeki beyiti hata yapmamaya çalışarak mırıldanmaya çabalıyordu. Dizeleri ancak kendi kendine iki üç kez yineledikten sonra doğru sözcükleri doğru yerlerinde kullandığı kanısına vardı:

Gelse de şimalden tatlı bir rüzigâr zannetmeki sulhtur,
Bakışı yakar geçer kalb-i derununu kalan sadece ruhtur.

AYGINTI

Gönül Kıvılcım

Babamın En Güzel Fotoğrafı

Türkçe Edebiyat/160 sayfa/ISBN 978-975-539-708-5

Kökler.

Buğdayların kökleri var, tıpkı insanların olduğu gibi. Burada, ırmak kıyısında söğüt ağacının altında oturmuş onları hatırlamaya çalışıyorum, köklerimi. Dallarıyla göğü kucaklayan söğüt ağacının kıpırtılarını takip ediyorum ve o ağaçtan düşen mekik şeklindeki sarı yaprakları. Dünyayı unutmak için daha kaç yaprak gerekir? Cevap: havada dönerek yere düşen bir yaprak. Bir tane daha. Yaprak yağmuru bu. Elim kolum bağlı yaşlı söğüt ağacının yapraklarını kaybedişini izlerken burada ölebilirim diye düşünüyorum. Doğduğum topraklarda ölümden korkmuyorum.

38 yaşında, bekâr, mutsuz bir kadındır Sema. Annesiyle bir geziye çıkar, Kırıkkale taraflarına ve bir fotoğrafın çağrışımlarıyla bambaşka bir yolculuğun içinde bulur kendini, çocukluğunun geçtiği diyarlara sürüklenir. Geçmişe, 70'li yıllara döner; bozkırın ortasında, İç Anadolu'nun küçük ve çorak bir kasabasında öğretmenlik yapan anne ve babasının tanık olduğu acı olaylara ve perdelerin açılmasıyla kavuşacağı ışığı bekleyen bir aile sırrına...

Gönül Kıvılcım on yıllık bir aradan sonra yazdığı ikinci romanı Babamın En Güzel Fotoğrafı'nda, köklerini arayan bir kadının belleğinden süzülen hüzünlü ve sarsıcı bir hikâyeye ortak ediyor okuru.

Maharetli bir kalem olan Kıvılcım, duyarlılık ve ustalık dengesini bozmadan, kimsenin hasarsız atlatamadığı karanlık bir dönemi okurun gözünde canlandırırken, aynı zamanda iyi hikâyenin gerçek hikâye olduğu düşüncesini de güçlendiriyor sanki.

Erhan Bener

Kedi ve Ölüm

Türkçe Edebiyat/128 sayfa/ISBN 978-975-539-713-9

İlk olarak 1961 yılında Dün-Bugün yayınevi tarafından Ara Kapı adıyla yayımlanan Kedi ve Ölüm, Fransız-Türk Kültür Cemiyeti Büyük Roman Ödülü'nü almış, kısa bir süre sonra Fransızcaya çevrilerek Albin Michel yayınevi tarafından 1965'te Büyük Tercümeler serisi altında Le Chat et la Mort adıyla yayımlanmıştır.

Kedi ve Ölüm, psikolojik gerilim tarzı polisiyeleri hatırlatan kişi, kurgu ve atmosferiyle, bu türün Türkiye'de yazılmış en iyi örneklerindendir. Kedi ve Ölüm'ün konusu tek bir cümleyle anlatılacak denli yalın: Hikaye ölümcül bir hastalığı olduğunu öğrenen resim öğretmeni Zahit'in kalan üç aylık süreçte tüm yaşamını, yaşamla ölüm arasındaki bir "ara kapı"da sorgulaması biçiminde kurgulanmış. Bener, Zahit'in ölüme gidişi sürecini adım adım, iç dünyasına nüfuz ederek ve yoğun bir biçimde betimliyor. Üç aylık ölüme gidiş sürecindeki ruhsal yapının bozunumu, ölüm korkusu geriye dönüşler, iç konuşmalar, kâbuslar ve sanrılar şeklinde anlatılmış. Ve ölümü simgeleyen kara bir kedi...

Erhan Bener'in romanlarının çoğunda, özellikle polisiyelerinde, tutku ve cinsellik önemli bir yer tutar. İnsanların yaşamlarının akışını değiştiren kıskançlık, şehvet, doyurulmamış cinsellik gibi duyguları işlerken, hikayelerini "yasak" ilişkiler çevresinde ören usta yazar, bu tarz metinlerinde derinlikli ve son derece başarılı psikolojik tahlillere girişir.

Kedi ve Ölüm ilk yayımlandığı yıllarda yazarın çokça işlenen ölüm izleğini ele alışındaki özgünlüğü ve ruh çözümlemelerindeki belirgin başarısı için ciddi övgüler almıştır.

Fransızca baskısı için kaleme aldığı yazısında Jacques de Ricaumont, Erhan Bener'in başarısını şöyle ifade edecektir: " Yazarın sanatı, yalnız bir hastalığın değil, gerçeklikle düş arasındaki sınırda asılı kalan bir uyurgezerlik halinin incelemesini yaparken, bunu gayet sağlam bir şekilde renk, ses ve tatlılıktan yana zengin natüralist bir dekorla çerçeveleyebilmiş olmasındadır." (Combat, 3 Mart 1966).

Erhan Bener
Acemiler

Türkçe Edebiyat/192 sayfa/ISBN 978-975-539-714-6

Edebiyatımızın büyük ustalarından biriydi Erhan Bener. Şiirlerini topladığı Sesler adlı ilk kitabından son eseri Eski Dostlar romanına kadar geçen altmış yıllık edebiyat hayatını şiir, roman, öykü, anı-biyografi, deneme, tiyatro oyunu ve çevirilerden oluşan görkemli bir külliyatla geride bıraktı.

Erhan Bener'in eserlerinde toplumun bireyin özgürce düşünmesini engelleyen ezici yapısı, bireyin istemi dışında yaşam hikâyesini sürdürmek zorunda oluşu ve bu nedenle de hep oyuna başvurması, seçimlerin belirleyici gücü bireylerin derinlikli ruh tahlilleri ve iç atışmalarıyla birlikte işlenmiştir.

İnsanı anlatmayı önüne koymuştur Bener; ancak başıboş, toplumsal hayattan yalıtılmış bireyleri değil... Hikayenin başlangıç zamanından bitişine kadar geçen zaman diliminde roman kişilerinin kimlikleri, siyasi düşünceleri, insan ilişkileri, ekonomik hayatları yavaş yavaş şekillenir; bu şekillenme Türkiye'deki siyasal, toplumsal ve ekonomik değişimlere paralel bir seyir izleyecektir.

Erhan Bener'in uzun soluklu edebiyat serüveninin ilk adımı olan Acemiler 1952 yılında Seçilmiş Hikâyeler Dergisi Yayınları tarafından yayımlanmıştı. Romanda insanı, yaşamı ve toplumu anlamaya çalışan, anlamaya çalışırken de acı çeken üç gencin hikâyesi ve iç dünyası anlatılır. Gençlik bunalımlarının ele alındığı bu roman, bir yandan 1950'li yılların sosyal ve kültürel iklimine ışık tutarken bir yandan da o dönemin gençliğinin yaşadığı ruhsal çatışmaları ayrıntılı olarak sergiler.

Hayatının baharında olan ve sorunlar içinde bunalarak çıkış yolları arayan bu gençler, yaşamın acemisidir...

Mahmut Şenol

Capon Çayevi

Türkçe Edebiyat/320 sayfa/ISBN 978-975-539-716-0

Çekes Adil Paşa'nın Tahsildarlık Günleri romanı ile başlayan Mahmudiye Üçlemesi'nin ikinci kitabı olan Capon Çayevi'nde naif bir insan üzerine bir o kadar naif bir hikaye anlatıyor Mahmut Şenol. Çanakkale Vilayeti'nin Biga kasabasındaki, ahalisi serâpa Çerkes olan Mahmudiye Köyü'nden Nurettin Karasu'sunun, ahalinin deyişiyle Nuridin'in hikayesi bu. Mahmut Şenol komiği ve trajiği bir araya getirmedeki ustalığını bir kez daha sergilediği Capon Çayevi'nde yine unutulmayacak bir roman kahramanı yaratmış. Don Kişot'u hatırlatan Çerkes Adil Paşa'sından sonra, bu saf ve talihsiz Çerkes delikanlısıyla sanki Dosteyevski'nin Prens Mişkin'ine bir selam gönderiyor.

Doksan Üç Harbi diye anılan 1878 Rus-Osmanlı Savaşı'nda Kafkasya'dan sürgüne gönderilen Çerkeslerin gelip yerleştiği köyde, 1929 yılında doğan, yoksulluk ve hastalıklar nedeniyle hiç bir işte dikiş tutturamayan Nuridin bir çay ocağına çırak verildiğinde sanki bu dünyaya gelişinin anlamını bulmuştur. Çaycılığı sanata çevirecektir Nuridin. Ne hayattan büyük beklentileri ne geleceğe dair umutları, ne başkalarına hasedi, kıskançlığı, nefreti vardır genç adamın. Ne yazık ki hayatın akışına karşı duracak gücü de yoktur. Köyünden, kasabaya, kasabadan büyük kentlere savrulur. Yıllar sonra geriye döndüğünde her şey değişmiştir. Nuridin değişime nasıl ayak uyduracaktır?

Biga yöresindeki Çerkes bir delikanlının hayatı ekseninde bütün bir tarihsel toplumsal yapıyı ince ve çarpıcı ayrıntılarıyla gözler önüne seren Şenol, dönemin atmosferini önce dili sonra anlatı tarzı ve kurgusu, nihayetinde insan manzaralarıyla eksiksiz yansıtmış.

Şenol romanlarında sanki Bruegel'in tablolarını kâğıda aktarıp temize geçer gibidir. Anlattığı hikâyeler, karakterler, mekân ve zamanın ilişkisi, hatta kullandığı dil Bruegel resimlerine benzer; şenlikli ve zalimânedir her şey... Berbat ile şâhane, zor ile kolay, yalan ile dürüstlük, ihanet ile sadakat, alay ile gurur, âdi ve yüce, hatta dev ve cüce iç içedir...

Ömer F. Oyal

Ferahlık Anına Övgü

Türkçe Edebiyat/256 sayfa/ISBN 978-975-539-732-0

Hu sesi duvarları, camları titretiyor. Önce Efendi, arkasından herkes gürültüyle içine halkalar halinde halının üzerine çöküveriyor. Şeyh anlaşılmayan bir şeyler okumaya başlıyor. Mırıltılar. Ortalıkta gezdirilen buhurdanlıktan yayılan koku genzini yakıyor. Sıcak, ter ve buhardanlıktan çıkan duman sarmalanıp kalabalığın üzerinde geziniyor. (...) Başlar bir sağa bir sola dönüyor, sıcaklık artıyor. Oysa ki bu daha bir şey değil. Perdeler bir bir kalkıyor, sesler tizleşip yükseliyor. Esma tekrarlandıkça hava yoğunlaşıyor. Dizlerinin üzerine çökmüş gövdeler bir o yana bir bu yana çalkalanıyor. Kelimeler uykulu dalgalar gibi duvarlara çarpıp geri dönüyor. Kendini dalgaların üzerindeki bir kayıkta sanıyor Tamer. Kayık kah aşağı düşüyor kah dalganın tepesine tırmanıyor.

Ömer F. Oyal, yeni romanı Ferahlık Anına Övgü'de bir tekke erbabının gündelik yaşantısına götürüyor okurunu.

Romanın kahramanı Tamer, Rönesans hayranı bir ressamdır. Ancak ne ressamlıkta umduğu başarıyı ne özel hayatında huzuru ve mutluluğu yakalayabilmiştir. Çevresinin, özellikle emekli albay babasının gözünde "kaybetmiş" biridir Tamer. Geçim sıkıntısı çektiği günlerde aldığı bir teklifi önce hakaret gibi algılayacak ancak yine de kabul edecektir. Tamer'e verilen iş, Mukayeseli Tasavvuf İncelemeleri Vakfı'nın tezyinatını yapmak, bir duvara ayet işlemektir. Böylelikle Tamer'le birlikte bir tarikatın içinde, şeyhin huzurunda buluyoruz kendimizi.

Yazar, objektif bir bakış açısıyla yaklaşıyor taraflara ve cevaplaması zor sorularla yüzleştiriyor onları: Estetik kaygılar geleneksel sanatla çarpıştığında ne olur? Kullukta hep daha da derinleşen yetememe duygusu aşılabilir mi? Kişi neden suçluluk biriktirmek zorundadır? Tamer'in ve tarikat çevresinde tanıştığı Kerem'in çok farklı yollarda üstlendikleri suçların düğümü ferahlık anıyla çözülür mü?

Ferahlık Anına Övgü Ömer F. Oyal'ın incelikli ve ironik anlatımıyla şekillenmiş, hüzünlü ama hayatı ve bütün ağırlığına rağmen özgürlüğü savunan bir roman.

Birbirinden tamamen farklı iki dünyanın ve
iki zihniyetin karşılaşmasının hikâyesi...

Hüseyin Kıran

Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır

Türkçe Edebiyat/144 sayfa/ISBN 978-975-539-738-2

De ki, ey insanlar, biz, size başkası için çalışmayı yasakladık, haram kıldık. Bildirdiklerimiz ışığınız olsun! Muhakkak ki biz, her şeye gücü yeten değiliz.
Fakat her şeyi bilmekte ve görmekteyiz...
Bağlanamayana and olsun! Kelimeye and olsun!
Kalplerinize ilham verecek kelimeyi duyun! Işık kelimesi size ışık versin.

Aklını varoluşsal meselelere takmış Ruhi Bey, kendisini Haliç'in sularına bıraktığı gecenin sabahında bir akıl hastahanesinde gözünü açar. Tehlikeli yeryüzüyle ilişkisini kesip kendine bir vaha yaratmaya girişen Ruhi Bey'in aradığı fırsat ayağına gelmiştir.
Zihninin anaforunda uçuşan kelimelerle bir yandan normali, anormali, hayatı, ölümü, aklı, medeniyeti, Tanrı'yı, dini tartışmaya açarken; diğer yandan kendi vahasını, kendi dinini kurmaya çalışacaktır. Tarık Karanlığıyaranışık adını alan Ruhi Bey ve akıl hastalarından oluşan tebaası, Doktor Bey'in temsil ettiği hastahane yönetimiyle karşı karşıya kalır.

Bir akıl hastahanesini, yaşadığımız dünyanın metaforuna çeviren Hüseyin Kıran normali, anormali ve normları kendine özgü ironisiyle sorguluyor.
Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır'da, Ruhi Bey'in felsefi, dini ve siyasi dogmalarla yoğrulmuş, toplumla çatışmalı bilincini yansıtırken kutsal kitaplara, ayetlere, surelere göndermelerle zengin bir dil evreni kuruyor ve şiirsel olduğu kadar travmatik,
akıcı olduğu kadar kekeme diliyle kötülüğün, karanın, tiksindirici olanın, dışarıda bırakılmışların, kapatılanların izini sürüyor...

Gönül Kıvılcım

Jilet Sinan

Türkçe Edebiyat/168 sayfa/ISBN 978-975-539-746-7

Deli Yunus, Kunt, Kinova, Jilet, Cingöz, Fırlama ve diğerleri... Sokaktakiler yani, fark ettiğimizde kaldırım değiştirdiğimiz, yüzleri kansızlıktan karaya çalmış tinerciler, sefil ve perişan yaşayanlar... kısacası, en diptekiler...

Usta yazar Gönül Kıvılcım, Jilet Sinan'da işte bu kimliksiz, evsiz ve sevgisiz yaşayan, daha doğrusu yaşamaya çalışan çocukların yırtıcı dünyasına, geceye, gecenin en karanlık, en soğuk ve en acımasız atmosferine davet ediyor okurunu. Yoksulluk ve sefalete güzelleme düzmediği gibi, sistemin dışına fırlatılmış bu insani atıklar için geri dönülecek noktanın çoktan aşıldığının da farkında.

Mekânları bazen bir üstgeçidin kuytu bir köşesi, bazen bir bankamatik, çoğunlukla terk edilmiş bir izbe, şansları varsa boş bir dükkân olan bu çocuklar, kendilerini kabul etmeyen bir toplumdan istifa ediyor ve ilk iş olarak da kendilerine hiçbir şey, insan olma hakkı bile vermediği yetmezmiş gibi, başlarına bela olan; karakolda fişlenmenin, yakalandıklarında cezalarının katlanmasının, daha fazla dayak ve daha çok acının nedeni olan nüfus cüzdanlarını yırtıyorlar. Başka bir tanrının, başka bir cumhuriyetin topraklarındayız;

"Kafa Kâğıtsızlar Memleketi"ndeyiz artık. O memleketin çocukları kimlikli topluma yönelik kin ve nefretlerini kendi bedenlerine ve birbirlerine akıtıyor; tecavüzün, kan, şiddet ve ölümün doğallaştığı gecelerde her köşe başında bir pusunun ürpertisiyle bir sonraki güne yetişip tutunmaya çalışıyorlar...

Gelin bir sabaha daha tutunmuş Jilet Sinan'ın kafasının içinde dolanıp duran cümlelere kulak verelim:

Adımımızı attığımız yerde filmlerdekinden güzel villalar bitecek, düğün sofralarını aratmayan masalarda sinema afişlerinden göz kırpan kızlarla yemek yiyecektik. Fantezilerimiz kutularından fırlıyor, etrafımızda dans ediyordu... Kabuklarımızdan zorla çıkardılar bizi. Başımıza kaka kaka dünyanın düz değil yuvarlak olduğunu öğrettiler. Bu yuvarlak dünyada dürüstler yerine namertler, düşler yerine tefeciler iş yapıyordu. Hırs içimizde patlayan havai fişekler gibiydi.

Yemin ettik. Eğer dünya dönüyorsa biz de tersine çevirecektik. Belalıydık bundan böyle. Mademki belalılar topluyordu parsayı, defterini düreceklerini topunun. Av köpekleriydik. Geceleri köşelerde mazın adam bekledik. Cüzdanı vermedi mi acımadık, apandisini aldık.

Yakalanınca polis dövemeden, jiletle kolumuzu, bacağımızı kestik, façamızı kendimiz attık.

[illegible]

Celal Güngördü

Pas

Türkçe Edebiyat/304 sayfa/ISBN 978-975-539-759-7

"Çektiğim bunca acı bir yanlış anlamanın mı yüzünden?" dedi Yusuf.
Neden bunca yıldır bir hainmişim gibi acı çektim?
Bir eylem hangi yoğunlukta zafere adanmışsa,
dedi Meryem, yenilgi de o yoğunlukta ihanete odaklanır...
Bütün bunların sebebi, insanların kolayına kaçıp her yenilginin nedenini kişilere bağlamasıydı. Bu insanlar için bir kurtuluş yoluydu,
bunca hayal kırıklığını bu yolla hazmedebiliyorlardı.
Asıl sorun sarsılmaz inançta, katılıkta, kapalılıktaydı;
ihanet suçlamasının filizleneceği en uygun iklim bu kelimelerin işaret ettiği yerdeydi.
İnsanı bir arada tutan blok dağılırsa ne olur?
Bir tür makine olduğu düşünülürse bloğun, dağılmasıyla insanın tüm parçaları özgürleşir ama bu, bloğun himayesinden feragat etme pahasına olur. Parçalar artık yabancı oldukları bir evrenin puslu gerçekliğinde bir başınadırlar; yersiz yurtsuz ve korumasızdırlar.
Üç ayrı anlatım tarzıyla Yusuf'un Yusuf'lara, Yusuf'ların Yusuf'a dönüşmesidir Pas'ın konusu. Bu bir dağılma ve yeniden toparlanma halidir.
Üç başlangıcı ve üç sonu; üç dili, üç gerçekliği ve üç üslubu vardır metnin. Hangisinden başlarsanız, diğerleri bir düşe dönüşür; neyin düş neyin gerçek olduğuna karar verecek olan ise okurdur.
Celal Güngördü bu ilk romanında, tespih tanesi gibi parçalanmış hayatları, kafasını ülkesinde bırakmış mültecileri, yerini apartmanlara bırakmış bahçeleriyle değişen doğayı kurguyla gerçeği iç içe geçirerek anlatıyor.

Mustafa Şahin

Kasabanın Laneti

Türkçe Edebiyat/224 sayfa/ISBN 978-975-539-763-4

Kasaba ne kadar kendi yalnızlığına gömülmüş olsa da hayat bir kırkayak gibi ilerliyor, sabah güneşinin yakıcı ışınları dürtüklüyordu onları.
Haz, arzu ve tutkular kıvıl kıvıl ilerliyordu damarlarda.
Şehvet, kin ve intikam bir örümcek gibi özenle ve sinsice geriyordu her gün ağını...
Hayatın yaşamak istemediği bir hayat olduğunun farkına varan bir roman kahramanın trajedesi bu. Tüm ara renkler kaybolmuş, geriye sadece siyah ve beyaz kalmıştır onun için. Gece ile gündüz gibi. Pişmanlıklar büyüdükçe öfke alevlenmiş, bütün bunlara kasabanın bunaltıcı atmosferi de eklenince Kamil Bey'in hayatı çekilmez bir hal almıştır. Mustafa Şahin ilk romanı Kasabanın Laneti'nde, bir kasabaya kısılıp kalmış insanların karmaşık ilişkilerini anlatıyor.
Taşrada birey ile toplum arasında yaşanan çatışmayı çarpıcı bir hikâyeyle işliyor. En küçük bir özgürleşme girişimine bile tahammülü olmayan muhafazakârlığı, insan hayatlarına yön veren tutkuları, sessizliğin ardındaki uğultuyu,
ötekine duyulan düşmanlığı bir lanet metaforuyla ortaya koyuyor.
Bu kasabada bir uğursuzluk var. Bu kasaba lanetli...
Erkeklerin çoğu ya meyhanede ya da kahvehanede. Pek az kişi camide... Gerçi camiye de meyhaneye de uğramayan Öğretmen Hasan gibi komünistler de var ama onun gibilerin sözü bile edilmez... Lanet büyümüş... Günah çukuruna batmış kasaba... Bir ben görüyorum, sadece ben farkındayım... Lanetin kökü yakınımızda... Sağımızda, solumuzda, üstümüzde -eliyle dükkânın tavanını işaret etti- ama çok yakınımızda...
Temizlemek gerek. Kasabalı temizlemeli bunu...
Allah'ın izniyle temizleyeceğiz inşallah! Cumayı kaçırma sakın... Lanetin her bir şeyini hutbede vaaz edeceğim. Çözülmeli bu iş.

Dalgalar isimli yeni romanında Serdar Rifat,
kendi kişisel geçmişinin peşine düşmüş
rantiye bir aydın olan kahramanı Vedat Evrenosoğlu'nun
yaşamından birkaç aylık bir dönem üzerine yoğunlaşıyor.
Öyle ki kahramanın yaşamında birden fazla alanda
karar vermesi gereken kritik bir evre bu:
Ukraynalı İrina'nın cazibesi ama aynı zamanda karanlık kimliğiyle
kendisini içinde bulduğu duygusal karmaşanın
salt bir fanteziden ibaret olup olmadığını keşfetme zorunluluğu
onu bir yandan zorlu kimlik arayışlarına sürüklerken,
bir yandan da, tam da yaklaşan seçimlerin getirdiği politik bir
seçim yapma arifesinde amatörce bir ilgiyle sürdürdüğü
hat sanatı koleksiyonculuğunun matrak polisiye serüvenlerini
yaşamaktan geri kalmıyor. Duyulan gönül yakınlıklarının
bir hüsnühat beytinin girift harfleri içinde gizli olup olamayacağını
keşfetmeye çabalayan, nostaljinin "yeniden kurucu"
olanına değil de "düşünsel" olanına meyleden ve
ünlü düşünür Emile Cioran'ın romanın başında yer alan
epigramında öngördüğü üzere bizleri sürükleyip duran
hayat dalgalarının gerçekten de "budalaca bir felsefe"
ortaya koyup koymadıklarını sorgulayan bir roman *Dalgalar*.

1 193000 16404
THG 0021959 BNV
9 "789755" 397900"

13 TL